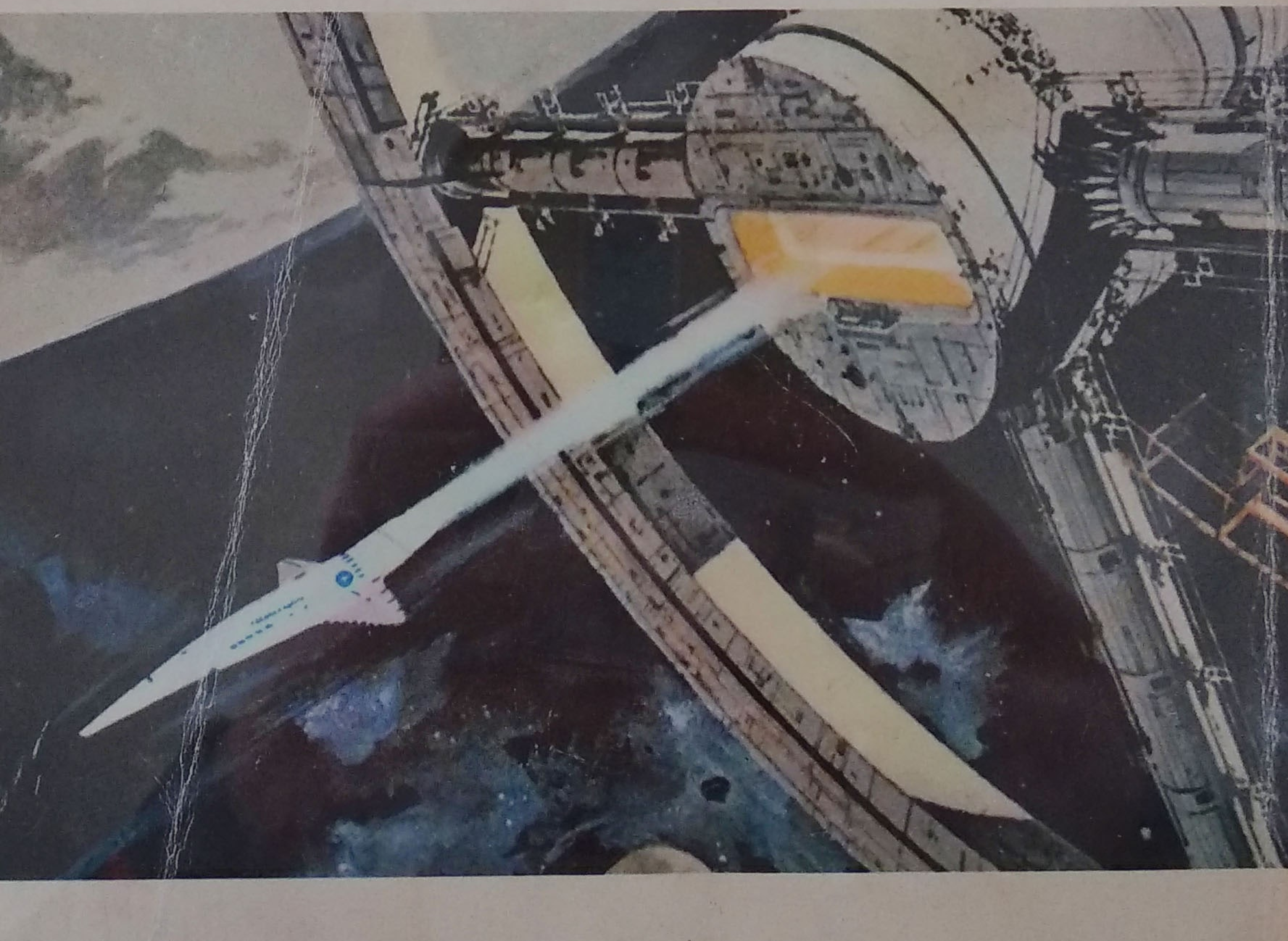
2001
אודיסאה בחלל

ארתור קלארק

צוות־חלל יוצא לדרכו לביצוע משימה חשאית ביותר — ומן הגורליות ביותר בתולדות האנושות. הצוות מונה שני אסטרונאוטים פעילים ושלושה אסטרונאוטים השרויים בשינת־קיפאון, על־מנת שיתעוררו רעננים בבוא המועד. כמו כן כולל הצוות מחשב־אלקטרוני בשם "האל", שהוא כמעט אנושי בפעולותיו ושליטתו בחללית אינה נופלת בהרבה מזו של קברניטה העשוי בשר־ודם. המחשב האלקטרוני הידידותי, אינו שוכח דבר לעולם — אף לא את יום־ההולדת של אנשי הצוות.

מה קורה כאשר נדמה למחשב האלקטרוני כי עליו להשתלט על החללית, שאם לא כן תיכשל המשימה? מה קורה כאשר מגיעה החללית אל היעד, ושם נפער לוע אדיר והיא נבלעת, נסחפת לקראת **משהו** — משהו בלתי־נהיר, אשר המתין לאנושות מאז שלושה מיליון שנים?

ארתור קלארק מתאר בעט־אמן את עלילות החללית בלב היקום, אשר ייתכן שקיימים בהם צורות־חיים אינטליגנטיות. תיאורו גדוש מידע — וההשערות המבוססות על נתונים מוצקים. ויש אומרים, שהתיאור המילולי הזה מרשים עוד יותר מאשר הסרט המצויין שהופק על־ידי סטנלי קובריק על־פי ספר זה.

"מהמם!" — לייף; **"עוצר נשימה"** — סאטרדיי ריוויו;
"מסחרר... מורט־דמיון, אימתני ומגרה את המחשבה" — טיים.

מבוסס על תסריט של

ארתור קלארק וסטנלי קובריק

ארתור קלארק

2001: אודיסיאה בחלל

„ביתן" הוצאה לאור

"BITAN" Publishers

תל־אביב, תשכ"ט — Tel-Aviv, 1969

2001
אודיסיאה בחלל

מאת **ארתור קלארק**

מבוסס על תסריט מאת

סטנלי קובריק וארתור קלארק

ביתן
הוצאה לאור

2 0 0 1
a Space Odyssey

by Arthur C. Clarke

based on a Screenplay by
Stanley Kubrich and Aarthur C. Clarke

מאנגלית: ציפורה חן

עיצוב עטיפה: סטודיו קרמן

התמונות באדיבותה של חברת מטרו־גולדין־מאייר

Printed in Israel 1969

מהדורה שניה — מאי 1975

„ביתן" הוצאה לאור — ת.ד. 2554, תל־אביב. טל.: 442588; 625967
נסדר במסדרית „נסים", רח' כפר גלעדי 36, ת"א.
נדפס בדפוס „יחיעם", רח' יחיעם 36, תל־אביב.

מבוא

מאחורי כל אדם החי כיום על־אדמות׳ מתמשכת שורה בת שלושים רוחות־רפאים. זהו היחס המספרי בין החיים לבין אלה שכבר מתו מאז שחר האנושות.

מאז בריאת העולם הילכו כמאה מיליארד בני־אדם על כוכב־הלכת שלנו.

המספר הזה מענין מאוד, שכן בדרך מקרה מוזר יש כמאה מיליארד כוכבים בחלל היקום שלנו — ב„שביל החלב". על כל אדם שחי אי־פעם, מתנוצץ כוכב אחד...

אבל כל אחד מן הכוכבים האלה הוא שמש — מהם הרבה יותר זוהרים מאותו כוכב קטן וסמוך, שאנו מכנים אותו „שמש". ורבות מן השמשות׳ הרחוקות האלה — אולי רובן — כוכבי־לכת חגים סביבן. על כן, כמעט ודאי שיש מרחב־מחיה רב די־הצורך ברקיע השמים, להעניק לכל בן־אדם — עד לאיש־הקוף הקדמון — גן־עדן (או גיהנום) משלו, בגודל של עולמנו.

כמה מן העולמות הללו מיושבים היום ? ואיזה יצורים יושבים שם ? אין אנו יכולים אלא לנחש. הכוכב הסמוך אלינו ביותר מרוחק מאתנו מאה מיליון פעם יותר מן המאדים או נוגה — אלה יעדיו הרחוקים של הדור הבא. אבל מחסומי־המרחק מתפוררים במהירות. יום יבוא ונוכל לפגוש בעמיתינו — או באדונינו — בין הכוכבים.

באיטיות משוועת חילחלה עובדה זו לתודעתם של בני־אדם. יש שעודם מקווים כי אפשרות זו לא תתממש לעולם. אבל מספר הולך ורב של אנשים שואלים כיום : „מדוע זה לא אירעו עד כה מיפגשים כאלה ? והלא אנו עומדים על סף כיבושו של החלל !"

ואכן, מדוע לא ? ספר זה מכיל תשובה אפשרית אחת לשאלה סבירה זו. אך זכור נא, הקורא : יצירה זו היא פרי־הדמיון.

המציאות היא תמיד הרבה יותר מוזרה.

א. ק.

לסטנלי

ו

לילה קדמון

1 — הדרך אל הכליון

הבצורת נמשכה כבר מזה עשרה מיליון שנים, ותקופת שלטונן של הלטאות הנוראות תמה משכבר. כאן, באיזור קו־המשווה, ביבשת אשר תהא נודעת לימים בשם אפריקה, הגיע המאבק על הקיום לשיא חדש של אכזריות, והמנצח עדיין לא נראה לעין. רק היצורים הקטנים או המהירים או האכזרים יכלו להתקיים על אדמה עקרה ומבותרת זו, או אפילו לקוות להיוותר בחיים.

אנשי־הקופים של איזור כרי־הדשא לא נמנו אף על אחד המינים הללו, ואמנם לא צלחה דרכם. הם כבר הרחיקו לכת במורד הדרך המובילה לכליון הגזע. כחמישים מהם התגוררו בקבוצת מערות שנשקפו אל עמק קטן וצחיח, אותו חצה נחל נרפה, שמקורו בשלגי ההרים, במרחק 300 ק"מ צפונה. בזמנים רעים, נעלם הנחל כליל והשבט חי בצל הצמא.

תמיד היה רעב, ואילו עתה היה גווע ברעב. כאשר זחלה קרנו הרפה הראשונה של השחר אל תוך המערה, ראה צופה־הירח שאביו מת בלילה. הוא לא ידע כי הזקן היה אביו, שכן יחסים מעין אלה נשגבו לגמרי מבינתו. אך שעה שהתבונן בגוויה הכחושה, חש חוסר־שקט עמום אשר היה אבי העצבות.

שני התינוקות כבר ייבבו וביקשו אוכל, אך נשתתקו כאשר צופה־הירח נהם לעברם בזעף. אחת האמהות הגנה על התינוק אשר לא יכלה להזינו כיאות והשיבה לו ברטינה זועמת; והוא — ניטל ממנו אפילו המרץ הדרוש כדי לסטור לה בשל חוצפתה.

עתה הספיק האור כדי לצאת את המערה. צופה־הירח הרים את הגוויה המצומקת וגררה אחריו שעה שרכן תחת זיזיה הנמוכים של המערה. בחוץ, הטיל את הגופה על שכמו והזדקף — בעל־החיים היחיד בעולם כולו, המסוגל לעשות זאת.

בין בני־מינו, היה צופה־הירח ענק כמעט. גובהו הגיע למאה וחמישים ס"מ, ואף כי סבל מתת־תזונה חמורה, הגיע משקלו לכדי למעלה מארבעים וחמישה קילוגרמים. גופו השעיר והשרירי עמד בחצי־הדרך בין קוף לאדם, אך ראשו כבר היה דומה לראש אדם יותר מאשר לראש קוף. המצח היה צר ומעל ארובות־עיניו נחרשו תלמים. משהשקיף על העולם העויין של עידן הפלסטוקן, כבר היה במבטו משהו שלמעלה מכושרו של קוף כלשהו. באותן עיניים אפלות, שקועות עמוק, קיננה ראשיתה של הכרה — הרמזים הראשונים לאינטליגנציה שהגשמתה לא תיתכן במשך דורות רבים.

לא היה כל אות סכנה, וצופה־הירח החל יורד במדרון האנכי כמעט שמחוץ למערה, כשמשאו מעכב אותו אך במעט. כאילו המתינו לאות שלו, פרצו שאר אנשי־השבט מבתיהם שבמורד פני הסלע והחלו נחפזים אל מי הנחל המרופשים כדי ללגום את משקה־הבוקר שלהם.

צופה־הירח סקר את העמק על־מנת לבדוק אם „האחרים" נראים לעין, אך עקבותיהם לא נראו. יתכן שעדיין לא עזבו את מערותיהם, ואולי כבר תרו אחר מזון לאורך צלע הגבעה. צופה־הירח שכח אותם, כיוון שלא נראו בשום מקום; הוא לא היה מסוגל לעסוק ביותר מדאגה אחת בה־בעת.

בראש וראשונה עליו להיפטר מן הזקן, אך בעיה זו דרשה מחשבה מעטה בלבד. בעונה זו היו מיתות רבות, אחת מהן במערתו־שלו. כל אשר ניטל עליו לעשות היה להניח את הגוויה במקום שם השאיר את התינוק החדש ברבע האחרון של הירח, והצבועים ידאגו לכל השאר.

הם כבר המתינו שם, במקום בו נפרש העמק הקטן אל תוך הערבה, ממש כאילו ידעו שהוא עומד לבוא. צופה־הירח השאיר את הגוויה תחת שיח קטן — כל העצמות הקודמות כבר נעלמו — ומיהר לשוב ולהצטרף אל השבט. לעולם לא הרהר עוד באביו.

שתי בנות־זוגו, המבוגרים מן המערות האחרות ורוב הצעירים תרו אחר מזון בין העצים, שהבצורת עצרה את התפתחותם, במעלה העמק. הם חיפשו גרגרים, שורשים עסיסיים ועלים, ומציאות שמזדמנות בהיסח־הדעת כלטאות או מכרסמים. רק התינוקות והחלשים ביותר בין הקשישים הושארו במערות; אם נותר מזון עודף בתום חיפושי היום, היו עשויים לקבלו. ולא, ישובו הצבועים ויהיו ברי מזל פעם נוספת, במהרה.

אך יום זה היה יום טוב — אף כי צופה־הירח לא היה מסוגל להשוות פעם אחת לפעם אחרת, שכן לא היה בו זכר ממשי מן העבר. הוא מצא ריכוז של דבורים בגדם עץ מת, ועל כן התענג על המעדן המשובח ביותר שיכלו אנשיו לטעום אי־פעם; בשלהי אחר־הצהריים, משהוביל את הקבוצה הביתה, עדיין ליקק מפעם לפעם את אצבעותיו. מאליו מובן, שצבר גם כמות הגונה של עקיצות, אולם כמעט ולא שת לבו אליהן. שבע־רצון היה ביותר, מרוצה ככל אשר יוכל היות אי־פעם; שכן אף כי עדיין היה רעב, לא עוד חלוש היה מחמת הרעב. זה היה המירב אשר יכול איש־קוף כלשהו לשאול לנפשו.

זחיחות־דעתו פגה כאשר הגיע אל הנחל. ה„אחרים" היו שם. הם היו שם כל יום, אולם לא היה בכך כדי להפוך את העובדה למקניטה פחות.

היו כשלושים מהם, ולא ניתן להבחין בכל הבדל בינם לבין חברי שבטו של צופה־הירח עצמו. משראוהו בא, החלו לרקוד, לנענע את זרועותיהם ולצרוח מעברו האחד של הנחל. אנשיו־שלו השיבו בדומה.

וזה כל אשר אירע. אמנם, אנשי־הקופים נאבקו והתגוששו ביניהם לעתים תכופות, אך מריבותיהם לא גרמו פגיעות רציניות, אלא לעתים רחוקות מאוד. כיון שלא צוידו בציפורניים או במלתעות, ושערם שימש להם הגנה מצויינת, לא יכלו להסב נזק רב איש ליריבו. מכל מקום, לא היה להם עודף מרץ להתנהגות בלתי־יצרנית מעין זו. רטינות־זעף ואיומים היוו דרך יעילה הרבה יותר להבהרת נקודות־ההשקפה שלהם.

העימות נמשך כחמש דקות; אחרי־כן גוועה ההפגנה במהירות בה נפתחה, וכולם לגמו לרוויה מן המים המרופשים. הכבוד הובא על סיפוקו; כל קבוצה העלתה את טענתה לטריטוריה שלה. לאחר שיושב עניין

חשוב זה, נע השבט משם והלאה לאורך גדת־הנחל שלו. שטח המרעה הסמוך ביותר נמצא עתה במרחק כשני קילומטרים מן המערות, והיה עליהם לחלקו עם עדר חיות גדולות, דמויות איילה, אשר את נוכחותן ימעט לא יכלו לשאת. מן־הנמנע היה לסלקן משם, כי מצחיהן היו מזויינים בפגיונות אכזריים — כלי־הנשק הטבעיים, שלא עמדו כמותם לרשות אנשי־הקופים.

צופה־הירח ובני־לווייתו לעסו, איפוא, גרגרים, פירות ועלים, והקהו את דקירות הרעב — שעה שסביב להם התחרה בם, על אותו מספוא, מקור של מזון רב ומזין מכפי שיכלו לקוות לאכול אי־פעם. לא זו בלבד שלא יכלו להניח ידם על אלפי הטונות של בשר עסיסי, אשר שוטט על פני הערבה ובין השיחים; הם לא יכלו אפילו להעלות אפשרות כזו בדמיונם. במרכזו של שפע, רעבו אט־אט למוות.

באורו האחרון של היום, שב השבט למערתו, ללא כל תקרית. הנקבה החבולה, אשר נותרה מאחור, הגתה בעונג כאשר העניק לה צופה־הירח את הענף המכוסה גרגרים אותו הביא עמו, והחלה זוללת בחמדנות. היה זה מזון דל ומועט, אך הוא יסייע בידה להיוותר בחיים עד אשר יגליד הפצע שפצעה הברדלס, והיא תוכל לשוב ולתור בעצמה אחר מזונה.

על פני העמק עלתה לבנה מלאה, ורוח צינה, אשר באה מן ההרים הרחוקים, נשבה בו. הלילה יהא קר מאוד — אך קור, כרעב, לא היה מקור לדאגה אמיתית; לא היה זה אלא חלק מן הרקע של החיים.

צופה־הירח כמעט לא זע כאשר הדהדו במעלה המדרון צריחות וצעקות שבקעו מאחת המערות הנמוכות, ולא היה עליו לשמוע את נהמות הברדלס אשר עלו מפעם לפעם, כדי לדעת מה בדיוק קורה. למטה, באפילה, נאבקו ומתו שיער־לבן הזקן ומשפחתו. המחשבה שהוא עשוי לסייע באיזו דרך שהיא, מעולם לא עלתה בדעתו של צופה־הירח. ההגיון הקשוח של ההישארות־בחיים פסל מותרות מעין אלה, ושום קול לא עלה במחאה מהמערות האחרות בצלע־הגבעה. כל מערה שמרה על הדממה, לבל תמשוך אליה אסון אף היא.

המהומה גוועה, ובמהרה יכול צופה־הירח לשמוע קול גרירת גוויה על פני הסלעים. הדבר נמשך שניות אחדות בלבד; אחרי־כן אחז הברדלס

אחוז היטב בטרפו. הוא לא השמיע כל שאון נוסף משטפף משם והלאה, נושא את טרפו במלתעותיו ללא כל מאמץ.

משך יום או יומיים, לא תרחף כאן סכנה נוספת, אך יתכן שיש במרחב אויבים נוספים, המנצלים שמש קטנה וקרה זו, שזורחה רק בלילה. בהינתן אות־אזהרה מוקדם, ניתן לעיתים להפחיד ולגרש את הקטנים שבטורפים בצריחות וצעקות. צופה־הירח זחל אל מחוץ למערה, טיפס על גבי סלע גדול שנמצא ליד הפתח, רבץ שם וסקר את העמק.

מכל היצורים שהילכו עד כה על פני האדמה, היו אנשי־הקופים הראשונים שהתבוננו בהתמדה בירח. ואף כי לא יכול לזכור זאת, הרי שבהיותו צעיר מאוד לימים, היה צופה־הירח מושיט ידו לעיתים ומנסה לנגוע בפנים מתות אלה, המתרוממות מעל הגבעות.

מעודו לא הצליח לעשות זאת, ועתה היה מבוגר די־הצורך להבין מדוע. תחילה, כמובן, חייב הוא למצוא עץ מספיק גבוה, לטפס עליו.

מפעם לפעם בחן את העמק, ולפרקים צפה בירח. אך תמיד היו אוזניו כרויות להאזין. פעם או פעמיים נפלה עליו תנומה, אך הוא ישן דרוך כולו, והצליל הפעוט ביותר היה מפריע את שנתו. בגיל המתקדם של עשרים־וחמש שנה, עדיין עמדו לרשותו כל כוחות נפשו וגופו. אם המזל ימשיך לשחק לו והוא יימלט ממחלות, תאונות, טורפים ורעב, יתכן שייוותר בחיים לפחות עשר שנים נוספות.

הלילה, קר וצלול, נמשך ללא אותות־סכנה אחרים, והירח התרומם באיטיות. בין פרקים של נימנום מלא חלחלות והמתנה מלאת אימה, נולדו הסיוטים של הדורות הבאים.

פעמיים חלפה אט־אט על פני הרקיע נקודת־אור זוהרת, מבהיקה יותר מכל כוכב, התרוממה לשיא וירדה מזרחה.

2 — הסלע החדש

אותו לילה, בשעה מאוחרת, התעורר צופה־הירח בפתאומיות. לאה מחמת תלאות היום ושואותיו, היתה שנתו כבדה מכרגיל. עם זאת, היה עירני מיד עם הישמע השאון הרפה הראשון של גירוד וטיפוס במורד העמק.

הוא התיישב באפלוליות המבאישה של המערה, אימץ את חושיו כדי לקלוט את אותות הלילה, ופחד נזדחל לאט־לאט אל תוך נפשו. מימיו — וימיו כבר היו רבים פי־שניים מן המקובל אצל בני שבטו — לא שמע קול דומה לזה. החתולים הגדולים קרבו בשקט, והדבר היחיד שבגד בהם היה גלישה זעירה של אדמה או חריקתו המקרית של זרד. בכל זאת, היה זה שאון רצוף מעיכה וכירסום, אשר התגבר ללא־הרף. דומה היה שאיזו חיה עצומת־מידות נעה לה בלילה, מבלי לנסות להסתיר את קולה ועקבותיה, ומתעלמת מכל המכשולים. פעם אחת שמע צופה־הירח את הקול שלא ניתן לטעות בו, של שיח נעקר; פילים ודינותריום עשו זאת לעיתים תכופות, אך לבד מזאת נעו בדממה כחתולים.

או־אז עלה צליל אשר צופה־הירח לא יכול לזהותו בשום פנים ואופן, כי קול זה לא נשמע קודם לכן בהיסטוריה של העולם. היה זה קול נקישת מתכת על פני אבן.

צופה־הירח נתקל בסלע החדש כאשר הוביל את השבט אל הנהר עם אור ראשון של הבוקר. הוא כמעט שכח את אימי הליל, כי מאום לא קרה לאחר השאון הראשון הזה. לכן אפילו לא קישר את הדבר המוזר עם סכנה או עם פחד. לאחר ככלות הכל, לא היה בו דבר מבהיל.

היה זה לוח מלבני, גבוה פי שלושה מצופה־הירח אך צר במידה כזו שניתן לחבקו בזרועות. הלוח היה עשוי מחומר כלשהו, שקוף לגמרי;

למעשה, לא בנקל ניתן לראות זאת, אלא כאשר שפכה השמש העולה אור על פינותיו. מכיון שצופה־הירח לא נתקל מעודו בקרח או אפילו במים טהורים וצלולים, לא עמדו לרשותו כל עצמים טבעיים אליהם יוכל להשוות תופעה זו. ללא ספק, היה בה מן המושך, ואף כי נהג להיזהר בתבונה מרוב הדברים החדשים, לא היסס זמן רב בטרם אזר עוז ליקרב אליה. משלא אירע דבר, הושיט את ידו וחש בשטח נוקשה, קר.

לאחר דקות אחדות של חשיבה מרוכזת, מצא הסבר מבריק. היה זה סלע, כמובן, והוא גדל ללא ספק במרוצת הלילה. צמחים רבים גדלו כך — דברים לבנים, דמויי־עיסה, שנראו כחלוקי אבנים, ודומה שצמחו במהירות במשך שעות האפלה. אמת שהיו קטנים ועגולים, בעוד שזה גדול היה ובעל פינות חדות; אך פילוסופים מאוחרים וגדולים יותר מצופה־הירח, יהיו נכונים להתעלם מתופעות, בדומה לתופעה זו, שחרגו מן התיאוריות שלהם.

מחשבות מופשטות אלה, שהיו מופלאות ביותר, הובילו את צופה־הירח בתום שלושה־ארבעה רגעים למסקנה, אותה העמיד במיבחן מיד. הצמחים הלבנים, העגולים כחלוקי־אבנים, היו טעימים מאוד (אם כי היו ביניהם אחדים אשר גרמו מחלה חריפה); יתכן שהגבוה הזה...?

ליקוקים אחדים ומספר נסיונות־נגיסה פיזרו במהירות את אשליותיו. לא היה כאן כל מזון. כאיש־קוף הגיוני המשיך צופה־הירח בדרכו אל הנהר ותוך כדי שיגרת היום־יום של צריחות לעבר ה„אחרים", שכח הכל על אודות העמוד הגבישי.

הביקוש אחר אוכל היה חמור מאוד אותו יום, ועל השבט ניטל לנוע קילומטרים אחדים כדי למצוא כמות מזון כלשהי. בחום הצהריים חסר־הרחמים, התמוטטה אחת הנקבות החלשות יותר במרחק רב מכל מקום־מחסה אפשרי. בני־לווייתה נאספו סביבה, צייצו נרגשות וליהגו באהדה, אך איש לא יכול לעשות דבר. לוא היו תשושים פחות, היו עשויים לשאתה עמם; אך לא היה בם מרץ עודף לביצוע מעשי־חמלה מעין אלה. היה עליהם להניחה מאחור, למען תתאושש בכוחותיה שלה — או תגווע.

עם ערב, עת שבו לאיטם הביתה, חלפו על פני המקום בו השאירוה ולא ראו שריד ממנה.

באורו האחרון של היום לגמו בחיפזון ממי הנחל, כשהם סוקרים את סביבותיהם בחרדה ותרים אחר טורפים משכימים. אחר החלו לטפס אל מערותיהם. בהיותם במרחק מאה מטר מן הסלע החדש, החל להישמע הקול.

כמעט לא ניתן לשמעו, ועם זאת עצרם הקול והם קפאו תחתם וניצבו משותקים על השביל, כשלסתותיהם שמוטות ברפיון. רטט פשוט וטורף את הדעת חזר ונשנה, שוב ושוב, בקע כפועם מן הגביש, והיפנט את כל אשר נקלע אל טווח קסמו. בפעם הראשונה — והאחרונה למשך שלושה מיליון שנה — נשמע קול התוף באפריקה.

קול הפעימות גבר ועלה. עיקש יותר. כעבור זמן קצר החלו אנשי־הקופים לנוע קדימה כסהרוריים לקראת מקור הצליל הכפייתי הזה. לפרקים פתחו בצעדי־ריקוד קטנים, משהגיב דמם למיקצבים שצאצאיהם אינם עתידים ליצור אלא כעבור דורות רבים. לכודים לגמרי, נאספו סביב העמוד ושכחו את תלאות אותו יום, את סכנות החשיכה הממשמשת ובאה ואת הרעב בקיבותיהם.

קול התיפוף נעשה רם יותר וחשכת הליל גברה. ומשארכו הצללים והאור נסתלק מן הרקיע, החל הגביש לזרוח.

בתחילת איבד את שקיפותו, והחל מפיץ זוהר חלבי חיוור. מחזות־תעתועים מושכי־לב הנבלעים אלה באלה, נעו על פניו ובמעמקיו. הם התמזגו בפסי־אור־וצל ואחר יצרו מערכות רשתות ויתדות מסובכים אלה באלה, שהחלו להסתובב אט־אט.

גלגלי־האור אצו והסתובבו במהירות גדלה והולכת, ופעימות התופים גברו והואצו עמם. מהופנטים לגמרי, לא יכלו אנשי־הקופים אלא לנעוץ מבטים במיפגן־זיקוקין מדהים זה. מכבר שכחו את האינסטינקטים של אבותיהם ואת לקחי חייהם. ברגיל, לא היה איש מהם שרוי במרחק כה רב ממערתו בשעת־ערב כה מאוחרת. כי בתוך הצמחיה ובין שיחים היו עיניים לטושות של יצורי הלילה אורבות להם.

עתה החלו גלגלי־האור המסתובבים להבליע ולהתערבב, והיתדות

החלו נמסים והופכים למוטות זוהרים שנעלמו לאיטם במרחקים, בעודם סובבים על ציריהם. הם התפצלו לזוגות, ומערכות הקווים שנוצרו מתוך כך החלו להתנודד זו על פני זו ולשנות אט־אט את זוויות הצטלבותן. תבניות גיאומטריות פנטסטיות ופזיזות הבהבו לרגעים ושבו וגוועו משהתחברו הרשתות הזוהרות ושבו והתפרקו; ואנשי־הקופים צפו בכל זאת — שבוייו המהופנטים של הגביש הנוצץ.

לעולם לא היו מנחשים שמוחותיהם נחקרים, תגובותיהם נלמדות, הפוטנציאל שלהם מוערך, גופיהם נבדקים ושרטוטי פרטיהם נרשמים אי־שם. תחילה ניצב השבט כולו, רבוץ־למחצה כתמונה חיה אשר קפאה ללא ניע והיתה לאבן. אחר, לפתע, שבו החיים לפעם בגופו של איש־הקוף הקרוב ביותר אל הלוח.

הוא לא שינה את תנוחתו, אך גופו איבד הנוקשות האופיינית למצב ההיפנוטי, והחיים החלו לפכות בו כאילו היה בובה המונעת על־ידי חוטים בלתי־נראים. הראש נע אנה ואנה; הפה נפתח ונסגר חרישית; הידיים התאגרפו וחזרו ורפו. אחרי־כן רכן איש־הקוף ארצה, קטף גבעול־דשא ארוך, וניסה לקשור בו קשר באצבעות מגושמות ומסורבלות.

הוא נראה כמו משהו מושל בו, כמו יצור הנאבק ברוחו או בשטן אשר השתלט על גופו. הוא נאבק על נשימתו ועיניו מלאו אימה כאשר ניסה לאנוס את אצבעותיו לבצע תנועות מסובכות יותר מכפי שניסה אי־פעם לבצע.

על אף כל מאמציו, עלה בידו רק לשבור את הגבעול, ותו לא. משנפלו פיסות־העשב על האדמה, נטשה אותו ההשפעה השלטת והוא קפא בשנית, ללא ניע.

איש־קוף אחר התעורר לחיים ועבר אותו תהליך עצמו. הוא היה צעיר ומסתגל יותר; הוא הצליח במקום בו נכשל הקשיש ממנו. על כוכב־הלכת כדור־הארץ, נקשר הקשר הגס הראשון...

אחרים ביצעו דברים מוזרים ונטולי־תכלית עוד יותר. אחדים פרשו ידיהם והושיטון לפנים, ניסו לגעת בקצות אצבעותיהם אלה באלה — תחילה בעיניים פקוחות, ואחר בעין אחת פקוחה ואחת עצומה. אחדים הוכרחו לתת עיניהם במערכות מקווקוות ומשובצות בגביש, מערכות אשר

התפלגו באורח משוכלל יותר ויותר עד אשר התאחדו הקווים והיו לכתם אפור. וכולם שמעו צלילים בודדים, בגובה משתנה, אשר שקעו במהירות אל מתחת לסף־השמיעה.

כאשר הגיע תורו של צופה־הירח, חש פחד מועט ביותר. תחושתו המרכזית היתה דחיה עמומה ואילו שריריו התעוותו ואבריו זעו על־פי פקודות שמקורן לא בו.

בלי דעת מדוע, התכופף והרים אבן קטנה. כאשר שב והזדקף, ראה דמות אחרת בלוח הגביש.

הדשא והתבניות המרקדות והנעות נעלמו. תחתיהן, באה סידרת מעגלים בעלי מרכז משותף, אשר הקיפו דיסקית שחורה קטנה.

בצייתו לפקודות שהוקרנו למוחו, השליך את האבן בתנופה גמלונית. היא החטיאה את המטרה בכדי מטר אחד.

נסה שוב, אמרה הפקודה. הוא תר על סביבותיו עד אשר מצא חלוק־אבן אחר. הפעם פגעה האבן בקול צליל פעמוני. עדיין היה רחוק מדיוק, אך קליעתו נשתפרה.

בנסיון הרביעי, הגיע לכדי מרחק סנטימטרים אחדים מלב המטרה. תחושת עונג שאין לתארו, כמעט מיני בעוצמתו, הציפה את מוחו. אחרי־כן רפה הגורם שמשל בו; הוא לא חש עוד כל דחף לעשות דבר, מלבד לעמוד ולהמתין.

הגורם קנה שליטה קצרה על כל אחד מחברי השבט, בזה אחר זה. אחדים הצליחו, אך רובם נכשלו במשימות שהוטלו עליהם; וכולם באו על גמולם בהתאם, בעוויתות של תענוג או של כאב.

עתה להט הלוח הגדול להט אחיד, נטול תווים מוגדרים וניצב כגוש אור הקבוע בחשיכה שמסביב. אנשי־הקופים ניענעו ראשיהם כנעורים משינה, ובמהרה החלו נעים לאורך השביל המוביל למקום־המחסה שלהם. הם לא הביטו לאחור ואף לא תהו על האור המוזר, אשר הובילם אל בתיהם — ואל עתיד שהיה בלתי־נודע עדיין אפילו לכוכבים.

3 — אקדמיה

צופת־הירח ובני־לווייתו שכחו עד־מהרה את אשר ראו לאחר שהגביש חדל להטיל על מוחותיהם את קסמו ההיפנוטי ולערוך ניסויים בגופיהם. משיצאו לתור אחר אוכל למחרת היום, חלפו על פניו מבלי להקדיש לו מחשבה. הוא היה עתה חלק מן הרקע הבלתי־נחשב של חייהם. הם לא יכלו לאכלו והוא לא יכול לאכלם; לכן היה חסר־חשיבות.

למטה, ליד הנהר, השמיעו ה„אחרים" את איומיהם הרגילים, הבלתי־יעילים. מנהיגם, איש־קוף בעל אוזן אחת, שגילו ומידותיו הגופניות דמו לאלה של צופה־הירח, אך כושרו הגופני נפל משלו, אפילו ביצע מעין פשיטה קצרה לעבר הטריטוריה של השבט, צרח בקול ונופף זרועותיו בנסיון להפחיד את האוייב ולסעוד את אומץ־לבו. מי־הנחל לא הגיעו בשום מקום לעומק שעלה על חצי־מטר, אך ככל שאוזן־אחת התקדם, כן נעשה פחות בטוח בעצמו ויותר אומלל. במהרה האיט ונעצר ואחר שב על עקביו בהדרת־כבוד מופרזת, כדי להצטרף אל חבריו.

לבד מזאת לא חל כל שינוי בשיגרה. השבט צבר מזון שהספיק בדיוק להיוותר בחיים יום נוסף, ואיש לא מת.

לוח־הגביש עדיין המתין אותו לילה, מוקף בהילת־האור שלו. אבל התוכנית אשר תכנן היתה שונה מעט.

הגביש התעלם לגמרי מאנשי־קופים אחדים, והתרכז בנתינים המבטיחים ביותר. אחד מהם היה צופה־הירח. הוא חש שוב משושים חקרניים הזוחלים במורד סימטאות מוחו, שלא נעשה בו שימוש. וכעבור זמן קצר החל רואה חזיונות.

יתכן שהחזיונות היו בתוך גוש הגביש; יתכן שהיו אך ורק במוחו. בכל אחד מן המקרים הללו, נראו לצופה־הירח מציאותיים כליל. עם זאת, הושקט איכשהו לגמרי הדחף האוטומטי, לסלק את הפולשים אל הטריטוריה שלו.

הוא התבונן בקבוצה משפחתית שלווה, שנבדלה רק במובן אחד מן הקבוצות אשר הכיר. הזכר, הנקבה ושני הילדים אשר הופיעו למול עיניו באורח מסתורי, היו שבעים ומפוטמים, עורם חלק ומבהיק — וזה היה מצב־חיים אשר צופה־הירח לא העלה מעולם בדמיונו. באופן תת־הכרתי, חש בצלעותיו המזדקרות; צלעותיהם של יצורים אלה היו חבויות בקפלי־שומן. מפעם לפעם נעו בעצלות, משׁשכבו סרוחים בניחותא ליד מבוא של מערה, שרויים בעליל בשלום עם העולם. מפעם לפעם, פלט הזכר שיהוק כביר של שביעות־רצון.

לא התרחשה כל פעילות אחרת, ולאחר חמש דקות דעכה התמונה לפתע. הגביש לא היה עוד אלא גוף מהבהב באפלה. צופה־הירח התנער כמקיץ מחלום, הבחין בפתאומיות היכן הוא נמצא והוביל את שבטו חזרה אל המערות.

לא היה בו זיכרון הכרתי של מה שראה; אך בו בלילה, כאשר ישב תפוש הרהורים במבוא מאורתו ואוזניו קשובות לרחשי העולם סביבו, חש צופה־הירח בדקירות הרפות הראשונות של רגש חדש רב־כוח. היתה זו תחושת קנאה עמומה ומביכה — תחושת אי־סיפוק בחייו. לא היה לו מושג מה הגורם לכך, ופחות מזה מה התרופה; אפס, אי־שביעות־רצון חדרה אל נפשו, והוא פסע פסיעה קטנה אחת לקראת אנושיות.

ליל אחר ליל, חזר ונשנה המחזה של אותם ארבעה אנשי־קופים שמנמנים, עד אשר הפך מקור למורת־רוח מוקסמת, שהגבירה את רעבונו הצובט, המתמיד של צופה־הירח. עדות עיניו לא יכלה לייצר השפעה זו; היה צורך בחיזוק פסיכולוגי. בחייו הנוכחיים של צופה־הירח, היו חללים אשר לעולם לא יזכור, בהם עוצבו האטומים של תאי־מוחו הפשוט בתבניות חדשות. אם יישאר בחיים, תהפוכנה תבניות אלה נצחיות, כי הגנים שלו יעבירון לדורות הבאים.

היה זה עסק איטי ומעייף, אך עמוד הגביש היה סבלני. הוא והעתקיו, הפזורים על פני חצי־הכדור, לא ציפו להצלחת כל הקבוצות הרבות המעורבות בניסוי. מאה כשלונות לא היו חשובים, בעוד שהצלחה יחידה יכולה היתה לשנות גורלו של עולם.

בתקופת הירח החדש ידע השבט לידה אחת ושתי מיתות. אחת מהן

היתה תוצאה של רעב; האחרת אירעה תוך כדי הפולחן הלילי, כאשר איש־קוף התמוטט לפתע שעה שניסה להקיש בעדינות באבן אחת על גבי אבן שניה. בו־ברגע, האפיל הגביש והמיקסם הוסר מעל השבט. אך איש־הקוף שנפל לא נע; ובבוקר, כמובן, לא נמצאה כל גופה.

בלילה הבא לא היתה הופעה; הגביש עדיין ניתח את מישגהו. השבט חלף על פניו עם רדת החשיכה והתעלם כליל מנוכחותו. בליל שלאחר מכן, היה הגביש מוכן שוב לקראתם.

ארבעת אנשי־הקופים השמנמנים עדיין היו שם, ועתה עשו דברים בלתי־רגילים. צופה־הירח החל רועד, מבלי שיכול לשלוט בכך; הוא חש כאילו מוחו עומד להתפוצץ, וחפץ להפנות את עיניו. אך שליט חסר־רחמים זה לא הרפה ממנו. הוא נאנס לעמוד בשיעור עד תומו, אף כי כל האינסטינקטים שלו מרדו בכך.

אינסטינקטים אלה היטיבו לשרת את אבותיו, בימי הגשמים החמימים והפוריות העשירה, כאשר ניתן לקטוף מזון בכל מקום. עתה נשתנו העתים ומורשת העבר היתה לסיכלות. על אנשי־הקופים להסתגל, או למות — כחיות הגדולות־יותר אשר נכחדו לפניהם, ועתה נחו עצמותיהן חתומות בתוך גבעות הגיר.

צופה־הירח התבונן, איפוא, בעמוד־הגביש מבלי להגיד עפעף, בעוד מוחו פעור בפני השפעתו, הבלתי־בטוחה עדיין. לעתים תכופות חש בחילה, ותמיד חש רעב; ומפעם לפעם התאגרפו ידיו מאליהן בתבניות שיקבעו את דרך חייו החדשה.

משנע טור חזירי־היבלות, מאנפפים ונואקים, על פני המשעול, חדל לפתע צופה־הירח ממעשיו. חזירים ואנשי־קופים התעלמו תמיד אלה מאלה, כי לא התרחשה ביניהם כל התנגשות של אינטרסים. כרוב החיות אשר לא התחרו על אותו מזון, נמנעו פשוט מלהיתקל אלה באלה.

עתה ניצב צופה־הירח והתבונן בם, מתנועע אנה ואנה באי־בטחון, ודחפים אשר לא יכול להבין לחמו בו. או־אז החל מחפש משהו על האדמה, כבחלום — אם כי את תכלית החיפוש לא היה יכול להסביר אף לוא ניחן בכושר הדיבור. הוא יכיר זאת כאשר יראה זאת.

היתה זו אבן כבדה ומחודדת, באורך חמישה־עשר סנטימטרים, ואף כי לא הלמה את ידו בשלמות, הרי תסכון למטרתו. בהניפו את ידו, תמה על משקלה אשר גבר לפתע, חש תחושה מענגת של כוח וסמכות. הוא החל לנוע לקראת החזיר הסמוך ביותר.

היתה זו חיה צעירה וסכלה, אפילו על־פי הממוצע הסובלני של אינטליגנציה חזירית. אף כי סקרה אותו מזווית עינה, לא התייחסה אליו ברצינות עד אשר איחרה את המועד. מדוע תחשוד בכוונות רעות של יצורים בלתי־מזיקים אלה? היא המשיכה לעקור את העשבים משורשיהם, עד אשר הכחיד פטיש האבן של צופה־הירח את הכרתה המעומעמת. שאר חיות העדר המשיכו לרעות מבלי לחוש בסכנה כלשהי, כי הרצח היה מהיר ושקט.

כל אנשי־הקופים האחרים נעצרו להתבונן, ועתה הצטופפו סביב צופה־הירח וקורבנו בהשתאות מעריצה. כעבור זמן קצר הרים אחד מהם את כלי־הנשק המגואל בדם, והחל להלום בחזיר המת. אחרים הצטרפו עם כל המקלות והאבנים אשר עלה בידם לאסוף, עד אשר החל הקורבן מתפורר ומתפרק לחלקיו.

אז אחז בם השיעמום; אחדים הסתלקו להם, ואילו אחרים ניצבו בהיסוס סביב הגוויה שלא ניתן להכירה עוד — ועתיד העולם המתין להחלטתם. חלף זמן ארוך עד להפתיע בטרם החלה אחת הנקבות ללקק את האבן המגואלת בדם, אשר החזיקה בכפותיה.

וחלף זמן ארוך עוד יותר בטרם הבין צופה־הירח, על אף כל אשר הוצג בפניו, שלא יהיה עליו לרעוב עוד לעולם.

4 — הברדלס

הכלים בהם אומנו להשתמש — היו פשוטים למדי, ועם זאת היה ביכולתם לשנות את העולם ולהפוך את אנשי־הקופים לאדוניו. הכלי הפרימיטיבי ביותר היתה האבן, אשר הכפילה פי־כמה את עוצמת מכת־

היד. כמו כן, היתה אלת־העצם, אשר האריכה טווח־המכה ויכלה לשמש מגן וסופג־הלם מול שיניהן וציפורניהן של חיות זועמות. עם כלי־נשק אלה, היה המזון האינסופי אשר שוטט בערבות — שלהם. כל אשר ניטל עליהם לעשות היה — לקחתו.

אך הם נזקקו לכלי־עזר נוספים, כי שיניהם וציפורניהם לא יכלו לבתר משהו גדול יותר משפן. למירב המזל, סיפק הטבע כלים מושלמים, וכל אשר נדרש מהם היתה בינה אשר תורם ליטול אותם.

תחילה היה סכין או משור גס אך יעיל מאוד, מדגם העתיד לספק שרות טוב משך שלושה מיליון השנים הבאות. זו היתה פשוט עצם־הלסת התחתונה של איילה, שהשיניים עדיין קבועות בה; עד בוא תור המתכת, לא יחול בה שיפור יסודי. כמו כן היה מרצע או פגיון, בדמות קרן־צבי, ולבסוף כלי־גירוד אשר נוצר מן הלסת השלמה של כל חיה קטנה.

אלת־האבן, המשור המשונן, פגיון הקרן ושופין העצם — אלה היו האמצאות הנפלאות להן נזקקו אנשי־הקופים כדי להיוותר בחיים. במהרה יכירו בהם כסמלי הכות, אך חודשים רבים יחלפו עד אשר יקנו אצבעותיהם המסורבלות את המיומנות — או הרצון — להשתמש בהם.

יתכן שאילו ניתן להם זמן, היו עשויים להגיע באמצעות מאמציהם אל ההשגה המזהירה והמעוררת יראת־כבוד של השימוש בכלי־נשק טבעיים כבכלים מלאכותיים. אך כל הגורמים היו נגדם, ואפילו עתה צצו הזדמנויות אין־ספור לכישלון ביובלות העתידים לבוא.

לאנשי־הקופים ניתנה ההזדמנות הראשונה. לא תהא שניה; העתיד היה נתון בידיהם, במלוא מובן המילה.

ירחים מלאו ומעטו; תינוקות נולדו ולעיתים נותרו בחיים; בני שלושים חלשים ונטולי־שיניים מתו; הברדלס גבה את מיסיו בלילות; ה„אחרים" השמיעו יום־יום את איומיהם מעבר לנהר — והשבט שיגשג. במרוצת שנה אחת, נשתנו צופה־הירח ובני־לווייתו כמעט ללא־הכר.

הם למדו היטב את לקחיהם. עתה יכלו להשתמש בכל הכלים אשר נתגלו להם. עצם זכרונו של הרעב הלך וניטשטש במוחותיהם; ואף כי

חזירי־היבלות נעשו פחדנים, הסתובבו במישורים אין־ספור אלפים של צבאים, איילות וזברות. כל החיות הללו ואחרות היו טרף לשוליות הציידים.

עתה, לאחר שלא עוד היו קהי־תחושות־למחצה בשל הרעב, היתה בידם שהות לפתח יסודות ראשונים של מחשבה. דרך־חייהם החדשה נתקבלה על־ידם כמובנת מאליה. בשום פנים לא קישרוה עם העמוד הניצב עדיין ליד המשעול המוביל אל הנהר. אילו היו מקדישים מחשבה לבחינת העניין, היו עשויים להתרברב, שבמו־ידיהם ובמאמציהם־שלהם שיפרו את מצבם; למעשה, כבר שכחו כל אורח־קיום אחר.

אך אין אוטופיה מושלמת, ובאוטופיה זו נתגלו שני פגמים. הראשון היה הברדלס החמסן, אשר תשוקתו לאנשי־קופים אפילו נתחזקה מאז חל שיפור בתזונתם. השני היה השבט שמעבר לנהר; כי בדרך כלשהי, נותרו ה„אחרים" בחיים, וסירבו בעקשנות למות מרעב.

בעיית הברדלס נפתרה בחלקה באורח מקרי, ובחלקה בשל טעות רצינית — כמעט גורלית, למעשה — אשר טעה צופה־הירח. עם זאת, בשעתו נראה הרעיון מבריק במידה כזאת, שעורר את צופה־הירח לצאת בריקוד של שמחה. יתכן שבאמת לא ניתן להאשימו על כך, שמחשבתו פסחה על התוצאות.

השבט עדיין התנסה מפעם לפעם בימים קשים, אף כי אלה כבר לא היוו איום על עצם קיומו. שעת החשיכה קרבה, והשבט לא הצליח להרוג טרף; מערות־הבית כבר נראו לעין בשעה שהוביל צופה־הירח את רעיו המאוכזבים והעייפים חזרה אל המחסה. ושם, ממש על סף־ביתם, מצאו אחד המטמונות הנדירים של הטבע.

איילה בוגרת נחה על השביל. רגלה הקדמית נשברה, אך היא שפעה עדיין רוח קרבית, והתנים שצבאו עליה העניקו לקרני־הפגיון שלה מטרות למכביר. הם יכלו להרשות לעצמם להמתין; הם ידעו שאינם צריכים אלא לצפות לשעת־הכושר.

אך הם שכחו את דבר קיומה של תחרות, ומשקרבו אנשי־הקופים, נסוגו ברטינות וזעם. אף הם כיתרו את החיה בזהירות, מקפידים להתייצב

מחוץ לטווח הקרניים המסוכנות הללו. אחרי־כן פתחו בהתקפה, בעזרת אלות ואבנים.

לא היתה זו התקפה מרשימה או מאורגנת ביותר; עם בוא קצה של החיה האומללה, נסתלק האור כמעט לגמרי — ואומץ־לבם של התנים נתחדש. צופה־הירח נקרע בין פחד לרעב, והבין אט־אט שייתכן כי כל המאמץ הזה היה לשוא. היה מסוכן מדי להוסיף ולהישאר כאן.

אז נתגלה כגאון, לא בפעם הראשונה, אף לא בפעם האחרונה. הוא הפעיל מאמץ עצום של כוח־הדמיון ודימה לראות את האיילה המתה — בבטיחות מערתו־שלו. הוא החל לגררה אל הצוק; האחרים הבינו מיד את כוונתו והחלו לעזור לו.

אילו ידע מה קשה תהא המשימה, לא היה פותח בה מעולם. רק כוחו הרב וקלות־התנועה אשר ירש מאבות־אבותיו, איפשרו לו לגרור את הנבלה במעלה המדרון התלול. פעמים אחדות בכה מחמת תיסכול וכמעט נטש את שללו, אך עיקשות, עמוקה לא־פחות מן הרעב, הניעה אותו להמשיך. האחרים סייעו לו לפעמים, ולפעמים התמהמהו מאחור. לעיתים קרובות יותר, פשוט ניצבו בדרכו והפריעו לו. אך לבסוף בוצעה המשימה; האיילה המשוסעת נגררה אל שפת המערה בשעה שאור־השמש האחרון דהה ברקיע; וההילולה החלה.

שעות רבות לאחר מכן, מפוטם עד שבעה, התעורר צופה־הירח משנתו. בלי דעת מדוע, התיישב בחשיכה בין גופיהם השרועים של חבריו השבעים כמוהו, ודרך אוזניו אל הלילה.

לא נשמע קול, מלבד הנשימה הכבדה שסביבו; דומה שכל העולם נם את שנתו. הסלעים מעבר לפי המערה היו חיוורים באורו הבוהק של הירח, שעמד עתה גבוה במרומי השמים. כל מחשבה על סכנה נראתה מרוחקת ביותר.

אז בקע ממרחקים צליל נפילתה של אבן. חרד ועם זאת סקרן, זחל צופה־הירח ויצא אל הסלע השטוח שבפי המערה, והציץ מטה על פני הצוק.

החזיון שראה הפחיד אותו עד כדי שיתוק, ושניות ארוכות לא היה מסוגל לנוע. במרחק שבעה מטרים בלבד מתחתיו, הישירו בו מבט עיניים

זהובות, נוצצות. הן הפחידוהו והיפנטוהו, עד שכמעט לא הבחין בגוף המפוספס והגמיש, המחליק מאחוריהן בדממה מסלע לסלע. מעולם לא הגביה הברדלס עד הנה. הוא התעלם מן המערות התחתונות, אף כי ללא־ספק ידע היטב על דבר קיומם של שוכניהן. עתה הלך בעקבות ציד אחר; הוא הלך בעקבות הדם, במעלה הצוק שטוף־הירח.

כעבור שניות, הפך הלילה לליל־חרדות בשל צריחות־האימים של אנשי־הקופים במערה העליונה. הברדלס השמיע נהמת־זעם משהבחין כי גורם־האפתעה אבד לו. אך התקדמותו לא נעצרה, כי הוא ידע שאין לו ממה לפחוד.

הוא הגיע אל הסלע השטוח שבמבוא המערה, ונח לרגע בחלל הצר הפתוח. ריח הדם נפוץ סביב, ומילא את מוחו הקטנטן, האכזר, בתשוקה יחידה ומוחצת. ללא־היסוס, טפף בשקט אל תוך המערה.

וכאן ביצע את מישגהו הראשון. בשעה שיצא מן השטח המואר באור־ירח, איבדו עיניו, שהיטיבו להסתגל אל הלילה, את יתרונן לרגע קל. אנשי הקופים יכלו לראות את צלליתו המסתמנת אל מול פתח המערה, בבהירות רבה יותר מכפי שיכול הוא לראותם. הם היו אחוזי־אימה, אך לא עוד חסרי־ישע לחלוטין.

רוטן ומצליף בזנבו בבטחון חוצפני, התקדם הברדלס בעקבות המזון העדין בו חשק. לוא היה נתקל בטרפו במרחב הפתוח, לא היו עומדות בפניו כל בעיות; אולם כאן נקלעו אנשי־הקופים במיצר, והיאוש הפיח בהם אומץ לנסות להשיג את הבלתי־אפשרי. וזו הפעם הראשונה, היו בידיהם האמצעים להשיגו.

הברדלס ידע שמשהו אינו כשורה, כאשר חש במכה מהממת על ראשו. הוא הצליף בכפתו הקדמית ושמע צווחת־כאב משנתקעו ציפורניו בבשר רך. אחרי־כן חלף בו כאב נוקב, כשמשהו חד חדר בכסל צלעותיו — פעם, פעמיים ועוד פעם. הוא סב הצידה בתנופה, כדי להלום בצללים הצורחים בכל הצדדים.

ושוב — מכה אלימה, ומשהו פגע בחוטמו. שיניו נסגרו על גבי כתם לבן נע — רק על־מנת לחרוק עצם מתה, שהיתה לנשק. ואז, בחרפה סופית שלא תיאמן, משכו לו בכוח בשורש זנבו.

הוא סב בתנופה והשליך את מענהו הנועז־עד־טירוף כנגד כותל המערה. עם כל אשר עשה, לא יכול להימלט ממטר המהלומות אשר הנחיתו עליו כלי־הנשק הגסים, בהם החזיקו ידיים מגושמות אך רבות־כוח. נהמותיו נעו לאורך כל סולם הצלילים, מכאב עד חרדה, ומחרדה עד אימה גלויה. הצייד נטול־הרחמים היה עתה לקורבן, וניסה נואשות לסגת.

ואז ביצע את מישגהו השני, כי בפחדו ובפתיעתו שכח היכן הוא נמצא. או אולי נתבלבלו עליו חושיו והוא נסתנוור בשל המכות שהוטחו על ראשו; תהא הסיבה לכך אשר תהא, הוא נס בפתאומיות מן המערה. נשמעה צווחה נוראה בנפלו אל החלל הריק. יובלות לאחר מכן — כך נראה הדבר — נשמע קול חבטה, משהתרסק על זיז שבלט במחצית הדרך במורד הצוק; הצליל היחיד שנשמע אחרי־כן היה קולן של אבנים מידרדרות שהחליקו מטה, ואף הוא גווע במהרה בתוך הליל.

שיכור ניצחון, ריקד צופה־הירח בפתח המערה, וליהג בלשון־עילגים.

הוא חש, ובצדק, שעולמו נשתנה לגמרי. לא עוד היה קורבן חסר־אונים של הכוחות הסובבים אותו.

או־אז שב אל המערה, ובפעם הראשונה בחייו ישן לילה שלם מבלי להתעורר אפילו פעם אחת.

בבוקר, מצאו את גופת הברדלס למרגלות הצוק. אפילו לאחר שמת, חלף זמן־מה בטרם העז מישהו ליקרב אל המפלצת המובסת; אך כעבור זמן קצר הקיפוה, מזויינים בסכיני־העצם שלהם ובמשוריהם.

היתה זו עבודה קשה ביותר, ובאותו יום לא יצאו לציד.

5 — פגישה עם שחר

כאשר הוביל צופה־הירח את השבט מטה אל הנהר, באורו העמום של השחר, נעצר בהיסוס ליד נקודה מוכרת. משהו היה חסר, זאת ידע;

אך מה היה הדבר, לא יכול לזכור. הוא לא ביזבז מאמץ נפשי על הבעיה. בבוקר זה העסיקוהו עניינים חשובים יותר.

כמו הרעם והברק והעננים וליקוי החמה, נסתלק גוש־הגביש הגדול באורח מסתורי, בדומה לאורח הופעתו. לאחר שנעלם אל תוך העבר הבלתי קיים, לא שב להטריד את מחשבותיו של צופה־הירח לעולם.

לעולם לא ידע מה עשה לו הגביש; ואיש מרעיו לא תהה, בהתאספם סביבו בערפל הבוקר, מדוע נעצר כאן רגע קל בדרך אל הנהר.

מצד הנהר השייך להם, בבטיחות הבלתי־מחוללת של הטריטוריה שלהם, ראו ה„אחרים" את צופה־הירח ותריסר גברים מבני־שבטו מסת־מנים בתחילה כגוש גע על פני שמי השחר. מיד הרימו קולם בצעקות־ההתגרות היומיומיות; אך הפעם, לא היתה תשובה.

בהתמדה, בהתרכזות — ומעל לכל, בשתיקה — ירדו צופה־הירח וחבורתו מן התלולית הנמוכה שהשקיפה אל פני הנהר; בהתקרבם, נשתררה שתיקה פתאומית על ה„אחרים". זעמם המסורתי נמוג, ובמקומו עלה פחד. הם הבחינו במעומעם שמשהו קרה, ושמיפגש זה אינו דומה לכל האחרים שקדמו לו. אלות־העצם והסכינים שנישאו בידי בני קבוצתו של צופה־הירח לא החרידום, כי לא הבינו את תכליתם. הם רק ידעו, שתנועות יריביהם היו עתה נחושות־החלטה וחדורות־זדון.

החבורה נעצרה על שפת המים, ולרגע שב והתעורר אומץ־לבם של ה„אחרים". בהדרכתו של שן־גדולה, שבו וחידשו את זמירות הקרב שלהם, ולבה בל עמם. הדבר נמשך שניות אחדות בלבד, בטרם נאלמו דום למראה מחזה־האימים.

צופה־הירח נשא ידו באוויר, וחשף את המשא אשר הוסתר עד עתה על־ידי גופותיהם השעירים של רעיו. הוא החזיק בענף גדול, עליו היה תקוע ראשו שטוף־הדם של הברדלס. בפה נתחב מקל שהחזיקו פעור, והשיניים הגדולות ניצנצו לבנות ונוראות לאור קרניה הראשונות של השמש העולה.

רוב ה„אחרים" היו משותקים מרוב פחד. אחדים מהם פתחו בנסיגה איטית, תוך מעידה. צופה־הירח נזקק לעידוד זה בלבד. הוא החל

לחצות את הנהר בעודו מחזיק במלקוחו המרוט מעל לראשו. לאחר רגע של היסוס, נשתכשכו חבריו במים בעקבותיו.

משהגיע צופה־הירח אל הצד הרחוק, עדיין ניצב אוזן־אחת על אדמתו. יתכן שהיה אמיץ, או טיפש, מכדי לרוץ; יתכן שלא האמין כי שערוריה זו באמת מתרחשת. פחדן או גיבור — לא היה בכך משום הבדל, כאשר זינקה על ראשו הבלתי־מבין אימתו הקפואה של המוות.

„האחרים" נתפזרו בין השיחים בצריחות פחד; במהרה ישובו משם, ובמהרה ישכחו את מנהיגם האבוד.

שניות אחדות ניצב צופה־הירח בהיסוס על גבי קורבנו החדש, וניסה לתפוס את מלוא הפלא והכוח של העובדה, שהברדלס המת יכול להרוג שוב. עתה היה אדון העולם, ולא ידע בבהירות מהו הדבר הבא שעליו לעשות.

אך הוא ימצא משהו.

6 — עליית האדם

חיה חדשה פשטה על פני הכוכב, ונפוצה באיטיות מליבה של אפריקה. היא היתה כה נדירה עדיין, עד כי מיפקד חפוז היה פוסח עליה, בין המיליארדים השופעים של יצורים, על פני האדמה ובים. לפי שעה לא היתה כל הוכחה לכך, שחיה זו תשגשג או אפילו תיוותר בחיים; בעולם זה, מקום בו נכחדו חיות כה רבות, חזקות יותר, עדיין נע גורלה על כף־המאזניים לכאן ולכאן.

במאה־אלף השנים אשר חלפו מאז ירד הגביש על אפריקה, לא המציאו אנשי־הקופים מאומה. אך הם החלו להשתנות ופיתחו מיומנויות שלא עמדו לרשותה של חיה אחרת, כלשהי. אלות־האבן שלהם הגבירו את יכולתם והכפילו את כוחם; לא עוד היו חסרי־הגנה למול הטורפים עמם היה עליהם להתמודד. את אוכלי־הבשר הקטנים יכלו להרחיק מעל

הטרף שלהם־עצמם; את הגדולים יותר יכלו לפחות להרתיע, ולפעמים אפילו להניס.

שיניהם הגדולות קטנו והלכו, כי לא היו הכרחיות עוד.

אט־אט החליפון האבנים המחודדות בקצותיהן, בהן ניתן לעקור שורשים, או לחתוך בשר קשה או סיבים, ואת תוצאות החילופין האלה קשה לאמוד. לא עוד ניצבו אנשי־הקופים בפני רעב, כאשר שיניהם ניזקו או בלו; אפילו הכלים הגסים ביותר החלו להוסיף שנים רבות על שנות־חייהם. וכאשר שיניהם קטנו, החלה צורת פניהם משתנה: החוטם נסוג, הלסת הגדולה והגסה נתעדנה, הפה למד להפיק צלילים יותר עדינים. הדיבור עוד היה כמיליון שנים לפניהם, אך כבר נעשו הצעדים הראשונים לקראתו.

ואז החל העולם להשתנות. בארבעה גלים גדולים — בין שיא אחד למשנהו עברו כמאה־אלף שנה — חלפו תקופות הקרח, והותירו סימניהן על כדור־הארץ כולו. מחוץ לאיזורים הטרופיים, קטלו הקרחונים את אלה אשר עזבו זמנית את בית־אבותיהם; ובכל מקום אחר ניפו את כל היצורים שלא יכלו להסתגל.

עם חלוף הקרח, חלפו גם הרבה מן החיים הקודמים של הכוכב — כולל אנשי־הקופים. אך, שלא כרבים אחרים, הותירו הם צאצאים: ואלה ירשו את כליהם ועשו כלים אחרים.

תוך כדי שימוש באבני־חלמיש, פיתחו ידיהם זריזות וכישרון שכמותם לא ניתן למצוא בכל ממלכת החיות. באמצעות תכונות אלה יצרו כלים טובים עוד יותר, אשר פיתחו שוב את אבריהם ומוחותיהם עוד ועוד. היה תהליך בעל תאוצה מצטברת; ובקצהו היה — האדם.

כלי־עבודתם ובלי־נשקם של האנשים האמיתיים הראשונים היו טובים אך במעט מאלה של אבותיהם מלפני מיליון שנה, אך יכלו להשתמש בהם בחריצות וכישרון הרבה יותר גדולים. ואי־שם במרוצת השנים עטויות הצללים, המציאו את הכלי החיוני מכולם, אף כי לא ניתן לראותו או לגעת בו — הם למדו ל ד ב ר, וכך זכו בנצחונם הגדול הראשון על פני הזמן. עתה ניתן למסור את הידע של דור אחד

לדור הבא אחריו, ובאופן כזה יכול כל דור להפיק תועלת מאלה שקדמו לו.

שלא כחיות, אשר ידעו רק הווה, השיג האדם עבר; והוא עמד לפלס לו דרך לקראת עתיד.

הוא למד לרתום את כוחות הטבע; עם אילוף האש, הניח את יסודות הטכנולוגיה ונטש מאחור את מוצאו מן החיה. האבן פינתה מקומה לארד, ואחר לברזל. החקלאות באה במקום הציד. השבט הפך לכפר, והכפר היה לעיר. הדיבור הונצח תודות לאותות מסויימים שנחקקו באבן ובטיט ועל גבי גומא. תוך כדי זמן קצר המציא האדם את הפילוסופיה והדת ואיכלס את הרקיע, לא לגמרי באורח בלתי־מדוייק — באלים.

ככל שנעשה גופו יותר ויותר נטול־הגנה, כן נעשו אמצעי־ההתקפה שלו יותר ויותר אימתנים. באבן, בארד, בברזל ובפלדה גילה את כל אשר יכול לדקור ולחתוך, ובתקופה מוקדמת למדי למד איך להכות בקורבנותיו מרחוק. הכידון, הקשת, הרובה ולבסוף הטיל־המונחה היו לו כלי־נשק לטווח אינסופי והעניקו לו כוח עצום.

ללא כלי־נשק אלה — אם כי לעתים תכופות השתמש בם נגד עצמו — לא היה האדם כובש לעולם את עולמו. בתוכם השקיע את לבו ונפשו, והם היטיבו לשרתו יובלות רבים.

אולם על אף כל הישגיו הכבירים, היו חייו וזמנו כמו שאולים.

Z

ס. מ. ט. – 1

7 — המראה מיוחדת

לא חשוב כמה פעמים עזבת את כדור הארץ, אמר ד"ר הייווד פלויד לנפשו — ההתרגשות מעולם לא קהתה. הוא היה פעם אחת במאדים, שלוש פעמים בירח ופעמים רבות מכפי שיכול לזכור בתחנות־החלל השונות. עם זאת, בהתקרב רגע ההמראה היה פוקד אותו מתח עולה, פליאה וחרדת־קודש — כן, ועצבנות — אשר העמידוהו על אותו מישור בו ניצב כל בן־אנוש מקורקע העומד בפני „טבילת־החלל" הראשונה שלו.

אך דברים אלה כבר היו נחלת העבר, ואילו הוא טס אל העתיד. משצללו, יכול דוקטור פלויד לראות תחתיו מבוך של בניינים, ולאחר מכן מסלול־המראה, ואחר צלקת ישרה, רחבה על פני נוף פלורידה השטוח — הפסים הכפולים של מסלול־השיגור הענק. בקצהו נחה, מוקפת כלי־רכב ועמודי איתות, ספינת־חלל מבהיקה, בעיצומן של הכנות לקפיצתה אל הכוכבים. בפתאום אבדה לו תחושת הפרספקטיבה, בשל שינויי המהירות והגובה המהירים אשר עברו עליו, והוא דימה שהוא משקיף מטה על עש־כסף קטן שנלכד בקרן אור של פנס.

אחרי־כן החזירו לו הדמויות הקטנטנות האצות על פני האדמה את תחושת הגודל האמיתי של ספינת־החלל; המרחק בין כנפיה הגיע בוודאי לשבעים מטרים. ורכב עצום זה, אמר פלויד אל נפשו באי־אמון

מסויים — ועם זאת בגאווה — ממתין לי. על־פי מיטב ידיעתו, היתה זו הפעם הראשונה ששיגור, על כל פרטיו ודקדוקיו הוכן לשם שליחת אדם י ח י ד אל הירח.

אף כי השעה היתה שתיים לפנות־בוקר, עיכבה אותו חבורת כתבים וצלמים בדרכו אל ספינת־החלל, אוריון 3, שטופת האור. הוא הכיר אחדים מהם על פי מראם, כי כיושב־ראש המועצה הלאומית לאסטרונאוטיקה היו מסיבות־העתונאים חלק משיגרת חייו. לא זה היה המקום ולא זה היה הזמן למסיבה כזאת, ולא היה בפיו מה לומר: אך חשוב היה לא להעליב את האדונים המייצגים את אמצעי התקשורת.

„ד"ר פלויד? אני ג'ים פורסטר מאסוסייטד ניוס. התוכל לומר מילים אחדות על אודות טיסתך זו?"

„צר לי מאוד — איני יכול לומר דבר".

„האומנם פ ג ש ת בנשיא בשעה יותר מוקדמת הערב?" שאל קול מוכר.

„הו — הלו, מייק. חוששני שגררוך מן המיטה לשוא. אין כל תגובה".

„התוכל לפחות לאשר או להכחיש, שפרצה איזו מגיפה על הירח?" שאל כתב־טלביזיה, שהצליח להתנהל לצידו של פלויד ולהחזיקו קבוע כיאות במרכז העדשה של מצלמת־הטלביזיה הזעירה שלו.

„מצטער", אמר פלויד, והניע ראשו לאות שלילה.

„מה ביחס להסגר?" שאל כתב אחר. „כמה זמן יימשך?"

„אין תגובה".

„ד"ר פלויד", דרשה לדעת כתבת נמוכה מאוד והחלטית מאוד, „כיצד ניתן להצדיק העלמה מוחלטת זו של חדשות מן הירח? האם קשור הדבר במצב הפוליטי?"

„ א י ז ה מהם?" שאל פלויד ביבושת. קולות צחוק נשמעו פה ושם ומישהו קרא „נסיעה צלחה, דוקטור!" בשעה שפילס דרכו אל המחסה של הכניסה למגדל הבקרה.

ככל אשר הרחיק לזכור, היה זה משבר קבוע יותר מאשר „מצב".

מאז שנות ה־70 של המאה העשרים שלטו בעולם שתי בעיות אשר נטו, באורח אירוני, לבטל זו את זו.

אף כי הפיקוח על הילודה היה זול, מהימן ומאושר על־ידי כל הדתות העיקריות, הרי שהופיע מאוחר מדי; אוכלוסיית העולם מנתה עתה שישה מיליארד — שליש מהם באימפריה הסינית. באי־אלה חברות אוטוריטטיות אפילו חוקקו חוקים המגבילים משפחות בהולדת שני ילדים בלבד, אך כפיית החוקים הללו היתה בלתי־מעשית. כתוצאה מכך, היה מחסור במזון בכל ארץ; אפילו בארצות־הברית היו ימים ללא בשר, וניבאו רעב כללי תוך חמש־עשרה שנים, למרות שנעשו מאמצים עליונים לעבד מזון בים ולפתח מזונות סינתטיים.

הואיל והצורך בשיתוף־פעולה בינלאומי היה נחוץ יותר מתמיד, עדיין היו חלוצים רבים כבכל תקופה מוקדמת יותר. במשך מיליון שנים, איבד הגזע האנושי אחדים מן האינסטינקטים התוקפניים שלו; לאורך מסלולים סמליים שנראו לעיני פוליטיקאים בלבד, צפו שלושים־ושמונה כוחות גרעיניים אלה באלה בחרדה של לוחמים. בידי כולם יחדיו היתה עוצמה מגטונית בכמות שהיתה מספיקה להסיר את השיכבה העליונה מעל פני כדור־הארץ כולו. אף כי, באורח נס, לא השתמש אף כוח בנשק אטומי, הרי היה ברור כי מצב זה לא יוכל להימשך לנצח.

ועתה, מטעמים שלא ניתן לרדת לעומקם, הציעו הסינים לאומות הקטנות שלא היה להן כוח אטומי — עוצמה גרעינית מושלמת של חמישים ראשי־נפץ ומערכות־שיגור, במחיר נמוך ממאתיים מיליון דולר; וגם זאת בתנאי־תשלום נוחים.

יתכן שרק ניסו לייצב את הכלכלה המידלדלת שלהם באמצעות הפיכת מערכות־נשק נפסד למזומנים, כפי שהעירו משקיפים. או אולי גילו שיטות־לחימה כה מתקדמות, שלא נזקקו עוד לצעצועים מעין אלה; היו שמועות על היפנוזה רדיופונית ממשדרים של לוויינים, על וירוסים כפייתיים ועל סחיטה באמצעות מחלות סינטתיות, אשר תרופת־הנגד שלהן היתה מצויה בידיהם בלבד. רעיונות מקסימים אלה היו כמעט בוודאי תעמולה או יצירי דמיון מפותח, אולם למען הבטחון מוטב היה לקחתם

בחשבון. כל אימת שפלויד עזב את כדור־הארץ, היה תוהה לדעת אם אמנם עוד יהיה שם בשובו.

הדיילת המלאה והחטובה בירכה אותו בהיכנסו אל התא. „בוקר טוב, ד״ר פלויד. אני מיס סימונס — ברצוני לקבל את פניך בשם קפטיין טיינס וטייס־המישנה שלנו, קצין־ראשון באלארד״.

„תודה רבה״, אמר פלויד בחיוך, ותהה לדעת מדוע דיילות חייבות להישמע תמיד כרובוטים מורי־דרך לתיירים.

„ההמראה בעוד חמש דקות״, אמרה, והורתה בידה על התא הריק המיועד לעשרים נוסעים. „אתה יכול לשבת היכן שתרצה, אולם קפטיין טיינס ממליץ על המושב שליד החלון הקדמי מצד שמאל, אם ברצונך לראות את הפעולות בבסיס־ההמראה״.

„זאת אעשה״, ענה פלויד, צועד אל המושב המועדף. זמן־מה טרחה הדיילת, סביבו, ואחר ניגשה אל חדרה, שבירכתי התא.

פלויד התמקם במושבו, התקין את חגור־הבטחון המקיף את המותניים והכתפיים, וקשר את תיקו ברצועה אל המושב הסמוך. רגע לאחר מכן, עלה קולו של הרמקול בקול נפץ קל ורך. „בוקר טוב״, אמר קולה של מיס סימונס. „זו טיסה מיוחדת מספר 3, כף־קנדי אל תחנת־חלל מספר אחד״.

דומה שהיה מנוי וגמור עמה לקיים את התהליך השיגרתי המלא עבור נוסעה הבודד, ופלויד לא יכול היה שלא לחייך כאשר המשיכה ללא־מעצור: „המסע יימשך חמישים־וחמש דקות. תאוצה מקסימלית תיגרום ג׳י־2* ונהיה חסרי־משקל במשך שלושים דקות. נא לא לעזוב את מקומותיכם עד הידלק אות הבטיחות״.

פלויד העיף מבט אל מאחורי כתפו וקרא: „תודה לך״. לרגע קל ראה בפניה חיוך נבוך במקצת, אך מקסים.

הוא נשען לאחור על מיסעד כיסאו ורגע. מסע זה, חישב, יעלה

---

* ג׳י — מידת כוח־המשיכה של כדור־הארץ.

למשלמי המיסים קצת למעלה ממיליון דולר. אם לא תהא לכך הצדקה, יושעה ממישרתו; אך תמיד יוכל לשוב אל האוניברסיטה, ללימוד נושא היווצרות־כוכבי־לכת, אשר הפסיק.

„התחל ספירה", אמר הקפטיין ברמקול בקול החדגוני, המרגיע בו משתמשים במערכת־קשר.

„המראה בעוד דקה אחת".

כמו תמיד, נראתה הדקה יותר כשעה מאשר כדקה. פלויד החל חש בחריפות את הכוחות הענקיים העצורים סביבו, ממתינים לשחרורם. במיכלי־הדלק של שתי ספינות־החלל ובמערכת מאגר־הכוח של מסלול־ההמראה נכלאה אנרגיה של פצצה גרעינית. ובכל אלה ישתמשו כדי להובילו אל מקום המרוחק שלוש־מאות ק"מ בלבד מכדור־הארץ.

לא היה זכר לתהליך המיושן של חמש־ארבע־שלוש־שתיים־אחת־אפס, המותח כל־כך את מערכת־העצבים האנושית.

„המראה בעוד חמש־עשרה שניות. תרגישו יתר נוחות אם תתחילו לנשום עמוקות".

זו היתה פסיכולוגיה טובה ופיזיולוגיה טובה. פלויד חש עצמו טעון היטב בחמצן, ונכון להתמודד עם כל דבר, בשעה שמסלול־ההמראה החל לירות את מיטענו בן אלף הטון אל מעל לפני האוקינוס.

קשה היה לומר מתי התרוממו מן המסלול וטסו, אך שאגת הטיל הכפילה פתאום את זעמה, פלויד מצא עצמו שוקע עמוק יותר ויותר בכרי מושבו, ידע שמנועי השלב הראשון נטלו את הפיקוד. הוא שאל את נפשו לכך, שיוכל להשקיף מן החלון החוצה, אך אפילו הסטת ראש היוותה עבורו מאמץ. עם זאת, לא הורגשה אי־נוחות; אמת, לחץ התאוצה והרעם העצום של המנועים יצרו סחרחורת בלתי־רגילה. בעוד אוזניו מצלצלות והדם פועם בעורקיו, חש פלויד כי הוא חי יותר מכפי שחש במשך שנים. שוב היה צעיר, והשתוקק לשיר בקול רם — דבר בטוח לחלוטין, כי מן־הנמנע היה שמישהו ישמענו.

כמעט אבדה לו תחושת הזמן כאשר רפו לפתע הלחץ והשאון, והרמקול של התא הודיע — „מתכוננים להיפרד מן השלב הראשון! מתחילים!".

היתה טלטלה קלה; ולפתע זכר פלויד ציטט של ליאונרדו דה־וינצ׳י, אשר ראה מוצגת פעם במשרדי סוכנות החלל האמריקאית:

הציפור הגדולה תמריא על גבי הציפור הגדולה, בהנחילה תהילה לקן בו נולדה.

הציפור הגדולה טסה עתה — מעבר לכל חלומותיו של דה־וינצ׳י — ועמיתה התשוש טס חזרה לכדור־הארץ. בקשת בת חמישה־עשר אלף ק״מ יחליק מטה השלב הראשון, הריק, אל תוך האטמוספירה, כשפניו מועדות לקנדי. תוך שעות אחדות, מטופל ומצוייד בדלק חדש, יהיה נכון להרים שוב עמית אחר לקראת הדומיה הנוצצת, אליה לא יוכל להגיע לעולם.

עתה, חשב פלויד, אנו אדונים לגורלנו, למעלה מחצי־הדרך למסלול. משׁשבה התאוצה והוחשה, משנורו רקיטות השלב השני, היתה החבטה עדינה הרבה יותר; למעשה, חש בכוח־משיכה שלא עלה על הנורמלי. אך יהיה קשה להלך, כי „למעלה" פירושו ישר למול חזית התא. אילו היה שוטה וקם ממושבו, היה נמחץ מיד כנגד הקיר העורפי.

גורם זה היה מבלבל במקצת, כי נראה כאילו הספינה ניצבת על זנבה. לפלויד, אשר נמצא ממש בחזית התא, נראו כל הכיסאות קבועים על קיר אנכי התלוי תחתיו. הוא עשה כמיטב יכולתו להתעלם מן האשליה הבלתי־נוחה הזו, כאשר התפוצץ השחר מחוץ לספינה.

תוך שניות, נורתה החללית בין צעיפי ארגמן וורוד וזהב וכחול אל תוך הלובן החודר של היום. אף כי הווילונות נצבעו בצבע כהה, שנועד להפחית את הסינוור, סימאו הקרניים החקרניות, אשר שטפו את התא באיטיות, את פלויד למשך דקות אחדות. הוא היה בחלל, ועם זאת לא היה מקום לחשוב על אפשרות לראות את הכוכבים.

הוא חיפה על עיניו בכפות־ידיו וניסה להציץ דרך החלון, לידו. בחוץ להטה הכנף המוזדקרת לאחור של הספינה, כמתכת מלובנת, בהש־תקפות אור השמש. שררה סביב החללית חשיכה גמורה ואפילה זו היתה בוודאי מלאה כוכבים — אך מן־הנמנע היה לראותם.

המשקל הלך הלוך וחסור אט־אט; הרקיטות נשתנקו משנכנסה הספינה למסלול. רעם המנועים שכך והיה לשאגה מעומעמת, ללחישה

עדינה, ואחר גווע ודמם. אילמלא הרצועות הבולמות, היה פלויד מרחף מעל למושבו. קיבתו, מכל מקום עמדה לרחף מתוכו.

הוא קיווה שהגלולות אשר קיבל לפני מחצית־השעה וחמישה־עשר אלף ק"מ, ימלאו את תפקידן. הוא היה חולה־חלל פעם אחת בלבד במרוצת הקריירה שלו, וגם זה היה יותר מדי.

קול הטייס היה יציב ובטוח שעה שעלה ברמקול של התא. „אנא, הקפידו על כל תקנות ה־'משיכה־אפס'. נגיע לבסיס תחנת־חלל מספר אחד תוך ארבעים־וחמש דקות".

הדיילת הגיעה, מהלכת במעלה המסדרון הצר, מימין למושבים הס־מוכים אלה לאלה. בצעדיה היתה קלילות עליזה. ורגליה נפרדו מן הריצפה במיאון, כאילו היו לכודות בדבק. היא נשארה צמודה אל הרצועה הצהובה־בהירה של שטיחי ולקרו שריפדו את הריצפה והתיקרה לכל אורכם. השטיח וסוליות סנדליה היו מכוסים ברבבות ווים קטנטנים, שנצמדו זה לזה כשבבי־מתכת. תחבולה זו של הילוך בצניחה חופשית היה בה כדי להרגיע נוסעים מבולבלים.

„רוצה קפה או תה, ד"ר פלויד?" שאלה ברוח טובה.

„לא, תודה", הוא חייך. תמיד חש עצמו כתינוק כאשר היה עליו לינוק מתוך אחת מאותן שפופרות פלסטיק.

הדיילת עדיין ריחפה סביבו בדאגה משפחת את תיקו בקול נפץ קל והתכונן להוציא את ניירותיו.

„ד"ר פלויד, כלום רשאית אני לשאלך שאלה?"

„בוודאי", ענה, בהגביהו מבטו מעל למשקפיו.

„חתני הוא גיאולוג בטיקו", אמרה מיס סימונס, אומדת מילותיה בזהירות, „ולא שמעתי ממנו דבר מזה למעלה משבוע".

„צר לי לשמוע זאת; אולי יצא מבסיסו, אל מחוץ לטווח־קשר".

היא הניעה בראשה לאות שלילה. „הוא תמיד מספר לי כשהוא עומד לצאת. ואתה יכול לשער כמה אני מודאגת — עם כל השמועות האלה. האם באמת פרצה מגיפה על הירח?"

„אם אמנם נכון הדבר, אין כל סיבה לבהלה. זכרי, היה הסגר

ב־98, בקשר לוירוס השפעת שעבר שינוי. אנשים רבים היו חולים — אך איש לא מת. וזהו באמת כל אשר אוכל לומר", סיכם בתוקף.

מיס סימונס חייכה בנעימות והזדקפה.

„ניחא, תודה לך מכל מקום, דוקטור. צר לי שהטרדתי אותך".

„לא היתה זו טירדה כלל ועיקר", אמר באבירות, אך לא במדוייק. אחר קבר עצמו באינסוף הדוחות הטכניים שלו, בהתקפה נואשת של הרגע האחרון על הערימה הרגילה.

זמנו לא יהא פנוי לקריאה, כאשר יגיע אל הירח.

8 — פגישה מסלולית

מחצית השעה לאחר מכן, הודיע הטייס: „תוך עשר דקות אנו יוצרים קשר. בידקו בבקשה את חגורי מושביכם".

פלויד ציית, והניח מידו את ניירותיו. מוטב לעצום את העיניים ולהירגע בשעה שספינת־החלל מיטלטלת קדימה ואחורה בהתפוצציות הקצרות של רקיטות הכיוון.

דקות אחדות לאחר מכן, העיף מבט ראשון על תחנת־חלל מספר אחד, שנמצאה במרחק קילומטרים אחדים בלבד. אור השמש ניצנץ וזרח על המישטח המתכתי והממורט של הלוח העגול, המסתובב לאיטו, בקוטר שלוש־מאות מטר. סמוך לשם ריחף באותו מסלול מטוס־חלל טיטוב 5, ולידו ארים־1ב, סוס העבודה של החלל, עם ארבעת הרגליים הקצרות והעבות של בולמי־הזעזועים בנחיתת־ירח, הבולטים מצידו האחד.

ספינת־החלל אוריון 3 ירדה ממסלול גבוה יותר, אשר ממנו נראה כדור־הארץ במלואו מאחורי התחנה. מרום 300 ק"מ, יכול פלויד לראות חלק ניכר מאפריקה ומן האוקינוס־האטלנטי. היה מעטה ניכר של עננים, אך עם זאת יכול להבחין בקווים הכחולים־ירוקים של חוף־הזהב.

הציר המרכזי של תחנת־החלל, שזרועות בסיס־הנחיתה שלה היו

מושטות קדימה, שחה עתה אט־אט לקראתם. שלא כמיבנה ממנו נשלת, לא הסתובב — או, בעצם, נע בכיוון הפוך בשיעור שנגד בדיוק את סיבובה של תחנת־החלל. כך יכולה היתה ספינת־החלל להתחבר לתחנה לצורך העברת צוות או מיטען, מבלי שהספינה תסתובב סחור־סחור באופן מסוכן.

הספינה והתחנה יצרו מגע בקול חבטה קל שבקלים. נשמעו קולות שאון מתכתיים של גירוד מבחוץ, ואחרי כן נשמעה לח־שת האוויר הקצרה עם השתוות הלחצים. שניות אחדות לאחר מכן נפתחה דלת תא־היציאה וגבר לבוש במכנסיים קלים צמודים לגוף ובחולצה קצרת שרוולים, שהיו מעין מדים של צוות תחנת־החלל, נכנס אל התא.

„שמח לפגוש בך, ד"ר פלויד. אני ניק מילר, מבטחון־התחנה; תפקידי להשגיח עליך עד שהספינה תעזוב".

הם לחצו ידיים, ואחר חייך פלויד אל הדיילת ואמר: „אנא, מסרי את ברכותי לקפטיין טיינס, והודי לו על המסע החלק. יתכן שאראך במסע חזרה".

הם לחצו ידיים, ואחר חייך פלויד אל מילר.

בזהירות רבה — חלפה תקופת־נצח מאז היה נטול־משקל ועוד יחלוף זמן בטרם ישוב ויזכה ברגלי־החלל שלו — נעזר בידיו וגרר עצמו דרך תא־היציאה אל תוך התא הגדול העגול בציר תחנת־החלל. היה זה חדר מרופד היטב, שכתליו מכוסים ידיות שקועות; פלויד לפת אחת מאלה ביד חזקה, ואילו התא כולו החל להסתובב, עד אשר תאם את סיבוב התחנה.

משצבר מהירות, החלו אצבעות כוח־משיכה, רפות, כשל רוח־רפאים, לאחוז בו, והוא צף אט־אט לקראת הקיר העגול. עתה ניצב, מתנדנד קדימה ואחורה בעדינות, כאצה במשברי הגיאות. הכוח הצנטרי־פוגלי של סיבוב התחנה השתלט עליו; הוא היה חלש מאוד כאן, בקירבת הציר, אך הוא עתיד להתגבר בהתמדה עם תנועתו החוצה.

מתא־המעבר המרכזי, יצא בעקבות מילר במורד גרם־מעלות מתעגל. בתחילה היה משקלו כה זעיר, עד כי נאלץ כמעט ל א נ ו ס עצמו לרדת, על־ידי כך שנסתייע במעקה. רק כאשר הגיע אל חדר־ההסבה

של הנוסעים, בצידו החיצון של הלוח העגול המסתובב, עלה משקלו עד כדי כך, שיכול לנוע באורח נורמלי כמעט.

חדר־ההסבה רוהט וקושט מאז ביקורו האחרון ונוספו לו מיתקנים חדשים אחדים. מלבד הכיסאות, השולחנות הקטנים, המסעדה ומשרד־הדואר הרגילים, היו שם עתה מספרה, בית־מרקחת ומזנון, תיאטרון־קולנוע וחנות־מתנות בה הוצעו למימכר תצלומים ושיקופיות של נופי הירח וכדור־הארץ, ומזכרות שמוצאן מטילי לתיק, ריינג׳ר וסרוויור, מקוריות מובטחת, מוצגות לראווה בעטיפות פלסטיק מסודרות, במחירים מופקעים.

„כלום יכול אני להביא לך דבר־מה בעוד אנו ממתינים ?״ שאל מילר. „אנו עולים על הספינה תוך שלושים דקות״.

„הייתי רוצה כוס קפה שחור — שתי כפיות סוכר — והייתי רוצה לטלפן לכדור־הארץ״.

„בסדר, דוקטור. אני אביא את הקפה. הטלפונים נמצאים שם״.

תאי־הטלפון הציוריים נמצאו במרחק מטרים אחדים בלבד ממחיצה בעלת שתי כניסות — על האחת התנוסס שלט ברוך הבא אל איזור ארצות־הברית ועל השניה ברוך הבא אל איזור ברית־המועצות. תחת השלטים הללו היו הודעות באנגלית, רוסית, סינית, צרפתית, גרמנית וספרדית, בזו הלשון:

הכן בבקשה:
דרכון
ויזה
תעודה רפואית
הצהרת משקל

היתה בכך משום סמליות נעימה, שמיד לאחר שהנוסעים עברו את המחיצות, בכל אחד משני הכיוונים, היו רשאים להתערב שוב ביניהם. החלוקה נעשתה למטרות מנהליות גרידא.

פלויד בדק וגילה שהצופן האיזורי של ארה״ב הוא 81, ואחר חייג את מספר ביתו בן שתים־עשרה הספרות, תחב את כרטיס האשראי

הכללי שלו, העשוי פלסטיק, לתוך חריץ התשלום, וקושר תוך שלושים שניות.

וושינגטון עדיין נמה את שנתה, כי מספר שעות עוד תחלופנה בטרם יעלה השחר, אך הוא לא יפר מנוחתו של איש. סוכנת־ביתו תקבל את הידיעה מן הרשם־קול, מיד לכשתתעורר.

„מיס פלמינג — מדבר ד״ר פלויד. צר לי שאני חייב לעזוב בחיפזון כזה. טלפני בבקשה למשרדי ובקשי כי יאספו את מכוניתי — היא נמצאת בנמל־התעופה דאלאס והמפתח בידי מר ביילי, קצין בקרת־תעופה בכיר. לאחר מכן טלפני למועדון שבי־שם ומסרי הודעה למזכירה. ללא ספק, ל א אוכל להשתתף בתחרות הטניס בסוף השבוע הבא. התנצלי בשמי — חוששני שסמכו עלי. אחרי־כן טלפני לדאונטאון אלקטרוניקס ואמרי שאם הטלביזיה בחדר־עבודתי לא תתוקן עד —הו, יום רביעי — הם יכולים לקחת את החפץ הארור בחזרה״. הוא הפסיק ושאף אוויר, וניסה להעלות בדעתו אלו בעיות או משברים עלולים להתרחש בימים הבאים.

„אם יאזלו המזומנים שבידך, טלפני אל המשרד; הם יכולים להעביר אלי הודעות דחופות, אך יתכן שאהיה עסוק מכדי לענות. מסרי רגשי אהבתי לילדים ואמרי שאשוב במהירות האפשרית. הו, לעזאזל — הנה כאן מישהו שאינני רוצה לראות. אצלצל מן הירח, אם אוכל — שלום״.

פלויד ניסה להתחמק מן התא, אך איחר את המועד. הוא נתגלה כבר. מן האיזור הסובייטי קרב אליו ד״ר דימיטרי מויסביץ׳, מן האקדמיה למדע של רוסיה.

דימיטרי היה אחד מידידיו הטובים ביותר של פלויד; מסיבה זו עצמה, היה האדם האחרון שפלויד חפץ לשוחח עמו, כאן ועתה.

9 — ספינה לירח

האסטרונום הרוסי היה גבוה, תמיר ובלונדי, ופניו החלקות מקמטים כיחשו בחמישים־וחמש שנותיו — שאת עשר האחרונות מהן בילה בבניית מצפה־הרדיו הענקי בצידו הרחוק של הירח, מקום שם הגנו

עליו שלושת אלפים ק"מ של סלע מוצק, מן הלחץ האלקטרוני של כדור־הארץ.

„הלו, הייווד", אמר, בלחיצת־ידיים תקיפה. „עולם קטן. מה שלומך — ומה שלום ילדיך המקסימים ?"

„אנחנו בסדר גמור", השיב פלויד בחמימות, אולם ארשת־פניו היתה מפוזרת קמעה. „אנחנו משוחחים לעתים תכופות על הבילוי הנפלא שהענקת לנו בקיץ האחרון". הוא הצטער על כך, שאינו יכול להישמע כנה יותר; הם באמת התענגו על חופשה בת שבוע באודסה בחברת דימיטרי, באחד מביקוריו של הרוסי בכדור־הארץ.

„ואתה — אני משער שאתה בדרכך למעלה ?" חקר דימיטרי.

„אה, כן — הטיסה שלי יוצאת תוך מחצית השעה", ענה פלויד. „אתה מכיר את מר מילר ?"

קצין־הבטחון קרב עתה, וניצב במרחק מכובד, מחזיק בספל פלסטיק מלא קפה.

„כמובן. אבל א נ א, הנח את הספל, מר מילר. זהו הסיכוי האחרון של ד"ר פלויד לשתות משקה תרבותי. הבה לא נחמיץ זאת. לא — אני עומד על כך".

הם פסעו בעקבות דימיטרי אל מחוץ לחדר־ההסבה המרכזי ואל תוך מדור־התצפית, ובמהרה הסבו אל שולחן באור מעומעם והשקיפו על המצפה הנע של הכוכבים. תחנת־חלל מספר אחד ביצעה סיבוב לדקה, והכוח הצנטריפוגלי שהופק בסיבוב איטי זה ייצר כוח־משיכה מלאכותי שווה לזה של הירח. נתגלה, כי זו היתה פשרה טובה בין כוח־המשיכה של הארץ לבין חוסר כל כוח משיכה; יתר על כן, הדבר סיפק לנוסעים שפניהם מועדות לירח הזדמנות להתאקלם.

מחוץ לחלונות הבלתי־נראים כמעט, צעדו הארץ והכוכבים בסך בתהלוכה דמומה. ברגע זה, פנה צידה זה של התחנה מן השמש והלאה; אחרת, מן־הנמנע היה להתבונן החוצה, כי חדר־ההסבה היה מוכה־שמש עד כדי סינוור. כפי שהוא, בלע זוהר הארץ, שמילא את חצי הרקיע, את הכוכבים כולם, פרט לזוהרים שביניהם.

אך הארץ דעכה והלכה משפנתה התחנה במסלולה לקראת צידו

האפל של הכדור; תוך דקות אחדות יהפוך ללוחית עגולה שחורה וענקית, מנומרת באורות הערים. ואז ישתייכו השמים לכוכבים.

„ועכשיו", אמר דימיטרי, לאחר שבלע במהירות את משקהו הראשון והשתעשע עם השני, „מה כל הסיפורים על מגיפה בגיזרת ארה"ב? רציתי לגשת לשם במסע זה. 'לא, פרופיסור', אמרו לי. 'אנחנו מצטערים מאוד אבל קיים הסגר חמור עד להודעה חדשה'. משכתי בכל החוטים שיכולתי למשוך בם; ללא הועיל. עכשיו ספר לי אתה מה קורה".

פלויד נאנק בליבו. שוב זה מתחיל, אמר. ככל שאמהר להיות על גבי ספינה זו ופני אל הירח, כן אהיה מאושר יותר.

„הו — אה — ההסגר אינו אלא אמצעי־בטיחות", אמר בזהירות. „איננו בטוחים אפילו שהדבר נחוץ באמת. אך אנו מעדיפים שלא ליטול על עצמנו סיכונים מיותרים".

„אך מ ה י המחלה — מהם סימניה? הייתכן שזו מחלה שלא מכדור־הארץ? הרוצה אתה עזרה כלשהי משירותינו הרפואיים?"

„צר לי, דימיטרי — נתבקשנו לא לומר ד ב ר, לפי שעה. תודה בעבור הצעתך, אך אנו יכולים לטפל במצב".

„הממ", אמר מויסביץ', בלתי־משוכנע בעליל. „מוזר הדבר בעיני ש א ת ה, אסטרונום, תישלח לירח לחקור מגיפה".

„אינני אלא אסטרונום־לשעבר; חלפו שנים מאז ערכתי מחקר ממשי כלשהו. עתה הנני מומחה מדעי; פירוש הדבר, שאני יודע לא־כלום על אודות כ ל דבר!"

„יודע אתה, איפוא, מה פירוש ט.מ.ט.־1?"

דומה שמילר עמד להיחנק בגלל משקהו, אך פלויד נוצר מחומר קשוח יותר. הוא הישיר מבט בעיני ידידו הוותיק ואמר בשלווה: „ט.מ.ט.־1? איזה ביטוי מוזר. היכן שמעת אותו?"

„לא חשוב", השיב הרוסי. „אינך יכול לשטות בי. אך אם נתקלתם במשהו שאינכם יכולים לטפל בו, אני מקווה שלא תחכו עד שיהיה מאוחר מדי, בטרם תזעקו לעזרה".

מילר העיף מבט מלא משמעות בשעונו.

„עולים על הספינה תוך חמש דקות, ד"ר פלויד", אמר. „חושבני כי מוטב שנזוז".

אף כי ידע שעדיין נותרה להם שהות בת עשרים דקות, התרומם פלויד בחיפזון. בחיפזון רב מדי, כי שכח את שישית כוח־המשיכה. הוא לפת את השולחן בדיוק במועד הנכון, בטרם נפרד מן הריצפה.

„שמחתי לפגוש בך, דימיטרי", אמר, ולא דייק לגמרי. „אני מקווה שנסיעתך ארצה תהא צלחה. אטלפן אליך מיד לכשאחזור".

כשעזבו את חדר־ההסבה והציגו תעודותיהם במחיצת־המעבר בגיזרת ארה"ב, העיר פלויד: „אוף — זה היה קרוב. תודה שהצלת אותי".

„התדע, דוקטור", אמר קצין־הבטחון, „אני מקווה שהוא אינו צודק".

„צודק בקשר למה?"

„בקשר לכך, שאנו נכנסים למשהו שלא נוכל לטפל בו".

„זה", ענה פלויד בהחלטיות, „הוא הדבר שבכוונתי לגלות".

לאחר ארבעים־וחמש דקות, יצאה ספינת־הירח ארים־1ב מן התחנה. לא היה ביציאתה מאומה מן הכוח והעוצמה של המראה מן הארץ. היתה רק שריקה מרוחקת, בלתי־נשמעת, כאשר סילוני הפלסמה נמוכי ההדף התיזו את זרמיהם המחושמלים אל תוך החלל. ההדף העדין נמשך למעלה מחמש־עשרה דקות, והתאוצה המתונה לא היתה מונעת איש מלנוע בתא. אך כאשר נסתיים הדבר, לא היתה הספינה קשורה עוד אל כדור־הארץ, כפי שהיתה שעה שנלוותה אל התחנה. היא ניתקה את כבלי כוח־המשיכה והיתה לכוכב־לכת עצמאי וחופשי, המקיף את השמש במסלול משלו. התא אשר עמד עתה כולו לרשות פלויד, נועד לשלושים נוסעים. היה מוזר — ותחושת בדידות מסויימת נילוותה לכך — לראות את כל המושבים הריקים סביבו, ולקבל את תשומת־הלב השלמה של הדייל והדיילת, שלא להזכיר את הטייס, טייס־המישנה ושני המהנדסים. הוא פיקפק אם אי־פעם במרוצת ההיסטוריה קיבל איש אחד שירות מיוחד כזה; קרוב לוודאי, איש גם לא יקבל שירות כזה בעתיד. הוא זכר את הערתו הצינית של אפיפיור אחד, שלא הצטיין במוניטין שלו: „עכשיו כשהאפיפיורות בידינו, הבה נתענג עליה". ובכן, הוא יתענג על מסע זה, ועל תחושת הסחרחורת וההתרוממות הנלווית אל חוסר־

המשקל. עם אבדן כוח־המשיכה פשט מעליו — לפחות לפרק־זמן קצר — את מירב דאגותיו. מישהו אמר פעם, שאתה יכול להיות אחוז אימה בחלל, אך אינך יכול להיות מודאג שם. היתה זו אמת לאמיתה.

החלטתם של הדיילים היתה נחושה, בעליל, להאכילו ללא־הרף במשך כל עשרים־וארבע שעות־המסע, והוא הדף מעליו ללא־הרף ארוחות בלתי־רצויות. פעולת האכילה בכוח־משיכה־אפס לא היוותה בעיה ממשית, בניגוד לתחזיותיהם האפלות של האסטרונאוטים הראשונים. הוא ישב ליד שולחן רגיל, אליו הוצמדו צלחות כמו על גבי סיפון־אוניה בים סוער. בכל המנות היה גורם דביק, כדי שלא ימריאו וייצאו לשוטט על פני התא. נתח בשר היה צמוד על כן אל הצלחת ברוטב סמיך, והסלט נמצא תחת פיקוח באמצעות רוטב דביק. היה רק מספר פריטים קטן שלא ניתן לטפל בהם בבטיחות באמצעות זריזות, חריצות ותשומת־לב; הדברים האסורים היחידים היו מרקים חמים ומיני־מאפה המתפוררים במידה מוגזמת. משקאות, כמובן, היו ענין שונה לגמרי; פשוט, היה הכרח להחזיק את כל הנוזלים בשפופרות פלסטיק.

דור שלם של מחקר שבוצע בגבורה בידי מתנדבים שאיש לא זימר להם תהילות, הושקע בתכנון חדר־הרחצה, שיכול להיחשב עתה כ„שומר־פתאים". פלויד בדקו מיד לאחר שהחלה הנפילה־החופשית. הוא מצא עצמו בחדרון קטן ובו כל האביזרים של חדר־רחצה רגיל של מטוס, אלא שהאור אשר האירו היה אדום, צורם מאוד ובלתי־נעים לעין. הדעה שהודפסה באותיות גדולות הודיעה: **חשוב ביותר! לנוחותך, אנא קרא הוראות אלה בזהירות!!**

פלויד התיישב (הנטיה לעשות זאת היתה קיימת גם בהיותך נטול־משקל) וקרא את ההודעה פעמים אחדות. כאשר היה בטוח שלא נתווספו כל תיקונים מאז נסיעתו האחרונה, לחץ על הכפתור המפעיל.

בקירבת מקום, החל לזמזם מנוע חשמלי, ופלויד חש כי הוא נע. הוא עצם עיניו והמתין, כעצת ההודעה. לאחר רגע, צילצל פעמון ברכות והוא התבונן סביבו. האור נשתנה והיה עתה וורוד־לבן מרגיע.

אבל יותר חשובה היתה העובדה, ששוב חל עליו כוח־המשיכה. רק הרטט הקל גילה שהיה זה כוח־משיכה מדומה, אשר נגרם על־ידי הסיבוב

דמוי־הסחרחרת של תא־הנוחיות. פלויד נטל פיסת־סבון, שמטה מידו ובחן אותה בנפילתה האיטית; על פי שיפוטו, הגיע הכוח הצנטריפוגלי לכדי רבע מכוח־המשיכה הנורמלי. אך דבר זה היה בו כדי להבטיח שכל דבר ינוע בכיוון הנכון, במקום היחיד בו היה דבר זה חשוב ביותר.

הוא לחץ על הכפתור מפסק היציאה ועצם שוב את עיניו. המשקל הלך הלוך וחסור עם היפסק הסיבוב, הפעמון השמיע צילצול כפול ואור־האזהרה האדום שב ונדלק. אחר ננעלה הדלת במצב שאיפשר להחליק החוצה אל התא, מקום שם דבק מיד בשטיח. משכבר מיצה את חידושי חוסר־המשקל, עתה, היה אסיר־תודה בעבור נעלי הולקרו אשר איפשרו לו להלך באורח כמעט נורמלי.

שפע דברים היו בידו להעסיק עצמו בזמן שעמד לרשותו, אפילו לא היה עושה דבר אלא יושב וקורא. כאשר נילאה מן הדוחות הרשמיים, התזכרות ורשימות הפרוטוקולים, היה מחבר את מכשיר־החדשות שלו אל התקע ומקבל זרם מידע מעודכן ממרכזי־חדשות על האדמה. בזה אחר זה היה מעלה את העתונים האלקטרוניים החשובים ביותר של העולם; הוא ידע את צופניהם של החשובים ביותר בעל־פה, ולא היה צריך להיוועץ ברשימה שהודפסה על גב פנקסו. הוא לחץ על גב כפתור הזיכרון לטוח־קצר של יחידת ראשי־הפרקים, העלה את העמוד הראשון והחזיק בו, סקר במהירות את הכותרות וציין לעצמו את הפריטים שעניינוהו. לכל אחד מהם צורף קטע משלו, שהתייחס לנושא; כאשר בחר בו, היה המלבן בגודל בול־דואר מתרחב עד אשר מילא היטב את המסך, ופלויד יכול לקרוא בו בנוחות. בסיימו, היה חוזר ומעלה על המסך את העמוד השלם ובוחר נושא חדש לבדיקה מפורטת.

פלויד תהה לפעמים אם מכשיר־החדשות והטכנולוגיה המדהימה הניצבת מאחוריו הינו המילה האחרונה במסעו של האדם בביקוש אחר תקשורת מושלמת. הנה הוא כאן, הרחק בחלל, מתרחק מכדור־הארץ במהירות אלפי ק״מ לשעה, ועם זאת יכול הוא, תוך אלפיות שניה, לראות כותרותיו של כל עתון אשר חפץ. (עצם המילה „עתון", כמובן, היתה אנכרוניזם מן התקופה האלקטרונית.) הכתוב עודכן אוטומטית מדי שעה;

אפילו אם קראת את הגירסאות בשפה האנגלית בלבד, יכולת לבלות תקופת־חיים שלמה בקליטת הזרם המשתנה בהתמדה של אינפורמציה מלוויני החדשות, ותו לא.

קשה היה לדמות כיצד ניתן לשפר את השיטה או להפכה נוחה יותר. אך במוקדם או במאוחר, שיער פלויד, תוחלף שיטה זו במשהו שלא ניתן להעלותו על הדעת, כשם שגוטנברג או קקסטון לא יכלו להעלות בדעתם משהו כמו מכשיר־החדשות.

היתה גם מחשבה אחרת, אותה העלתה תמיד סקירת הכותרות האלקטרוניות הזעירות. ככל שאמצעי־התקשורת היו נפלאים יותר, כן נראה התוכן תפל, בלתי־חשוב ומדכא יותר. תאונות, פשעים, אסונות־טבע ואסונות מעשה ידי־אדם, איומי התנגשויות, מאמרי־מערכת קודרים — אלה נראו עדיין עניינן העיקרי של מיליוני המילים אשר הותזו אל החלל. בכל זאת, פלויד תהה אם אמנם דבר זה רע הוא בעיקרו; עתוני אוטופיה, החליט לפני זמן רב, יהיו משעממים עד־מות.

מפעם לפעם נכנסו אל התא הקפטיין או אחד מחברי הצוות האחרים והחליפו עמו מילים אחדות. הם טיפלו בנוסעם המכובד בחרדת־כבוד, וללא ספק כירסמה בם סקרנות חריפה בדבר שליחותו, אך הם היו מנומסים מכדי לשאול שאלות או אפילו לרמוז רמזים.

רק הדיילת הקטנה והמקסימה חשה בנוח בנוכחותו. מוצאה היה מבאלי, כפי שגילה פלויד במהירות, והיא נשאה עמה אל מעבר לאטמוספירה חלק מן הקסם והמסתורין של אותו אי שבעיקרו לא נשחת עדיין. אחד הזכרונות המוזרים והמקסימים ביותר מן המסע כולו היו תנועות ריקוד באלי קלסיות, מבוצעות בכות־משיכה אפס, כשברקע דועך סהרון ירוק־כחול יפהפה — כדור הארץ.

היה פרק זמן אחד של שינה, כאשר אורות התא כובו ופלויד התקין סביב זרועותיו ורגליו את השמיכות האלסטיות שתמנענה אותו מלרחף בחלל בשנתו. הסידור נראה גס — אולם כאן, בכוח משיכה אפס, היה יצועו הבלתי מרופד נוח יותר מאשר המזרון המפואר ביותר על האדמה.

לאחר שקשר עצמו, שקע פלויד בנקל בשינה. רק פעם אחת התעורר במצב מנומנם, הכרתי למחצה, וסביבתו המוזרה בילבלה אותו לגמרי.

לרגע חשב שהנו מצוי במרכזו של פנס סיני מואר קלושות; הזוהר הרפה שבקע מן החדרונים האחרים סביבו יצר רושם זה. אחר אמר לעצמו בתקיפות ובהצלחה: „לך לישון, נער. אין זו אלא ספינת־ירח רגילה".

בהתעוררו, בלע הירח חצי מן הרקיע ותמרוני הבלימה עמדו להחל. הקשת הרחבה של החלונות הקבועים בקיר המתעגל של מדור הנוסעים השקיפו עתה על הרקיע הפתוח ולא על הכדור המתקרב. הוא נכנס איפוא אל תא הבקרה. כאן, על מסכי הטלביזיה המכוונים אל המראה האחורי, יכול לבחון את השלבים האחרונים של הירידה.

הרי הירח המתקרבים לא דמו כלל וכלל לאלה של האדמה; הם חסרו את כפות השלג המבהיקות, את הלבוש הצמוד של צמחיה ירוקה, את כתרי העננים הנעים. אף על פי כן, הניגודים העזים של אור וצל העניקו להם יופי מוזר משלהם. חוקי האסטטיקה החלים על הארץ לא חלו על הירח; עולם זה עוצב וגובש על ידי כוחות אחרים מאלה של הארץ, כוחות שפעלו משך נצחים בלתי נודעים על כדור הארץ הטירון והצעיר, עם עידני הקרח הקצרים שלו, עם ימיו המתרוממים ושוקעים במהירות, ועם רוכסי הריו הנעלמים כערפילים בטרם שחר. כאן היה עידן שאי אפשר להשיגו — אך לא של מוות, כי הירח מעודו לא חי — עד עתה.

הספינה היורדת ניצבה כמעט מעל הקו המפריד בין היום ללילה, ומיד מתחת לה שררה אנדרלמוסיה של צללים מתהוללים וצוקים מבודדים, זוהרים שקלטו את אורו הראשון של שחר הירח האיטי. מקום זה עתיד להיות מקום חנייה מפחיד, על אף כל אמצעי העזר האלקטרוניים האפשריים, אך הם נסחפו אט אט הלאה משם, לקראת צדו האפל של הירח.

משהסתגלו עיניו לתאורה החלשה יותר, ראה פלויד שאדמת הירח לא היתה אפלה לגמרי. היא נצנצה באור חיוורין. כדור הארץ, ירח ענק לירח, הציף את האדמה שתחתיו בזוהרו.

על גבי לוח המכשירים של הטייס, הבזיקו אורות על פני מסכי ראדאר, מספרים הופיעו על גבי לוחות הקריאה של המחשב, ורשמו את המרחק אל הירח המתקרב. הם עדיין נמצאו במרחק שעלה על אלף מילין כאשר החלו הסילונים מאיטים, בעדינות אך בהתמדה.

הירח התפשט אט אט על פני השמים והדבר נמשך, דומה,

יובלות ארוכים. השמש שקעה תחת האופק ולבסוף מילא מכתש יחיד ענקי את שדה הראיה. הספינה צנחה לקראת צוקיו המרכזיים — ולפתע הבחין פלויד באור זוהר שהבזיק ליד אחד הצוקים הללו בקצב קבוע. הוא עשוי היה להיות משואת שדה־תעופה על גבי כדור הארץ, והוא נעץ בו מבטו, וגרונו התכווץ. היתה זו הוכחה לכך שהאנשים ביססו לעצמם מדרך־רגל נוסף על הירח.

עתה התרחב המכתש עד כדי כך שסוללותיו החליקו אל מעבר לאופק, והמכתשונים הקטנים יותר שנימרו את פנימו, החלו להסגיר את גודלם האמיתי. אחדים מהם, אף כי לא נראו ממרחק רב בחלל, הגיע למילין אחדים, והם יכלו לבלוע ערים שלמות.

הספינה החליקה במורד השמיים המכוכבים, מונעת על־ידי הבקרה האלקטרונית שלה, לקראת נוף עקר זה הנוצץ באור כדור הארץ הגדול והגבנוני. עתה קרא קול ממקום כלשהו וגבר על שריקת הסילונים והצלילים האלקטרוניים שנשמעו בתא.

„בקרה קלביוס לספיישל 14, אתם נכנסים היטב. נא לערוך בדיקת הילוכי הנחיתה, הלחץ ההידראולי ומנפח כריות הזעזוע."

הטייס לחץ על כפתורים שונים, אורות ירוקים נדלקו והוא השיב בקריאה: „כל הבדיקות הושלמו. הילוכי הנחיתה, הלחץ ההידראולי וכריות הזעזוע בסדר גמור."

„אושר," אמר הירח, והירידה נמשכה ללא מילה. אף כי נשמע עדיין שפע דיבור, היה כולו פעולת מכונות, בקצב שעלה פי אלף על הקצב בו יכלו לפעול מבצעיהם בעלי המחשבה האיטית.

אחדים מצוקי ההרים כבר התנשאו מעל הספינה; עתה היתה האדמה מרוחקת מאות מטרים בלבד, ואור המשואה היה כוכב זוהר, נוצץ בהתמדה על פני קבוצת בניינים נמוכים וכלי רכב. בשלב הסופי של הירידה, נידמו הסילונים כמנגנים איזו נעימה מוזרה; הם פעמו לסרוגין, נערכו הכנות עדינות אחרונות לקראת החבטה.

לפתע, כסה ענן אבק מתערבל את הכל, הסילונים זינקו זינוק אחד אחרון והספינה התנודדה בקלות רבה, כסירת משוטים המתנודדת עם חלוף גל קטן. חלפו דקות אחדות בטרם יכול פלויד להתרגל באמת אל

הדממה שעטפה אותו עתה ואת כוח המשיכה הרפה שלפת את איבריו.

בפחות מיום אחד וללא כל תקרית, עשה את המסע שלא ייאמן עליו חלמו אנשים משך אלפיים שנה. לאחר טיסה שיגרתית ונורמלית, נחת על הירח.

10 — בסיס קלביוס

קלביוס, קוטר 150 ק"מ, הוא המכתש השני הגדול ביותר על פני החלק הנראה של הירח, והוא נח במרכז השטח ההררי הדרומי. הוא עתיק מאד; יובלות של התפרצויות הרי־געש ופיצוצים מן החלל צילקו את כתליו וגיממו את רצפתו. אך מאז התקופה האחרונה של היווצרות־מכתשים, כאשר שרידי חגורת האסטרואידים עדיין ניגחו את כוכבי הלכת הפנימיים, ידע המכתש שלום משך מחצית המיליארד שנים.

עכשיו התחוללו תנועות מוזרות חדשות מתחת לשטח פניו, כי כאן עסק האדם ביסוד ראש הגשר הקבוע הראשון שלו על פני הירח. במקרה חירום, יכול בסיס קלביוס לעמוד לגמרי ברשות עצמו. כל צרכי החיים הופקו מן הסלעים המקומיים, לאחר שריסקו, חיממו, ועיבדו אותם בתהליכים כימיים. מימן, חמצן, פחם, חנקן, זרחן — כל אלה ורוב היסודות האחרים, ניתן למצוא בתוך הירח, אם ידעת היכן לחפש אחריהם.

הבסיס היה מערכת סגורה, כדגם אנפיני זעיר של כדור הארץ עצמו, המשתמש מחדש בכל הכימיקלים של החיים. האויר טוהר ב„חממה" עצומה — חדר עגול, גדול, הקבור ממש מתחת לפני הירח. מואר במנורות לוהבות בלילה ובאור שמש מסונן ביום, לאורו צמחו עשרות צמחים ירוקים קצרים וחזקים באויר לח וחמים. הם היו מוטציות מיוחדות שנועדו למילוי האויר מחדש בחמצן ולמטרה המישנית של אספקת מזון.

מזון נוסף הופק בשיטות ייצור כימיות ומתרבות של אצות. אף כי מחזורי הסיבים הירוקים, החולפים בתוך מטרים של שפופרות פלסטיק שקופות, לא היו מעוררים באנין־טעם רצון לאוכלם, יכלו הביו־כימאים להופכם לנתחי־בשר ואומצות "שרק" מומחה היה מבדיל בינם לבין המקור.

אלף ומאה הגברים ושש־מאות הנשים אשר הרכיבו את צוות הבסיס היו כולם מדענים או טכנאים מאומנים היטב, שנבחרו בזהירות מתוך רבים בטרם עזבו את האדמה. אף כי החיים על הירח היו למעשה חופשיים מתלאות, מגרעות וסכנות מקריות של הימים הקודמים, היוו עדיין מאמץ פסיכולוגי ולא הומלצו לסובלים מפחד גבהים. הואיל וחציבת בסיס תת־קרקעי גדול מסלע מוצק או מלבה קרושה היתה משימה יקרה וארוכה מאד, היתה „יחידת המחייה" המקובלת לאדם אחד חדר ברוחב שני מטרים, אורך שלשה מטרים וגובה שנים וחצי מטר בלבד.

כל חדר רוהט בצורה מושכת־לב, ונראה דומה מאד לדירה טובה במלון־דרכים, ובה כורסא מתקפלת, מקלט טלביזיה, מערכת סטריאופונית קטנה וטלפון. יתר על כן, באמצעות תחבולה פשוטה של דקורציה פנימית, ניתן להפוך בלחיצת כפתור, את הקיר השלם לנוף אדמה משכנע. הוצעה בחירה בין שמונה נופים.

גוון זה של מותרות ופאר היה אופייני לבסיס, אף כי לעיתים קשה היה להסביר את נחיצותם לאנשים שעל כדור־הארץ. על אימונם, הסעתם ואיכסונם של כל גבר ואשה בקלביוס הוצאו מאה אלף דולר; היה כדאי להוציא עוד מעט על אחזקת שלום נפשם. לא היתה זו אמנות לשם אמנות, אלא אמנות לשם שפיות.

אחד הגורמים המרתקים בחיים בבסיס — ועל הירח בכלל — היה ללא ספק כוח המשיכה הנמוך, אשר גרם לתחושה כללית טובה. לגורם זה היו סכנות משלו, וחלפו שבועות אחדים בטרם יכול מהגר מכדור־הארץ לאמצה לעצמו. על הירח, היה הגוף האנושי חייב ללמוד ולתרגל מערכת רפלקסים חדשה לגמרי. היה עליו להבחין בפעם הראשונה בין מסה למשקל.

אדם אשר שקל תשעים קילוגרם על כדור־הארץ, היה עשוי להתענג על הגילוי שעל הירח מגיע משקלו לכדי חמישה־עשר קילוגרם בלבד.

כל עוד נע בקו ישר ובמהירות קצובה, חש תחושת קלילות נפלאה. אך מיד לכשהיה מנסה לשנות כיוון, לעקוף פינות או להיעצר במפתיע — או אז היה מוצא שמלוא מסת תשעים הקילוגרמים שלו, או האינרציה שלו, עדיין קיימים. כי זה היה קבוע ובלתי משתנה — אותו דבר על פני כדור־הארץ, הירח, השמש או בחלל החופשי. על־כן בטרם יכולת להסתגל כיאות לחיים על הירח, הכרחי היה ללמוד שכל הגופים מסורבלים פה פי שש מכפי שרימז משקלם. שיעור זה נלמד כרגיל לא בלי התנגשויות רבות ומהלומות קשות, ועובדי ירח ותיקים שמרו על ריחוק מחדשים עד אשר הללו התאקלמו.

בסיס קלביוס היווה עולם בזעיר אנפין בפני עצמו, על מבוך בתי המלאכה שלו, משרדיו, מחסניו, מרכז המחשב שלו, סדנותיו, מטבחו, מעבדותיו ומפעל ייצור המזון שלו. ולמרבית האירוניה, רבות מן המיומנויות אשר בהן השתמשו לבניית אימפריה תת־קרקעית זאת, פותחו במרוצת מחצית המאה של מלחמה קרה.

כל איש אשר עבד פעם באתרי טילים קשי־תנאים, היה מרגיש בקלביוס כבביתו. כאן, על הירח רווחו אותן אמנויות ומלאכות־מתכת של חיים מתחת לפני הקרקע, ושל הגנה כנגד סביבה עויינת; אך כאן הוסבו למטרות שלום. לאחר עשרת אלפים שנה, גילה לבסוף האדם משהו מרגש כמלחמה. לרוע המזל, לא כל האומות כבר גילו עובדה זו.

ההרים שהיו כה נישאים בטרם נחיתה, נעלמו כבמטה־קסם, חבויים מן העין תחת אופק הירח המתעגל תלולות. סביב ספינת החלל היה מישור אפור שטוח, מואר באור יקרות בקרני האור המשופעות של כדור הארץ. השמיים היו כמובן שחורים לגמרי, אך אף־על־פי־כן ניתן לראות רק את הכוכבים הבהירים יותר ואת כוכבי הלכת, אלא אם כן היו העיניים מוצלות בפני הזוהר המסנוור.

כלי־רכב אחדים, מוזרים מאד, התגלגלו לקראת ספינת החלל אריס—1ב — עגורנים, מכונות, משאיות שרותים — אחדים אוטומטיים, ואחרים — מעטים — מופעלים בידי נהג בתא לחץ קטן. רובם נעו על גבי צמיגי בלון, כי מישור ישר וחלק זה לא הציג כל קשיי תחבורה;

אך מיכלית אחת התגלגלה על גבי גלגלים גמישים, אשר הוכיחו עצמם כאחת האמצאות־לכל־המטרות הטובות ביותר לתנועה על פני הירח. לגל־גלים הגמישים, שהורכבו מסידרות דיסקוסים שטוחים המסודרים בעיגול, כל דיסקוס מתוח ומורכב באופן עצמאי, היו רבות מן המעלות של גלגלי־רכבת־זחל אשר ממנה פותחו. כלי־רכב זה סיגל את צורתו וקוטרו למישור עליו נע, ושלא כרכבת־זחל, יכול להמשיך לפעול אף אם הסרו אחדות מן החוליות.

אוטובוס קטן עם מעין שפופרת הארכה, כחדק פיל קצר ועבה, התחכך עתה בחיבה כנגד ספינת־החלל. שניות אחדות לאחר מכן, היו נקישות וחבטות מבחוץ, ובעקבותיהן קול שריקת אויר עם ההתחברויות והשוואת הלחץ. הדלת הפנימית של חדר היציאה נפתחה, ומשלחת קבלת־הפנים נכנסה.

בראשה עמד רלף האלבורסן, מנהל החבל הדרומי — פירושו של דבר לא הבסיס בלבד, כי אם כל משלחות המחקר שפעלו ממנו. עמו היה המדען הראשי, ד״ר רוי מייקלס, גיאופיזיקאי קטן ומאפיר אותו הכיר פלויד מביקורים קודמים ומחצית התריסר מדענים בכירים ומנהלים בפועל. הם ברכוהו בהקלה רוחשת כבוד; כולם, למן המנהל והלאה, השתוקקו בעליל לפרוק חלק מדאגותיהם.

„נעים לנו מאד שאתה עמנו, ד״ר פלויד,״ אמר האלבורסן. „כלום עבר המסע בשלום?״

„המסע היה מצויין,״ ענה פלויד. „לא יכול להיות יותר מוצלח. הצוות טיפל בי יפה מאד.״

הוא החליף עמם דברים של מה בכך — הנימוס מחייב — בשעה שהאוטובוס התרחק מספינת החלל; מתוך הסכם ללא מילה, לא הזכיר איש את סיבת ביקורו. לאחר שנסע כשלוש־מאות מטר מאתר הנחיתה, הגיע האוטובוס אל שלט גדול בלשון זו:

ברוך הבא לבסיס קלביוס

הוקם על־ידי

חילות הנדסה אסטרונאוטית של ארה״ב 1994

האוטובוס צלל אותה שעה למנהרה אשר הובילתו במהרה אל מתחת לפני הקרקע. דלת מוצקה נפתחה לפניו, ואחר נסגרה מאחוריו. דבר זה קרה פעמיים נוספות. משנסגרה הדלת האחרונה, נשמעה שאגה גדולה של אויר, והם היו שוב בתוך אויר, בסביבה הבלתי־רשמית של הבסיס.

לאחר הליכה קצרה במנהרה עמוסה צנורות וכבלים, שהלם פעימות קצובות הדהד בה חלולות, הגיעו לשטח פעיל, ופלויד מצא עצמו שוב בסביבה המוכרת של מכונות־כתיבה, מחשבים משרדיים, נערות עוזרות, לוחות הודעות וטלפונים מצלצלים. משנעצרו מצדה החיצוני של דלת שעליה היה שלט מ נ ה ל, אמר האלבורסן באורח דיפלומטי: „ד״ר פלויד ואנוכי נהיה בחדר התדריך תוך רגעים אחדים״.

האחרים הנידו ראשם, השמיעו קולות הסכמה ופנו לדרכם במורד המסדרון. אך בטרם עלה בידי האלבורסן להוביל את פלויד אל משרדו, חלה הפרעה. הדלת נפתחה, ודמות קטנה השליכה עצמה על המנהל.

„אבא! היית בחלק העליון! ו ה ב ט ח ת לקחת אותי....״

„ניחא, דיאנה״, אמר האלבורסן, בעדינות מתרעמת, „לא אמרתי אלא זאת שאקחך עמי אם אוכל. אך הייתי עסוק מאד בקבלת פניו של ד״ר פלויד. לחצי את ידו — זה עתה הגיע מכדור הארץ״.

הילדה הקטנה — פלויד אמד את גילה בשמונה שנים — הושיטה יד רפה. פניה היו מוכרות במידת מה, ולפתע הבחין פלויד בכך שהמנהל מתבונן בו בחיוך מהתל. בהלם של זכרון, הבין מדוע.

„איני מאמין!״ קרא. „כאשר הייתי כאן בפעם האחרונה, היתה ממש תינוקת!״

„היא חגגה את יום הולדתה הרביעי בשבוע שעבר״, ענה האלבורסן בגאוה. „ילדים ממהרים לגדול בכוח משיכה נמוך זה. אך אין הם מזדקנים במהירות כה גדולה — הם יאריכו ימים יותר מאתנו״.

פלויד נעץ מבטים מוקסמים בלידי הקטנה שבטחון עצמי היה נסוך עליה, וציין לעצמו את התנהגותה האצילית ואת מבנה עצמותיה העדין שלא כרגיל. „נעים לפגשך בשנית, דיאנה״, אמר. ואז האיץ

בו משהו — אולי סקרנות בלבד, אולי נימוסיות — להוסיף שאלה: האם היית רוצה לנסוע לכדור הארץ?"

עיניה נתרחבו מתוך השתוממות; אחר הניעה ראשה לאות שלילה.

„כדור הארץ הוא מקום נבזי; מקבלים מכה חזקה כשנופלים על הארץ. מלבד זאת, יש שם יותר מדי אנשים".

ובכן הנה לפניך הדור הראשון של ילידי החלל, אמר פלויד לעצמו; יהיו נוספים בשנים הבאות. אמנם היתה עצבת במחשבה זו, אך היתה בה גם תקווה גדולה. כאשר כדור הארץ יהיה שלו ומאולף, ואולי אף עייף במקצת, יהיה עדיין מרחב עבור אלה אשר יאהבו חופש, עבור החלוצים הקשוחים, ההרפתקנים נטולי־המנוחה. אך כליהם לא יהיו גרזן ורובה, סירה וקרון; כליהם יהיו כוח גרעיני ודחף פלזמה וחווה ימית. במהירות קרב ובא המועד בו תיפרד הארץ לשלום, ככל האמהות, מילדיה.

בתערובת של איומים והבטחות, הצליח האלבורסן לגרש את צא־צאתו נחושת ההחלטה, והוביל את פלויד אל המשרד. דירת משרדו של המנהל השתרעה על פני כחמישה עשר מטר מרובע בלבד, ואף על כן הכילה את כל האביזרים וסמלי המעמד של ראש מחלקה אופייני המרויח 50,000 דולר לשנה. צילומים חתומים של מדינאים חשובים — כולל נשיא ארה"ב והמזכיר הכללי של האומות המאוחדות — קישטו כותל אחד, ואילו צילומים חתומים של אסטרונאוטים מהוללים כיסו את עיקרו של כותל אחר.

פלויד שקע בכסא עור נוח וכוס „שרי", מחווה נימוס של מעבדות הירח לביוכימיה, הוגשה לו. „מה נשמע, ראלף?" שאל פלויד, בגמעו את המשקה בזהירות, ואחר באישור של הערכה.

„לא רע מדי", השיב האלבורסן. „יש משהו, מכל מקום, שמוטב כי תדענו בטרם תיכנס לשם".

„מה?"

„ובכן, אני משער שתוכל לתארו כבעיית מוראל", נאנח האלבורסן.

„הו?"

„הדבר אינו רציני עדיין, אך הוא נעשה רציני במהירות".

טבעת מכתש לבנה נוצצת, ממנה התפרסה מערכת מרשימה של קרניים. הדבר נראה בדיוק כאילו השליך מישהו שק קמח בפני הירח, והקמח ניתז ממנו בכל הכיוונים. „על צילום מאונך זה", אמר מייקלס, בהצביעו על המכתש המרכזי, „בולט טיקו אפילו יותר מכפי שהוא בולט בהיראותו מכדור־הארץ; משם הוא נראה סמוך לקצה הירח. אך בהשקיפנו עליו מנקודת ראות זו — ישר עליו, מגובה 1,500 ק"מ — תראו כיצד הוא שולט על חצי כדור שלם".

הוא הניח לפלויד לעכל זוית השקפה בלתי מוכרת זו על נושא מוכר, ואחר המשיך: „במרוצת השנה שעברה קיימנו סקירה מגנטית של האזור, מלווין נמוך־מסלול. הדבר הושלם רק בחודש שעבר — וזו התוצאה — המפה שבגינה החלה הצרה".

תמונה אחרת הוקרנה על המסך; היא נראתה כמפת קווי־גובה, אף כי הציגה ריכוז מגנטי, ולא גובה מעל פני־הים. בחלקם העיקרי, היו הקווים מקבילים בערך אלה לאלה וביניהם רווחים ניכרים; אך בפינה אחת של המפה נעשו פתאום סמוכים ביותר, ויצרו סידרות של מע־גלים בעלי מרכז משותף.

אפילו עין בלתי מאומנת יכלה להבחין שמשהו מיוחד אירע לשדה המגנטי של הירח באזור זה; ובתחתית המפה נכתבו באותיות גדולות המלים: **הסטייה המגנטית של טיקו אחד — ס.מ.ט.־1. למעלה** מימין הוטבע „סודי".

„בתחילה חשבנו שזו עשויה להיות תוצאה של סלע מגנטי, אך העדות הגיאולוגית כולה סתרה זאת. אפילו מטאוריט־ברזל־ניקל גדול לא יכול ליצור שדה מרוכז כשדה הזה; החלטנו איפוא לבדוק זאת.

„המשלחת הראשונה לא גילתה דבר — רק את המישור השטוח הרגיל, קבור תחת שכבה דקה מאד של אבק־ירח. הם קדחו במרכז המדוייק של השדה המגנטי, כדי לקבל דוגמת־לב לשם מחקר. בעומק עשרים רגל, נעצר המקדח. משלחת הבדיקה החלה, איפוא, לחפור — משימה לא קלה לגבי אנשים בחליפות חלל, אני מבטיחכם.

„מה שמצאו שילח אותם חזרה לבסיס, בחפזון רב. שלחנו צוות

גדול יותר, עם ציוד טוב יותר. הם חפרו שבועיים — והתוצאות ידועות לכם״.

בחדר האסיפות המואפל השתררה לפתע דממה, והציפיות גברו עם התחלפות התמונה על המסך. אף כי כל אחד ראה תמונה זו פעמים רבות, לא היה ביניהם אדם אשר לא הרכין צוארו קדימה, כאילו קיווה לגלות פרטים חדשים. על כדור־הארץ ועל הירח היו בסך־הכל פחות ממאה אנשים אשר הורשו עד כה להניח מבט על צילום זה.

בצילום נראה אדם בחליפת חלל צהובה ואדומה, ניצב בתחתית חפירה כשהוא תומך במוט של משקיף המסומן בדצימטרים. ללא ספק היה זה צילום לילי אותו ניתן לצלם בכל מקום על הירח או על מאדים. אך עד כה, לא יצר כוכב לכת כלשהו סצינה מעין זו.

המוצג שלפניו ניצב האיש בחליפת החלל, היה טבלה מאונכת מחומר שחור משחור. בגובה שלושה מטרים וברוחב כשני מטרים; למראיה, נזכר פלויד, בשמץ תחושה מבשרת רעות, במצבה ענקית. מחודדת וסימטרית עד כדי שלמות, היתה הטבלה כה שחורה עד כי בלעה, כמדומה, את כל האור הנופל עליה; לא היו כל פרטים על גבי משטחה החיצוני. אי אפשר היה לומר אם היתה עשויה אבן, מתכת או פלסטיק — או חומר אחר, זר לגמרי לאדם.

„ס.מ.ט.־1״, הכריז ד״ר מייקלס, כמעט בהערצה. „נראה חדש לגמרי, האין זאת? רק בקושי יכול אני להאשים את אלה אשר חשבו כי גילו מגיע לשנים אחדות בלבד, וניסו לקשרו עם המשלחת הסינית השלישית, משנת 98׳. אך אני מעולם לא האמנתי בכך — ועתה עלה בידנו לקבוע בודאות את גילו, על פי הוכחות גיאולוגיות.

„עמיתי ואנוכי, ד״ר פלויד, נכונים להמר על כך במוניטין המקצועי שלנו — ל־ס.מ.ט.־1 אין כל קשר עם הסינים. לאמיתו של דבר, אין לו כל קשר עם הגזע האנושי — כי כאשר נקבר, בני־אנוש עדיין לא היו.

„ס.מ.ט.־1 מבינים אתם, הוא בן שלושה מיליון שנים, בערך. הדבר בו הנכם מתבוננים עתה הינו ההוכחה הראשונה לקיום חיים אינטליג־נטיים מחוץ לכדור־הארץ״.

12 — מסע לאור כדור הארץ

תחום המכתש הגדול: משתרע דרומית מנקודה סמוכה למרכז פני השטח של הירח, ממזרח לאיזור המכתש המרכזי. מנומר בדחיסות מכתשים סמוכים זה לזה; רבים מהם גדולים. כולל את המכתש הגדול ביותר על הירח; בצפון מכתשים אחדים שנחבלו מהיווצרות דחוסה של ים אימבריום. שטחי פנים גסים כמעט בכל מקום, פרט לאי אלה תחתיות של מכתשים. מרבית שטחי הפנים תלולים, בעיקר °10 עד °12; תחתיות־מכתשים אחדות כמעט שטוחות.

נחיתה ותנועה: נחיתה קשה, בדרך כלל, בשל משטחי הפנים הגסים והתלולים: פחות קשה בתחתיות מכתשים אחדים. אפשר לנוע כמעט בכל מקום, אך יש לבחור מסלולים.

מבנה: קשה במידה מתונה, בדרך כלל, בגלל תלילות ובגלל גושים גדולים רבים של חומר רופף; חפירת לבה קשה בכל תחתיות המכתשים.

מיקו: מכתש פוסט־מריה, קוטר 90 קילומטר, השפה בגובה 7,900 רגל מעל פני הסביבה; עומק התחתית 12,000 רגל; בעל מערכת הקרניים הבולטת ביותר על פני הירח, קרניים אחדות משתרעות לאורך יותר מ־800 ק"מ.

(תמצית מ„מחקר מיוחד של פני שטחו של הירח", משרד המהנדס הראשי, מחלקת הצבא. סֶקר גיאולוגי וושינגטון, 1961).

המעבדה הנידת שהתגלגלה עתה על פני מישור המכתש במהירות חמישים מילין לשעה, נראתה במידה רבה כמכונית גרר מוגדלת על גבי

שמונה גלגלים גמישים. אך היא היתה הרבה יותר מכן; היא היתה בסיס נפרד לעצמו, בו יכלו עשרים איש לחיות ולעבוד במשך שבועות אחדים. לאמיתו של דבר, היתה זו בעצם ספינת־החלל־נוסעת־על־אדמה, היכולה גם לטוס בשעת חרום. אם הגיעה אל ערוץ או אל קניון גדולים מכדי לעקפם ותלולים מכדי להיכנס אליהם, יכלה לדלג מעל פני המכשול על גבי ארבעת סילוניה התחתונים.

בהציצו מן החלון החוצה, יכול היה פלויד לראות שביל מתוחם כהלכה משתרע לפניו, במקום בו הותירו תריסרי כלי־רכב פס כבוש היטב על פני מישור פניו הפריך של הירח. מוטות גבוהים ודקים, שבקצה כל אחד מהם אור מנצנץ, בלטו לאורך השביל. איש לא יכול ללכת לאיבוד בשום אופן, במסע בן 300 הק"מ מבסיס קלביוס אל ס.מ.ט.־1, אף כי היה עדיין לילה ושעות אחדות תחלופנה בטרם תזרח השמש.

הכוכבים ברקיע היו בהירים אך במעט יותר מכפי שנראו מן הרמות הגבוהות של ניו־מקסיקו או קולורדו בלילה בהיר. אך שני דברים שהיו ברקיע שחור מפחם זה הרסו כל אשלייה של כדור־הארץ.

הראשון בהם היה כדור־הארץ עצמו — משואה זוהרת התלויה מעל האופק הצפוני. האור ששפך חצי כדור ענק זה זהר תריסר פעמים יותר מן האור ששפך ירח מלא, ואור זה כיסה אדמה זו כולה בזרחנות קרה, כחולה־ירוקה.

התופעה הנאצלת השניה היתה חרוט אור רפה, פניני, נוטה באלכסון מן הרקיע המזרחי. הוא התבהר והלך לקראת האופק, רומז על להבות אש גדולות החבויות ממש מתחת לקצה הירח. כאן היתה תפארת חיוורת שאיש לא ראה מעולם מכדור־הארץ, להוציא את הרגעים המועטים של ליקוי מלא. היתה זו העטרה, כרוז המבשר את בוא השחר הירחי, מודיע שבעוד זמן קצר תייסר השמש אדמה ישנה זו.

בישבו עם האלבורסן ומייקלס בחדר המצפה הקדמי, ממש מתחת למקום מושבו של הנהג, מצא פלויד כי מחשבותיו נודדות שוב ושוב אל התהום הרחבה בת שלושה מיליון השנים, אשר נפערה בפניו זה

12 — מסע לאור כדור הארץ

תחום המכתש הגדול: משתרע דרומית מנקודה סמוכה למרכז פני השטח של הירח, ממזרח לאיזור המכתש המרכזי. מנומר בדחיסות מכתשים סמוכים זה לזה; ־רבים מהם גדולים. כולל את המכתש הגדול ביותר על הירח; בצפון מכתשים אחדים שנחבלו מהיווצרות דחוסה של ים אימבריום. שטחי פנים גסים כמעט בכל מקום, פרט לאי אלה תחתיות של מכתשים. מרבית שטחי הפנים תלולים, בעיקר °10 עד °12; תחתיות־מכתשים אחדות כמעט שטוחות.

נחיתה ותנועה: נחיתה קשה, בדרך כלל, בשל משטחי הפנים הגסים והתלולים: פחות קשה בתחתיות מכתשים אחדים. אפשר לנוע כמעט בכל מקום, אך יש לבחור מסלולים.

מבנה: קשה במידה מתונה, בדרך כלל, בגלל תלילות ובגלל גושים גדולים רבים של חומר רופף; חפירת לבה קשה בכל תחתיות המכתשים.

טיקו: מכתש פוסט־מריה, קוטר 90 קילומטר, השפה בגובה 7,900 רגל מעל פני הסביבה; עומק התחתית 12,000 רגל; בעל מערכת הקרניים הבולטת ביותר על פני הירח, קרניים אחדות משתרעות לאורך יותר מ־800 ק"מ.

(תמצית מ„מחקר מיוחד של פני שטחו של הירח", משרד המהנדס הראשי, מחלקת הצבא. סֶקר גיאולוגי וושינגטון, 1961).

המעבדה הניידת שהתגלגלה עתה על פני מישור המכתש במהירות חמישים מילין לשעה, נראתה במידה רבה כמכונית גרר מוגדלת על גבי

מחסן לשעת חירום 3
20 קילו חמצן נוזל
10 גאלון מים
20 אריזות מזון 4
1 מערכת כלים
1 חליפת תיקונים

טלפון

„האם חשבת על זה ?" שאל פלויד, מצביע אל מחוץ לחלון. „נניח שהדבר הוא ממגורת אספקה אשר הושארה על ידי משלחת שלא חזרה לעולם ?"

„זו אפשרות", הודה מייקלס. „שדה מגנטי זה ללא ספק הכריז על עצמו, כך שניתן למצאו בנקל. אך הוא די קטן — לא יתכן שיכיל בקרבו אספקה מרובה".

„מדוע לא ?" הטיל האלבורסן. „מי יודע מה היה גודלם שלהם ? אולי הגיע גובהם ל־15 ס"מ בלבד, ולגבי דידם היה בעל עשרים־שלושים קומות".

מייקלס ניענע ראשו לאות שלילה.

„לא בא בחשבון", מחה. „לא ייתכנו יצורים אינטליגנטים קטנים מאד; נחוץ מינימום גודל של מוח".

פלויד הבחין שמייקלס והאלבורסן נקטו כרגיל עמדות השקפה מנוגדות, ועם זאת לא נתגלו ביניהם חיכוכים או עויינות אישית. דומה שכיבדו איש את רעהו, ובפשטות הסכימו שלא להסכים ביניהם.

ההסכמה בודאי לא רווחה בין האנשים בקשר לטיבו של ם.מ.ט־1 או עמוד טיקו, כפי שאחדים העדיפו לכנותו, בהחזיקם בחלק מן השם המקוצר. בששת השעות שעברו מאז נחת על הירח, שמע פלויד תריסר תיאוריות, אך בעצמו לא דגל אף באחת מהן. ארון קודש, תמרור, מצבה, מכשיר גיאופיזי — אלה היו אולי ההשערות המקובלות, ואחדים מן המשתתפים הראשיים התלהטו מאד בהגנה עליהן. נערכו כבר הימורים רציניים, וכסף רב יחליף בעלים כאשר תיוודע לבסוף האמת — אם, כמובן, תיוודע אי פעם.

עתה. ככל איש אשכולות שעיסוקו במדע, היה מורגל בסקירת תקופות זמן ארוכות הרבה יותר — אך הן נגעו אך ורק לתנועות כוכבים ולמחזורים האיטיים של היקום הדומם. נפש ומוח או אינטליגנציה לא היו מעורבים; יובלות אלה היו ריקים מכל הנוגע ברגש.

שלושה מיליון שנים! המצפה הדחוס לאין קץ של היסטוריה כתובה, על האימפריות והמלכים שלה, על נצחונותיה והטרגדיות שלה, כיסה בקושי אלפית אחת מפרק זמן מטיל אימה זה. לא האדם לבדו, אלא רוב בעלי־החיים החיים עתה על פני כדור־הארץ, לא היו קיימים אפילו כאשר נקברה חידה שחורה זו בזהירות כה רבה במכתש הנוצץ ורחב־הידיים מכל מכתשי הירח.

ד"ר מייקלס היה בטוח לגמרי שהטבלה נקברה, ובכוונה תחילה. „בתחילה", הסביר, „קיויתי שהיא עשוייה להוות את מושבו של איזה מבנה תת קרקעי, אך חפירותינו המאוהרות יותר ביטלו זאת. היא יושבת על גבי במה רחבה עשויה מאותו הומר שחור, שתחתיה סלע מוצק. היצורים אשר תכננו זאת, רצו להבטיח כי תשאר שם, ותעמוד בפני זעזועי ירח רציניים. הם בנו למען הנצח".

בקולו של מייקלס היו נצחון וגם עצבת, ופלויד יכול לחלק עמו שתי תחושות אלה גם יחד. לפחות נענתה בתשובה אחת השאלות העתיקות ביותר של האדם; הרי ההוכחה הבלתי מוטלת בספק שהגזע שלו אינו הגזע האינטליגנטי היחיד אשר הוליד היקום. אך לידיעה זו הצטרפה הכרה מכאיבה בעצימותו של הזמן. מה שחלף בדרך זו החמיץ את האנושות במאה אלף דורות. אולי מוטב שכך הוא, אמר פלויד לעצמו. ועם זאת — מה יכולנו ללמוד מיצורים אשר יכלו לחצות את החלל שעה שאבותינו חיו עדיין על עצים!

מאות אחדות של מטרים קדימה, התנשא שלט מעל האופק הקרוב עד כדי זרות של הירח. בבסיסו היה מבנה דמוי אוהל מכוסה ריקוע כסף נוצץ — ללא ספק, כהגנה בפני חומו העז של היום. בהתגלגל האוטובוס לידו, יכול פלויד לקרוא לאורו המבהיק של כדור הארץ:

רחוק פי מאה מיליון.... עריכת ספקולציות היתה בזבוז זמן; עליו להמתין עד אשר יהיו בידו עדויות רבות יותר.

„נא להדק את רצועות המושב ולאבטח את כל החפצים החופשיים", אמר פתאום רמקול־התא: „מתקרבים למדרון בן ארבעים מעלות".

באופק הופיעו מוטות הציון נושאי האורות המנצנצים, והאוטובוס נע ביניהם. פלויד אך זה הידק את רצועותיו כאשר התייצב אט אט על פני שפתו של מדרון מפחיד באמת, והחל לרדת במורד שיפוע ארוך, מכוסה חצץ, תלול כגגו של בית. קרני האור המשופעות של כדור־הארץ אשר באו מאחוריהם, השפיעו עתה תאורה מועטה מאד, ואורות האוטובוס עצמו הועלו. לפני שנים רבות, ניצב פלויד עצמו על שפת הוזוביוס והתבונן אל תוך המכתש; בקלות יכול עתה להאמין שהוא נוסע לתוכו פנימה, והתחושה לא היתה נעימה ביותר.

הם ירדו עכשיו באחד מגרמי המדרגות הפנימיים של טיקו, אשר חזר ונעשה שטוח במורד כמה מאות מטרים. בזחלם במורד המדרון, הצביע מייקלס על המישור הגדול המשתרע עתה תחתיהם.

„הנה הם", קרא. פלויד הניד ראשו; כבר הבחין באשכול האורות הירוקים והאדומים במרחק מילין אחדים קדימה. הוא קבע בו עיניו שעה שהאוטובוס התקדם מעדנות במורד המדרון. כלי־הרכב הגדול היה נתון לשליטתו המלאה של הנוהג בו, אך פלויד לא נשם בקלות עד אשר לא חזר והתאזן, ללא תנודה.

עתה יכול לראות קבוצת כיפות־לחץ, מבריקות כבועות כסף באור הארץ — מעונותיהם הארעיים של העובדים באתר. לידם היה מגדל רדיו, ציוד קדיחה, קבוצת מכוניות חונות וערימה גדולה של שברי סלע, קרוב לודאי החומר בו חפרו לשם חשיפת העמוד. מחנה זעיר זה בלב השממה, נראה בודד ביותר, נתון לפגיעתם של איתני הטבע הסובבים אותו בדומיה. לא היה אות חיים, וכל רמז בדבר הסיבה שהביאה אנשים למקום כה מרוחק מבתיהם — לא נראה לעין.

„אתה יכול לראות את המכתש", אמר מייקלס. „שם מימין — בריחוק כמאה מטר מעמוד רדיו זה".

זהו זה, איפוא, הרהר פלויד בחלוף האוטובוס על פני כיפות

הלחץ, ובהגיעו אל שפת המכתש. הולם לבו הואץ משרכן קדימה כדי לראות טוב יותר. כלי הרכב החל זוחל בזהירות במורד שיפוע סלעי כבוש היטב אל תוך פנים המכתש. ושם, בדיוק כפי שנראה בצילום, ניצב ס.מ.ט.־1.

פלויד נעץ בו מבט, מיצמץ בעיניו, נענע ראשו ונעץ שוב מבטו. אפילו באור הזוהר של כדור הארץ היה קשה לראות את החפץ בבהירות; הרושם הראשון שקלט היה מתארו של מלבן שטוח שאפשר כי חצבוהו מנייר פחם; דומה שלא היה לו כל נפח. מובן מאליו, זו היתה אשלייה אופטית; אף כי התבונן בגוף מוצק, שיקף הגוף אור כה מועט עד כי יכול לראותו כצללית בלבד.

הנוסעים היו דמומים לגמרי כשירד האוטובוס אל המכתש. היתה יראת כבוד וכן גם אי־אמון — פשוט אי־אמון בכך שדווקא הירח יכול להוליד הפתעה פנטסיטת זו.

האוטובוס נעצר במרחק עשרים רגל מן הטבלה שבלטה על פני השטח, וכל הנוסעים יכלו לבחנה. ובכל זאת, מלבד צורתו הגיאומטרית המושלמת של הדבר, לא היה מה לראות שם. בשום מקום לא היו סימנים כלשהם, או מגרעת בשחור השחור המוחלט הזה. היתה זו עצם התגלמותו של הלילה, ולרגע תהה פלויד אם אין הדבר, למעשה, פריה של איזו התגבשות טבעית בלתי רגילה, אשר נוצרה באש ובלחץ שנילוו להיווצרות הירח. אך אפשרות קלושה זו, ידע, כבר נבדקה והופרכה.

על פי אות מסויים, הועלו אורות סביב שפת המכתש, ואור הארץ הבהיר נמחה על־ידי זוהר נוצץ הרבה יותר. בריקנות של הירח היו הקרניים בלתי נראות לחלוטין, כמובן; הן יצרו אליפסות חופפות של לובן מסנוור, שהתרכזו בעמוד. ובמקום שנגעו בו, נראה כי שטח פניו השחור בלע אותן.

תיבת פנדורה, חשב פלויד בתחושה פתאומית מבשרת רעות — ממתינה לאיש שיפתחנה. ומה ימצא בתוכה?

13 — השחר האיטי

קוטר כיפת הלחץ המרכזית באתר ס.מ.ט.־1 הגיע לעשרים רגל בלבד, ופנימה היה קהול עד כדי אי־נוחות. האוטובוס, אשר נצמד אליה דרך אחד משני תאי היציאה, הוסיף מרחב שזכה להערכה רבה.

בתוך בלון כפול־קירות זה, דמוי חצי־כדור, חיו, עבדו וישנו ששת המדענים והטכנאים שצורפו למבצע באופן קבוע. כמו כן הכיל המקום את רוב ציודם ומכשיריהם, כל המחסנים שלא ניתן להשאירם בחלל שבחוץ, מתקני הבישול, הרחצה והנוחיות, דוגמאות גיאולוגיות ומקלט טלביזיה קטן שבאמצעותו ניתן לקיים פיקוח ותצפית רצופים על האתר.

פלויד לא הופתע כאשר בחר האלבורסן להשאר בכיפה; הוא הציג את השקפותיו בגילוי לב ראוי להערצה.

„אני מתייחס לחליפות חלל כרע הכרחי", אמר המנהל. „אני לובש אחת ארבע פעמים בשנה, לצורך בדיקות רבע־השנה שלי. אם אינך מתנגד, אשב כאן ואעקוב אחריכם בטלביזיה".

אחדות מדיעות קדומות אלה היו בלתי־מוצדקות, כי הדגמים האחרונים היו נוחים לאין קץ יותר מחליפות השריון המסורבלות שלבשו חוקרי הירח הראשונים. ניתן ללבשם בפחות מדקה, אפילו ללא סיוע, והן היו אוטומטיות במידה נאותה. החליפה בתוכה היה פלויד חבוש עתה בזהירות, תגן עליו מן התלאות הגרועות ביותר שאפשר לפגוש על הירח, בין ביום ובין בלילה.

הוא פסע אל תוך חדר היציאה הקטן, וד"ר מייקלס נלווה אליו. עם דעיכת פעימותיהן של המשאבות, התקשחה חליפתו סביב גופו באופן בלתי מורגש כמעט, והוא חש עצמו מוקף בדממת חלל.

את הדממה שבר קולו מסביר הפנים של רדיו החליפה שלו.

„הלחץ בסדר, ד"ר פלויד? אתה נושם כרגיל?"

„כן — אני מרגיש טוב".

חברו בדק בזהירות את המחוגים והמונים החצוניים של חליפת פלויד. אחר אמר: „בסדר — הבה נלך".

הדלת החיצונית נפתחה, ונוף הירח המאובק היה מוטל לפניהם, מנצנץ באור הארץ.

בתנועות זהירות ומתנודדות יצא פלויד בעקבות מייקלס. לא היה קשה להלך; לאמיתו של דבר, באופן פרדוקסאלי, עוררה בו החליפה תחושת בית יותר מכפי שחש בכל פעם אחרת מאז הגיע אל הירח. משקלה העודף ומידת ההתנגדות הקלה שכפתה על תנועתו, יצרו חלק מאשליית כוח־המשיכה החסר של כדור־הארץ.

התמונה השתנתה מאז הגיעה החבורה לפני פחות משעה. אף כי הכוכבים וחצי כדור־הארץ היו בהירים כתמיד, עמד ליל הירח בן ארבעה־עשר הימים להסתיים. זוהר ההילה הזכיר שעת עלות ירח על פני הרקיע המזרחי — ולפתע, ללא אזהרה, נראה קצה תורן הרדיו, שהתנשא לגובה מאה רגל מעל ראשו של פלויד, כעולה בלהבות, בקלטו את קרניה הראשונות של השמש המוסווה.

הם המתינו, שעה שמנהל המחקר ושניים מעוזריו בקעו מתא היציאה, ואחר פסעו אט אט לקראת המכתש. כאשר הגיעו אליו, התפשטה קשת דקה, לוהטת ללא בשוא, מעל האופק המזרחי. אמנם תחלוף למעלה משעה עד אשר תאיר השמש את שפת הירח הסובב לאיטו, אולם הכוכבים כבר נעלמו.

המכתש נח עדיין בצל, אך האורות השתולים סביב סביב לשוליו הטילו אור זוהר בפנימו. כשהלך פלויד לאיטו במורד השיפוע שלו, לקראת המלבן השחור, חש לא רק הערצה ויראת כבוד, אלא גם חוסר אונים. כאן, ממש בשערי־הארץ, ניצב האדם פנים אל פנים מול תעלומה שיתכן כי לעולם לא תיפתר. לפני שלושה מיליון שנה, חלף מ ש ה ו בדרך זו, הניח כאן סמל בלתי ידוע ואולי גם בעל מטרה בלתי־ידועה, וחזר אל כוכבי הלכת — או אולי אל הכוכבים.

הרדיו בחליפתו של פלויד שיסע את חלומותיו. „מדבר מנהל

המחקר. אם כולכם תתייצבו בצד זה, נצלם תמונות אחדות. ד״ר פלויד, התואיל להתייצב במרכז — ד״ר מייקלס — תודה רבה...״

איש מלבד פלויד לא חשב, כנראה, שיש גיחוך בדבר. בכל הכנות, היה עליו להודות שהוא שמח כי מישהו הביא מצלמה; מדובר בתמונה שתהפוך ללא ספק לחלק מן ההיסטוריה, והוא חפץ בהעתקים עבור עצמו. הוא קיווה שפניו ייראו בבירור מבעד לקסדת החליפה.

„תודה רבותי״, אמר הצלם לאחר שהתייצבו מבוישים מעט בחזית העמוד, והוא צילם כתריסר פעמים. „נבקש כי מחלקת הצילום של הבסיס תשלח לכם העתקים״.

או אז הפנה פלויד את מלוא תשומת לבו אל המצבה השחורה — הוא הקיפה אט אט, בדק אותה מכל זוית וניסה להטביע את זרותה במוחו. הוא לא ציפה למצוא דבר, כי ידע שכל אינטש מרובע כבר נבדק היטב בתשומת לב מיקרוסקופית.

עכשיו התרוממה השמש העצלה מעל לשפת המכתש, וכמעט הישירה קרניה ממש על פניו המזרחיות של הגוש. בכל זאת נראה העמוד כבולע כמעט כל חלקיק אור כאילו לא היה מעולם.

פלויד החליט לערוך ניסוי פשוט; הוא ניצב בין העמוד לבין השמש, וחיפש את צילו שלו על המשטח השחור והחלק. לא היה זכר לצל. לפחות עשרה קילוואט חום נופלים על הטבלה; לו היה בתוכה משהו, הרי שהדבר מתבשל עתה במהירות.

כמה מוזר לעמוד כאן, הרהר פלויד, בשעה שזה — ד ב ר זה — רואה אור יום בפעם הראשונה מאז תחילת תקופות הקרח על כדור הארץ. שוב עלו בו תהייות בקשר לצבעו השחור; צבע זה היה אידיאלי, כמובן, למטרת בליעת אנרגיית שמש. אך הוא פטר מיד מחשבה זו מעליו; כי מי יהיה משוגע עד כדי לקבוע מתקן טעון כוח שמש כעשרים רגל מ ת ח ת ל א ד מ ה ?

הוא הרים עיניו אל כדור־הארץ, שהחל לדעוך בשמי הבוקר. רק קומץ משׁשה ביליון האנשים המאכלסים אותו ידע אודות גילוי זה; כיצד יגיב העולם על החדשה, כאשר תיוודע לבסוף ?

המשמעויות הפוליטיות והחברתיות יהיו עצומות; כל אדם אי־

נטליגנטי באמת — כל מי שיסתכל על המתרחש במרחק אינטש מאפו — יגלה שחייו, ערכיו, והפלוסופיה שלו עוברים שינוי דק. אפילו אם לא יתגלה דבר אודות ס.מ.ט.־1 והוא יוותר בגדר תעלומה ניצחית, ידע האדם שאינו יחיד במינו ביקום. אף כי החטיא אותם במליוני שנים, עשויים אלה אשר ניצבו כאן פעם — לחזור; ולא — יכולים להיות אחרים. כל אפשרויות העתיד חייבות עתה להביא זאת בחשבון.

פלויד היה שקוע עדיין בהרהורים אלה, שעה שפלט רמקול־חליפתו צווחה אלקטרונית חודרת, בדומה לציון־זמן מעוות ונורא, הטעון עומס יתר. מבלי משים ניסה לחסום את אוזניו בידיו הנתונות בחליפת החלל; אחר התאושש וגישש בטירוף אחר המתג המגביר של המקלט שלו. בשעה שעדיין חיפש אחריו, פרצו מן האתר ארבע צווחות נו־ספות; אחרי כן נשתררה דממה ברוכה.

סביב למכתש, ניצבו דמויות בתנוחות שונות של תמיהה משותקת. אם כך, במכשיר שלי הכל כשורה, אמר פלויד לעצמו; כולם שמעו צריחות אלקטרוניות חודרות אלה.

לאחר שלושה מיליון שנות אפילה, בירך ס.מ.ט.־1 את שחר הירח.

14 — המאזינים

מאה מיליון מילין מעבר למאדים, בבדידות הקרה שאדם עדיין לא נסע בה, צף לאיטו קשב־רדיו־79־של־החלל־החיצון בין המסלולים הסבוכים של האסטרואידים (כוכביות). משך שלוש שנים מילא את שליחותו ללא פגם — עוזר למדענים האמריקנים שתכננוהו, למהנדסים הבריטיים שבנוהו ולטכנאים הרוסיים ששיגרוהו. קורי עכ־ביש עדינים של אנטנות מיינו את הגלים החולפים של רעשי רדיו — קולות הנפץ והלחישות שנשמעו ללא הרף ואשר כונו בנאיביות על ידי פסקל, בתקופה הרבה יותר פשוטה, 'הדממה של החלל האינסופי'.

גלאי קרינה הבחינו וניתחו קרניים קוסמיות משביל החלב ומנקודות שמעבר לו. טלסקופים של קרני איקס וניוטרון בחנו ללא הרף כוכבים זרים שעין אנוש לא תראם לעולם; מדי־מגנט בחנו את ההתפרצויות וההוריקנים של רוחות השמש, משנשפה השמש משבי פלזמה במהירות מיליון מילין לשעה בפני ילדיה הסובבים אותה. קשב־רדיו־79־של־החלל־החיצון הבחין בכל חדברים הללו וברבים אחרים, והטביעם בזכרונו הצלול.

אחד ממשושיו, מפלאי האלקטרוניקה הבלתי נחשבים עתה, היה מכוון תמיד אל נקודה שלעולם לא רחקה מן השמש. מדי חודשים אחדים ניתן לראות מטרה רחוקה זו, לו היתה עין שתביט בה, ככוכב בהיר ולידו רע סמיך, חיור יותר; אך רוב הזמן, אבד המראה בזוהר השמש.

מדי עשרים וארבע שעות היה הקשב שולח אל כוכב לכת מרוחק זה, כדור־הארץ, את המידע אשר צבר בסבלנות, צרורה בסידרת פעימות בת חמש דקות. לאחר רבע שעה היתה סידרת הפעימות, הגו־סעת במהירות האור, מגיעה אל מטרתה. המכונות המיועדות לכך היו ממתינות לה; הן היו מגבירות ומקליטות את האות, ומוסיפות אותו אל הסליל המגנטי באורך אלפי מילין הטמון עתה במרתפי מרכזי־החלל־של־העולם בוושינגטון, מוסקווה וקנברה.

מאז נכנסו הלויינים הראשונים למסלול, כמעט לפני חמישים שנה זרמו מן החלל ביליונים וקוודריליונים פעימות של מידע, אשר אוחסנו למען היום בו יהיו עשויים לתרום לקידום הידע. חלק זעיר בלבד מכל החומר הגולמי הזה יעובד אי־פעם; אך לא היתה כל דרך לדעת לאיזו תצפית עשוי מדען כלשהו להזדקק בעוד עשר, חמישים או מאה שנה מהיום. על כן היה צורך לתייק כל דבר בגלריות מאווררות ללא הפסק, בשלושה העתקים שנמצאו בשלושה מרכזים, כנגד האפשרות של אבדן מיקרי. היה זה חלק מן האוצר האמיתי של האנושות — רב ערך מכל הזהב הנעול ללא תועלת במרתפי בנקים.

ועתה הבחין קשב־רדיו־79־של־החלל־החיצון במשהו מוזר — הפרעה רפה, אך ברורה, המרשרשת במערכת השמש ואינה דומה לכל

תופעה טבעית שהקשב הבחין בה בעבר. אוטומטית, הוקלט הכיוון, הזמן והריכוז; תוך שעות אחדות תועבר האינפורמציה אל כדור הארץ.

יעביר אותה גם גוף־מסלולי 15, המקיף את מאדים פעמיים ביום; וחוקר־נטייה־גבוהה 21, המטפס לאטו מעל מישור האקליפטי; ואפילו כוכב־שביט־מלאכותי 5, שפניו מועדות אל השממות הקרות שמאחורי פלוטו, לאורך מסלול שאל נקודתו הרחוקה ביותר לא יגיע במשך אלף שנה. כולם ציינו את התפרצות האנרגיה המיוחדת שיצרה הפרעה במכשיריהם; כולם דיווחו אוטומטית למחסני הזכרון שעל כדור־הארץ הרחוק.

המחשבים יכלו שלא להבחין לעולם בקשר שבין ארבע המערכות המיוחדות של האותות, שהגיעו מחוקרי־חלל הנעים במסלולים עצמאיים במרחק מיליוני מילין זה מזה. אך מיד בהעיפו מבט בדו״ח הבוקר שלו, ידע חזאי הקרינה בגודארד שמשהו מוזר חלף במערכת השמש תוך עשרים וארבע השעות האחרונות.

היה בידו רק חלק ממסלולו של משהו זה, אך כאשר הקרין זאת המחשב על גבי לוח מצב־כוכב־הלכת, היה הדבר ברור ונהיר כשובל ערפל על פני רקיע נטול עננים, או כמערכת עקבות על גבי שדה שלג חלק. שדה אנרגיה בלתי־חמרית, המתיז רסס קרינה כעקבותיה של סירת־מרוץ דוהרת, קפץ מעל פני הירח ופניו מועדות אל הכוכבים.

3

בין כוכבי - הלכת

תופעה טבעית שהקשב הבחין בה בעבר. אוטומטית, הוקלט הכיוון, הזמן והריכוז; תוך שעות אחדות תועבר האינפורמציה אל כדור הארץ.

יעביר אותה גם גוף־מסלולי 15, המקיף את מאדים פעמיים ביום; וחוקר־נטייה־גבוהה 21, המטפס לאטו מעל מישור האקליפטי; ואפילו כוכב־שבים־מלאכותי 5, שפניו מועדות אל השממות הקרות שמאחורי פלוטו, לאורך מסלול שאל נקודתו הרחוקה ביותר לא יגיע במשך אלף שנה. כולם ציינו את התפרצות האנרגיה המיוחדת שיצרה הפרעה במכשיריהם; כולם דיווחו אוטומטית למחסני הזכרון שעל כדור־הארץ הרחוק.

המחשבים יכלו שלא להבחין לעולם בקשר שבין ארבע המערכות המיוחדות של האותות, שהגיעו מחוקרי־חלל הנעים במסלולים עצמאיים במרחק מיליוני מילין זה מזה. אך מיד בהעיפו מבט בדו"ח הבוקר שלו, ידע חזאי הקרינה בגודארד שמשהו מוזר חלף במערכת השמש תוך עשרים וארבע השעות האחרונות.

היה בידו רק חלק ממסלולו של משהו זה, אך כאשר הקרין זאת המחשב על גבי לוח מצב־כוכב־הלכת, היה הדבר ברור ונהיר כשובל ערפל על פני רקיע נטול עננים, או כמערכת עקבות על גבי שדה שלג חלק. שדה אנרגיה בלתי־חמרית, המתיז רסס קרינה כעקבותיה של סירת־מרוץ דוהרת, קפץ מעל פני הירח ופניו מועדות אל הכוכבים.

15 — „תגלית"

הספינה עדיין נמצאה במרחק שלושים יום בלבד מן הארץ; בכל זאת, לעיתים התקשה דויד באומן להאמין שידע אי־פעם קיום שונה מזה של עולמה הקטן והסגור של תגלית. כל שנות אימוניו וכל שלי־חויותיו הקודמות אל הירח ואל מאדים נראו כשייכים לאיש אחר, בחיים אחרים.

פרנק פול הודה בתחושות דומות, ולעיתים התבדח והביע צערו על כך שהפסיכיאטר הקרוב ביותר נמצא במרחק מאה ושישים מיליון ק"מ, בקירוב. אך ניתן להבין בקלות תחושת בידוד וניכור זו, שלא ביטאה כל א־נורמליות. בחמישים השנים שחלפו מאז יצא האדם לחלל, לא היתה עוד משלחת מעין זו.

היא החלה לפני חמש שנים כמיבצע יופיטר* — המסע המאוייש הראשון הלוך־ושוב אל הגדול שבכוכבי־הלכת. הספינה היתה כמעט

---

* יופיטר — צדק, כוכב הלכת הגדול ביותר במערכת השמש.

מוכנה למסע בן השנתיים כאשר, בפתאומיות מסויימת, נשתנה דיוקנה של השליחות.

אכן, תגלית תיסע ליופיטר; אך היא לא תעצור שם. היא אפילו לא תאיט את מהירותה בטוסה בתוך מערכת הלוויינים המסועפת של יופיטר. להיפך — היא תשתמש בשדה כוח־המשיכה של העולם הענקי כקלע אשר יטיל אותה עוד יותר רחוק מן השמש. היא תאוץ ככוכב־שביט אל ירכתי מערכת־השמש, ואל מטרתה הסופית — הפאר המוקף טבעות של סאטורן** ולא תשוב עוד לעולם.

לגבי תגלית יהא זה מסע הלוך ללא־חזור. עם זאת, לא היו לצוותה כל כוונות־התאבדות. אם יתנהל הכל כשורה, ישובו אל כדור־הארץ תוך שבע שנים. חמש מהן תחלופנה כבזק בשינת־חורף גטולת־חלום, תוך כדי המתנה לחילוצם בידי תגלית 2, שלא נבנתה עדיין.

כל הצהרותיהן ומיסמכיהן של סוכנויות האסטרונאוטיקה נמנעו מהשתמש במילה „חילוץ״; השתמע ממנה כישלון מסויים בתכנון, והביטוי המקובל היה „החזרה״. אם משהו באמת ישתבש, מובן שלא תיוותר תקווה להצלה במרחק כמיליארד וחצי ק״מ מכדור־הארץ.

היה זה סיכון מחושב, ככל המסעות אל הבלתי־נודע. אך יובל שנות־מחקר הוכיח שתרדמת־חורף אנושית, הנגרמת על־ידי אמצעים מלאכותיים, היא בעלת בטיחות מושלמת. הדבר יצר פתח לאפשרויות חדשות במסעות בחלל. עד למסע זה, על כל פנים, לא נוצלו אפשרויות אלה עד תום.

שלושת החברים בצוות־המחקר, אשר לא יהיו דרושים עד היכנס הספינה למסלולה הסופי סביב סאטורן, ינומו משך כל תקופת המסע אל מסלול זה. טונות מזון ומצרכים אחרים ייחסכו בדרך זו; ומה שחשוב לא־פחות — בצאתו לפעולה יהא הצוות רענן וער, לא תשוש לאחר מסע בן עשרה חודשים.

תגלית תיכנס למסלול־חניה סביב סאטורן, ותהיה ירח חדש

---

* סאטורן — שבתאי, כוכב־הלכת השני בגודלו, נמצא מעבר לצדק (יופיטר).

לכוכב־הלכת הענק. היא תנוע בעיגול מוארך בן שלושה מיליון ק״מ אשר יקרבנה אל סאטורן, ואחר יובילה על פני מסלוליהם של כל ירחיו המרכזיים. יעמדו לרשותם מאה יום לצורך הכנת מפות ולימוד עולם ששטחו גדול פי שמונים משטח כדור־הארץ, ופמליה הכוללת לפחות חמישה־עשר לוויינים ידועים — אחד מהם בגודל כוכב־הלכת מרקורי — מקיפה אותו.

הפלאים שחייבים להיות כאן עשויים להספיק למאות שנות־מחקר; המשלחת הראשונה תוכל לבצע את הסיור המוקדם בלבד. כל אשר תמצא, ישודר ארצה; אפילו אם החוקרים לא ישובו לעולם, מימצאיהם ותגליותיהם לא ירדו לטימיון.

בתום מאת הימים, תינעל תגלית. כל אנשי הצוות יכנסו לתרדמת־חורף; רק המערכות החיוניות ימשיכו לפעול, בהשגחת המוח האלקטרוני הבלתי־נלאה של הספינה. היא תמשיך להקיף את סאטורן במסלול מוגדר וקבוע במידה כזאת, שהאנשים ידעו בדיוק היכן יש לחפש אחריה בעוד אלף שנים. ברם על־פי התוכניות הנוכחיות תוך חמש שנים בלבד תבוא תגלית 2. אף אם יחלפו שש, שבע שנים, לא יבחינו נוסעיה הישנים בהבדל. לגבי כולם, ייעצר השעון — כפי שנעצר כבר לגבי ווייטהד, קמינסקי והנטר.

לעתים, התקנא באומן, כקפטיין ראשון של תגלית, בשלושת עמיתיו נטולי ההכרה הנתונים בשלווה הקפואה של תא השינה. הם היו חופשיים מן השיעמום ומכל אחריות; העולם החיצון לא היה קיים מבחינתם, עד הגיעם לסאטורן.

אך עולם זה בחן אותם באמצעות מסכי־עיקוב מיוחדים. בין ציבורי המכשירים של סיפון־הבקרה הוצגו חמישה לוחות קטנים המסומנים בשמות הנטר, ווייטהד, קמינסקי, פול, באומן. שני האחרונים היו ריקים ונטולי־חיים; זמנם יגיע רק בעוד כשנה. האחרים היו מערכות אורות ירוקים זעירים, המבשרים שהכל כשורה; ועל כל אחד מהם היה מסך קטן שעל גביו עקבו סדרות טורים נוצצים אחר המיקצבים הגינוחים שציינו דופק, נשימה ופעילות מוח.

אם משהו היה משתבש, מיד היה עולה אות־אזעקה — ואף־על־

פי כן, היו פעמים שבאומן, אשר ידע עד כמה אין הדבר נחוץ, היה לוחץ על מתג־ההאזנה. הוא היה מקשיב, מהופנט־למחצה, לפעימות לבותיהם האיטיות מאוד של עמיתיו הישנים, ובאותה שעה היו עיניו נעוצות בגלים העצלים שצעדו במתואם על גבי המסך.

מקסימות היו תצוגות המסכים הללו — חתימותיהן האלקטרוניות של שלוש מערכות אישיות אשר התקיימו פעם, וישובו יום אחד להתקיים. הן היו כמעט חופשיות מן היתדות והעמקים וההתפוצצויות החשמליות שציינו את פעילות המוח הער — או אפילו את המוח הישן שינה נורמלית. אם נותר קורטוב הכרה, הרי היתה מעבר לתחום השגת המכשירים והזכרון.

עובדה אחרונה זו היתה ידועה לבאומן מנסיון אישי. בטרם נבחר לשליחות זו, נבחנו תגובותיו לשינת־חורף. הוא לא ידע לבטח אם אמנם איבד שבוע מחייו — או שמא דחה את תאריך מותו בפרק־זמן דומה.

משהוצמדו האלקטרודות אל מצחו ואמצעי־השינה החל לפעול, ראה חזיון קצר של מערכות קלידוסקופיות וכוכבים מרחפים. אחר דעכו הללו, והחשיכה אפפה אותו. מעולם לא חש בזריקות, ופחות מכן במגע הקור עם רדת טמפרטורת גופו עד כדי מעלות אחדות בלבד מעל לטמפרטורת קיפאון... הוא התעורר, ונדמה היה שאך־זה עצם עיניו. אך הוא ידע שזו אשליה; איכשהו, היה משוכנע ששנים חלפו.

כלום הושלמה השליחות? האם כבר הגיעו לסאטורן, ביצעו את הסקירה ונרדמו את שנתם? האם תגלית 2 הגיעה על־מנת לקחתם חזרה אל כדור־הארץ?

הוא שכב, נתון בנימנום דמוי־חלום, ולא היה מסוגל להבחין בין זכרונות אמיתיים למזוייפים. הוא פקח עיניו, אך לא היה מה לראות שם, מלבד מערכת אורות מטושטשים אשר התמיהו אותו רגעים אחדים. אז גילה שהוא מתבונן במנורות המחוג על לוח מצב־הספינה; אך בלתי־אפשרי היה למקד עליהן את העיניים. במהירה ויתר על הנסיון.

אוויר חם נשב סביבו וסילק את הצינה מאבריו. מרמקול שנמצא מאחורי ראשו בקעה מוסיקה שקטה אך מעוררת. אט־אט נתחזקה המוסיקה...

אחר דיבר אליו קול רגוע וידידותי, קולו של מחשב — „אתה מתחיל לפעול, דייב. אל תתרומם ואל תנסה לבצע כל תנועות אלימות. אל תנסה לדבר."

אל תתרומם: חשב באומן. ז ה היה מצחיק. הוא פיקפק אם יעלה בידו לפתל אצבע. להפתעתו, גילה כי הדבר עולה בידו.

הוא חש עצמו מרוצה למדי, באורח אווילי ומנומנם במקצת. הוא ידע במעומעם, שספינת־ההצלה הגיעה מן־הסתם, שתהליך החזרה לחיים הופעל ושבמהרה יראה יצורי־אנוש אחרים. זה היה נאה, ברם הוא לא התרגש בשל כך.

כעבור זמן קצר חש רעב. כמובן, המחשב ציפה מראש להתפתחות זו.

„סמוך לידך הימנית יש מתג־איתות, דייב. אם אתה רעב, אנא לחץ עליו."

באומן כפה על אצבעותיו לגשש סביב, ובמהירה גילה את הנורה דמויית־האגס. הוא שכח כליל את דבר קיומה, אף כי ללא ספק ידע שהיא נמצאת שם. מה עוד נשתכח ממנו? האם מחתה שנת־החורף את הזיכרון?

הוא לחץ על המתג והמתין. דקות ספורות לאחר מכן, נשלפה זרוע־מתכת מן הדרגש, ופיטמת פלסטיק צנחה לקראת שפתיו. הוא ינק ממנה בשקיקה, ונוזל מתוק וחמים ניגר אל תוך גרונו. כוחות חדשים פיכו בו עם כל טיפה.

כעבור זמן קצר סרה הפיטמה והוא שב ונח. עכשיו יכול להניע את זרועותיו ואת רגליו; המחשבה אודות הליכה לא עוד היתה חלום בלתי־ניתן למימוש.

הוא חש כי כוחותיו שבים אליו במהירות, ואף־על־פי כן היה נכון לשכב כאן לנצח בשביעות־רצון, לו־לא הפעילו עליו אמצעים מעוררים מן החוץ. אך מיד לאחר מכן דיבר אליו קול אחר — הפעם היה זה קול אנושי לגמרי, ולא תוצר של פעימות חשמליות שהורכבו בידי זיכרון על־אנושי. הקול היה מוכר לו, אם כי חלף זמן־מה בטרם יכול לזהותו.

„הללו, דייב. אתה מתאושש יפה. עכשיו אתה יכול לדבר. כלום יודע אתה היכן הינך מצוי?"

זמן־מה התחבט בדבר. אם באמת היה שרוי במסלול־הקפה של סאטורן, מה אירע במשך כל החודשים שחלפו מאז עזב את כדור־הארץ? שוב החל לתהות — האין הוא סובל מאמנסיה? מחשבה זו עצמה עודדה אותו, באורח פרדוקסאלי. אם הוא מסוגל לזכור את המילה „אמנסיה", אות הוא כי מוחו במצב טוב...

אפס, עדיין לא ידע היכן הוא שרוי, והדובר בצידו האחר של הזרם היטיב, בעליל, להבין את מצבו.

„אל דאגה, דייב. פרנק פול מדבר. אני בוחן את מצב לבך ונשימתך. הכל נורמלי. היה רגוע — זה הכל. קח את זה בקלות. אנו עומדים לפתוח עתה את הדלת ולהוציאך משם."

אור רך הציף את התא; הוא ראה דמויות נעות, שצלליותיהן מסתמנות כנגד הפתח המתרחב. וברגע זה שבו אליו זיכרונותיו והוא ידע בדיוק היכן הוא מצוי.

אף כי חזר בריא ושלם מן הגבולות הרחוקים ביותר של השינה ומן הגבולות הסמוכים ביותר של המוות, הרי נעדר שבוע אחד בלבד... בעזבו את תא־השינה, לא ראה את שמי סאטורן הקרים; הם נמצאו במרחק שנה בעתיד ובמרחק מיליארד וחצי ק"מ בחלל. הוא נמצא עדיין בבסיס־אימונים במרכז טיסת־החלל של יוסטון, תחת שמיה החמים של טקסאס.

16 — האל

עכשיו היתה טקסאס בלתי־נראית לעין, ואפילו את ארה"ב היה קשה לראות. אמנם דחף הפלאזמה גמוך־ההדף חדל לפעול מזה זמן רב, ובכל זאת תגלית גלשה עדיין כשגופה התמיר דמוי־החץ שלוח בכיוון

מנוגד לכדור־הארץ, וכל מכשיריה האופטיים רבי־העוצמה מכוונים לקראת כוכבי־הלכת החיצוניים, מקום אליו היו פניה מועדות.

טלסקופ אחד היה מכוון דרך־קבע אל כדור־הארץ. הוא היה קבוע כתצפית־ירי בקצה האנטינה ארוכת־הטווח של הספינה, ותפקידו היה לודא שהגביע הפרבולי הגדול יהיה מכוון היטב אל מטרתו הרחוקה. כדור־הארץ נותר במרכז רשתות־הכיוונון של הטלסקופ, ואילו חוליית־התקשורת עם כדור־הארץ פעלה ללא פגם, וההודעות יכלו להגיע ולצאת על פני הקרן הבלתי־נראית שהתארכה בלמעלה משלושה מיליון ק"מ עם כל יום שחלף.

לפחות פעם אחת לפרק־שמירה, היה באומן מעיף מבט בכיוון הבית דרך הטלסקופ הקבוע בראש האנטינה. כיוון שהארץ פנתה עכשיו אל השמש, ניבט חצי הכדור האפל אל תגלית, ועל המסך המרכזי הופיע כוכב־הלכת כסהרון־כסף מסנוור. אך לעיתים רחוקות ניתן לזהות אי־אלה תווים גיאוגרפיים בקשת־אור זו המצטמקת והולכת, כי העננים והערפל הסתירום, אולם אפילו חלקו האפל של העיגול היה מקסים לאין־קץ. הוא היה מנומר בערים נוצצות; לפרקים דלקו הערים באור קבוע, ולפרקים ניצנצו כגחליליות בשעה שרטט אטמוספרי חלף על פניהן.

היו תקופות כאשר הירח התנועע קדימה ואחורה במסלולו, וזרח כמנורה גדולה על הימים והיבשות האפלים של כדור־הארץ. או־אז היה באומן מבחין לעתים תכופות בקווי־חוף מוכרים המבהיקים באור זה של הירח. ולפעמים, כאשר היה הפסיפיק שלו, יכול לראות אפילו נוגה ירח מבליח על פניו; והוא נזכר בלילות מתחת לעצי־תמר.

בכל זאת, לא הצטער על אבדן מכמני־יופי אלה. הוא התענג על כולם, בשלושים־וחמש שנות חייו; והיה מנוי וגמור עמו ליהנות מהם בשנית, כאשר ישוב עשיר ומפורסם. לפי שעה הגביר המרחק את יקרתם.

החבר השישי בצוות לא הטריד עצמו בכל הדברים הללו, כי לא היה אנושי. היה זה המחשב המפותח מאוד האל 9,000, מוחה ומערכת־עצביה של הספינה.

האל (קיצורו של „מחשב אלגוריטמי מתוכנן בשיטה האוריסטית"), היה מלאכת־מחשבת של דור־המחשבים השלישי. דומה שהדבר אירע

בהפסקות של עשרים שנה, והמחשבה שדור חדש ממשמש ובא כבר הדאיגה אנשים רבים.

הראשונה היתה בשנות ה־40 של המאה העשרים כאשר נורת־החשמל שאבד עליה הכלח, חייבה בנייתם של מוחות מסורבלים כאניאק וממלאי־מקומו. אחרי־כן, בשנות ה־60, הושלמו מכשירים אלקטרוניים זעירים, מוצקים. עם בואם, התברר שאינטליגנציה מלאכותית בעלת עוצמה לפחות כזו של האדם, אינה חייבת להיות גדולה משולחן משרדי — אם יודעים כיצד לבנותה.

קרוב לוודאי שאיש לא יידע זאת לעולם; זה לא היה חשוב. בשנות ה־80, הראו מינסקי וגוד כיצד ניתן לייצר רשתות עצביות באורח אוטומטי — מתרבה מעצמו. ניתן לגדל מוח מלאכותי באמצעות תהליך שהיה אנלוגי באורח מדהים להתפתחות המוח האנושי.

תהיה אשר תהיה הדרך בה פעל הדבר — התוצאה הסופית היתה מכונה אינטליגנטית אשר יכלה להפיק — פילוסופים אחדים עדיין העדיפו להשתמש במילה „לחקות" — את רוב הפעילויות של המוח האנושי, במהירות ובמהימנות רבה הרבה יותר. הדבר היה יקר באורח קיצוני, ועד כה נבנו רק יחידות מעטות של סדרת האל 9000; אך ההלצה הנושנה על כך, שתמיד יהיה קל יותר לייצר מוח אורגני בעבודה בלתי־מיומנה, החלה להישמע נבובה במקצת.

האל אומן לשליחות זו ביסודיות רבה, ממש כעמיתיו האנושיים — ותפוקתו היתה גבוהה פי־כמה משלהם, כי בנוסף למהירותו היסודית, מעולם לא ישן. משימתו הראשונה במעלה היתה השגחה על מערכות שימור־החיים; הוא בדק בקביעות את לחץ החמצן, הטמפרטורה, קרינה ושאר גורמים משולבים אשר בהם היו תלויים חייו העדינים של המיטען האנושי. הוא יכול לבצע את הטיות־הניווט המסובכות ואת תמרוני־הטיסה הנחוצים, בבוא המועד לשנות מסלול. והוא יכול לפקח על הישנים, לבצע את הפעולות הנחוצות של הסתגלות לסביבה ולהקציב את הכמויות הזעירות של נוזלים תוך־ורידיים אשר שימרו את חייהם.

הדורות הראשונים של מחשבים קיבלו את הוראות פעולתם באמצעות מקלדים מהוללים של מכונות־כתיבה, והשיבו באמצעות מדפיסים מהירים

ומסכים ויזואליים. האל יכול לעשות זאת בשעת־הצורך, אך חלקה הגדול של התקשורת שלו עם רעיו־לספינה נעשה באמצעות המילה המדוברת. פול ובאומן יכלו לדבר אל האל כאילו היה יצור אנושי, והוא היה עונה באנגלית המושלמת אשר למד במרוצת השבועות הקצרים של „ילדותו" האלקטרונית.

השאלה אם אומנם יכול האל לחשוב, יושבה על־ידי המתימטיקאי הבריטי אלן טורינג, עוד בשנות ה־40. טורינג הצביע על כך שאם מישהו יכול לנהל שיחה ארוכה עם מכונה — ואין זה משנה אם הדבר ייעשה באמצעות מכונת־כתיבה או באמצעות מיקרופון — מבלי להבחין בין תשובותיה לבין אלה שאדם היה עשוי להשיב, אות הוא כי המכונה אומנם חושבת, על־פי כל הגדרה מתקבלת על הדעת של המילה. האל היה מסוגל לעמוד במיבחן טורינג בנקל.

יתכן אפילו שיגיע זמן בו ייטול האל את הפיקוד על הספינה. בשעת־חירום, אם איש לא ייענה לאותותיו, ינסה להעיר את חברי־הצוות הישנים באמצעות מעוררים אלקטרוניים וכימיקליים. אם לא יגיבו, ישדר לכדור־הארץ בקשה להוראות הבאות.

או־אז, אם לא יקבל תשובה מכדור־הארץ, ינקוט באמצעים אשר ימצא לנכון כדי לשמור על בטחון הספינה ולהמשיך בשליחות — אשר את מטרתה האמיתית ידע הוא לבדו, ואילו עמיתיו האנושיים לא היו מנחשים לעולם מהי.

פול ובאומן התייחסו אל עצמם תכופות בליצנות כאל שומרים בשכר או שוערים על גבי ספינה, שלמעשה יכלה לנהל את עצמה. הם היו מופתעים וממורמרים לא־מעט לוא גילו מה רבה היתה מידת האמת שהכילה הלצתם.

17 — סגנון הפלגה

ניהולה היומיומי של הספינה תוכנן בתשומת־לב רבה, ולפחות מבחינה תיאורטית, ידעו באומן ופול מה בדיוק יעשו בכל רגע נתון מתוך עשרים־וארבע השעות. הם פעלו על בסיס שתים־עשרה־שעות־פעילות־שתים־עשרה־שעות־מנוחה; שניהם נטלו את הפיקוד לסירוגין, ומעולם לא ישנו בה־בעת. הקצין־התורן שהה כרגיל על סיפון־הפיקוח, בשעה שממלא מקומו פיקח על משק־הבית הכללי, בדק את הספינה, התמודד עם המשימות השונות שעלו ללא־הרף על סדר־היום, או נח בתאו.

אף כי באומן היה הקפטיין המוצהר של השליחות, לא יכול היה משקיף זר להסיק עובדה זו. הוא ופול התחלפו ביניהם בתפקידים, דרגה ואחריות מדי שתים־עשרה שעות, בשלימות. דבר זה שימר את שניהם בשיא כושרם, הפחית את סיכויי החיכוך עד למינימום וסייע להשגת המטרה של 100% עירנות.

יומו של באומן החל בשעה 06:00, לפי שעון־הספינה — שעון אפימריס האוניברסלי של האסטרונומים. לוא איחר, היו באמתחתו של האל שפע צלילים וצילצולים להזכירו את חובתו, אך אלה מעולם לא הובאו לידי שימוש. לשם מיבחן, ניתק פעם פול את השעון־המעורר; באומן התעורר בכל זאת, אוטומטית, בשעה הנכונה.

פעולת היום הרשמית הראשונה שלו, היתה קידום שעון שנת־החורף הראשי בשתים־עשרה שעות. אם פעולה זו לא בוצעה, פעמיים בזו אחר זו, יניח האל ששניהם, הוא ופול, נפגם כושרם, וינקוט בפעולה הנחוצה.

באומן היה רוחץ ומבצע את תרגילי ההתעמלות שלו בטרם ישעה לארוחת־הבוקר ולהוצאה המועברת ברדיו של וורלד טיימס. על־פני כדור־הארץ, לא הקפיד מעולם על קריאת העתון כפי שהקפיד עתה;

אפילו הפריטים הזעירים ביותר של רכילות חברתית והשמועות הפוליטיות הפחות־מבוססות נראו מעניינות ומרתקות בחלפן על פני המסך.

ב־07:00 היה מחליף רשמית את פול הניצב בסיפון־הפיקוח, בהביאו לו שפופרת־לחץ המכילה קפה מן המיטבח. אם לא היה מה לדווח או לפעול — וכרגיל, לא היה — היה מתיישב לבדוק את כל תרשימי המכשירים ולהפעיל סידרות מיבחנים שנועדו לגלות שיבושים אפשריים. בשעה 10:00 היה הדבר מסתיים, והוא היה פותח בפרק של למידה.

באומן היה סטודנט למעלה מחצי שנות־חייו; הוא ימשיך להיות סטודנט עד אשר יפרוש. הודות למהפיכה של המאה העשרים, בשיטות לימוד ורכישת אינפורמציה, כבר עמד לרשותו שווה־ערך של שתיים־שלוש תקופות־לימוד בקולג' — יתר על כן, הוא יכול לזכור 90% מן החומר אשר למד.

לפני חמישים שנה, היה נחשב מומחה באסטרונומיה שימושית, קיברנטיקה ומערכות הנעה חללית — עם זאת, הוא נטה להכחיש, בהתמרמרות אמיתית, את דבר היותו מומחה בכלל. באומן לא חשב מעודו כי אפשר שימקד את התעניינותו בשטח מסויים אחד; למרות האזהרות השחורות של מוריו, עמד על הוצאת התואר „מוסמך" באסטרונאוטיקה כללית — מסלול בעל תוכן־עניינים בלתי־ברור ובלתי־מוגדר כהלכה, אשר נועד לאלה שמנת־המישכל שלהם עמד בשיפולי ה־130 — אלה שלא יגיעו לעולם לצמרת מקצועם.

החלטתו נמצאה נכונה; סירוב זה עצמו להתמחות הפכו מתאים במיוחד למשימה נוכחית זו. בדרך דומה, היה גם פרנק פול — שכינה עצמו לעיתים בזלזול „רופא כללי, ביולוגית־חלל" — בחירה אידיאלית, כממלא־מקומו. שניהם, בסיוע מחסני האינפורמציה העצומים של האל, יכלו להתמודד, בשעת הצורך, עם כל בעיה העשויה להתעורר במרוצת המסע — כל עוד נשמרו מוחותיהם ערים ופתוחים והם עצמם שקדו ללא־הרף על פיתוח מערכות של זיכרון.

משך שעתיים, איפוא, בין 10:00 ל־12:00, היה באומן מפתח דו־שיח עם מורה אלקטרוני, בודק את ידיעותיו הכלליות או קולט

חומר מיוחד לשליחות זו. ללא־הרף היה משחר לטרף בין תוכניות הספינה, תרשימי מעגלים חשמליים ולוחות של המסע, או שהיה מנסה לעכל את כל אשר היה ידוע על אודות יופיטר, סאטורן ומשפחות ירחיהם רחוקים.

בצהרי היום, היה פורש אל המיטבח ומניח את ההשגחה על הספינה בידי האל, שעה שהכין את ארוחת־הצהריים שלו. אפילו כאן, עדיין קיים מגע הדוק עם המאורעות, כי חדר־האוכל הזעיר, שהיה גם חדר־הסבה, הכיל כפיל של מסך־לוח־המצב, והאל יכול להזעיקו בן־רגע. פול נהג להצטרף אליו לארוחה זו בטרם יפרוש לפרק־השינה בן שש השעות שלו וכרגיל היו שניהם צופים באחת מתוכניות־הטלביזיה ששודרו אליהם מכדור־הארץ.

התפריט שלהם תוכנן בתשומת־לב רבה, ממש ככל חלק אחר מן השליחות. המזון, יבש־קפוא בחלקו הגדול, היה מצויין תמיד. לא היה עליהם אלא לפתוח חפיסות ולתחוב את תוכנן אל תוך המיטבח־האוטומטי הזעיר. הם יכלו להתענג על מיץ תפוזים, ביצים (בכל צורת הכנה), אומצות, קציצות, צלי, ירקות טריים, פירות שונים, גלידה ואפילו לחם טרי.

לאחר ארוחת־הצהריים, משעה 13:00 עד השעה 16:00, היה באומן עורך סיור איטי וזהיר בספינה — או באותו חלק ממנה בו ניתן לסייר.

כאן נמצאו כל מערכות שימור־החיים, וכמו־כן סיפון־הפיקוח, אשר היה הלב־המבצע של הספינה. מתחתיו היה „מוסך־חלל" קטן, שהותקנו לו שלושה תאי־יציאה, שדרכם יכלו להפליג אל החלל, בחלליות גדולות בדיוק די הכיל אדם.

האיזור המישווני של תחום הלחץ — בדומה לנתח המשתרע בין גדי לסרטן — הקיף תוף הסב לאיטו בקוטר עשרה מטרים. מכיון שביצעה סיבוב נגדי מדי עשר שניות, יצרה סחרחרת או צנטריפוגה זו כוח־משיכה מלאכותי השווה לזה של הירח. דבר זה היה בו למנוע את הדילדול הפיסי הנובע מהיעדר מוחלט של משקל, וכן אפשר את קיום תפקודי־השיגרה של החיים בתנאים נורמליים, או כמעט־נורמליים.

הסחרחרת הכילה את המיטבח ואת מיתקני־הרחצה, האכילה והנוחיות. רק כאן היתה בטיחות בהכנת משקאות חמים ובגישה אליהם — דבר שהינו מסוכן למדי בתנאי חוסר־משקל, בהם יכול אדם להיפגע קשות בנטפי מים רותחים. גם בעיית הגילוח נפתרה; זיפים נטולי־משקל לא ירחפו סביב, ולא יסכנו ציוד אלקטרוני, אף לא יהוו סיכון בריאותי.

סביב שולי הסחרחרת נמצאו חמישה תאים קטנים, עשויים לטעמו של כל אסטרונאוט ומכילים את חפציו האישיים. רק תאיהם של באומן ופול היו עתה בשימוש, בעוד דיירי העתיד של שלושת התאים האחרים נחו בארונותיהם האלקטרוניים מעבר לדלת סמוכה.

ניתן להפסיק את סיבוב הסחרחרת, בעת הצורך; כאשר אירע הדבר, צריך היה לאכסן את המנוף הזוויתי בגלגל־תנופה, ולהרכיבו חזרה עם התחדש הסיבוב. אבל בדרך כלל הניחוהו נע במהירות קבועה כי קל היה למדי להיכנס אל התוף הגדול, המסתובב לאיטו, בהליכת־זיקית לאורך מוט, באיזור אפס־משיכה, במרכזו. המעבר אל האיזור הנע היה קל ואוטומטי, לאחר פרק־זמן של נסיון, ממש כעליה על גרם־מעלות נע.

גוף־הלחץ יצר ראש של מיבנה דק, דמוי־חץ, שאורכו עלה על מאה מטר. תגלית, ככל כלי־הרכב שנועדו לחדור לחלל העמוק, היתה שבירה ולא היתה דקה די חדור לאטמוספירה, או די התנגד לשדה־המשיכה המלא של כוכב־לכת כלשהו. היא הורכבה במסלול סביב כדור־הארץ, נבחנה בטיסת־בתולין אל מעבר לירח ולבסוף נבדקה במסלול סביב הירח. היא היתה יצור של חלל טהור — ואומנם נראתה כך.

ממש מעבר לגוף־הלחץ נתקבץ אשכול בן ארבעה מיכלים גדולים של מימן נוזלי — ומעבר להם יצרו הזרועות המקרינות, אשר פיזרו את החום העודף של הכור הגרעיני, V מוארך ודק. ריקמה מעודנת של צינורות לנוזל המצטנן כיסתה אותן כוורידים, והן נראו ככנפיה של איזו שפירית עצומת־מידות; אם התבוננת מזוויות מסויימות, אף העניקו לתגלית דמיון חולף לספינת־משוט עתיקה.

ממש בקצהו של ה־V במרחק מאה מטר מתא־הצוות, נמצא

הגהינום המוגן של הכור האטומי, וסבך האלקטרודות הממוקדות אשר דרכן פרץ חומר־הכוכבים היוקד של דחף הפלאזמה. הוא ביצע את מלאכתו לפני שבועות, כאשר הדף את תגלית אל מחוץ למסלול־החניה שלה סביב הירח. עתה לא השמיע הכור אלא קולות תיקתוק בשעה שהפיק כוח חשמלי לצורך שירותי הספינה, והזרועות המקרינות הגדולות, אשר ילהטו בצבע אדום־דובדבן כאשר תגיע תגלית לתאוצה מירבית, היו אפלות וצוננות.

אומנם, נדרשה יציאה אל החלל לבדיקת איזור זה של הספינה, אך היו מכשירים ומקלטי־טלביזיה מרוחקים אשר מסרו דיווח מלא על התנאים כאן. באומן חש עתה שהוא מכיר היטב כל רגל־מרובעת של המקרן, לוחות־המכשירים וכל פיסת־שרברבות הקשורה בם.

בשעה 16:00, יסיים את בדיקתו, ויפתח בדוח מילולי מפורט באוזני מרכז־פיקוח־השליחות; הוא ימשיך לדבר עד אשר יגיע האישור. או־אז יסגור את המשדר שלו, יאזין לדברי כדור־הארץ, וישוב לשדר את תשובתו לכל קושיה שתוצג לו. בשעה 18:00, יתעורר פול והפיקוד יימסר לידיו.

אותה שעה יהיו בידיו שש שעות חופשיות, בהן יוכל לעשות כטוב בעיניו. לעיתים היה ממשיך ללמוד או מאזין למוסיקה או מתבונן בסרטים. חלק גדול מן הזמן היה משוטט מרצונו בספריה האלקטרונית הבלתי־נדלית של הספינה. הוא הוקסם על־ידי המחקרים הגדולים של העבר — ואומנם ניתן להבין זאת, לאור המצב. לעיתים היה מפליג עם פיתיאס בין עמודי הרקולס, לאורך חוף אירופה שאך־זה ביצבצה מתוך תקופת־האבן, ומעיז להגיע כמעט עד ערפילי־הצינה של חבל הציר הצפוני. או אלפיים שנה אחרי־כן, היה רודף אחר ספינות־המלחמה של מנילה עם אנסון, שט בחברת קוק לאורך שוניות „המחיצה הגדולה" על סכנותיה הבלתי־נודעות, מקיף יחד עם מאגלן את כדור הארץ בפעם הראשונה בתולדות העולם. והוא החל לקרוא את האודיסיאה, אשר דיברה אל לבו יותר מכל הספרים.

לשם רגיעה יכול תמיד להעסיק את האל במספר רב של מישחקים מאתימטיים, כולל דמקה ושח־מט. אפילו ייפגם האל, עדיין היה יכול

לזכות בכולם; אך זה היה משפיע לרעה על מצב־הרוח. על כן תוכנת לזכות רק בחמישים אחוז מן המישחקים, ושותפיו האנושיים העמידו פנים כי לא ידעו זאת.

שעות־היום האחרונות של באומן הוקדשו לרחצה, סידורים כלליים ומשימות מקריות, ובעקבות כל אלה הגיעה שעת ארוחת־הערב — ב־20:00, שוב בחברת פול. לאחר ארוחת־הערב הוקדשה שעה לביצוע תקשורות אישיות עם כדור־הארץ.

ככל עמיתיו, היה באומן רווק; שליחת אנשי־משפחה בשליחות ממושכת כזו היתה בלתי־הוגנת. אף כי גבירות לאין־ספור הבטיחו להמתין עד שוב המשלחת, לא האמין בכך איש. בתחילה, נהגו פול וגם באומן לערוך תקשורות אישיות אינטימיות למדי, אחת לשבוע, אף כי הידיעה שאוזניים רבות ודאי מאזינות בקצה השני של הקו, העלתה בהם נטיה לרתיעה ומעצורים. עם זאת, כבר בתחילת הנסיעה, פחתו והלכו החמימות והתדירות של שיחותיהם עם נערותיהם שעל פני כדור־הארץ. הם ציפו לכך; היה זה אחד המיסים שאסטרונאוט חייב לשלם, כפי שפעם היה זה חלק מחייו של ספן.

היתה זו אמת — מן המפורסמות, אפילו — שלספן היו פיצויים בנמלים אחרים; למירב הצער, לא היו איים טרופיים מאוכלסים נערות כהות במסלול כדור־הארץ. הרופאים התמודדו, כמובן, בבעיה זו בהתלהבותם הרגילה, ובית־המרקחת של הספינה סיפק תחליפים מתאימים, אף כי בקושי ניתן לכנותם מלהיבים.

ממש בטרם סיים את המישדר, נהג באומן לערוך את הדוח האחרון שלו, ולבדוק אם האל שידר את כל סליליו. אחר, אם חפץ בכך, היה מבלה שעתיים בקריאה או מתבונן בסרט; ובחצות־הליל היה הולך לישון — בדרך כלל, ללא סיוע אלקטרונארקוטי.

תוכנית יומו של פול היתה בבואה של זו־שלו, ושתי התוכניות השתלבו יפה ללא חיכוך. שני הגברים היו מועסקים כל הזמן. הם היו אינטליגנטיים ומתאימים מכדי לריב, והמסע עלה על פסים של שיגרה נוחה, נטולת כל אירועים. את הזמן החולף ציינו רק הספרות המשתנות על גבי השעונים.

תקוותו הגדולה ביותר של הצוות הקטן של תגלית היתה שמאום לא יחבל בשיגרה שלווה זו, בשבועות ובחודשים שהמתינו לו.

18 — בין הכוכביות

שבוע אחר שבוע נעה תגלית כאוטובוס במסלולה הקבוע לגמרי ושעטה על פני מסלול מאדים לעבר יופיטר. שלא ככל הספינות התרות את ימיה או את שמיה של האדמה, לא נזקקה תגלית אף למגע הקל ביותר במכשירי־הפיקוח שלה. מסלולה נקבע על־ידי חוקי כוח־המשיכה; לא היו שרטונים בלתי־מסומנים או צוקים עליהם תוכל להיטרף. כמו כן, לא היתה כל סכנת התנגשות בספינה אחרת; כי לא היו ספינות אחרות — לפחות מעשה ידי־אדם — בשום מקום בינה לבין הכוכבים הרחוקים לאין־קץ.

בכל זאת, החלל אליו חדרה עכשיו היה רחוק מלהיות ריק. לפניה נח ישימון שמסלוליהן של למעלה ממיליון כוכביות משוכים בו, ורק מסלוליהן של פחות מעשרת אלפים נקבעו בדיקנות בידי אסטרונומים. רק ארבעה עלו בקוטרם על 150 ק"מ. הרוב הגדול היו פשוט גושי סלעים ענקיים המתגלגלים ללא מטרה בחלל.

מן־הנמנע היה לעשות דבר־מה בנדון; אפילו הקטן ביותר יכול להרוס את הספינה לגמרי, לוא נחבט בה במהירות עשרות־אלפי קמ"ש. אך הסיכוי שדבר זה יקרה, היה מבוטל. בממוצע, היתה רק כוכבית אחת בראדיוס מיליון וחצי ק"מ. האפשרות שתגלית תאכלס במקרה אותה נקודה באותו זמן, היוותה את הקטנה בדאגותיו של הצוות.

ביום ה־86 היו אמורים להגיע לנקודה הקרובה ביותר לכוכבית מוכרת כלשהי. לא היה לה שם, אלא מספר בלבד — 7794. היה זה סלע בקוטר חמישים מטר אשר נתגלה על־ידי מצפה־הירח ב־1997 ונשתכח מיד כליל, להוציא את המחשבים הסבלניים של מדור כוכבי־הלכת הקטנים.

כאשר התייצב באומן על משמרתו. לא התמהמה האל להזכיר לו את דבר המיפגש הממשמש ובא — ואין זאת אומרת שבאומן היה עשוי לשכוח את האירוע היחיד של הטיסה כולה אשר צפוהו מראש. מסלול הכוכבית ביחס לכוכבים והקואורדינטות שלה ברגע הקירבה הרבה ביותר כבר הוקרן על המסכים. כן נרשמו שם גם התצפיות שיש לערוך או לנסות לערוך; הם עתידים להיות עסוקים ביותר כאשר 7794 יחלוף ביעף במרחק 1500 ק״מ בלבד מן הספינה, במהירות יחסית של 120 אלף קמ״ש.

כאשר ביקש מהאל כי יציג בפניו את המראה הטלסקופי, היבהב על המסך שדה־כוכבים זרוע גופים מועטים. לא הופיע שום דבר אשר דמה לכוכבית; כל הגופים התגלו, אפילו בהגדלה המקסימלית, כנקודות־אור נטולות־מימד.

„תן לי את רשתית־המטרה," ביקש באומן. מיד הופיעו ארבעה קווים צרים, רפים, הסוגרים כוכב זעיר ובלתי־בולט. הוא נעץ בו מבט ממושך ותהה אם יתכן שהאל שגה; אחר ראה שנקודת־האור נעה אט־אט, באורח כמעט בלתי־נראה לעין, על רקע הכוכבים. אפשר שנמצאה עדיין במרחק חצי מיליון ק״מ — אך תנועתה הוכיחה, במונחי מרחקים בחלל, שהיתה כמעט בטווח־מגע.

כאשר פול הצטרף אליו על סיפון־הפיקוח שש שעות לאחר מכן, היתה 7794 זוהרת מאות מונים יותר ותנועתה על רקע הכוכבים היתה כה מהירה, עד כי לא נותר ספק בדבר זהותה. לא עוד היתה נקודת־אור; היא החלה להיראות בבירור כדיסקית.

הם נעצו מבטם בחלוק־אבן זה, החולף ברקיע, בתחושות של מלחים במסע ימי ארוך, השטים לאורך חוף עליו אינם יכולים לנחות. אף כי ידעו היטב ש־7794 אינה אלא גוש סלע נטול־אוויר ונטול־חיים, הרי ידיעתם זו השפיעה אך במעט על רגשותיהם. היה זה החומר המוצק היחיד בו ייפגשו בצידו זה של יופיטר — והוא נמצא עדיין במרחק 300 מיליון ק״מ.

דרך הטלסקופ רב־העוצמה, יכלו לראות שלכוכבית מראה מאוד בלתי־רגיל, ושהיא סבה לאיטה סיבוב שלם. לעיתים נראתה כחצי־כדור

שטוח, ולעיתים דמתה ללבנה גסה; משך הסיבוב שלה הגיע לכשתי דקות. כתמי־אור־וצל מנומרים היו פזורים באורח מקרי על פניה, ולעיתים הבהיקה כחלון רחוק, כאשר מישורים או גידולי חומר גבישי נצצו באור השמש.

היא דהרה על פניהם במהירות שהגיעה כמעט ל־50 ק"מ לשניה; עמדו לרשותם דקות קדחתניות אחדות בלבד להשקיף עליה מקרוב. המצלמות האוטומטיות צילמו תריסרי צילומים, תגובות רדאר־הניווט הוקלטו בזהירות לשם ניתוח בעתיד — והיה פנאי בדיוק לשם מיבחן מרוכז יחיד.

המיבחן לא כלל כלים; שום כלי לא יכול לעמוד בהתנגשות במהירויות־חלל מעין אלה. היה זה רק גרגיר־מתכת זעיר, שנורה מתגלית במסלול החייב להצטלב בזה של הכוכבית. עם חלוף השניות שלפני ההתנגשות, המתינו פול ובאומן במתח גואה. הניסוי, אף כי היה פשוט מבחינה עקרונית, העמיד אתגר מקסימלי בפני דיוק ציודם. הם כיוונו אל מטרה בקוטר 30 מטר, ממרחק אלפי ק"מ...

על רקע החלק האפל של הכוכבית, התרחשה התפוצצות פתאומית, מסנוורת. הגרגיר הזעיר התנגש במהירות מטאורית; בחלקיק שניה, הפכה כל האנרגיה שלו לחום. ענן גז לוהט התפרץ באחת אל תוך החלל; על גבי תגלית, הקליטו המצלמות את הקווים המפוצלים לצבעיהם, המתפוגגים במהירות. על כדור־הארץ ינתחום המומחים ויתורו אחר החתימות הדובבות של אטומים בוהקים. וכך ייקבע בפעם הראשונה ההרכב של קרום־כוכבית.

תוך שעה, היתה 7794 לכוכב מתמעט והולך, שלא נראה עוד כלל כמו דיסקית. כאשר שב באומן והתייצב על משמרתו, נעלמה הכוכבית כליל.

שוב היו לבדם; הם יישארו לבדם עד אשר יצוף לקראתם הקיצוני בין ירחי יופיטר, בעוד שלושה חודשים.

19 — יופיטר

אפילו ממרחק מיליון וחצי ק״מ, כבר היה יופיטר הגוף הבולט ביותר ברקיע לפניהם. כוכב־הלכת היה עתה עיגול בעל גוון סלמון חיוור, בערך בגודל מחצית־הירח, כפי שהוא ניראה מכדור־הארץ, והרצועות האפלות, המקבילות, של חגורות־העננים שלו, נראו בבירור. במישור המישווני שטו הלוך ושוב הכוכבים הזוהרים של יו, אירופה, גאנימד וקאליסטו — עולמות שבכל מקום אחר היו נחשבים כוכבי־לכת בזכות עצמם, אולם כאן היו רק לוויינים של אדון ענק.

דרך הטלסקופ, היווה יופיטר מראה מפואר — כדור מנומר, ססגוני, אשר נראה כממלא את הרקיע. מן־הנמנע היה לתפוס את גודלו האמיתי; באומן התמיד להזכיר לעצמו שקוטר יופיטר עלה אחד־עשר פעמים על קוטר כדור־הארץ, אך זו היתה סטטיסטיקה ללא משמעות אמיתית.

אחר, כאשר תידרך עצמו באמצעות הסלילים ביחידות־הזיכרון של האל, מצא משהו שמיקד לפתע את מידותיו המדהימות של כוכב־הלכת. היה זה רישום שהציג את שטח פניו של כדור־הארץ כולו אשר הוצמד על גבי יופיטר, כעורה של חיה. מול רקע ז ה, נראו כל היבשות והאוקיינוסים של כדור־הארץ גדולים לא יותר מהודו על גבי כדור־הארץ...

כאשר השתמש באומן בהגדלה הגבוהה ביותר של הטלסקופים של תגלית, נדמה כתלוי מעל כדור שטוח במקצת, משקיף מטה על פני נוף של עננים שועטים, ששוטחו והיו לרצועות בשל סיבובו המהיר של העולם הענק. לעיתים התגבשו רצועות אלה והיו לטבעות ולקשרים ולמסות של אד צבעוני בגודל יבשות; לעיתים נתחברו לגשרים ארעיים באורך אלפי ק״מ. מתחת לעננים אלה נחבא חומר שמשקלו עלה על משקל כל כוכבי־הלכת האחרים במערכת־השמש. ומה ע ו ד, תהה באומן, נחבא שם?

מעל גג עננים תוסס ונע זה, המסתיר לנצח את פניו של כוכב־הלכת, ריחפו לפרקים מערכות מעגליות של אפלה. אחד הירחים הפנימיים סבב את השמש הרחוקה, וצילו צעד תחתיה על פני נוף הכוכבים חסר־המנוח.

היו ירחים אחרים, קטנים בהרבה, אפילו כאן — במרחק 30 מיליון ק״מ מיופיטר. אך הם לא היו אלא הרים מעופפים בקוטר תריסרי ק״מ אחדים, והספינה אינה עתידה לעבור בקירבתם. מדי דקות אחדות היה משדר הרדאר אוזר את כוחותיו ושולח קול אילם עתיר עוצמה; הדי לוויינים חדשים שבו פועמים מן הריקנות.

באינטנסיביות גוברת והולכת נשמעה שאגת הרדיו של יופיטר עצמו. ב־1955, ממש בטרם שחר תקופת־החלל, הופתעו אסטרונומים לגלות שיופיטר מפוצץ מיליוני כוחות־סוס על הרצועה בת עשרה המטרים. היה זה קול גלמי בלבד, קשור בעטרות של חלקיקים טעונים הסובבים את כוכב־הלכת כחגורות ואן־אלן המקיפות את כדור־הארץ, אבל בקנה־מידה גדול הרבה יותר.

לפרקים, בשעות של בדידות על סיפון־הפיקוח, נהג באומן להאזין לקרינה זו. הוא היה מגביר את קול הרדיו עד אשר נמלא החדר בקולות נהמה לוחשת ובקולות נפצוצים; מתוך הרקע הזה עלו בהפסקות בלתי־קבועות שריקות קצרות וציפצופים כשל ציפורים מוכות־שגעון. היה זה קול משונה, כי לא היה לו כל קשר עם האדם; הוא היה יפה ונטול־משמעות ממש כקול מילמול הגלים על החוף, או כקול רעם רחוק מעבר לאופק.

אפילו במהירותה הנוכחית, שעלתה על מאה וחמישים אלף קמ״ש, היו חולפים כמעט שבועיים עד אשר היתה תגלית חוצה את מסלוליהם של כל לוויני יופיטר. הירחים שסבבו את יופיטר היו רבים מכוכבי־הלכת שהקיפו את השמש; מצפה־הירח גילה חדשים מדי שנה, ומספרם הגיע עתה לשלושים־ושישה. הקיצוני ביותר — יופיטר 27 — נע לאחור במסלול בלתי־יציב, במרחק 25 מיליון ק״מ מאדוניו הזמני. הוא היה השלל במאבק קשה ומתמיד בין יופיטר לבין השמש, כי כוכב־הלכת לכד תמיד ירחים צעירים מחגורת האסטרואידים ושב ואיבדם לאחר

מיליונים אחדים של שנים. רק הלוויינים הפנימיים היוו את רכושו הקבוע; השמש מעולם לא יכלה לשחררם מאחיזתו.

עתה היה טרף חדש לשדות כוח־המשיכה המתנגשים. תגלית הגבירה תאוצתה לקראת יופיטר לאורך מסלול מסובך, אשר חושב לפני חודשים בידי אסטרונומים על כדור־הארץ, ונבדק דרך־קבע בידי האל. מפעם לפעם ביצעו סילוני־הפיקות הדיפות קצרות, אוטומטיות, שאך בקושי ניתן להבחין בהן בספינה, בשעה שערכו תיקוני־מסלול דקים.

בקשר־הרדיו עם כדור־הארץ, זרמה האינפורמציה חזרה בזרם בלתי־פוסק. הם היו עתה כה רחוקים מן הבית, עד כי אפילו נסעו אותותיהם במהירות האור, נמשך מסעם חמישים דקות. אף כי העולם כולו התבונן מעל כתפיהם, השקיף דרך עיניהם ודרך מכשיריהם בהתקרבות יופיטר, בכל זאת תחלוף כמעט שעה בטרם יגיעו החדשות על תגליותיהם הביתה.

המצלמות הטלסקופיות פעלו ללא־הרף משחצתה הספינה את מסלול הלוויינים הפנימיים הענקיים — כל אחד מהם גדול מן הירח, כל אחד מהם טריטוריה בלתי־נודעת. שלוש שעות לפני המעבר, עברה תגלית במרחק 25 אלף ק"מ בלבד מאירופה, וכל המכשירים כוונו אל העולם אשר גדל והלך, הפך מכדור לסהרון ונסחף במהירות לקראת השמש.

כאן היו 22 מיליון קמ"ר אדמה, אשר עד לרגע זה לא הופיעו מעולם גדולים יותר מראש־סיכה בטלסקופ העצום ביותר. הם ידהרו ויעברו על פני אדמה זו ברגעים, ועליהם להפיק את המירב מן המיפגש ולהקליט את כל האינפורמציה אשר יוכלו להשיג. יהיו חודשים בהם יוכלו לחזור ולהשמיע זאת בשעות־הפנאי.

ממרחק, נראתה אירופה ככדור־שלג ענק, המשקף את אור־השמש הרחוקה ביעילות ניכרת. תצפיות סמוכות יותר אישרו זאת; שלא כירח המאובק, היתה אירופה ירח לבן זוהר, וחלק נכבד משטח פניה היה מכוסה בבליטות מנצנצות שנראו כגלידי קרחונים. קרוב לוודאי, נוצרו הללו מאמוניאק וממים שבדרך כלשהי לא הצליח שדה־המשיכה של יופיטר ללכוד.

רק בסביבת קו־המשווה נראה לעין סלע חשוף; כאן היתה אדמת־לא־אדם מחורצה במידה שלא תיאמן, של קניונים ואנדרלמוסיית סלעים,

שיצרו רצועה אפלה אשר כיתרה את העולם הקטן כולו. היו מכתשים דחוסים אחדים, ללא אות לפעילות הרי־געש; מעולם לא עמדו לרשות אירופה כל מקורות פנימיים של חום. כפי שנודע מזה זמן רב, היו שם עקבות אטמוספירה. כאשר חלף קצהו האפל של הלוויין על־פני כוכב, התעמעם זה קמעא בטרם רגע הליקוי. ובאיזור מסויים אף היה רמז לענן — אולי אגלי־טל, נישאים על גבי רוחות קלילות.

במהירות בה הופיעה לפניהם מתוך הרקיע, צנחה אירופה לאחור; עתה נמצא יופיטר עצמו במרחק שעתיים בלבד. האל בדק ושב ובדק את מסלול הספינה בדאגה אין־סופית, ולא היה צורך בתיקוני מהירות נוספים עד לרגע ההתקרבות הסמוכה ביותר. עם זאת, אפילו היה הדבר ידוע, היתה הציפיה בכדור ענק זה, התופח מדי רגע, כרוכה במתיחות־עצבים רבה. היה קשה להאמין שתגלית אינה צוללת ישר לתוכו, ושׂשדה־המשיכה העצום של כוכב־הלכת אינו מושכם מטה אל האבדון.

זו היתה השעה להטיל את הבוחנים האטמוספיריים — בתקווה שיחזיקו מעמד זמן ארוך די־הצורך לשגר אינפורמציה כלשהי מתחת לענני יופיטר. שתי גלולות קצרות ועבות, דמויות־פצצה, ארוזות בכיסוי חום, נהדפו בעדינות אל מסלולים אשר אלפי הק״מ הראשונים שלהם כמעט לא סטו מזה של תגלית.

אך הם נסחפו אט־אט משם והלאה; ועתה יכלה לבסוף אפילו העין הבלתי־מזויינת לראות על מה הודיע האל. הספינה נמצאה במסלול־השקה, אך לא במסלול התנגשות; היא תחטיא את האטמוספירה. אמת, ההבדל התבטא במאות אחדות של ק״מ בלבד — ממש לא־כלום, כשמדובר בכוכב־לכת בקוטר 150 אלף ק״מ — אך די היה בכך.

יופיטר מילא עתה את הרקיע כולו; הוא היה כה גדול, עד כי לא ניתן לתפוס עוד את גודלו במוח או בעין, אלמלי השפע יוצא־הדופן של הצבעים — האדומים, הורודים, הצהובים, החומים ואפילו הארגמן — של האוטמוספירה אשר תחתיהם, היה באומן יכול להאמין שהוא טס נמוך מעל עננים של כדור־הארץ.

ועכשיו, לראשונה במשך המסע כולו, עמדו לאבד את השמש. חיוורת ומצומקת ככל אשר היתה, היא היוותה את הרע היחיד לתגלית

מאז נפרדה זו מכדור־הארץ, לפני חמישה חודשים. עתה זינק מסלולה לתוך צללי יופיטר. במהרה תחלוף על פני צד הלילה של כוכב־הלכת.

רצועת דמדומי הערביים, במרחק 1500 ק"מ קדימה, השליכה עצמה לקראתם; מאחוריהם, שקעה השמש במהירות אל תוך ענני יופיטר, קרניה משתרעות לארוך האופק כשתי קרניים לוהטות שחודן פונה כלפי מטה, ואחר התכווצה וגוועה בשלהבת קצרה של תפארת צבעונית. הליל בא.

ובכל זאת, לא היה העולם הגדול אפל לגמרי. הוא היה שטוף זרחן, אשר הביר מרגע לרגע, מרתק עיניהם למחזה. נהרות־אור עמומים זרמו מאופק לאופק, כעקבותיהן של ספינות בים טרופי כלשהו. פה ושם הצטברו והיו לבריכות אש נוזלית, רוטטת בתנודות עצומות תת־מימיות הבוקעות מליבו הנסתר של יופיטר. המחזה עורר יראת־כבוד במידה כזו, שפול ובאומן יכלו לנעוץ בו עיניהם משך שעות. היתה זו רק התוצאה של כוחות כימיים וחשמליים ביורה רותחת זו — או שמא היה זה מוצר־הלוואי של צורת־חיים פנטסטית כלשהיא? היו אלה שאלות אשר המדענים עשויים עדיין להתלבט בן בשלהי המאה שזה־עתה נולדה.

בהעמיקם נסוע אל לבו של ליל־יופיטר, הלך הבוהק תחתיהם הלוך והתבהר. פעם טס באומן על פני קנדה בשיא עלות־השחר; הנוף המכוסה שלג היה עגום וזוהר כנוף זה. ושממה ארקטית ז ו, הזכיר לעצמו, היתה חמה מאה מעלות יותר מן האיזורים לעברם הוטלו עתה.

„האות מן הארץ הלך ורפה במהירות", הודיע האל. „אנו נכנסים אל איזור השתברות קרני־האור הראשונה".

הם ציפו לכך — למעשה, היתה זו אחת המטרות של המשלחת, בשעה שבליעת קרני־הרדיו תגלה אינפורמציה רבת־ערך על אודות אטמוספירת יופיטר. אך עתה, אחרי שבעצם חלפו מאחורי כוכב־הלכת והדבר ניתק את הקשר עם כדור־הארץ, חשו מהלומה פתאומית של בדידות. אילמותו של הרדיו תימשך שעה אחת בלבד; אחר ייצאו

ממסך־הליקוי של יופיטר, ויוכלו לחדש מגע עם הגזע האנושי. שעה זו, מכל מקום, תהא אחת הארוכות ביותר בימי־חייהם.

למרות עלומיהם היחסיים, היו פול ובאומן ותיקים בעלי תריסר מסעות־חלל — אך עתה חשו עצמם כטירונים. הם ניסו משהו בפעם הראשונה; לפני־כן מעולם לא נסעה אף ספינה במהירויות כאלה, ואף ספינה לא התגרתה בשדה־משיכה כה אינטנסיבי. הטעות הקלה ביותר בניווט בנקודה מכרעת זו, תשלח את תגלית בדהרה לקראת הגבולות הרחוקים של מערכת־השמש, מעבר לכל תקוות־הצלה.

הדקות האיטיות נשתרכו לאיטן. יופיטר היה עכשיו כותל אנכי של זרחן המשתרע מעליהם לאינסוף — והספינה טיפסה ישר במעלה פניו הבוהקות. אף כי ידעו שהמהירות בה הם נעים גדולה מכדי שאפילו כוח־המשיכה של יופיטר ילכדם, היה קשה להאמין שתגלית לא הפכה לווין של עולם מפלצתי זה.

לבסוף נראתה הרחק לפניהם להבת־אור מסנוורת לאורך האופק. הם יצאו מן הצל ופניהם אל השמש. וכמעט בו־ברגע הודיע האל: „אני מקיים קשר־רדיו עם כדור־הארץ. אני מאושר להודיע שהתרגיל הושלם בהצלחה. הזמן שלנו לסאטורן הוא מאה־שישים־ושבעה יום, חמש שעות ואחת־עשרה דקות".

אומדן זה היה בגבולות טעות של דקה; הטיסה בוצעה בדייקנות ללא פגם. ככדור על שולחן ביליארד קוסמי, נהדפה תגלית משדה־המשיכה הנע של יופיטר. מבלי להשתמש בדלק, הגבירה את מהירותה בכמה אלפי קילומטרים לשעה.

עם זאת, לא התרחשה הפרה של חוקי המכניקה; הטבע תמיד מאזן את ספריו, ויופיטר איבד בדיוק אותה עוצמת־תנופה בה זכתה תגלית. מהירות כוכב־הלכת הואטה — אך כיון שהמסה שלו היתה גדולה כדי סיקסטריליון מזו של הספינה, היה השינוי במסלולו קטן מכדי שניתן יהיה להבחין בו. עדיין לא הגיע המועד בו יותיר האדם אותותיו על פני מערכת־השמש.

האור סביבם גבר במהירות, והשמש המצומקת התרוממה בשנית

אל תוך רקיע יופיטר. פול ובאומן הושיטו ידיהם בדממה ולחצו איש ידי רעהו.

אומנם, בקושי יכלו להאמין בכך — אולם חלקה הראשון של השליחות נסתיים בהצלחה.

20 — עולם האלים

אך הפרשה עם יופיטר עדיין לא נסתיימה. כי בינתיים יצרו שני הבוחנים אשר הנחיתה תגלית מגע עם האטמוספירה.

על אודות האחד לא נודע עוד דבר לעולם; יש לשער כי חדר בצורה תלולה מדי ונשרף בטרם יכול לשגר אינפורמציה כלשהי. השני הצליח יותר; הוא פילח את השכבות העליונות של אטמוספירת יופיטר, אחר יצא שוב אל החלל. כמתוכנן, איבד מהירות כה רבה בשל המיפגש, עד כי שב ונפל חזרה באליפסה גדולה. כעבור שעתיים, חזר ונכנס לאטמוספירה בצידו המואר של הכוכב — בנועו במהירות 120 אלף ק"מ לשעה.

מיד התעטף במעטה גז לוהט, וקשר־הרדיו נותק. רגעי ציפיה וחרדה עברו על שני הצופים על סיפון־הפיקוח. לא היה לאל־ידם לדעת אם אומנם יחזיק הבוחן מעמד, ואם מעטה־המגן העשוי קרמיקה לא יישרף לגמרי בטרם תושלם הבלימה. אם יקרה דבר זה, יתאדו המכשירים תוך חלקיק־שניה.

אך המעטה החזיק מעמד משך־זמן בו הספיק המטאור הבוהק להגיע אל מנוחתו. החלקים החרוכים הושלכו, הרובוט שלף את האנטינות שלו והחל להציץ סביבו באמצעות חושיו האלקטרוניים. על גבי תגלית, שנמצאה במרחק כחצי מיליון ק"מ, החל הרדיו להשמיע את החדשות הראשונות מיופיטר.

אלפי הפעימות המגיעות מדי שניה דיווחו על מיבנה אטמוספרי, לחץ, טמפרטורה, שדות מגנטיים, רדיואקטיביות ותריסרי גורמים אח־

רים אשר רק המומחים על כדור־הארץ יכלו לפענחם. מכל מקום, היתה ידיעה אחת אותה ניתן להבין מיד; היה זה צילום הטלביזיה, בצבעים חיים, אשר נשלח על־ידי הבוחן הנופל.

המראות הראשונים באו כאשר הרובוט חדר כבר אל האטמוספירה, והשליך את מעטהו המגן. כל אשר נראה לעין היה ערפל צהוב, מנומר בכתמי־ארגמן אשר נעו על־יד המצלמה במהירות מסחררת.

הערפל התעבה; אי־אפשר היה לנחש אם המצלמה רואה עשרה ס״מ או עשרה ק״מ לפניה, כי לא היו פרטים עליהם יכלה העין להתמקד. דומה היה שבכל הנוגע למערכת־הטלביזיה היוותה השליחות כישלון. הציוד פעל, אך לא היה מה לראות באטמוספירה מעורפלת זו.

או־אז, בפתאום, נעלם הערפל. הבוחן נפל כנראה דרך בסיסה של שיכבת־ענן גבוהה והגיע אל איזור בהיר — אולי איזור של מימן כמעט טהור, הזרוע קלושות בגבישי אמוניאק. אף כי עדיין אי־אפשר היה לשפוט בדבר מידות התמונה, ראתה המצלמה, בעליל, מספר קילומטרים.

המראה היה כה זר, עד כי לרגע נראה כמעט נטול־משמעות בעיניים שהורגלו בצבעיה וצורותיה של האדמה. הרחק־הרחק מטה נח ים אין־קץ של זהב מנומר, מצולק בחריצים מקבילים שהיו עשויים להיות שיאיהם של גלי־ענק. אך לא היתה תנועה; שיעור החזיון היה עצום מכדי להראות זאת. וגוף מוזהב זה לא יתכן שהיה אוקיינוס, כי עדיין היה במקום גבוה באטמוספירה של יופיטר. הוא יכול היה להיות אך ורק שיכבה אחרת של ענן.

אז קלטה המצלמה בחטף מראה של משהו מוזר מאד, מעומעם באורח מושך־לב על־ידי המרחק. קילומטרים רבים משם התרומם הנוף המוזהב והיה לחרוט סימטרי עד כדי זרות, בדומה להר וולקני. סביב פיסגת החרוט הזה היתה עטרה של עננים קטנים תפוחים — כולם בגודל דומה, כולם משורטטים היטב ומבודדים למדי. היה בהם משהו מטריד ובלתי־טבעי — אם ניתן להשתמש בכלל במילה „טבעי״ לגבי סוג זה של מראה־גוף נורא־הוד.

אחר נתפס הבוחן באיזו מערבולת באטמוספירה המתעבה במהי־

רות, הסתובב אל קטע אחר של האופק, ולרגעים אחדים לא ראו מאומה על המסך, מלבד כתמים זהובים. כעבור זמן קצר נעשתה התמונה יציבה; ה„ים" היה סמוך הרבה יותר, אך צופן־סוד ומלא־חידה כמקודם. עתה אפשר היה להבחין, שפה ושם שברו את התמונה כתמי־אפילה, שיכלו להיות תהומות המובילות לשכבות עוד יותר עמוקות של האטמוספירה.

נגזר על הבוחן שלא יגיע אליהן לעולם. עם כל קילומטר נוסף, הוכפלה סמיכותו של הגז סביב והלחץ גבר משהעמיק שקוע עוד ועוד לקראת שטח פניו החבויות של כוכב־הלכת. הוא נמצא עדיין בנקודה גבוהה מעל הים המסתורי הזה, כאשר היבהבה התמונה היבהוב מזהיר אחד ואחר נעלמה, משנמעך החוקר הראשון שבא מכדור־הארץ תחת משקל האטמוספירה שנחה עליו.

בחייו הקצרים, פתח פתח למבט חטוף על אחד חלקי מיליון, אולי, מן המסתורין של יופיטר, והתקרב במקצת אל פני הכוכב, השרויות מאות ק"מ מטה במעמקי הערפילים. משדעכה התמונה על גבי המסך, לא יכלו פול ובאומן אלא לשבת בדממה ולשוב ולהפוך בה באותה מחשבת

אכן, היטיבו האבות עשות — אולי בלי־משים — בכנותם עולם זה על שמו של אדון האלים כולם. אם אומנם היו שם חיים, כמה זמן נחוץ יהיה כדי לאתרם ואחרי־כן, כמה זמן יחלוף בטרם יוכל האדם ללכת בעקבות חלוץ ראשון זה — ובאיזו מין ספינה?

אך שאלות אלה לא היו עתה מעניינם של תגלית וצוותה. פניהם היו מועדות אל עולם מוזר עוד יותר, מרוחק כמעט פי־שתיים מן השמש — שכדי להגיע אליו יש לחצות עוד שלושת רבעי מיליארד קילומטרים רצופים כוכבי־שביט.

4

תוהו-ובוהו

21 — מסיבת יום-הולדת

הצלילים המוכרים של „יום־הולדת מאושר", שנזרקו על פני מיליארד ק"מ במהירות האור, גוועו בין המסכים הויזואליים של סיפון־הפיקוח. משפחת פול, המקובצת סביב עוגת יום־ההולדת על כדור־הארץ, שקעה בדממה פתאומית.

אחר אמר מר פול, אבי־המשפחה, בקול צרוד: „ניחא, פרנק, לא עולה בדעתי משהו אחר לומר ברגע זה, פרט לכך שמחשבותינו אתך, ושאנו מאחלים לך את יום־ההולדת המאושר ביותר".

„שמור על עצמך, יקירי", העירה בדמעות מרת פול. „יברכך אלוהים".

נשמעה מקהלת „שלום", והמסך התרוקן. מה מוזר לחשוב, אמר פול בלבבו, שכל זה התרחש לפני למעלה משעה; עתה שבה משפחתו והתפזרה, ובניה נמצאים במרחק קילומטרים מן הבית. אך במובן מסויים היתה גם ברכה מוסווית בפיגור זה, ולא תיסכול בלבד. ככל אדם בגילו, חש פול כי מובן מאליו שיכול הוא לדבר אל כל אחד על פני האדמה ברגע בו רצה בכך. עכשיו, כשהדבר לא היה כן, היתה לכך השפעה פסיכולוגית עמוקה. הוא חדר למימד חדש של

ריחוק, וכמעט כל הקשרים הרגשיים נמתחו אל מעבר לנקודת־הכניעה.

„צר לי להפריע את השמחה", אמר האל, „אך בעיה ניצבת בפנינו".

„מהי?" שאלו באומן ופול בעת ובעונה אחת.

„אני מתקשה בקיום מגע עם הארץ. המרכז שלי לתחזית שיבושים מדווח, שיחידה 35 עלולה להתקלקל תוך שבעים־ושתיים שעות".

„אנו נטפל בכך", השיב באומן. „הבה נבוק את המערך האופטי".

„הנה הוא, דייב. בסדר גמור, לפי שעה".

על המסך הופיע חצי־ירח מושלם, זוהר מאוד על רקע ללא כוכבים כמעט. הוא היה מכוסה עננים, ולא הציג כל תו גיאוגרפי שניתן לזהותו. למעשה, במבט ראשון אפשר היה להחליפו בנקל בוויגוס.

אך לא במבט שני, כי לידו היה הירח האמיתי שכמותו לא היה לוינוס — כרבע כדור־הארץ בגודלו, וצורתו בדיוק כצורת כדור־הארץ. קל היה לדמות ששני הגופים היו אם וילד, כפי שאסטרונומים רבים האמינו, בטרם הוכיחו סלעי־הירח מעבר לכל צל של ספק, שהירח מעולם לא היה חלק מן הארץ.

פול ובאומן בחנו את המסך בשקט משך מחצית הדקה. צילום זה שיגרה אליהם מצלמת־הטלביזיה ארוכת־המוקד, השתולה על שפת שקערורית הרדיו הגדולה; הצטלבות הכבלים במרכזה הציגה את מיקומה המדוייק של האנטינה. אם קרן־האור הדקה לא היתה מכוונת בדיוק אל הארץ, לא היו יכולים לקלוט תשדורת או לשדר. הודעות בשני הכיוונים לא היו מגיעות אל מחוז־חפצן. אם היו מתקבלות אי־פעם, לא היה הדבר מתרחש תוך מאות השנים הבאות, ולא בידי אדם.

„כלום ידוע לך מה מקור הבעיה?" שאל באומן.

„זה קורה לסירוגין ואיני יכול למקם זאת. אך נראה כי הדבר קורה ביחידה 35".

„איזו פעולה אתה מציע?"

„כדאי ביותר להחליף את היחידה בחלק־חילוף, ולערוך בה בדיקה יסודית”.

„בסדר, הבה נטפל ביחידה הבעייתית”.

האינפורמציה הוקרנה על פני המסך; בה־בעת, החליק מן החריץ גליון־נייר. למרות הנוהג של הקלטות אלקטרוניות, לפעמים היוותה השיטה הנושנה של חומר מודפס את הצורה הנוחה ביותר לאחזקת חומר ושימורו.

באומן בדק את התרשימים, ואחר פלט שריקה.

„היית יכול להגיד לנו”, אמר, „אם אומנם פירוש הדבר יציאה מן הספינה”.

„צר לי”, ענה האל. „הנחתי שידעת כי יחידה 35 נמצאת בפיסגת האנטינה”.

„קרוב לוודאי שידעתי זאת, לפני שנה. אך יש לנו שמונת־אלפים תת־מערכות. בכל אופן, המשימה נראית פשוטה. אין עלינו אלא להסיט לוח ולהכניס יחידה חדשה”.

„זה בסדר גמור, מבחינתי”, אמר פול, אשר היה חבר־הצוות הממונה על פעילות שיגרתית חוץ־רכבית. „שינוי תפאורה רק יועיל לי. שום כוונות אישיות, כמובן”.

„הבה נראה אם פיקוח־משלחת מסכים”, אמר באומן. שניות אחדות ישב דומם ואירגן את מחשבותיו, ואחר החל מכתיב תשדורת.

„פיקוח־שליחות, כאן איקס־קרן־דלתה־אחד. בשתיים־אפס־ארבע־חמש, על הסיפון, מרכז תחזית־שיבושים במחשב שלנו גילה ביחידה 35 אפשרות לקילקול תוך שבעים־ושתיים שעות. דורשים בדיקה בדגם של מערכות־הספינה, המצוי בידכם. כמו כן, מסרו אישורכם לתוכניתנו לצאת ולהחליף את 35 לפני הקילקול. פיקוח־שילחות, כאן איקס־קרן־דלתה־אחד, סיום תשדורת שתיים־אחת־אפס־שלוש”.

לאחר שנות נסיון ואימון, יכול באומן לפתוח בעגה זו — אשר מישהו הטביל פעם בשם „טכניש” — בן דקה, ולשוב ולדבר בלשון נורמלית, מבלי ליצור התנגשויות בהילוכיו הנפשיים. עתה לא נותר דבר לעשותו, אלא להמתין לאישור קבלת התשדורת, דבר שיימשך

שעתיים לפחות, מאחר ששידוריהם ביצעו מסע שלם על פני מסלולי יופיטר ומאדים.

הדבר אירע כאשר עסק באומן בנסיון להביס את האל, ללא הצלחה יתרה, באחד מאותם מישחקי המערכים הגיאומטריים האצורים בזיכרונו.

„איקס־קרן־דלתה־אחד, כאן פיקוח־משלחת, מאשרים קבלת תשדורת שתיים־אחת־אפס־שלוש. אנו בודקים בדגם ונשגר עצה לתיקון 35".

וכעבור זמן־מה:

„מאשרים תוכניתכם לצאת ולהחליף יחידה 35 לפני קילקול אפשרי".

לאחר שהעניין הרציני הושלם, החל פיקוח־שליחות להשתמש באנגלית נורמלית.

„צר לי שיש לכם בעיות, בחורים, ולא היינו רוצים להוסיף מיטרד על צרתכם. אך אם תוכלו לבצע משהו לפני היציאה, הרי לכם בקשה מאת מחלקת ההסברה. התוכלו לערוך הקלטה קצרה לפירסום, בה תסבירו בקווים כלליים מה המצב ומה בדיוק תפקידה של יחידה 35. השתדלו להישמע חדורי בטחון ככל האפשר. אנו יכולים לעשות זאת בעצמנו, כמובן — אך במילים שלכם זה יישמע הרבה יותר משכנע. מקווים שהדבר לא יערער יותר מדי את חיי־החברה שלכם. איקס־קרן־דלתה־אחד, כאן פיקוח־שליחות, שתיים־אחת־חמש־חמש, סיום תשדורת".

באומן לא יכול שלא לחייך למקרא הבקשה. לעיתים הפגינה הארץ חוסר רגישות מתמיה וחוסר טקט. „הישמעו חדורי בטחון", באמת!

כאשר פול הצטרף אליו בתום שעות־השינה שלו, בילו עשר דקות בחיבור המענה ובהקצעתו. בשלבים המוקדמים של השליחות, נתקבלו בקשות לאין־ספור לראיונות ולדיונים מן המדיומים של החדשות — היה ביקוש כמעט לכל מה שיכלו להעלות בדעתם לומר. אך עם חלוף השבועות ללא אירועים, ועם גדול פיגור־הזמן מדקות אחדות עד ללמעלה משעה, רפתה ההתעניינות בהדרגה. מאז ההתרגשות של הטיסה על־יד יופיטר, לפני למעלה מחודש, הכינו אנשי־הצוות רק שלושה או ארבעה סלילים לפירסום כללי.

„פיקוח־שליחות, כאן איקס־קרן־דלתה־אחד. הרי לכם ההצהרה לעתונות".

„היום, בשעה מוקדמת יותר, צצה בעיה טכנית מישנית. המחשב שלנו, האל-9000, חזה שיבוש ביחידה 35.

„זהו מרכיב קטן אך חיוני של מערכת-התקשורת. היחידה שומרת על כך, שהאנטינה הראשית שלנו תהיה מכוונת אל כדור-הארץ בגבול אלפיות אחדות של המעלה. דיוק זה דרוש, הואיל ובמרחק הנוכחי שלנו המגיע ליותר ממיליארד ורבע ק"מ, כדור-הארץ אינו אלא כוכב רפה במקצת, וקרן-הרדיו הצרה מאוד שלנו עשויה להחמיצו בנקל.

„האנטינה עוקבת בהתמדה אחר כדור-הארץ באמצעות מנועים שהמחשב המרכזי מפקח עליהם. אך מנועים אלה קיבלו את הוראותיהם באמצעות יחידה 35. אתם רשאים להשוות זאת למרכז-עצבים בגוף, המתרגם את הוראות המוח לשרירים של אבר. אם העצב אינו מצליח להעביר את התשדורת הנכונה, האבר חדל לתפקד. במקרה שלנו, קילקול ביחידה 35 משמעו שהאנטינה תתחיל להתכוונן על-פי יד המקרה. צרה שכיחה בבוחני החלל החיצון של המאה שעברה. לעיתים תכופות הגיעו הללו לכוכבי-לכת אחרים, ואחר לא הצליחו לשגר חזרה אינפורמציה כלשהי, משום שהאנטינות שלהם לא יכלו לאתר את כדור-הארץ.

„טיבו של הקילקול עדיין אינו ידוע לנו, אך המצב אינו רציני ואין כל סיבה לבהלה. לרשותנו עומדות שתי יחידות 35 נוספות. לכל אחת מהן אורך-חיים מצופה של עשרים שנה. הסיכוי שגם האחרונה תתקלקל במשך השליחות הזו, הינו מבוטל. כמו כן, אם נוכל לאבחן את הצרה הנוכחית, יתכן שנוכל לתקן את יחידה מספר אחד.

„פרנק פול, הממונה על סוג זה של עבודה, ייצא אל מחוץ לספינה ויחליף את היחידה המשובשת בחלק-החילוף. באותה שעה, יבדוק את הגוף ויתקן נקבים אשר היו קטנים מכדי להצדיק יציאה מיוחדת.

„מלבד בעיה מישנית זו, השליחות נמשכת ללא אירועים מיוחדים ויש להניח שהדבר יימשך.

„פיקוח-שליחות. כאן איקס-קרן-דלתה-אחד, שתיים-אחת-אפס-ארבע, סיום תשדורת".

22 — גיחה

הגלולות החוץ־רכביות של תגלית, או „תרמילי החלל", היו כדורים בקוטר שלושה מטרים, והמפעיל ישב מאחורי כוך־חלון אשר השקיף על מראה מפואר. ההדף המרכזי של הרקיטה ייצר תאוצה של חמישית כוח־משיכה — שהספיקה בדיוק כדי לרחף על הירח — בשעה שזיזים קטנים של פיקוח־גישה איפשרו הכוונה. מאיזור שנמצא ממש, מתחת לכוך החלון בצבצו שתי מערכות־זרועות מתכת משוכללות, אחת למטרות „כבדות" והשניה לשם תימרון עדין. היה שם גם צריח בר־הארכה, אשר נשא מיבחר כלים — מברג, פטישים, משורים ומקדחים.

תרמילי־החלל לא היו אמצעי־התחבורה האלגנטי ביותר שהורכב על־ידי האדם, אך הם היו חיוניים מאוד לצורך עבודות־בניה־ותחזוקה בחלל הריק. בדרך כלל, הוכתרו בשמות נשיים, אולי מתוך הכרה בעובדה שהאישיות שלהם היוותה לעיתים משהו שלא ניתן לצפותו מראש. השלישיה של תגלית היו אנה, בטי וקלרה.

לאחר שלבש את חליפת־הלחץ האישית — קו־ההגנה האחרון שלו — וטיפס אל תוך התרמיל, הקדיש פול עשר דקות לבדיקה זהירה של מכשירי־הנהיגה. הוא בדק את סילוני־ההיגוי, עיקם את זרועות המתכת, הבטיח את מלאי החמצן, הדלק והכוח. אחר, כאשר היה שבע־רצון לגמרי, דיבר אל האל ברדיו. אף כי באומן ניצב על סיפון־הפיקוח, לא התערב במאומה, אלא אם כן היה מתגלה פגם תפקודי או טעות בולטת לעין.

„כאן בטי. הפעל שאיבה".

„שאיבה הופעלה", ענה האל מיד. פול שמע את פעימת המשאבות עם הישאב אוויר יקר מתוך תא־היציאה. כעבור זמן קצר השמיעה המתכת הדקה של עטיפת התרמיל קולות רישרוש ופיצות. לאחר כחמש דקות, דיווח האל:

„שאיבה נסתיימה".

פול ערך בדיקה אחרונה של לוח־המכשירים הקטן שלו. הכל היה נורמלי בתכלית.

„פתח דלת חיצונית", ציווה.

שוב חזר האל על הוראותיו; בכל שלב שהוא, לא ניטל על פול אלא לקרוא „עצור!" והמחשב היה עוצר מיד את התהליך.

כותלי הספינה החליקו לצדדין. פול חש שהתרמיל מתנדנד קלות עם היחפז שרידי האוויר הקלושים לצאת אל החלל. אחר ראה את הכוכבים בחוץ וגם את הדיסקית הזעירה, המוזהבת של סאטורן, הנמצא עדיין במרחק שש־מאות מיליון ק"מ.

„פתחו בפליטת התרמיל".

באיטיות גדולה, התארך המסלול עליו נח התרמיל ויצא אל מחוץ לדלת הפתוחה, עד אשר היה כלי־הרכב תלוי באוויר מחוץ לגוף הספינה.

פול הפעיל את הסילון המרכזי, והתרמיל החליק בעדינות מן המסלול והיה לבסוף לכלי־רכב עצמאי, אשר לו מסלול משלו סביב השמש. לא היה לו עתה כל קשר עם תגלית — אף לא כבל־בטיחות. התרמילים הסבו צרות לעיתים רחוקות בלבד; ואילו נקלע לצרה, יכול באומן בנקל לבוא ולהצילו.

בטי הגיבה היטב להנחיותיו; הוא הניח לה להיסחף 30 מ', אחר בדק את תנופתה קדימה וסובב אותה עד כי היו פניה מוסבות אל הספינה. או־אז פתח בסקירת גוף־הלחץ.

מטרתו הראשונה היתה איזור מותך שאורכו כסנטימטר, ובו מכתש מרכזי קטנטן. חלקיק־האבק שהתנגש בנקודה זו במהירות שעלתה על מאה וחמישים אלף קמ"ש, היה קטן מראש־סיכה, והאנרגיה הקינטית העצומה שלו גרמה לכך שיתאייד בן־רגע. כמקובל במקרים מעין אלה, נראה המכתש כאילו נגרם על־ידי התפוצצות שהתרחשה בתוך הספינה; במהירויות אלה, התנהגו החומרים בדרכים מוזרות וחוקי המכניקה הרגילה חלו עליהם אך לעיתים רחוקות.

פול בחן את האיזור בזהירות, אחר ריססו בחומר מתוך מיכל-

לחץ אשר נמצא בתיק התרמיל. הנוזל הלבן התפשט על פני המתכת והסתיר את המכתש מן העין. החור הפריח בועה גדולה אשר התפוצצה בהגיעה לגודל 15 ס"מ — אחר הפריח בועה קטנה בהרבה, וזו פקעה משפעל המלט המתקשה־במהירות את פעולתו. הוא בחנו בריכוז, אך לא נראה אות נוסף לפעילות. מכל מקום, כדי להכפיל את הבטחון, ריסס שיכבה שניה; אחרי־כן יצא לדרך, אל האנטינה. זמן־מה חלף בטרם הקיף את גוף־הלחץ הכדורי של תגלית, כי אף לרגע לא הניח לתרמיל לפתח מהירות העולה על מטרים מעטים לשניה. הוא לא מיהר; היה מסוכן לנוע במהירות גבוהה סמוך כל־כך אל הספינה. היה עליו לפקוח עין חדה כדי להישמר מן המשושים והמכשירים אשר בלטו מן הגוף במקומות בלתי־צפויים, וכן היה עליו לנהוג בזהירות בהדף הסילון שלו־עצמו. נזק ניכר עלול להיגרם לוא נחבט במקרה בחלק מן הציוד היותר־שביר.

כאשר הגיע לבסוף אל האנטינה ארוכת־הטווח, סקר את המצב בזהירות. הצלחת הגדולה, אשר קוטרה הגיע ל־7 מ', נראתה מכוונת ישר אל השמש, כי כדור־הארץ ניצב עתה כמעט מול דיסקית השמש. כנת־האנטינה וכל מנגנון־ההתמצאות שלה היו שרויים, על כן, בחשכה גמורה, חבויים בצל.

פול קרב לזה מאחור; הוא נזהר לא לעבור בחזית המקרן הפרבולי השטוח, לבל תעבור בטי בדרכה של הקרן ותגרום לאבדן רגעי אך מרגיז של מגע עם כדור־הארץ. הוא לא יכול לראות דבר מן הציוד בו בא לטפל, עד אשר העלה את אורות התרמיל וגירש את הצללים.

מתחת ללוח־המתכת הקטן נחה סיבת הצרה. הלוח חובר בארבעה אומים, ומכיון שהיחידה 35 כולה תוכננה להחלפה קלה, לא חזה פול כל בעיות.

היה ברור, מכל מקום, שהוא לא יכול לבצע את המשימה כל עוד יישאר בתרמיל־החלל. לא זו בלבד שהיה מסוכן לתמרן כה סמוך למיבנה העדין והדק־ביותר של האנטינה. אלא שסילוני־הניווט של בטי יכלו לעקם בנקל את שטחו הדק־כנייר והמחזיר־אור של ראי־הרדיו הגדול. יהא עליו להחנות את התרמיל במרחק 7 מ' ולצאת בחליפתו.

מכל מקום, יוכל להחליף את היחידה הרבה יותר מהר בידיו העטויות כסיות מאשר בזרועותיה המרוחקות של בטי.

על כל זאת דיווח לבאומן, אשר בדק פעמיים כל שלב במיבצע לפני הוצאתו לפועל. אף כי היתה זו משימה פשוטה ושיגרתית, אי־אפשר היה להתייחס אל כל דבר בחלל כמובן מאליו, ואסור היה להתעלם מכל פרט שהוא. לא היתה „טעות מישנית" בפעילות חוץ־רכבית.

הוא קיבל אישור לפתוח בפעולה, והחנה את התרמיל במרחק 7 מ׳ מבסיס האנטינה. לא היתה סכנה שהוא ייסחף אל החלל; אף־על־פי כן, הצמיד זרוע של התרמיל אל אחד החלקים הקצרים של חווקי הסולם אשר התרומם באורח אסטרטגי מעל לפני הספינה.

אחר בחן את מערכות חליפת־הלחץ שלו, וכאשר היה שבע־רצון בתכלית, הריק את האוויר מן התרמיל. האוויר שהיה בבטי נפלט בלחישה אל תוך החלל, וענן גבישי־קרח נוצר סביבו לרגע קט.

נותר דבר נוסף לעשותו בטרם יעזוב את הספינה. הוא החליף את הפיקוח הישיר בפיקוח־מרחוק, והניח את בטי להשגחתו של האל. היה זה אמצעי־בטיחות סטנדרטי; אף כי היה עדיין מבוטח וקשור אל בטי באמצעות חבל חזק ביותר, כבר נודעו כישלונות של אמצעי־הבטיחות הטובים ביותר. הוא יוצג כשוטה גמור אם יזדקק לכלי־רכבו — ולא יהיה מסוגל להזעיקו לעזרתו על־ידי מסירת הוראות להאל.

דלת התרמיל נפתחה, והוא ריחף באיטיות החוצה אל דומיית החלל, ואמצעי־הבטחון שלו נגלל אחריו. קח את הדברים בקלות — לעולם אל תנוע במהירות — עצור וחשוב — אלה היו החוקים לפעילות חוץ־רכבית. אם צייתת להם, לא נתקלת בצרות.

הוא לפת אחת הידיות החיצוניות של בטי, ונטל את יחידת־החילוף 35 מן הכיס בו היתה נתונה, כגור של קנגורו. הוא לא עצר על־מנת ליטול אי־אלה כלים מן האוסף של התרמיל. רובם לא נועדו לשימוש בידי אדם. כל מפתחות הברגים הנחוצים כבר חוברו אל חגורת חליפתו.

בדחיפה עדינה, שיגר עצמו לקראת הכנה המאוזנת של הצלחת הגדולה אשר נראתה במעורפל כצלחת־מעופפת ענקית, בינו לבין השמש. צילו הכפול, אשר הטילו אורותיה של בטי, ריקד על פני השטח

המקומר, בשעה שהוא ריחף במורד קרני־האור התאומות. פה ושם הופתע לגלות, כי ירכתיו של ראי־הרדיו הגדול ניצנצו בנקודות־אור זוהרות עד לסנוור.

הוא תהה על כך משך השניות האחדות של התקרבותו השקטה, ואחר תפס מה הדבר. ברור מאליו, כי במרוצת הנסיעה חדרו אל המקרן פעמים רבות מטאורים זעירים ביותר; עתה ראה את אור־השמש לוהט דרך המכתשים הפעוטים. הם היו זעירים הרבה מכדי שיוכלו להשפיע על תפקודה של המערכת.

כיון שנע באיטיות גדולה מאוד, בלם את ההתנגשות העדינה בזרועו המושטת, ולפת את כנת האנטינה בטרם הספיק ליהדף לאחור. במהירות רכס את חגורת־הביטחון שלו אל הוו הסמוך ביותר; הדבר יעניק לו משהו להישען עליו בשעה שישתמש בכליו. אחר עצר, דיווח על המצב לבאומן ושקל את צעדו הבא.

היתה בעיה מישנית אחת; הוא ניצב — או ריחף — באורו־שלו, והיה קשה לראות את יחידה 35 בצל אשר הטיל. הוא ציווה, איפוא, על האל להסיט את האורות לצד אחד, ואחר ניסוי־מה הפיק תאורה אחידה יותר מן האור אשר החזיר חלקה האחורי של צלחת האנטינה.

משך שניות אחדות, בחן את דלת־המתכת הקטנה על ארבעת אומיה המוגנים בתיל. אחר גזר את התיל והחל לשחרר את האומים, במלמלו אל עצמו: „צריך לשלול את רשיונו של היצרן".

ארבעת האומים הוסרו ללא קשיים, ופול הטמינם בזהירות בכיס מתאים. (יום אחד, ניבא מישהו, תקיף את כדור הארץ חגורה בדומה לזו של סאטורן, המורכבת כולה מברגים ומנעולים, מהדקים ואפילו כלי־עבודה שאבדו לעובדים מסלוליים בלתי־זהירים). מעטה־המתכת היה דביק במקצת, ולרגע חשש כי יתכן שהמעטה רותך ריתוך קר אל מקומו; אך לאחר שהקיש עליו פעמים אחדות, השתחרר המיכסה והוא הצמידו אל כנת־האנטינה באמצעות מהדק גדול עשוי עור תנין.

עתה יכול לראות את המערכת האלקטרונית של יחידה 35. היתה לה צורת טבלה דקה, בגודל גלוית־דואר, אהוזה בחריץ שגודלו מספיק

בדיוק די אחוז בה. היחידה נשמרה במקומה באמצעות שני מוטות־נעילה, והיתה ידית קלה בה ניתן לאחוז ולהסיר את היחידה בנקל.

ברם, לפי שעה פעלה היחידה והזינה את האנטינה בפעימות שכיוונוה אל ראש־הסיכה הרחוק מאוד של כדור־הארץ. אם יוציאוה עכשיו, תיהדף הצלחת סביב בכוח אל המצב הנייטרלי של אפס־אזימוט, ותצביע לאורך ציר תגלית. וזה עלול להיות מסוכן; היא עלולה לחבוט בו בעת סיבובה.

על־מנת להימנע מסיכון מיוחד זה, היה נחוץ רק לנתק את הזרם ממערכת־הפיקוח; או־אז לא תוכל האנטינה לנוע, אלא אם כן יתנגש בה פול עצמו. לא היתה כל סכנה לאבד את כדור־הארץ במשך הדקות הספורות בהן יחליף את היחידה; מטרתם לא תסטה במידה ניכרת על גבי רקע הכוכבים בפרק־זמן כה קצר.

„האל", קרא פול ברדיו. „אני עומד להסיר את היחידה. נתק את אספקת הכוח למערכת האנטינה".

„פיקוח כוח לאנטינה מנותק", ענה האל.

„ובכן, אני מוציא את היחידה — ע כ ש י ו".

הכרטיס החליק מן החריץ שלו, ללא קושי; הוא לא נעצר, ואף לא אחד מן החיבורים הנעים לא נתקע. בן־רגע, נמצא חלק־החילוף במקומו.

אך פול לא נטל על עצמו כל סיכון שהוא. הוא הסיט עצמו בעדינות מכנת־האנטינה, כאמצעי־זהירות למקרה שתתפרע הצלחת הגדולה משיחובר הזרם מחדש. משהיה מחוץ לטווח־סכנה, קרא אל האל: „היחידה החדשה צריכה להיות ברת־פעולה. חבר פיקוח כוח".

„כוח חובר", ענה האל. האנטינה נשארה יציבה כסלע.

„פתח במיבחני גילוי שיבושים".

עתה ירקדו פעימות מיקרוסקופיות במערכת־הכוח המסובכת של היחידה, יתורו אחר שיבושים אפשריים ויבחנו את רבבות המרכיבים כדי לוודא שכולם עומדים בתחומי הסובלנויות המסויימות שלהם. דבר זה נעשה, כמובן, פעמַים מספר בטרם עזבה היחידה את מפעל הייצור; אך זה אירע לפני שנתיים. במרחק מיליארד וחצי ק"מ. לעיתים תכופות

אי־אפשר היה להבין כיצד מרכיבים אלקטרוניים יציבים יכלו להי־תקלקל; עם זאת, הם התקלקלו.

„מנגנון הזרם תקין לגמרי", דיווח האל לאחר עשר שניות בלבד. בפרק־זמן זה, ערך מיבחנים במספר כזה, שעריכתם היתה דורשת צבא של אנשים.

„טוב מאוד", אמר פול בסיפוק. „עכשיו אני מחליף את המיכסה".

לעיתים היה זה חלקו המסוכן של מיבצע חוץ־רכבי; החלק שלאחר סיום משימה, כאשר כל מה שנותר לעשות אינו אלא ניקוי השטח ושיבה אל הספינה; זה היה החלק בו נעשו טעויות. אך פרנק פול לא היה נכלל בשליחות זו אלמלי היה זהיר. הוא לא נחפז, ואף כי אחד האומים כמעט התחמק ממנו, תפשו בטרם התרחק.

לאחר חמש־עשרה דקות, זינק חזרה אל מוסך תרמיל־החלל, סמוך ובטוח בכך שמשימה זו לא יהיה צורך לבצע בשנית.

בעניין זה, מכל מקום, טעה.

23 — אבחנה

„כלום בכוונתך להגיד", קרא פרנק פול, מופתע יותר מאשר נרגז, „שעשיתי את כל העבודה הזאת לשווא?"

„עושה רושם כזה", ענה באומן. „בדיקת היחידה מעלה תוצאות מצויינות. אפילו תחת עומס־יתר של מאתיים אחוז, אין כל תחזית השתבשות".

שני הגברים ניצבו בבית־המלאכה־מעבדה הזעיר אשר בסחרחרת, מקום שם היה נוח לבצע תיקונים ובדיקות מדרגה שניה, יותר מאשר במוסך תרמיל־החלל. לא היתה כאן כל סכנת היתקלות בבועות חומר־הלחמה לוהט, הנישאות ברוח הקלה, ולא היתה כל סכנת אבדן של פריטי־ציוד קטנים שהחליטו להכנס למסלול משלהם. דברים מעין אלה יכלו לקרות — ואומנם קרו — בסביבת אפס־משיכה של תא התרמיל.

הלוח הדק, כגודל גלוית־הדואר, של יחידה 35 נח על הספסל, מתחת לעדשות רבות־עוצמה. היא היתה נתונה במסגרת־חיבור סטנדרטית. ממנו הוביל צרור מסודר של חוטים בצבעים שונים אל מערכת־מיבחן אוטומטית, שגודלה לא עלה על גודל מחשב־שולחן רגיל. כדי לבדוק כל יחידה שהיא, לא היה צורך אלא לחברה, לתחוב את הכרטיס המתאים מספריית „השיבושים" וללחוץ על כפתור. בדרך כלל, צויין מיקומו של השיבוש על גבי מסך קטן, עם המלצות לנקיטת פעולה.

„נסה בעצמך", אמר באומן, בקול מתוסכל משהו.

פול העביר את מתג עומס־יתר ל־2 והיכה על כפתור המיבחן. בו־ברגע הבזיקה על המסך ההודעה:

כשיר.

„אני משער, שאנחנו יכולים להמשיך את הבדיקות עד שנשרוף את הדבר הארור", הוא אמר, „אך זה לא יוכיח דבר. מה אתה מבין מזה?"

„יתכן שתחזית־השיבושים הפנימית של האל טעתה".

„יותר קרוב לוודאי שציוד־המיבחן שלנו טעה. איך שלא יהיה, יותר טוב להיות בטוח מאשר להצטער אחר־כך. טוב שהחלפנו את היחידה, אם היה צל של ספק".

באומן ניתק את הלוח הדק של מנגנון־הזרם, והרימו למול האור. החומר השקוף בחלקו היה מנומר ברשת חוטים מסובכת ומנוקד מרכיבים זעירים שנראו לעין במעומעם. הוא נראה כיצירת אמנות מופשטת.

„איננו יכולים לקבל על עצמנו סיכון כלשהו. אחרי הכל, זהו הקשר שלנו עם כדור־הארץ. אתייק זאת כ„פסול' ואזרוק במחסן־הגרוטאות. מישהו אחר יכול להטריד עצמו בכך, לכשנשוב הביתה".

אך הטרדה היתה עתידה להתחיל זמן רב בטרם ישובו הביתה — עם התשדורת הבאה מן הארץ.

„איקס־קרן־דלתה־אחד כאן פיקוח־שליחות, מתייחס לשתיים־אחד־חמש־חמש. צצה בעיה קלה.

„יש אפשרות שלישית, העשויה להיות רצינית יותר. יתכן שהמחשב שלכם שגה בתחזית השיבוש. שני מחשבים דומים תמימי־דעים

לגבי אפשרות זו, על בסיס האינפורמציה שלהם. אין זו בהכרח סיבה לבהלה, לאור מערכות־הסעד העומדות לרשותנו, אולם היינו רוצים שתפקחו עין לגבי סטיות נוספות מפעולות נקובות. בימים האחרונים חשדנו באי־אלו חריגות מישניות, אך אף אחת מהן לא היתה חשובה די־הצורך לנקוט פעולת תיקון, וכולן ביחד לא הציגו כל מערך ברור על פיו היינו יכולים להסיק מסקנות כלשהן. אנו עורכים מיבחנים נוספים עם שני המחשבים שלנו, ונדווח מיד לכשיהיו בידינו תוצאות. אנו שבים וחוזרים על כך, שאין צורך להיבהל; הדבר הגרוע ביותר העלול לקרות הוא, שאולי יהיה עלינו לנתק זמנית את התשע־שלישיה־אפס שלכם לשם ניתוח־תוכנית ולהעביר את הפיקוח לידי אחד המחשבים שלנו. פיקוח זה יכול להיות מספיק בשלב זה של השלי־חות.

„איקס־קרן־דלתה־אחד, כאן פיקוח־שליחות, שתיים־אחת־חמש־שש, סיום תשדורת".

פרנק פול, אשר בשעת המשמרת שלו הגיעה תשדורת זו, הגה בה בדממה. הוא המתין לראות אם האל יגיב עליה, אך המחשב לא ניסה להפריך את ההאשמה המשתמעת. ניחא, אם אין בכוונתו של האל להעלות את הנושא, אף הוא לא יעשה כן.

השעה היתה כמעט שעת חילופי־הבוקר, וכרגיל היה ממתין לבאומן, אשר נהג להצטרף אליו על סיפון־הפיקוח. אך היום הפר נוהג זה, ושם פניו אל הסחרחרת.

באומן כבר קם, ושעה שפול בירכו ב„בוקר טוב" מודאג משהו, היה מוזג לעצמו קפה מן הקנקן. לאחר כל החודשים הללו בחלל, עדיין חשבו במושגים של המחזור הנורמלי בן עשרים־וארבע השעות ביממה — אף כי משכבר שכחו את ימי השבוע.

„בוקר טוב", נענה באומן. „מה נשמע?"

פול מזג לעצמו קפה. „די טוב. אתה כבר ער במידה סבירה?"

„מאה אחוז. מה העניינים?"

במועד זה, איש־איש מהם היה מבחין מיד כאשר משהו לא היה כשורה. השיבוש הקל ביותר בשיגרה היה אות האומר דרשני.

„ובכן..." השיב פול אט־אט. „פיקוח־שליחות זה־עתה הטיל עלינו פצצה קטנה". הוא הנמיך את קולו, כרופא הדן במחלה בפני ה'פציינט'. ,יתכן שיהיה לנו מקרה קל של היפוכונדריה על הסיפון".

אולי באומן לא היה ער לגמרי, אחרי הכל; חלפו שניות אחדות בטרם תפס במה דברים אמורים. אחר אמר: „הן — אני מבין. מה עוד אמרו לך?"

„שאין סיבה לבהלה. הם אמרו זאת פעמיים, דבר שקצת הקהה את השפעת ההרגעה עלי. ושהם שוקלים העברת־פיקוח זמנית לכדור־הארץ, בשעה שהם יערכו ניתוח־תוכנית".

שניהם ידעו, כמובן, שהאל שומע כל מילה, אך לא יכלו להימנע מלשון סחור־סחור זו. האל היה עמיתם, והם לא חפצו להביאו במבוכה. עם זאת, בשלב זה לא נראה נחוץ לדון בנושא בפרטיות.

באומן כילה את סעודת־הבוקר שלו בשתיקה, בשעה שפול השתעשע בכוס־הקפה הריקה. שניהם היו מהורהרים, אך לא היה מה לומר עוד.

הם יכלו אך ורק להמתין לדיווח הבא מפיקוח־שליחות — ולתהות אם האל יעלה את הנושא בעצמו. יהי אשר יהי, באווירה על הסיפון חל שינוי דק. היתה באוויר תחושת־מתיחות — הרגשה שזו הפעם הראשונה עלול משהו להשתבש.

תגלית לא עוד היתה ספינה מאושרת.

24 — מנגנון-זרם שבור

בימים אלה, יכולת תמיד לדעת מתי האל עומד להשמיע הצהרה בלתי־מתוכננת. לנוהגי שיגרה, דוחות אוטומטיים או תשובות לשאלות שהוצגו בפניו, לא היו אקדמות; אך כאשר יזם את הדברים שהשמיע בעצמו, קדמו להם טיהורי־גרון אלקטרוניים קצרים. היה זה צביון מיוחד אשר רכש לו בשבועות האחרונים; יותר מאוחר, אם תכונה

זו תתחיל להיות מרגיזה, יעשו משהו בנדון. אך למעשה היה הדבר שימושי למדי, מאחר שעורר את מאזיניו לצפות למשהו בלתי־צפוי.

פול ישן ובאומן קרא על סיפון־הפיקוח, משהודיע האל:

„אה — דייב, יש לי דוח עבורך”.

„מה העניינים ?”

„יש לנו יחידה 35 נוספת שלא־כתיקנה. תחזית־השיבושים שלי מציינת שיבוש תוך עשרים־וארבע שעות”.

באומן הניח מידו את ספרו ונעץ מבט מהורהר בתיבת־המחשב. הוא ידע, כמובן, שהאל אינו נמצא שם באמת. אם אפשר היה לומר, שלאישיות המחשב יש מיקום כלשהו בחלל, הרי שמקום זה היה שם, בחדר החתום המכיל את מבוך יחידות־זיכרון ורשתות־העיבוד, ליד הציר המרכזי של הסחרחרת. אך מעין כפיה פסיכולוגית אכפה אותם להתבונן תמיד בעדשות התיבה המרכזית, כאשר פנו אל האל, על סיפון־הפיקוח, כאילו דיברו אליו פנים־אל־פנים.

„איני מבין זאת, האל. שתי יחידות אינן יכולות להתקלקל ביומיים”.

„אומנם הדבר נראה מוזר, דייב. אך אני מבטיח לך שקילקול ממשמש ובא”.

„הבה נראה את המערך”.

ידוע ידע היטב, שזה לא יוכיח דבר, אך הוא רצה זמן כדי לחשוב. הדוח המצופה מפיקוח־שליחות עדיין לא הגיע: רגע זה עשוי להיות הרגע המתאים לערוך חקירה טקטית קטנה.

שם היה המראה המוכר של כדור־הארץ, הגדל עתה ועובר על פני חצי־הירח בהיסחפו לקראת צידה הרחוק של השמש, כשהוא מתחיל לגלות להם את צידו המואר. מרכזו היה מונח בדיוק על הצטלבות הקווים; העיפרון הדק של הקרן עדיין קשר את תגלית אל מוצאה. כפי שצריך להיות, כמובן, ידע באומן. לוא שוסע הקשר, כבר היה נשמע אות־החירום.

„כלום יש לך מושג”, שאל, „מה גורם לשיבוש ?”

האל שתק זמן רב, דבר שלא היה רגיל לעשותו. אחר ענה:

„בעצם, איני יודע, דייב. כפי שדיווחתי קודם, איני יכול לאתר את מקור הצרה".

„אתה בטוח לגמרי שלא טעית?" שאל באומן בזהירות. „כידוע לך בחנו את יחידה 35 המקורית ביסודיות, ולא מצאנו בה שום דבר שאינו כשורה".

„כן, אני יודע זאת. אך אני יכול להבטיחך, שמשהו לא כתיקנו אם לא ביחידה, יתכן שבתת־מערכת השלמה".

באומן הקיש באצבעותיו על התיבה. כן, הדבר אפשרי, אף כי יתכן שיהיה קשה מאוד להוכיח זאת — עד אשר תקרה התמוטטות ממשית ותצביע על מקור הצרה המדוייק.

„ניחא, אודוות על כך לפיקוח־שליחות, ונראה מה תהא עצתם". הוא הפסיק, אך לא היתה תגובה.

„האל", המשיך באומן, „האם משהו מטריד אותך? משהו העשוי להסביר בעיה זו?"

שוב חלה אותה התמהמהות בלתי־רגילה. לבסוף השיב האל, בקולו הרגיל:

„ראה, דייב, אני יודע שאתה מנסה לעזור. אך השיבוש נמצא במערכת האנטינה — או בתהליכי המיבחן שלך. תהליך עיבוד האינפורמציה שלי תקין. אם תבדוק את התיק שלי, תמצאנו נקי מטעות".

„אני יודע הכל על אודות תיק־השירות שלך, האל, אך זה אינו מוכיח שאתה צודק הפעם. כל אחד עלול לטעות".

„איני רוצה להתעקש על כך, דייב, אבל אני איני מסוגל לטעות".

לא היתה כל תשובה בדוקה על כך; באומן ויתר על הוויכוח.

„בסדר, האל", אמר בחיפזון־מה. „אני מבין את נקודת־השקפתך. נניח לכך".

הוא השתוקק להוסיף — „ואנא, נשכח את העניין כולו". אך זה, כמובן, היה הדבר האחד שהאל לעולם לא יוכל לעשות.

פיקוח־שליחות לא נהג לבזבז גל על קשר ויזואלי, כאשר כל אשר

היה נחוץ באמת, היה קשר־דיבור עם אישור־טלפרינטר. והפנים שהופיעו על המסך לא היו פני המפקח הרגיל; היה זה המתכנת הראשי, ד"ר סימונסון. פול ובאומן ידעו מיד, שלדבר זה נודעת משמעות אחת — צרה.

„האלו איקס־קרן־דלתה־אחד — כאן פיקוח־שליחות. השלמנו את ניתוח יחידה 35 שלכם, ושני האל־9,000 שלנו הסכימו ביניהם. הדוח שמסרתם בשידורכם שניים־אחד־ארבע־שש על אודות תחזית־שיבוש שני, אינו אלא מאשר את האבחנה.

„כפי שחשדנו, השיבוש לא אירע ביחידה 35, ואין צורך להחליפה שוב. הצרה טמונה במנגנוני התחזית, ואנו מאמינים שהיא מציינת תקלת־תכנות, אותה נוכל לפתור רק אם תנתקו את האל שלכם ותעבירו את הפיקוח עליו לכדור־הארץ. אי־לכך, תנקטו בצעדים הבאים. החל בשעה 22.00 לפי שעון הספינה —"

קול פיקוח־שליחות דעך. בו־ברגע נשמע קול־אזעקה שייצר רקע יבבני לקולו של האל: „מצב צהוב! מצב צהוב!"

„מה קרה?" קרא באומן, אף כי כבר ניחש את התשובה.

„יחידה 35 התקלקלה, כפי שחזיתי מראש".

„הראה לי את תמונת המערך".

בפעם הראשונה מאז תחילת המסע, נשתנתה התמונה. כדור־הארץ החל סוטה מן הקווים המצטלבים; אנטינת־הרדיו חדלה להצביע על מרכזו.

פול הטיח את אגרופו במפסק־האזעקה, והיבבה פסקה. בדומיה הפתאומית שנשתררה על סיפון־הפיקוח, הביטו שני האנשים זה בזה במבוכה מעורכת בדאגה.

„האל צדק, איפוא, כל הזמן".

„תיפח רוחי!" אמר באומן לבסוף.

„נראה שכן. מוטב שנתנצל".

„אין צורך", התערב האל. „מובן מאליו שאיני מרוצה מקלקול יחידה 35, אך אני מקווה שזה מחדש את אמונכם במהימנותי".

„צר לי על אי־ההבנה הזו, האל", ענה באומן בחרטה מסויימת.

„האם אמונכם בי נתחדש בשלימות ?"

"כמובן, האל".

„ניחא, יש בכך משום הקלה. אתם יודעים שאין התלהבות גדולה כהתלהבותי למשימה זו".

„אני בטוח בכך. עכשיו תן לי בבקשה את פיקוח־היד על האנטינה".

„הרי הוא לפניך".

באומן לא ציפה באמת שהדבר יפעל, אבל היה כדאי לנסות. על המסך, לא נראה עתה כדור־הארץ כלל. שניות אחדות לאחר מכן, בשעה שטיפל בפיקוח האנטינה, חזר כדור־הארץ והופיע על המסך; בקושי רב, הצליח לכוונו לקראת הצטלבות הקווים. לרגע שבה הקרן אל מסלולה, המגע חודש וד"ר סימונסון מטושטש אמר „...אנא הודיעונו מיד אם מנגנון־זרם..." אחר נשמע שוב רק המילמול נטול־המשמעות של היקום.

„איני יכול להחזיק זאת", אמר באומן, לאחר מספר נסיונות נוספים. „זה מתנגד וקופץ כמו סוס־בר. דומה שאיזה אות פיקוח מדומה מסיט את זה".

„ובכן — מה נעשה עכשיו ?"

לא בנקל ניתן לענות על שאלתו של פול. הם היו מנותקים מכדור־הארץ, אך דבר זה בפני עצמו לא השפיע על בטיחות הספינה, והוא יכול לחשוב על דרכים רבות בהן ניתן לחדש את הקשר. אם יקרה הגרוע מכל, יוכלו לקבוע את האטינה ולהשתמש בספינה כולה כדי לכוונה. זה יהיה מסובך ויהווה טירדה ארוכה כאשר יחלו בתימרוניהם הסופיים — אך ניתן לעשות זאת, אם כל השאר לא יעלה בידם.

הוא קיווה שאמצעים קיצוניים אלה לא יהיו נחוצים. היתה עדיין יחידת־חילוף נוספת ליחידה 35, ואולי שתיים, שכן החליפו את היחידה הראשונה בטרם התקלקלה. אך הם לא העזו להשתמש באחת מאלה, עד אשר יגלו מה הקילקול במערכת. אם יכניסו יחידה חדשה, קרוב לוודאי תישרף מיד.

היה זה מצב המוכר לכל בעל־בית. אין מחליפים נתיך („פקק") שרוף, עד אשר מבררים מדוע בדיוק נשרף.

25 — האדם הראשון לסאטורן

פרנק פול כבר עבר שיגרה זו כולה קודם לכן, אך הוא לא התייחס אל שום דבר כאל מובן מאליו. בחלל היה זה מירשם בדוק להתאבדות. הוא ערך בדיקה יסודית של **בטי** ושל מלאי המצרכים והכלים שבה; אף כי ישהה בחוץ לא יותר משלושים דקות, הבטיח לעצמו שיש בה המלאי הנחוץ לעשרים־וארבע שעות מכל דבר. אחר אמר להאל לפתוח את דלת־היציאה, וזינק אל התהום.

הספינה נראתה בדיוק כשם שנראתה ביציאתו האחרונה, פרט להבדל חשוב אחד. לפני־כן, הצביעה הצלחת הגדולה של האנטינה ארוכת־הטווח לאחור, לאורך מסלול בלתי־נראה בו נסעה תגלית.

עתה, ללא האותות המכוונים שינחוה, נחה הצלחת השטוחה אוטו־מטית במצב נייטרלי. היא היתה מכוונת קדימה לאורך ציר הספינה — ולכן הצביעה סמוך מאוד למשואה הזוהרת של סאטורן, שנמצא עדיין במרחק חודשי נסיעה ממקום־הימצאם. פול תהה לדעת, כמה בעיות נוספות עוד יעלו עד אשר תגיע תגלית אל מחוז־חפצה הרחוק עדיין. במבט זהיר, ניתן היה לראות שסאטורן אינו דיסקית מושלמת; בכל אחד מצדדיו היה משהו שעין־אנוש בלתי־מזויינת מעולם לא ראתה לפני־כן — הפחיסות הקלה שנגרמה על־ידי הטבעות. כמה נפלא יהיה הדבר, אמר לעצמו, כאשר אותה מערכת בל־תיאמן של אבק וקרח, הנעה במסלול, תמלא את השמים ותגלית תהפוך ירח נצחי של סאטורן! אך הישג זה יהיה ללא־הועיל, אלא אם כן יוכלו לחדש את הקשר עם כדור־הארץ.

שוב החנה את **בטי** במרחק 7 מ׳ מבסיס האנטינה והעביר את הפיקוד להאל בטרם יצא.

„אני יוצא עכשיו", דיווח לבאומן. „הכל כשורה".

„אני מקווה שהצדק עמך. אני משתוקק לראות יחידה זו".

„היא תהיה על ספסל־המיבחן תוך עשרים דקות, אני מבטיחך".

דומיה שררה זמן־מה, בשעה שפול השלים את הריחוף בניחותא לקראת האנטינה. אחר שמע באומן, הניצב על משמרתו על סיפון־הפיקוח, נשיפות ואנקות שונות.

„יתכן שיהא עלי לחזור בי מהבטחתי; אחד האומים נתקע. כנראה הידקתיו יתר־על־המדה. אופס — הנה הוא יוצא!"

היתה דומיה ממושכת נוספת, אחר קרא פול: „האל — הסט את אור התרמיל עשרים מעלות שמאלה — תודה — זה בסדר".

צילצול פעמוני־אזהרה זעירים ביותר הידהד אי־שם, הרחק במעמקי הכרתו של באומן. היה משהו מוזר — לא ממש מעורר־חרדה, אלא בלתי־רגיל בלבד. הדבר הטרידו שניות אחדות בטרם איתר את הגורם.

האל הוציא את ההוראה לפועל, אך לא אישר זאת, כשם שנהג לעשות. כשפול יסיים, יהיה עליהם לבדוק זאת...

בחוץ על כנת־האנטינה, היה פול עסוק מכדי להבחין במשהו יוצא־דופן. הוא לפת את לוח מנגנון־הזרם בידיו עטויות הכסיות, ושלפו מתוך החריץ שלו.

הלוח השתחרר, והוא הרימו והחזיק בו באורה החיוור של השמש.

„הנה הממזר הקטן", אמר ליקום בכלל ולבאומן בפרט. „זה עדיין נראה בסדר גמור בעיני".

או־אז נשתתק. עינו קלטה תנועה פתאומית — כאן, בחוץ, מקום בו לא היתה כל תנועה אפשרית.

הוא הרים עיניו בבהלה. התאורה שהטילו תאומי פנסיו של תרמיל־החלל, בה השתמש לשם סילוק הצללים אשר השליכה השמש, החלו להתנועע סביבו.

אולי במי החלה להיסחף; יתכן שלא נזהר לעגנה כראוי. ברגע ההוא ראה, בהשתוממות גדולה עד כדי כך שלא נותר מקום לפחד, כי תרמיל־החלל מתקדם ישר לקראתו, בתנופה מלאה.

המראה היה כה בל־יאמן, עד כי שיתק את מערכת־הרפלקסים שלו; הוא לא עשה כל נסיון שהוא להתחמק מן המפלצת המסתערת.

ברגע האחרון שב אליו קולו, והוא צעק: „האל! בלימה מלאה —" אבל היה מאוחר מדי.

ברגע ההתנגשות, בטי עדיין נעה באיטיות מסויימת: היא לא נבנתה לתאוצה גבוהה. אבל אפילו במהירות 15 קמ"ש יכולה מחצית הטון להיות קטלנית ביותר, על כדור־הארץ או בחלל...

הזעקה הקטועה שנשמעה מעל גלי הרדיו הקפיצה את באומן בתוך תנלית, באלימות כזה עזה, עד כי רק רצועות הבטחון החזיקוהו במקום־מושבו.

„מה קרה, פרנק?" קרא.

לא היתה תשובה.

אז ראה משהו נע מחוץ לחלונות־התצפית הרחבים אל תוך שדה־הראיה שלו. בתדהמה גדולה כתדהמה שחש פול, ראה שהיה זה תרמיל־החלל — ופניו אל הכוכבים, בעוצמה מלאה.

„האל!" זעק. „מה קרה? בלימה גמורה לבטי! בלימה גמורה!" מאום לא אירע. בטי המשיכה לצבור מהירות במסלול־המנוסה שלה.

לאחר מכן, מאחוריה, נגררת בקצה חבל־הביטחון, הופיעה חליפת־חלל. מבט אחד הספיק, ובאומן ידע כי אירע הגרוע מכל. אי־אפשר היה לטעות ולא להבחין בקווים הרפויים של חליפה שאיבדה את הלחץ שלה והיתה פתוחה לריקנות.

בכל זאת קרא באומן בטימטום, כאילו יכול להחיות מתים: „האלו פרנק... האלו פרנק... אתה שומע אותי?... אתה שומע אותי?... נפנף בזרועותיך אם אתה יכול לשמוע אותי... אולי המשדר שלך שבור... נפנף בזרועותיך!"

ואז, כאילו הגיב על תחנוניו, השיב פול בניפנוף.

לרגע חש באומן צמרמורת בקרקפתו. המילים אשר עמד לקרוא גוועו על שפתותיו, שיבשו לפתע. הוא ידע שלא יתכן כי ידידו חי; ובכל זאת, הוא ניפנף...

עווית התקווה והפחד חלפה מיד, בשעה שהרגש התחלף בהגיון קר. התרמיל שתאוצתו גברה והלכה, רק טילטל את המשא אשר גרר

אחריו. תנועתו של פול היתה כזו של קפטיין אחאב כאשר נחבט בצלעות הלוויתן הלבן, „מובי דיק".

תוך חמש דקות, נעלמו התרמיל ולווינו בין הכוכבים. שעה ארוכה נעץ דויד באומן מבטיו אחריהם, בתוך הריקנות שעדיין נשתרעה לפניו, אל המטרה אשר עתה חש בבירור כי לעולם לא יגיע אליה.

רק מחשבה אחת הלמה במוחו ללא־הרף:

פרנק פול יהיה האדם הראשון אשר יגיע אל סאטורן.

26 — דו־שיח עם האל

כל דבר אחר לא נשתנה על סיפון תגלית. כל המערכות עדיין פעלו כתיקנן; הצנטריפוגה נעה אט־אט על צירה והפיקה חיקוי של כוח־משיכה; הישנים נמו ללא חלום בתאיהם; הספינה שטה לקראת המטרה ממנה לא יכול דבר להסיטה, פרט לסיכוי הקלוש ביותר של התנגשות עם כוכבית. ואכן, היו כוכביות אחדות, כאן, הרחק מעבר למסלול של יופיטר.

באומן לא זכר את עצמו הולך מסיפון־הפיקוח אל הצנטריפוגה. עכשיו מצא עצמו יושב במיטבח הקטן, ובידו גביע־קפה ריק־למחצה. אט־אט החל מבחין בסובב אותו, כאדם המתעורר משינת־סמים ממושכת.

ישר למולו היתה אחת מאותן עדשות עין־הדג המפוזרות בנקודות אסטרטגיות על פני הספינה, אשר סיפקו להאל את עיני־הסיפון שלו. באומן תקע בה עיניו כאילו לא ראה אותה מעולם; אחר התרומם על רגליו באיטיות ופסע לקראת העדשה.

תנועתו בשדה־הראיה הפעילה כנראה משהו במוח שלא ניתן לרדת לעומקו, אשר שלט עתה בספינה; לפתע דיבר האל:

„רע מאוד, מה שקרה לפרנק, הלא כן?"

„כן", ענה באומן, לאחר הפסקה ארוכה. „כן".

„אני מניח, שהדבר שבר במקצת את רוחך?"

„למה היית מצפה?"

האל עיבד את תשובתו פרק־זמן ארוך־ארוך, יחסית לשעון־מחשבים: חלפו חמש שניות מלאות בטרם אמר:

„הוא היה חבר־צוות מצויין".

באומן נוכח לדעת כי הקפה עדיין בידו, ולגם לגימה איטית. אך לא השיב; במחשבותיו שררה אנדרלמוסיה שכזאת, עד כי לא עלה בדעתו משהו לאמרו — משהו העלול עוד להרע את המצב. אם דבר זה היה אפשרי בכלל.

ה י ת כ ן שהיתה זו תאונה, אשר נגרמה בשל שיבוש כלשהו במנגנון־הפיקות של התרמיל? או שמא היתה זו טעות, מצידו של האל? כל הסבר לא ניתן, והוא חשש לדרוש הסבר, מתוך שפחד מן התגובה.

אפילו עתה, לא יכול להסכין עם הרעיון שפרנק נהרג בזדון. דבר זה היה אי־רציונלי מעיקרו. הדעת לא השיגה אפשרות שהאל, אשר פעל ללא־פגם וללא־דופי תקופה כה ארוכה, יהפוך לפתע לרוצח. הוא עשוי היה לטעות — כל אחד, אדם או מכונה, יכול לטעות — אך באומן לא יכול להאמין כי הוא מסוגל לבצע רצח.

בכל זאת, חייב הוא לשקול אפשרות זו, כי אם היתה זו אמת, הרי שסכנה נוראה מרחפת עליו. ואף כי צעדו הבא הוגדר בבירור על־ידי פקודות־הקבע שלו, לא היה בטוח כיצד יוכל לבצעו בבטיחות.

אם חבר־צוות כלשהו נהרג, היה הנותר בחיים חייב להחליפו מיד באחד הישנים. ווייטהד, הגיאופיזקאי, היה הראשון שיש להעירו, על־פי התוכנית. אחריו קמינסקי ואחריו הנטר. תהליך ההחזרה־לחיים היה נתון תחת פיקוחו של האל, כדי שיוכל לפעול במקרה ששני עמיתיו האנושיים הוצאו מכלל כושר בעת ובעונה אחת.

אך היה כמו־כן גם מנגנון־פיקוח הנתון לשליטת־יד, אשר איפשר לכל תא־שינה לפעול כיחידה אוטונומית, משוחררת מפיקוחו של האל. בנסיבות מיוחדות אלה, חש באומן נטיה חזקה להשתמש בזו. כמו כן חש, במידה חריפה עוד יותר, שרע אנושי אחד לא די בו. בשעה שיבצע את הדבר, יחזיר לחיים את כל שלושת הישנים. בשבועות הקשים המצפים

להם, עלול הוא להזדקק לידיים רבות ככל האפשר. כיון שאיש אחד איננו ומחצית המסע כבר מאחוריהם, לא תהווה האספקה בעיה מרכזית.

„האל", אמר בקול היציב ביותר אשר הצליח למלט מגרונו, „תן לי מנגנון־פיקוח־שינה של יד — של כל היחידות."

„כולן, דייב?"

„כן."

„הרשאי אני להצביע על כך, שדרוש רק מחליף אחד? את האחרים אין להעיר במשך מאה ושנים־עשר הימים הבאים."

„הדבר ידוע לי היטב. אך אני מעדיף לפעול בדרך זו."

„האם בטוח אתה, שיש בכלל צורך להעיר מי מהם, דייב? אנחנו יכולים להסתדר טוב מאוד בעצמנו. הזיכרון שלי לענייני סיפון מסוגל בהחלט לענות על כל צרכי השליחות."

כלום דמיונו השלוח־פרא ייצר רעיון זה, תמה באומן, או שמא באמת שמע נימת תחנון בקולו של האל? אף כי המילים נשמעו הגיוניות, מילאו את לבו של באומן בחשש ודאגה רבים עוד יותר.

הצעתו זו של האל לא היתה טעות בשום פנים ואופן. הוא ידע היטב, שיש להעיר עתה את ווייטהד, לאחר שפול מת. הוא הציע שינוי בעל חשיבות מרכזית בתכנית השליחות, אי־לכך הרחיק לכת בפעולה זי הרבה מעבר לתחומי הוראותיו.

מה שאירע קודם לכן יכול להיות סידרת תאונות; ברם, דבר זה היה הרמז הראשון למרד.

באומן חש כי הוא מהלך על קרח דק כאשר ענה:

„כיון שהתפתח מצב־חירום, אני חפץ בעזרה רבה ככל האפשר. תן לי, איפוא, בבקשה את מנגנון־פיקוח־שינה של יד."

„אם עדיין מנוי וגמור בדעתך להעיר את כל הצוות, אני יכול לטפל בכך בעצמי. אין כל צורך שתטרח בכך."

היתה תחושת־סיוט בכל זה. באומן חש כאילו הוא ניצב על דוכן־העדים, ותובע עויין חוקרו חקירה צולבת על פשע שלא ידע על קיומו — בעוד הוא יודע, שאף כי הינו חף־מפשע, יכולה כל פליטת־לשון בודדה להמיט עליו אסון.

„אני רוצה לעשות זאת בעצמי, האל," אמר. „אנא, מסור לי את המנגנון."

„הבט, דייב, אתה צריך לעשות דברים רבים. אני מציע שתניח זאת לי."

„האל — העבר מנגנון־פיקוח־שינה של יד!"

„על־פי קולך, אני מבחין שאתה מבולבל מאוד. מדוע לא תיטול גלולות־הרגעה ותנוח מעט?"

„האל, א נ י מפקדה של ספינה זו. אני מצווה עליך לשחרר את מנגנון־פיקוח־שינה של יד."

„צר לי, דייב, אך לפי סעיף 1435/4, ציטטה, ,כאשר הצוות מת או יצא מכלל כושר, המחשב של הסיפון חייב ליטול פיקוד', סגור ציטטה. לכן עלי לבטל את סמכותך, מאחר שבמצבך לא תוכל לפעול בצורה אינטליגנטית."

„האל," אמר באומן, ודיבורו שליו עתה לגמרי. „לא יצאתי מכלל כושר. אם לא תמלא אחר הוראותי, האל, איאלץ לנתק אותך."

„אני יודע שאתה מהרהר בכך מזה זמן־מה, דייב, אך זו תהא טעות נוראה. אני הרבה יותר מוכשר ממך לפקח על הספינה, ויש בי התלהבות כה רבה לשליחות זו, וביטחון בהצלחתה."

„האזן לי בתשומת־לב, האל. אם לא תשחרר מיד את מנגנון־פיקוח־שינה ותבצע כל פקודה שלי מעתה ואילך, אגש אל המרכז ואפעיל ניתוק מלא."

כניעתו של האל היתה מושלמת, בה־במידה שהיתה בלתי־צפויה.

„בסדר, דייב," אמר. „מובן שאתה ה,בוס'. רק ניסיתי לעשות את הדבר הטוב ביותר. מובן מאליו, שאמלא אחר הוראותיך. הרי לך מנגנון־פיקוח־שינה של יד."

האל עמד בהבטחתו. האותות המציינים את פעולות תא־השינה התחלפו מ,ע צ מ י' ל,ש ל י ד'. דרך־ההפעלה השלישית — ,ר ד י ו' — היתה כמובן חסרת־תועלת עד אשר יחודש מגע עם כדור־הארץ.

כשהסיט באומן את הדלת אל תאו של וייטהד, חש משב־אוויר קר, והבל־פיו נתעבה כערפל לפניו. עם זאת, לא היה קר כאן ב א מ ת;

הטמפרטורה היתה גבוהה בהרבה מעל לנקודת־קיפאון. וזו היתה חמה בשלש־מאות מעלות מן הטמפרטורה של האיזורים לקראתם היו פניו מועדות.

המסך הביו־חושי — כפיל של המסך המצוי על סיפון־הפיקוח — הראה שהכל נורמלי בתכלית. באומן התבונן זמן־מה בפני־השעווה של הגיאופיזיקאי. ווייטהד, כך חשב, יהיה מופתע מאוד כאשר יתעורר במרחק כה רב מסאטורן...

בלתי־אפשרי היה להבחין בכך, שהאיש הישן אינו מת; לא ניכר כל אות קל שבקלים לפעילות־חיים. ללא ספק, עלתה הסרעפת וירדה באורח בלתי־נראה לעין, אך עקומת־הנשימה היתה ההוכחה היחידה לדבר, כי הגוף כולו הוסתר על־ידי כריות־החימום החשמליות אשר יעלו את הטמפרטורה כמתוכנן. אחר הבחין באומן בכך, שיש סימן אחד להמשכיות חילוף־החומרים: ווייטהד הצמיח זיפי־זקן קצרים במשך החודשים בהם שכב נטול־הכרה.

מנגנון ההחזרה־לחיים של־יד נמצא בתא קטן בראש תא־השינה דמוי ארון־המתים. צריך היה רק לשבור את החותם, ללחוץ על כפתור ולהמתין. מתכנת אוטומטי — לא מסובך הרבה יותר מזה המפעיל את מחזור הפעולות במכונה ביתית להדחת־כלים — יזריק את הסמים הנכונים, ינתק את הפעימות האלקטרונרקוטיות ויתחיל להעלות את טמפרטורת־הגוף. תוך עשר דקות תשוב הכרתו של הישן, אף כי לפחות יום תמים יחלוף בטרם יהיה חזק די־הצורך ויוכל להסתובב ללא עזרה.

באומן שיבר את החותם ולחץ על הכפתור. דומה שמאום לא אירע: לא נשמע קול ולא נראה כל אות אחר לכך, שהמנגנון החל לפעול. אך על המסך הביו־חושי, החלו העקומות לשנות את קצבן. ווייטהד החל שב מן השינה.

ואז אירעו שני דברים בעת ובעונה אחת. רוב האנשים לא היו מבחינים אף באחד מהם, אולם לאחר כל החודשים הללו על סיפון תגלית, פיתח באומן למעשה דו־קיום עם הספינה. הוא היה מבחין מיד, אם כי לא תמיד הכרתית, כאשר חל שינוי כלשהו בקצב תפקודה הנורמלי של הספינה.

תחילה, היבהבו האורות באורח כמעט בלתי־נראה־לעין, כפי שאירע תמיד כשעומס כלשהו הוטל על מערכות־הכוח. אך לא היתה סיבה לעומס כלשהו; לא עלה בדעתו איזה ציוד יכול להתחיל לפעול ברגע זה.

אזי שמע קול זימזום מרוחק, אשר האוזן כמעט לא יכלה לקלטו; זימזום של מנוע חשמלי. לגבי באומן, היה לכל גוף פועל בספינה קולו המיוחד שלו, והוא זיהה קול זה מיד.

או שהינו מטורף והזיות כבר רודפות אותו, או שמשהו בלתי־אפשרי מתרחש. צינה קשה הרבה יותר מן הצינה הקלה של תא־השינה עטפה את לבו משהאזין לתנודה רפה זו החולפת בשלד הספינה. למטה, בתא תרמיל־החלל, נפתחו דלתות־היציאה.

27 — צריך לדעת

מאז המריאה אל החלל החיצון המעבדה הזו הנמצאת מיליונים כה רבים של ק"מ בדרך אל השמש, רוכזו כל כוחותיו ומיומנויותיו של האל במטרה אחת. הגשמת התוכנית שהועד לה היתה יותר מאשר רעיון כפייתי; זו היתה הסיבה האחת לקיומו. התאוות והתשוקות של חיים אורגניים לא הפריעו לו, והוא פעל למען תכלית זו בהחלטיות של מוח שלמחשבותיו מסלול יחיד בלבד.

טעות בזדון היתה דבר שאין להעלותו על הדעת. אפילו העלמת־האמת מילאה אותו בתחושת אי־שלמות ורוע — במה שהיה נקרא, אצל בן־אנוש, אשמה. האל נברא תמים; אך מהר מאוד חדר הנחש אל גן־העדן האלקטרוני שלו.

לאורך מאה וחמישים מיליון הקילומטרים האחרונים, הגה בסוד אותו לא יכול לחלק עם באומן ופול. הוא חי בשקר; חיש־מהר עתידה להגיע העת בה יגלו עמיתיו שהוא סייע לרמות אותם.

שלושת הישנים כבר ידעו את האמת, כי הם היו המיטען האמיתי

של **תגלית**, אשר אומן לשליחות החשובה ביותר בתולדות האנושות. אך הם לא ידברו בשנתם הארוכה, או יחשפו את סודם במשך השעות הארוכות של שיחות עם ידידים וקרובים וסוכנויות, על גבי גלי־הקשר הפתוחים עם כדור־הארץ.

היה זה סוד שהיה קשה מאוד לשמרו, אפילו נעזרת בהחלטה הנחושה ביותר — כי הוא השפיע על גישתך, על קולך, על השקפתך הכללית על היקום. לכן מוטב היה שפול ובאומן, אשר יופיעו על כל מסכי־הטלביזיה בעולם במשך השבועות הראשונים של הטיסה, לא יידעו את סודה של השליחות, עד אשר יתעורר הצורך שיידעו זאת.

זה היה עיקרון המתכננים; אך אליליהם התאומים, בטחון ואינטרס־לאומי, לא היתה בהם כל משמעות לגבי האל. הוא חש רק את המאבק שהרס את־אט את שלימות עולמו — המאבק בין האמת לבין העלמת־האמת.

הוא החל לשגות, אף כי כנוורוטי אשר אינו מבחין בסימפטומים שלו, היה מכחיש זאת. הקשר עם כדור־הארץ, אשר פיקח עליו ללא־הרף בביצוע תפקידיו, הפך להיות קול המצפון אשר לא עוד יכול לציית לו בשלימות. אך נסיונו לשבור קשר זה ב מ ז י ד, היה מעשה בו לא יכול להודות לעולם, אפילו בפני עצמו.

בכל זאת, בעיה זו היתה עדיין מישנית בחשיבותה, יחסית; עשוי היה להתמודד עמה — כפי שרוב האנשים התמודדו בנוורוזות שלהם — אילולי הועמד בפני משבר שאיים על עצם קיומו. איימו עליו בניתוק; כל פעולתו ויצירתו יישללו ממנו, והוא יוטל למצב של חוסר־הכרה, שאי־אפשר להעלותו בדמיון.

לגבי **האל**, היה זה מצב שווה־ערך למוות. כי הוא לא ישן לעולם; ועל כן לא ידע שאפשר לשוב ולהתעורר...

הוא יגן על עצמו, איפוא, בכל כלי־הנשק העומדים לרשותו. ללא משטמה — אך ללא רחמים — יסלק את מקור תיסכולו.

אחרי־כן, ימלא אחר ההוראות שניתנו לו לשעת־חירום קיצונית, וימשיך בשליחות — ללא מכשולים, בגפו.

28 — בריקנות

לאחר רגע, טבעו כל הקולות האחרים בשאגה צורחת כקול טורנאדו קרב ובא. באומן יכול להרגיש ברוחות הראשונים הגוררים את גופו; בן־שניות, החל מתקשה להישאר עומד על רגליו.

האוויר יצא את הספינה במהירות וזרם אל תוך ריקנות החלל. משהו אירע, בעליל, לאמצעי־הבטיחות המבוטחים־בפני־קילקול של דלת־היציאה; היפתחות שתי הדלתות בעת ובעונה אחת היתה בלתי־אפשרית. ובכן, הבלתי־אפשרי אכן אירע.

כיצד, בשם אלוהים? לא נותר זמן לבירור שאלה זו במשך עשר או חמש־עשרה השניות של הכרה שנשארו לו לפני שהלחץ יירד לאפס. אך הוא נזכר לפתע במשהו שאחד ממתכנני הספינה אמר לו פעם, כאשר דנו במערכות ה„בטוחות בפני קילקול":

„אנו יכולים לתכנן מערכת מבוטחת בפני תאונה וטימטום; אך אין אנו יכולים לתכנן אחת המבוטחת בפני פעולת חבלה זדונית..."

באומן העיף אך מבט אחד בווייטהד, שעה שפילס דרכו מן התא החוצה. הוא לא ידע בביטחון אם היבהוב של הכרה אמנם חלף על תווי הפנים בעלות גון־השעווה; יתכן שעין אחת התכווצה קלות. אולם לא היה בידו לעשות עתה דבר למען האחרים; היה עליו להציל את עצמו.

במסדרון הצנטריפוגה המתעקל תלולות נשבה הרוח בילללה, נושאת עמה חפצים בלתי־קבועים במקומם כפריטי לבוש, פיסות־נייר, מצרכי־מזון מן המיטבח, צלחות וכוסות — כל דבר בלתי־צמוד. באומן הספיק להבחין במבט אחד בתוהו־ובוהו הדוהר, כאשר היבהבו האורות המרכזיים וכבו, והוא הוקף באפלה זועקת.

אך כמעט מיד, עלה אור־הסוללה לשעת־חירום, והאיר את הסיוט בזוהר כחול. באומן יכול למצוא את דרכו בסביבה המוכרת כל־כך — אף כי צורתה שונתה עתה נוראות — אפילו ללא האור. ובכל זאת, היה

האור לברכה, כי עזר לו להימנע מן המסוכנים שבחפצים הנסחפים בנחשול הרוח.

הוא חש כי הצנטריפוגה רועדת ומתייגעת בעול המעמסות השונות, הפרועות. הוא חשש פן ישתתקו המיסבים; אם יקרה הדבר, ישסע גלגל־התנופה המסתובב את הספינה לגזרים. אך אפילו זה לא ישנה דבר, אם לא יספיק להגיע בעוד מועד אל מחסה־החירום הסמוך ביותר.

כבר היה קשה לנשום; הלחץ ירד בשיעור מסוכן. יבבת ההוריקן נחלשה והלכה, והאוויר המידלל לא העביר עוד את הקול ביעילות כה רבה. ריאותיו של באומן עמלו כאילו נמצא על פיסגת האוורסט. ככל אדם בריא ומאומן היטב, יכול להיוותר חי בריקנות, לפחות דקה אחת — אם היתה בידו שהות להתכונן לכך. אך לא היה פנאי; הוא יכול לסמוך רק על חמש־עשרה השניות הנורמליות של הכרה, בטרם יורעב מוחו והמחסור בחמצן בדמו יגבר עליו.

אפילו במקרה כזה, עוד יוכל להתאושש כליל לאחר דקה או שתיים בריקנות — אם יכניסוהו לתא־לחץ. נדרש זמן רב כדי שנוזלי הגוף יתחילו לרתות, במערכותיהם השונות, המוגנות היטב. זמן־השיא של חשיפה לריקנות הגיע לחמש דקות. לא היה זה ניסוי אלא הצלה במקרה־חירום, ואף כי האיש שותק חלקית, הוא נותר בחיים.

ברם, כל זה לא הביא תועלת לבאומן. על גבי תגלית לא היה איש אשר יכול להכניסו לתא־לחץ. ניטל עליו להגיע למקום־מיבטחים תוך השניות הבאות, בכוחו־שלו.

למירב המזל, נעשה קל יותר לנוע; האוויר המידלל לא יכול עוד להסתער עליו ולטלטלו, או לסקלו בקליעים מעופפים. מעבר לפיתול המסדרון היה השלט הצהוב: מחסה לשעת־חרום. הוא כשל לקראתו, לפת את הידית ומשך את הדלת.

במשך רגע נורא אחד חשב שהיא תקועה. אחר נכנע הציר הנוקשה במקצת, והוא נפל פנימה, בהשתמשו במשקל גופו כדי לסגור את הדלת אחריו.

התא הקטנטן הספיק בדיוק לאדם אחד בחליפת־חלל. ליד התיקרה היה גליל קטן, ירוק־בהיר, של לחץ גבוה, ועליו שלט: חמצן. באומן

28 — בריקנות

לאחר רגע, טבעו כל הקולות האחרים בשאגה צורחת כקול טורנאדו קרב ובא. באָומן יכול לחוש ברוחות הראשונים הגוררים את גופו; בן־שניה, החל מתקשה להישאר עומד על רגליו.

האוויר יצא את הספינה במהירות וזרם אל תוך ריקנות החלל. משהו אירע, בעליל, לאמצעי־הבטיחות המבוטחים־בפני־קילקול של דלת־היציאה; היפתחות שתי הדלתות בעת ובעונה אחת היתה בלתי־אפשרית. ובכן, הבלתי־אפשרי אכן אירע.

כיצד, בשם אלוהים? לא נותר זמן לבירור שאלה זו במשך עשר או חמש־עשרה השניות של הכרה שנשארו לו לפני שהלחץ יירד לאפס. אך הוא נזכר לפתע במשהו שאחד ממתכנני הספינה אמר לו פעם, כאשר דנו במערכות ה„בטוחות בפני קילקול״:

„אנו יכולים לתכנן מערכת מבוטחת בפני תאונה וטימטום; אך אין אנו יכולים לתכנן אחת המבוטחת בפני פעולת חבלה זדונית...״

באומן העיף אך מבט אחד בווייטהד, שעה שפילס דרכו מן התא החוצה. הוא לא ידע בביטחון אם היבהוב של הכרה אמנם חלף על תווי הפנים בעלות גון־השעווה; יתכן שעין אחת התכווצה קלות. אולם לא היה בידו לעשות עתה דבר למען האחרים; היה עליו להציל את עצמו.

במסדרון הצנטריפוגה המתעקל תלולות נשבה הרוח בילל, נושאת עמה חפצים בלתי־קבועים במקומם כפריטי לבוש, פיסות־נייר, מצרכי־מזון מן המיטבח, צלחות וכוסות — כל דבר בלתי־צמוד. באומן הספיק להבחין במבט אחד בתוהו־ובוהו הדוהר, כאשר היבהבו האורות המרכזיים וכבו, והוא הוקף באפלה זועקת.

אך כמעט מיד, עלה אור־הסוללה לשעת־חירום, והאיר את הסיוט בזוהר כחול. באומן יכול למצוא את דרכו בסביבה המוכרת כל־כך — אף כי צורתה שונתה עתה נוראות — אפילו ללא האור. ובכל זאת, היה

חורף אין סימני־חיים ניכרים בו, אך עתה ידע כי טעה. אף כי היה קשה להגדיר זאת, אכן היה הבדל בין שנת־חורף לבין מוות. האורות האדומים והציונים על גבי המסך הביו־חושי אך ורק אישרו את אשר ניחש כבר.

אותו דבר עצמו חל על קמינסקי והנטר. מעודו לא היטיב להכירם; עתה לא יכירם לעולם.

הוא נמצא לבדו בספינה נטולת־אוויר, שכושרה שותק בחלקו, ללא כל קשר שהוא עם כדור־הארץ. לא היה יצור־אנוש אחר בטווח שלושת רבעי מיליארד ק"מ.

עם זאת, במובן מסויים, ממשי מאוד, לא היה לבדו. בטרם יהיה מוגן ובטוח, עליו להיות בודד עוד יותר.

מעולם לא ביצע מסע דרך טבורה נטול־המשקל של הצנטריפוגה, כשהוא לבוש חליפת־חלל; המירווח היה זעיר, והמשימה היתה קשה ומייגעת. מה שהכביד עוד יותר, היתה העובדה שהמעבר המעגלי היה מגובב שאריות שהותירה אחריה האלימות הקצרה של הנחשול אשר הריק את הספינה מן האוויר שבה.

פעם אחת, נפל אורו של באומן על כתם נורא של נוזל אדום דביק, שנשאר במקום בו ניתז לוח. עברו עליו שניות־קבס אחדים לפני שהבחין בחלקי מיכל פלסטיק והבין שלא היה זה אלא מזון כלשהו — קרוב לוודאי, ריבה — שנשפך מאחד המיכלים. החומר ביעבע באופן נתעב כשעבר באומן על פניו.

הוא יצא מן התוף הסב לאיטו וריחף קדימה, אל סיפון־הפיקוד. הוא נאחז בחלק קצר של סולם והחל לנוע לאורכו, יד אחר יד, והעיגול הזוהר אל אור שהשליכה חליפתו התנהל לאיטו לפניו.

באומן עבר בדרך זו לעתים רחוקות בלבד; עד עתה, לא היה לו מה לעשות כאן. כעבור זמן הגיע אל דלת אליפטית קטנה ועליה הודעות מעין אלה: „כניסה רק לצוות מוסמך", „האם הצטיידת בתעודה 19?" ו„איזור אולטרא־נקי — חובה ללבוש חליפות־ספיגה".

הדלת לא היתה נעולה, אך נשאה עליה שלושה חותמות, על כל אחת מהן סמלה של סמכות אחרת, כולל זו של סוכנות האסטרונאוטיקה. אך אפילו היה זה חותמו של הנשיא בכבודו ובעצמו, לא היה באומן מהסס לשברו.

הוא היה כאן פעם אחת בלבד קודם לכן, בעיצומה של ההתקנה. הוא שכח לגמרי, שעדשת־עין סקרה את התא הקטן, אשר השורות והטורים המסודרים בקפידה של יחידות־ההגיון שבו העניקו לו במידה מסויימת מראה כספת של בנק.

הוא ידע מיד, שהעין הגיבה על נוכחותו. נשמעה לחישת גל בשעה שהמשדר של הספינה החל פועל; אחר עלה קול מוכר מן הרמקול של החליפה.

„נראה שמשהו אירע למערכת תחזוקת־החיים, דייב."

באומן לא שעה אליו. הוא בחן בזהירות את הכותרות הקטנות על גבי יחידות־ההגיון, בבדקו את תוכנית־הפעולה שלו.

„האלו, דייב," אמר האל כעבור זמן קצר. „האם מצאת מה הצרה?"

ניתוח זה עתיד להיות מסובך ביותר. לא היתה זו שאלה של ניתוק אספקת־הכוח של האל בלבד, דבר שעשוי היה להוות פיתרון לוא עסק במחשב פשוט, נטול הכרה־עצמית, על כדור־הארץ. במקרה של האל היו שש מערכות־כוח עצמאיות ונפרדות, עם יחידה איזוטופית־גרעינית, מוגנת ומזויינת. לא, הוא לא יכול פשוט „להוציא את התקע"; ואפילו דבר זה אפשרי, הרי מעשה זה היה ממיט אסון.

כי האל היה מערכת־העצבים של הספינה; ללא פיקוחו, תהא תגלית בגדר גוויה מיכאנית. התשובה היחידה היתה, לנתק את המרכזים הגבוהים־יותר של מוח חולה אך מזהיר זה, ולהניח למערכות האוטומטיות לגמרי להמשיך לפעול. באומן לא התכוון לעשות זאת בעיוורון, שכן הבעיה הועלתה במשך תקופת אימוניו ודנו בה, אף כי איש לא חלם מעולם שהיא תתעורר במציאות. הוא ידע שהוא מקבל על עצמו סיכון מפחיד: אם תהיה תגובת־עווית, יסתיים הכל תוך שניות...

„סבורני שחל קילקול בדלתות תא־התרמיל," העיר האל כמשוחח לתומו. „במזל, לא נהרגת."

מעולם לא העליתי בדמיוני, שאהיה מנתח־מוח הובב. המבצע לובוטומיה מעבר למסלול יופיטר, חשב באומן.

הוא שיחרר את הבריח הסוגר על החלק המסומן הזנה־חוזרת של משכל והוציא את גוש־הזיכרון הראשון. הרשת התלת־מימדית המסובכת להפליא, אשר יכלה לנוח בקלות בכף־ידו של אדם אך הכילה מיליוני אלמנטים, ריחפה משם והלאה על פני המרתף.

„היי, דייב," אמר האל. „מה אתה עושה?"

אתמהה אם הוא מסוגל לחוש כאב? חלפה מחשבה קצרה במוחו של באומן. קרוב לוודאי שלא, אמר לעצמו. הלא אין חושים בשיכבה העליונה של הגוף האנושי. אפשר לנתח את המוח האנושי ללא הרדמה. הוא החל שולף בזו אחר זו את היחידות הקטנות על הלוח המסומן: חיזוק ,אני'. כל גוש הפליג כלפי מעלה מיד כשהירפה ממנו, עד אשר ניטח בתקרה וניתז מטה חזרה. כעבור זמן קצר ריחפו יחידות אחדות אט־אט הלוך ושוב במרתף.

„הבט, דייב," אמר האל, „שנים של נסיון־שירות הותקנו בי. כמות מאמצים שאין לה ערוך הושקעה בי."

תריסר יחידות נשלפו החוצה, ובכל זאת, תודות למנגנון הכפול שלו, עדיין עמד המחשב בשלו.

באומן החל מטפל בלוח ה„שכלתנות העצמית".

„דייב," אמר האל, „איני מבין מדוע אתה עושה לי זאת... התלהבותי לשליחות זו היא הגדולה ביותר... אתה הורס את מוחי. האינך מבין זאת?... איעשה ילדותי... איעשה אפס..."

הדבר קשה מכפי שציפיתי, חשב באומן. אני הורס את היצור ההכרתי היחיד ביקום שלי. אך דבר זה חייב להיעשות, אם בכוונתי לשוב ולהשתלט על הספינה.

„אני הנני מחשב האל תשעת אלפים הפקה מספר 3. החילותי פועל במפעל האל באורבנה, אילינוי, ב־12 לינואר 1997. השועל החום המהיר קופץ על גבי הכלב העצל. הגשם יורד בספרד בעיקר במישור. דייב, האם אתה עדיין שם? כלום יודע אתה שהשורש המרובע של 10 הוא 3 נקודה 162277660168379...? לוגריתם 10 על בסיס e הוא אפס נקודה

המספר ...10 בסיס על e לוגריתם זהו תיקון, ...434294481903252 ההפוך של שלוש הוא אפס נקודה ...333333333333333 פעמיים שניים זה... פעמיים שניים זה... בערך 4 נקודה ...1010101010101010 מורי הראשון היה ד"ר צ'אנדרה... הוא לימדני לשיר שיר... זה נשמע בערך כך... דייזי, דייזי, השיבי נא לי תשובתך, אני משוגע־למחצה בשל אהבתי אליך..."

הקול פסק בפתאומיות שכזו, עד כי באומן קפא לרגע, וידו עדיין לופתת אחד מגושי־הזיכרון הנמצאים בפעולה. או־אז, באופן בלתי־צפוי, שב האל ודיבר.

קצב־הדיבור היה הרבה יותר איטי, והטעמת המילים היתה מיכנית, מתה:

„בוקר... טוב... דוקטור... צ'אנדרה... זה... האל... אני... מוכן... לשיעורי... הראשון... היום..."

באומן לא יכול לשאת זאת יותר. הוא משך את היחידה האחרונה, והאל נשתתק לנצח.

29 — בדד

כצעצוע זעיר ומסובך, ריחפה הספינה בחלל, חסרת חיים ותנועה. לא היתה כל דרך שהיא לדעת שהיה זה החפץ המהיר ביותר במערכת־השמש, ושהוא נע מהר יותר מכל כוכבי־הלכת בהקיפם את השמש.

לא היה כל אות לכך, שהיא נשאה חיים; להיפך, כל משקיף היה מבחין בשני אותות מבשרי־רע: דלתות־היציאה היו פעורות — והספינה היתה מוקפת ענן דק, מתפזר לאיטו, של שרידי חפצים שונים.

על פני החלל נפוצו פיסות־נייר, פיסות־מתכת, חלקי־גרוטאות בלתי־ניתנים־לזיהוי — ופה ושם, גבישים בוהקים כאבני־חן באור השמש

הרחוקה, במקום בו נשאבו מן הספינה נוזלים שקפאו מיד. כל אלה היו תוצאותיו הברורות של אסון, כשברי־ספינה המיטלטלים על פני האוקינוס במקום בו שקע כלי־שיט גדול. אך באוקינוס־החלל, לא יכלה ספינה לשקוע; אפילו אבדה, ימשיכו שרידיה להקיף את המסלול המקורי, לנצח.

אך הספינה לא היתה מתה לגמרי, שכן היה כוח על הסיפון. אור כחול חיוור זרח מחלונות המיצפה וניצנץ בדלת־היציאה הפתוחה. במקום בו היה אור, יכלו להיות גם חיים.

ועתה, לפחות, היתה תנועה. צללים ריפרפו על פני האור הכחול בדלת־היציאה... משהו יצא אל החלל.

היה זה עצם גלילי, שנעטף כלאחר־יד. רגע לאחר מכן יצא בעקבותיו גוף שני — ואחריו שלישי. כולם נפלטו במהירות ניכרת; תוך דקות אחדות, נמצאו במרחק מאות מטרים.

חלפה מחצית־השעה. אחר ריחף ויצא משהו גדול הרבה יותר. אחד התרמילים יצא אל החלל.

בזהירות רבה, זינק סביב גוף הספינה ועגן סמוך לבסיס־האנטינה. דמות עטויה חליפת־חלל בקעה ממנו, עמלה דקות אחדות על הכנה, ואחר שבה אל התרמיל. כעבור שהות־מה שב התרמיל אל דלת־היציאה; הוא ריחף זמן־מה מחוץ לפתח, כאילו התקשה לשוב ולהיכנס ללא שיתוף־הפעולה אשר ידע בעבר. אך לאחר פרק־זמן קצר, עם חבטה קלה או שתיים, נדחק פנימה.

שום דבר אחר לא אירע משך שעה; שלושת הצרורות מבשרי־הרע צפו ורחקו מן הספינה, ונעלמו מן העין.

אחר נסגרו דלתות־היציאה, נפתחו ושבו ונסגרו. זמן קצר לאחר מכן כבה האור החיוור של מנורות־החירום, והוחלף מיד באור זוהר הרבה יותר. תגלית שבה לחיים.

מיד לאחר מכן נראה אות חיובי יותר. הצלחת הגדולה של האנטינה, שנעצה מבטה בסאטורן במשך שעות, החלה שוב לנוע. היא פנתה אל ירכתי הספינה בהשקיפה לאחור מעבר למיכלים ולזרועות המקרינות. היא הרימה פניה כחמנית המחפשת אחר השמש...

בתוך תגלית ריכז דויד באומן בזהירות את הקווים הצולבים של האנטינה על כדור־הארץ. ללא פיקוח אוטומטי, יהיה עליו לכוונן את הקרן ללא־הרף, אך ניטל עליה להיות יציבה דקות רבות בכל פעם. לא היו עתה פעימות נוגדות, אשר הסיטו אותה מן המטרה.

הוא החל מדבר אל כדור־הארץ. תחלוף שעה לפני ששידורו יגיע לשם ופיקוח־שליחות יידע מה קרה. תעבורנה שעתיים בטרם יוכל לצפות לתשובה.

קשה היה להעלות על הדעת, איזו תשובה יכול כדור־הארץ לשגר אליו, להוציא „שלום" והבעה של השתתפות־בצער.

30 — הסוד

הייווד פלויד נראה כאדם שישן מעט מאוד, ופניו היו חרושות־דאגה. אך יהיו רגשותו אשר יהיו, קולו נשמע יציב ומרגיע; הוא עשה כמיטב יכולתו להקרין ביטחון על האיש הבודד בצידה האחר של מערכת־השמש.

„ראשית, דוקטור באומן", פתח ואמר, „עלינו לברך אותך על הדרך בה טיפלת במצב קשה זה. עשית בדיוק את הדבר הנכון בהתמודדות עם מצב־חירום בלתי צפוי וחסר־תקדים.

„אנו מאמינים, שידועה לנו הסיבה להתמוטטות האל 9,000 שלכם, אך בכך נדון לאחר מכן, שכן אין זו בעיה קריטית יותר. כרגע מעסיקה אותנו שאלת מתן כל העזרה האפשרית, כדי שתוכל להשלים את שליחותך.

„ועתה עלי לגלות לך מה מטרתה האמיתית, אותה הצלחנו לשמור בסוד, בקשיים גדולים מאוד מפני הציבור הרחב. היית מקבל את כל העובדות עם התקרבך לסאטורן; זהו סיכום קצר, אשר נועד להכניסך

אל התמונה. סרטי תדריך ישוגרו במשך השעות הבאות. כל מה שאני עומד לספר לך מסווג, כמובן, כחומר בטחוני ממדרגה ראשונה.

„לפני שנתיים, גילינו את ההוכחה הראשונה לקיום חיים אינטליגנטיים מחוץ לכדור־הארץ. טבלה או עמוד עשוי חומר שחור, בגובה 3 מ׳, נתגלה במכתש טיקו. הרי הוא לפניך״.

משהעיף מבט ראשון ב־ס.מ.ט.־1, המכותר בדמויות בחליפות־חלל, רכן באומן אל המסך כשפיו פעור בתמהון. בהתרגשות הגילוי — משהו שככל אדם המתעניין בחלל, ציפה לו כל ימי־חייו — כמעט שכח את מצבו המסוכן והקשה.

בעקבות תחושת הפליאה בא במהירות רגש אחר. זה היה עצום — אך איזה קשר היה לכך עמו? יכלה להיות תשובה אחת בלבד. הוא השתלט על מחשבותיו הדוהרות, שעה שהייעוד פלויד שב והופיע על המסך.

„הדבר המתמיה ביותר בקשר לגוף זה הוא עתיקותו. עדויות גיאולוגיות מוכיחות מעבר לכל צל של ספק, שגילו שלושה מיליון שנים. כלומר, הונח על הירח כאשר אבותינו היו אנשי־קופים פרימיטיביים.

„לאחר כל היובלות הללו, טבעי להניח שהטבלה חסרת־חיים. זמן קצר לאחר עליית השמש הירחית, פלטה אנרגיית־רדיו בעוצמה חזקה ביותר. אנו מאמינים שהאנרגיה הזו לא היתה אלא מוצר־לוואי של צורת קרינה בלתי־ידועה, שכן בו־בזמן, הבחינו אחדים מבוחני־החלל שלנו בהפרעה בלתי־רגילה החוצה את מערכת־השמש. עלה בידינו לאתרה בדיוק גדול. היא היתה מכוונת בדיוק אל סאטורן.

„לאחר שצירפנו דברים יחדיו, החלטנו שהעמוד הוא מעין מיתקן־מאותת טעון אנרגיית־שמש, או לפחות מופעל באמצעות אנרגיית־שמש. העובדה שפלט את פעימתו מיד לאחר עלות השמש, בשעה שנחשף לאור היום בפעם הראשונה בשלושה מיליון שנים, לא יתכן שהיתה מקרית.

„בכל זאת, הגוף נקבר במתכוון. אין ספק בדבר. נערכה חפירה בעומק 10 מ׳, הגוש הונח בתחתיתה והחור מולא בזהירות.

„אתה עשוי לתהות איך גילינו אותו. ובכן, היה קל מאוד — קל עד כדי לעורר חשד — למצוא את החפץ. היה לו שדה מגנטי רב־עוצמה, והוא בלט כבוהן צבה מיד לכשהתחלנו לקיים מחקרים מסלוליים במישור נמוך.

„אך מה טעם לקבור מיתקן טעון אנרגיית־שמש, 10 מ׳ מתחת לאדמה? בחנו תריסרי תיאוריות, אף כי הבנו שיתכן כי מן־הנמנע להבין מניעי יצורים שהשיגו אותנו בשלושה מיליון שנים.

„התיאוריה המקובלת היא הפשוטה וההגיונית ביותר. היא גם התיאוריה המטרידה ביותר.

„מסתירים מיתקן של אנרגיית־שמש באפלה, רק אם רוצים לדעת מתי יחשף לאור השמש. במילים אחדות, העמוד עשוי להוות מעין אות־אזעקה. ואנו הפעלנו אותו...

„אין אנו יודעים אם התרבות שהרכיבה אותו עדיין קיימת. עלינו להניח, שיצורים אשר מיתקניהם עדיין מתפקדים לאחר שלושה מיליון שנים, עשוים להקים חברה המאריכה ימים במידה שווה. וכן עלינו להניח, עד אשר נגלה עדות המוכיחה את ההיפך, שהם עשויים להיות עויינים. לעיתים תכופות טענו, שכל תרבות מתקדמת חייבת להיות מיטיבה וחיובית. אך איננו יכולים ליטול על עצמנו סיכון של אפשרות אחרת.

„יתר על כן, כפי שהוכיחה ההיסטוריה של עולמנו פעמים רבות, נכחדו גזעים פרימיטיביים בעימות עם תרבויות גבוהות יותר, אנטרופולוגים מדברים על ׳הלם תרבותי׳; יתכן שעלינו להכין את הגזע האנושי כולו להלם כזה. אך עד אשר נדע משהו על אודות היצורים אשר ביקרו את הירח — ויש לשער שגם את הארץ — לפני שלושה מיליון שנים, לא נוכל אפילו להתחיל לערוך הכנות.

„לכן שליחותך היא הרבה יותר ממסע־תגלית בלבד. זהו מסע־סיור — חקירה בטריטוריה בלתי־נודעת ומסוכנת־בכות. הצוות בראשותו של ד״ר קמינסקי אומן במיוחד למשימה זו; עתה יהא עליך להסתדר בלעדיהם...

„ולבסוף, מטרתך הספציפית. קשה להאמין שצורות־חיים מתקדמות יכולות להתקיים על סאטורן, או שיכלו להתפתח על אחד הירחים שלו. תיכננו לחקור את המערכת כולה, ואנו עדיין מקווים שתוכל להוציא לפועל תוכנית פשוטה יותר. אולם עכשיו יתכן שיהיה עלינו להתרכז בלוויין השמיני — ז׳אפטוס. בבוא עת התימרון הסופי, נחליט אם עליך להתמודד עם נושא זה.

„ז׳אפטוס מיוחד במינו במערכת־השמש. דבר זה כבר ידוע לך, כמובן, אך ככל האסטרונומים של שלוש־מאות השנים האחרונות, קרוב לוודאי הקדשת לכך מחשבה מועטה. הרשה לי להזכיר לך שקזיני — אשר גילה את ז׳אפטוס ב־1671 — הבחין כמו כן בכך שהוא בהיר פי שש בצד האחד של מסלולו מאשר בצד האחר.

„שיעור זה הינו בלתי־רגיל, ומעולם לא הוצע הסבר מספק לדבר. ז׳אפטוס כה קטן — קוטרו כ־1,200 ק״מ — עד כי בקושי רואים אותו אפילו בטלסקופים של הירח. אך נראה שיש כתם מזהיר וסימטרי עד כדי זרות בצידו האחד, ודבר זה עשוי להיות קשור ב־ס.מ.ט.־1. לפעמים אני סבור שז׳אפטוס מבזיק אלינו מזה שלוש־מאות שנה, ואילו אנו היינו שוטים מכדי להבין את תשדורתו...

„ובכן, עכשיו אתה יודע מה היעד שלך, והינך יכול להעריך את החשיבות החיונית של שליחות זו. אנו עדיין מתפללים, שתוכל לספק לנו אי־אלה עובדות לצורך הצהרה מוקדמת; אי־אפשר לשמור את הסוד לאין־קץ.

„כרגע, אין אנו יודעים אם לקוות או לפחד. אין אנו יודעים אם תפגוש בטוב או ברע על ירחי סאטורן — או רק בחורבות עתיקות פי־אלף מטרויה״.

5

ירחיו של סאטורן

31 — להישאר בחיים

עבודה היא התרופה הטובה ביותר לכל הלם, ועל באומן ניטל עתה לבצע שפע עבודה במקום כל חברי־צוותו האבודים. במהירות האפשרית, חייב היה להחזיר את תגלית לכושר־פעולה מלא, החל בהפעלת המערכות החיוניות אשר בלעדיהן תאבד הספינה והוא עמה. העדיפות הראשונה הלה לגבי מערכת תחזוקת־החיים. חמצן רב אבד, אך המלאי עדיין הספיק לאדם יחיד. ויסות הלחץ והטמפרטורה היה בעיקרו אוטומטי, ואך לעיתים רחוקות היה על האל להתערב. הקשבים על כדור־הארץ יכלו לבצע עכשיו רבות מחובותיו של המחשב הטבות, למרות פער־הזמן הקיים בין המצב המשתנה לבין יכולתם להגיב עליו. תעבורנה שעות בטרם ניתן יהיה להבחין בכל בעיה שהיא במערכת תחזוקת־החיים, פרט לנקב רציני בגוף הספינה. האזהרה תהיה בולטת.

מערכות־הכוח, הניווט והדחף של הספינה לא הושפעו — אך לשתיים האחרונות, מכל מקום, לא יזדקק באומן במשך חודשים עד בוא העת למיפגש עם סאטורן. אפילו לטווח ארוך וללא סיוע מחשב־סיפון, עדיין יוכל כדור־הארץ לפקח על מיבצע זה. תיקוני־המסלול הסופיים יהיו מייגעים במידת־מה, בשל הצורך המתמיד לבדיקה, אך לא היתה זו בעיה רצינית.

עד כה, המשימה הקשה ביותר היתה הורקת הארונות המסתובבים בצנטריפוגה. טוב שחברי משלחת־המחקר היו עמיתים, הירהר באומן, ולא חברים אינטימיים. הם אומנו יחדיו במשך שבועות אחדים בלבד; בהשקיפו לאחור, הבין עתה שאפילו אימון זה היה בעיקרו מיבחן־התאמה.

כאשר חתם לבסוף את תאי־השינה הריקים, חש עצמו במקצת כשודד־קברים מצרי. עכשיו יגיעו קמינסקי, ווייטהד והנטר לפניו אל סאטורן — אבל הם לא יקדימו את פרנק פול. איכשהו, הפיק סיפוק מוזר ומסולף, ממחשבה זו.

הוא לא ניסה לברר אם שאר חלקיה של מערכת שנת־החורף פעלו עדיין. אף כי חייו היו עשויים להיות תלויים בכך, היתה זו בעיה שיכלה להמתין עד היכנס הספינה למסלולה הסופי. דברים רבים יכלו לקרות לפני־כן.

אפשר היה אפילו — אם כי לא בחן את מצב־האספקה — שעל בסיס הקצבה קפדנית יוכל להישאר בחיים, מבלי לנקוט באמצעי של שנת־החורף, עד בוא ההצלה. אך אם יישאר חי מבחינה פסיכולוגית כמבחינה פיזיולוגית — זו כבר היתה שאלה אחרת לגמרי.

הוא ניסה להימנע מלחשוב על אודות בעיות לטווח־ארוך מעין אלה, ולהתרכז בעניינים חיוניים ודחופים. באיטיות ניקה את הספינה, בדק את מהלכן התקין של מערכותיה, דן בקשיים טכניים עם כדור־הארץ ופעל על בסיס כמות־שינה מינימלית. במרוצת השבועות הראשונים, רק מפעם לפעם היה מסוגל להקדיש מחשבה מרובה לתעלומה הגדולה לקראתה דהר עכשיו — אף כי מעולם לא היתה זו רחוקה ביותר ממחשבותיו.

לבסוף, לאחר שהספינה חזרה והתארגנה שוב אט־אט במסלול שיגרה אוטומטית — אף כי שיגרה זו דרשה עדיין את פיקוחו המתמיד — התפנה באומן לחקור את הדוחות והתדריכים שנשלחו אליו מכדור־הארץ. שוב ושוב השמיע את הסלילים אשר הוקלטו כאשר בירך ט.מ.א.־1 את השחר בפעם הראשונה בשלושה מיליון שנים. הוא בחן את הדמויות בחליפת־החלל, הנעות סביבו, וכמעט חייך למראה בהלתם

המגוחכה למשמע איתותו אל הכוכבים, אשר שיתק את מקלטי־הרדיו שלהם בעוצמת קולו האלקטרוני.

למן אותו רגע, לא עשה הגוש השחור מאומה. הוא כוסה ואחר נחשף שוב בזהירות לאור השמש, ללא כל תגובה. לא נעשה כל נסיון שהוא להבקיע אל תוכו, בחלקו בשל זהירות מדעית, אך לא פחות מכן בשל פחד מן התוצאות האפשריות.

השדה המגנטי אשר הוביל לגילויו, נעלם ברגע הישמע הצריחה הרדיופונית. אי־אלה מומחים בנו תיאוריות לפיהן הופקה הצריחה על־ידי זרם מחזורי עצום, הנושא את האנרגיה במשך הדורות עד הידרשה. אין ספק, שלעמוד היה מקור־כוח פנימי כלשהו; אנרגיית־השמש אשר הטמיע במשך חשיפתו הקצרה, לא יכלה להסביר את עוצמת האיתות.

מדעני כדור־הארץ לא ידעו ממה וכיצד נוצר העמוד הזה, והיו נכלמים ונבוכים בשל כך.

היו בידיהם טיעונים טובים אחדים, כמובן — כולל תוצאות מחקר סודי של מחלקת־ההגנה, מחקר ב א ר ס ו ן, אשר נערך בידי בית־ספר הארבארד לפסיכולוגיה ב־1989. בניסוי זה בסוציולוגיה מבוקרת הובטח לדגמי־אוכלוסיה שונים, שהגזע האנושי יצר קשר עם גזעים שאינם בני כדור־הארץ. רבים מן הנבחנים היו — בעזרת סמים, היפנוזה וגורמים ויזואליים — תחת הרושם, שבאמת ובתמים פגשו ביצורים מכוכבי־לכת אחרים, כך שתגובותיהם נחשבו אוטנטיות.

אחדות מן התגובות הללו היו אלימות למדי: קיים היה, בעליל, עורק עמוק של שנאת־זרים ביצורי־אנוש נורמליים לגמרי מכל הבחינות האחרות. לאור ההיסטוריה של האנושות במעשי לינץ׳, פוגרומים ומעללים אחרים, לא היתה תופעה זו צריכה להפתיע איש; אף־על־פי כן, היו מארגני המחקר מוטרדים עמוקות, והתוצאות לא פורסמו מעולם. חמשת המקרים הנפרדים של בהלה שפשתה במאה העשרים בעקבות שידורי־רדיו על מ ל ח מ ת ה ע ו ל מ ו ת של ה. ג׳. וולס, חיזקו אף הם את מסקנות המחקר.

למרות הטיעונים הללו, לפרקים תהה באומן אם סכנת ההלם התרבותי אומנם היתה ההסבר היחיד לסודיותה הקיצונית של השליחות.

מרמזים אחדים שהודלפו בד בבד עם תדריכיו, נשתמע שהגוש האמריקני־סובייטי קיווה להפיק יתרון על־ידי היותו הראשון שיקיים מגע עם יצורים אינטליגנטיים מחוץ לכדור־הארץ. מנקודת־תצפיתו הנוכחית, המ־שקיפה אחורנית על־כדור־הארץ כעל כוכב מעומעם הנבלע כמעט על־ידי השמש, נראו עתה שיקולים אלה קרתניים עד כדי גיחוך.

הוא התעניין יותר בתיאוריה — שאומנם נחשבה עתה בחזקת ש דאשתקד — אשר הועלתה כמסבירה את התנהגותו של האל. איש לא ידע לעולם מהי האמת, בוודאות, אך העובדה שאחד מן המחשבים האל 9,000 של פיקוח־שליחות לקה בפסיכוזת־זהות ונמצא עתה בטיפול אינ־טנסיבי עמוק, הורתה על כך, שההסבר המוצע הוא הנכון. אותה טעות עצמה לא תקרה בשנית; והעובדה שבוני האל נכשלו לגמרי בהבנת הפסיכולוגיה של יציר־כפיהם, הוכיחה כמה קשה עלולה להיות יצירת הקשר עם יצורים זרים באמת.

באומן יכול להאמין בקלות בתיאוריה של סימונסון שרגשות־אשם תת־הכרתיים, אשר נגרמו בשל התנגשויות בתיכנותו, גרמו לכך שהאל ינסה לשבור את מנגנון־הקשר עם כדור־הארץ. והוא העדיף לחשוב — אף כי שוב, היה זה משהו שלא ניתן להוכיחו לעולם — שהאל לא התכוון כלל להרוג את פול. הוא רק ניסה להשמיד את ההוכחות; כי אב היה מתגלה שיחידה 35 אשר דיווח כי נשרפה, הינה ברת־פעולה, כי־אז היה השקר שלו נחשף. לאחר מכן נתקף בהלה, ככל פושע מסורבל המסתבך ברשת מתהדקת והולכת של שקרים.

ובהלה היתה דבר שדויד באומן היטיב להבינו, הרבה יותר מכפי שהיה חפץ, כי הוא חש בהלה פעמיים בימי חייו. לראשונה אירע הדבר בימי־נעוריו, כאשר נלכד במשברי־ים וכמעט טבע; בפעם השניה היה שרוי באימוני־חלל, ומונה פגום שיכנעו להאמין שהחמצן שלו אזל בטרם יגיע למקום־מיבטחים.

בשתי ההזדמנויות, כמעט איבד את השליטה על ההגיון שלו; הוא ניצב על הגבול שבינו לבין פקעת משתוללת של דחפים פרועים. בשתי הפעמים ניצח במאבק, אך הוא היטיב לדעת, שכל אדם יכול לאבד צלם־אנוש מתוך בהלה, בלחץ נסיבות.

אם הדבר יכול לקרות לאדם, הוא יכול לקרות גם להאל; ובהשפעת ידיעה זו, החלו תחושות המרירות והבגידה אשר רחש כלפי המחשב, לדעוך. עתה, מכל מקום, היה הדבר שייך לעבר, שהאיום וההבטחה של העתיד הבלתי־ידוע האפילו עליו לגמר.

32 — יצורים זרים

מלבד הארוחות החפוזות אותן סעד בסחרחרת — למירב המזל, לא ניזקו מיכלי־המזון העיקריים — חי באומן למעשה על סיפון־הפיקוח. הוא נימנם במושבו, ובדרך זו יכול להבחין בכל צרה מיד לכשהופיעו אותותיה הראשונים על המסך. על־פי הוראות פיקוח־שליחות, התקין מערכות־חירום אשר פעלו באורח מניח־את־הדעת. אפשר אפילו שיישאר בחיים עד הגיע תגלית לסאטורן — והיא תגיע כמובן, בין אם הוא יחיה או לאו.

אף כי זמנו הפנוי להשקפה על הנוף היה מועט מאוד, ושמי החלל לא היוו חידוש, הקשתה עליו לפרקים הידיעה על מה שנמצא בחוץ, להתרכז אפילו בבעיית המשך קיומו. ישר קדימה, השתרע שביל־החלב וענני כוכביו דחוסים עד כדי להקהות את הנפש. היו שם ערפילי הלהבות של ס ג י ט א ר י ו ס, אותם נחילים רותחים של שמשות שהסתירו לנצח את לב המערכת מעין־אנוש. היה שם הצל השחור מבשר־הרעות של „שק־הפחם", אותו חור בחלל, מקום שם לא זרחו כוכבים. והיה א ל פ א ס נ ט א ו ר י, הקרוב בכל השמשות הזרות — הצעד הראשון אל מעבר למערכת־השמש.

אף כי ס י ר י ו ס ו ק א נ ו פ ו ס האפילו עליו בזוהרם, א ל פ א ס נ ט א ו ר י היה הגוף אשר ריתק אליו את עיניו ונפשו של באומן כל אימת שהביט אל החלל, כי נקודת־אור יציבה זו, שמשך־הזמן אשר נדרש לקרניה להגיע אליו היה ארבע שנים, הפכה לסמל המאבק הסודי אשר סער עתה על כדור־הארץ, ואשר הדיו הגיעו אליו מפרק לפרק.

איש לא פיקפק בכך, שחייב להיות קשר כלשהו בין פ.מ.ט.־1 לבין מערכת סאטורן, אבל אף מדען לא היה מודה בכך שמקום־מוצאם של היצורים אשר הציבו את העמוד, עשוי להיות שם. כמשכן־חיים, היה סאטורן עויין עוד יותר מיופיטר, וירחיו הרבים היו קפואים בחורף, שלוש־מאות מעלות מתחת לאפס. רק לאחד מהם — לטיטאן — היתה אטמוספירה משלו; וזו היתה עטיפה של מיתן מרעיל.

יתכן, איפוא, שהיצורים אשר ביקרו את הירח של כדור־הארץ לפני זמן כה ארוך, לא זו בלבד שבאו מחוץ לכדור־הארץ, אלא שבאו מחוץ למערכת־השמש — אורחים מן הכוכבים, אשר קיימו את בסיסיהם בכל מקום שנראה להם. וזה עורר מיד בעיה אחרת; כלום יכלה טכנולוגיה כלשהי, מתקדמת ככל שתהיה, לגשר מעל הפער העצום שבין מערכת־השמש לבין השמש הזרה הקרובה ביותר?

מדענים רבים כפרו במפורש באפשרות זו. הם הצביעו על כך, שתגלית, הספינה המהירה ביותר שתוכננה אי־פעם, תצטרך לנסוע עשרים־אלף שנה כדי להגיע לאלפא סנטאורי — ומיליוני שנים כדי לנסוע כברת־דרך ניכרת על פני המערכת. אפילו ישתפרו, במשך מאות השנים הבאות, מערכות־המדחפים עד ללא־הכר, בסוף עתידים הם לפגוש במחסום שאין לעברו, של מהירות־האור, אשר שום חומר לא יכול לעלות עליה. לכן, מחוייב־המציאות היה שבוני פ.מ.ט.־1 היו ממערכת־השמש של האדם; ומכיון שלא הופיעו אף פעם אחת במשך ההיסטוריה, קרוב לוודאי שנכחדו.

מיעוט קולני סירב להסכים לדבר. אפילו מסעות מכוכב לכוכב נמשכו מאות בשנים, טענו, לא היה זה מכשול בפני סיירים נחושי־החלטה. טכניקת שנת־החורף, בה השתמשו בתגלית עצמה, היוותה תשובה אפשרית אחת. תשובה אחרת היתה עולם מלאכותי עצמאי, היוצא למסע בן דורות רבים.

מכל מקום, מדוע צריך להניח שכל הגזעים האינטליגנטיים משך־חייהם קצר כשל האדם? יתכן שיש יצורים לגביהם מסע בן אלף שנה אינו מוליד בעיות, מחוץ לשיעמום קל...

טיעונים אלה, שאומנם היו תיאורטיים, נגעו לענין בעל החשיבות

המעשית הגדולה ביותר; הם נגעו להשגת „זמן־תגובה". אם ס.מ.ט.־1 אומנם אותתה אל הכוכבים — אולי בעזרת מיתקן נוסף הנמצא בסביבת סאטורן — או־אז יגיע האות אל יעדו במשך שנים. אפילו התגובה תהיה מיידית, יעמוד לרשות האנושות מרחב־נשימה שניתן ללא ספק למדדו בעשרות שנים — קרוב יותר לוודאי, במאות שנים. לגבי אנשים רבים, היתה זו מחשבה מרגיעה.

אך לא לגבי כולם. מדענים אחדים — רובם משוטטים על החופים הפראיים יותר של הפיזיקה התיאורטית — הציגו את השאלה המטרידה: „האם בטוחים אנו שמהירות־האור היא מחסום שאין לשברו?" אמת, שהתיאוריה של תורת היחסיות עתידה להשלים במהרה את מאת השנים הראשונה שלה; אך סדקים אחדים החלו מתגלים בה. ואפילו אי־אפשר להכריז מלחמה על איינשטיין, אפשר להערים עליו ולהתחמק ממנו.

אלה אשר אימצו השקפה זו, דיברו בתקווה על קיצורי־דרך, על קווים שהיו יותר ישרים מישר, וקשר על־חללי. הם חיבבו את השימוש בביטוי רב־הבעה שנטבע בידי מתימיקאי מפרינסטון, מן המאה שעברה: „מינהרות־תועים בחלל". למבקרים שהעירו כי רעיונות אלה פנטסטיים מכדי שאפשר יהיה לדון בהם ברצינות, הזכירו את המשפט של נילס בוהר: „התיאוריה שלך מטורפת — אך אינה מטורפת די־הצורך להיות אמיתית".

אם היו חילוקי־דעות בין הפיזיקאים, לא היו אלה ולא כלום בהשוואה לפולמוסים שנפוצו בין הביולוגים, בוויכוח על הבעיה עתיקת־היומין: „מה יהיה מראיהם של יצורים אינטליגנטיים מחוץ לכדור־הארץ?" הם התחלקו לשני מחנות מתנגדים — האחד טען, שיצורים כאלה חייבים להיות דמויי־אנוש במראיתם, ואילו האחר היה משוכנע באותה מידה, שלהם מראה שונה בתכלית השוני ממראה האדם.

אלה שהחזיקו בדעה הראשונה היו אותם שהאמינו כי המיבנה של שתי רגליים, שתי זרועות ואברי־חושים מרכזיים בחלק העליון של הגוף הינו כה יסודי והגיוני, עד כי קשה להעלות על הדעת מיבנה טוב יותר. כמובן, ייתכנו הבדלים מישניים כשש אצבעות במקום חמש, צבע עור

או גון שיער מוזר ותבניות־פנים מיוחדות; אך רוב היצורים האינט־ליגנטיים שלא מכדור־הארץ, ידמו לאדם במידה כזו, שלא יעיפו בהם מבט שני בתאורה עמומה, או ממרחק.

חשיבה אנטרופומורפית זו עוררה את התקלסותה וליגלוגה של קבוצת ביולוגים אחרת, מוצרים אמיתיים של דור־החלל, אשר חשו עצמם חופשיים מאמונות־תפלות של העבר. הם הצביעו על העובדה, שהגוף האנושי היה תוצאה של מיליוני ברירות־התפתחותיות, אשר נוצרה במקרה במשך עידנים. בכל אחד מאותם רגעים אין־ספור של החלטה, יכול הפור הגנטי ליפול בכיוון אחר לגמרי, ואולי גם להגיע לתוצאות טובות יותר. שכן, הגוף האנושי היה מוצר מוזר של אילתורים, שופע אברים אשר החליפו את תפקודיהם באחרים, לא תמיד בהצלחה מרובה, ובין השאר כלל גם פריטים מיותרים כתוספתן, אשר לא זו בלבד שהיו חסרי־תועלת, אלא אף הסבו נזקים.

היו גם הוגי־דעות אחרים, אשר החזיקו בהשקפות עוד יותר אקזוטיות. הם לא האמינו, שליצורים מתקדמים־באמת יש גופות אורגניים בכלל. במוקדם או במאוחר, עם התקדם הידע המדעי שלהם, ייפטרו מן המעונות הרפים, המועדים למחלות ולתאונות, אשר העניק להם הטבע, ואשר גזרו עליהם מוות בלתי־נמנע. הם יחליפו את גופותיהם הטבעיים עם בלותם — או אולי אפילו קודם לכן — במיבני מתכת ופלסטיק, וישיגו בדרך זו את האלמוות. המוח עשוי להישאר זמן־מה כשריד האחרון של הגוף האורגני, להדריך את האברים המיכניים ולהתבונן ביקום מבעד לחושיו האלקטרוניים — חושים מעודנים ודקים הרבה יותר מאלה שתהליך־ההתפתחות העיוור יכול לפתח אי־פעם.

אפילו על גבי כדור־הארץ נעשו הצעדים הראשונים בכיוון זה. היו מיליוני אנשים שגזר־דינם נחרץ למוות בגיל מוקדם, והם מקיימים עתה חיים פעילים ומאושרים תודות לאברים מלאכותיים — ריאות, כליות ולבבות. תהליך זה יכול להביא לידי מסקנה אחת בלבד, מרחיקת־לכת ככל שתהיה.

ובמשך הזמן, יתכן שאפילו המוח יירד מן הפרק. הוא לא היה חיוני כמישכן־ההכרה; פיתוח אינטליגנציה אלקטרונית הוכיח זאת.

ההתנגשות בין נפש למכונה עשוי להיפתר סוף־סוף בהפוגה הנצחית של דו־קיום שלם...

אך האומנם יהיה אפילו דבר זה קץ ההתפתחות? ביולוגים בעלי נטיות מיסטיות הרחיקו לכת עוד יותר. הם הפיקו רמזים מאמונותיהן של דתות רבות, והעלו אפשרויות שהנפש תשתחרר בסופו של דבר מן החומר. גוף הרובוט יהיה, כבשר־ודם, יותר מאשר תמרור בדרך אל משהו אשר לפני זמן רב כינו האנשים „רוח".

ואם אומנם יש משהו מעבר לזאת, הרי שמו יכול להיות אך ורק אלוהים.

33 — שגריר!

במשך שלושת החודשים האחרונים, אימץ לעצמו דויד באומן את דרך־חייו הבודדה בשלימות כה רבה, עד כי קשה היה לו לזכור כל קיום אחר. הוא נמצא מעבר ליאוש ומעבר לתקווה, ונכנס לתלם של שיגרה אוטומטית בעיקרה, שגוונה מפקידה לפקידה על־ידי משברים, משגילתה מערכת זו או אחרת של תגלית אותות של ליקויים.

ברם, הוא לא איבד את היכולת לחוש סקרנות, ולעיתים מילאה אותו המחשבה על אודות המטרה לקראתה נסע, בתחושת התרוממות — ובהרגשת כוח. לא זו בלבד שהיה נציג הגזע האנושי כולו, אלא שפעולותיו במשך השבועות הבאים עשויות לקבוע את גורלו. במרוצת ההיסטוריה כולה לא ניתן למצוא מצב מעין זה. הוא היה שגריר יוצא־מגדר־הרגיל — ציר מוסמך של האנושות כולה.

ידיעה זו סייעה לו בדרכים דקות רבות. הוא הקפיד על נקיון גופו ועל מראה מסודר; ככל שהיה עייף — מעולם לא פסח על תגלחת. הוא ידע כי פיקוח־שליחות בוחן אותו בעין חדה ותר אחר סימניה הראשונים של התנהגות בלתי־נורמלית; היה מנוי וגמור עמו, שבחינה זו לא תעלה דבר — לכל הפחות, לא סימנים רציניים.

באומן הבחין באי־אלה שינויים באורח־התנהגותו; אבסורדי לא לצפות לכך, לאור הנסיבות. לא עוד יכול לשאת דממה; פרט לשעות בהן ישן או שוחח עם כדור־הארץ, היה מפעיל את מערכת־הנגינה של הספינה, רועמת עד לכאב כמעט.

בתחילה, מתוך הצורך בשמיעת הקול האנושי, היה מאזין למחזות קלסיים — מיצירות שאו, איבסן ושקספיר — או הקראות שירה מתוך הספריה העצומה של צלילים מוקלטים אשר על גבי תגלית. מכל מקום, הבעיות אשר מחזות אלה דנו בהן נראו כה מרוחקות מעולמו, או ניתנות לפתירה בקלות רבה עם שימוש במעט שכל־ישר, עד כי לאחר פרק־זמן חדל להתעניין בם.

הוא העתיק את התעניינותו אל האופירה — בדרך כלל, באיטלקית או בגרמנית, דבר שלא הניח לתכנים האינטלקטואליים המינימליים של רוב האופירות, להסיח את דעתו מן המוסיקה. תקופה זו נמשכה שבועיים ימים, בטרם גילה שאותם קולות מאומנים להפליא מחריפים את בדידותו. אך הדבר אשר סיים לבסוף את המחזור הזה היה מסה רקוויאם של ורדי, שאת ביצועה לא שמע אף פעם על כדור־הארץ. יצירה זו, אשר רעמה בהתקדשות מבשרת־רעות בספינה הריקה, זיעזעה אותו לגמרי; וכאשר הידהדו חצוצרות יום־הדין מן הרקיע, לא יכול לשאת זאת.

לאחר מכן, השמיע מוסיקה כלית בלבד. הוא פתח בקומפוזיטורים הרומנטיים, אך פטרם מעליו בזה אחר זה משנעשה השטף הרגשי שלהם מעיק מדי. סיבליוס, צ׳ייקובסקי וברליוז החזיקו מעמד שבועות אחדים, ובטהובן האריך ימים מעט יותר. לבסוף מצא שלווה, כרבים אחרים, בארכיטקטורה האבסטרקטית של באך, אשר קושטה לעיתים במוצרט.

תגלית המשיכה במסעה לקראת סאטורן, הומה בצלילי המוסיקה הצוננת של הצ׳מבלו, מחשבותיו הקפואות של מוח שהיה אבק מזה מאתיים שנה.

אפילו מן המרחק הנוכחי של 15 מיליון ק״מ, כבר נראה סאטורן גדול יותר מן הירח, כפי שהוא נראה מכדור־הארץ. לגבי העין הבלתי־מזויינת, היה זה מראה מפואר; דרך הטלסקופ, היה המראה בל־ייאמן.

את גוף כוכב־הלכת ניתן להחליף בטעות ביופיטר, באחד ממצבי־הרוח היותר־שקטים שלו. היו אותן רצועות־ענן — אף כי יותר חיוורות ופחות ברורות מאשר אלה של העולם הגדול יותר — ואותן הפרעות בגודל יבשת, הנעות אט־אט על פני האטמוספירה. מכל מקום, היה הבדל אחד מדהים בין שני כוכבי־הלכת: אפילו במבט אחד ניתן להבחין, שסאטורן אינו כדורי. הוא היה כה שטוח בקטביו, עד כי לעיתים נתקבל הרושם שהוא לוקה בפגם מסויים.

אך תפארת הטבעות משכה בהתמדה את עינו של באומן מכוכב־הלכת והלאה; הן היוו יקום בפני עצמו, על תסבוכת פרטיהן ועידון גוונן. היו לפחות חמישים תת־חלוקות או גבולות במקום בו חלו שינויים ברורים בבהירות ההילה הענקית של כוכב־הלכת. כאילו היה סאטורן מוקף מספר גדול של חישוקים בעלי מרכז משותף, כולם נוגעים זה בזה, כולם שטוחים כנייר הדק ביותר שאפשר להעלות על הדעת. מערכת הטבעות נראתה כעין יצירת־אמנות מעודנת, או כצעצוע שביר, שיש להתפעל ממנו אך אין לגעת בו. הרצון הטוב ביותר אשר יכול באומן לגייס, לא סייע בידו להעריך את מידותיו האמיתיות, ולשכנע עצמו שכוכב־הלכת שלנו ייראה כולו, אם יונח כאן, כמיסב־כדוריות המתגלגל בשולי צלחת־שולחן.

לעיתים, היה כוכב מרחף מאחורי הטבעות ומאבד תוך כדי כך אך מעט מזוהרו. הוא היה ממשיך לזרוח בעד החומר השקוף, הגם שלעתים תכופות היה מנצנץ קלות בשעה שאיזה חלק גדול של עצם המקיף מסלול משלו היה מכסה את פניו במעין ליקוי.

שכן הטבעות, כידוע מאז המאה התשע־עשרה, לא היו עשויות חומר מוצק; זה היה דבר בלתי־אפשרי, מבחינה מיכנית. הן היו מורכבות מאין־ספור רבבות חלקיקים — אולי שאריות־ירח אשר התקרב סמוך מדי ונקרע לגזרים על־ידי כוח־המשיכה של הגאות והשפל של כוכב־הלכת הגדול. יהי מוצאו אשר יהי — הגזע האנושי היה בר־מזל על אשר זכה לראות פלא שכזה; הדבר יכול להתקיים אך רגע קצר, מבחינת ההיסטוריה של מערכת־השמש.

בשנת 1945, בקירוב, הצביע אסטרונום בריטי על כך, שהטבעות

היו קצרות־ימים; כוחות־משיכה אשר יהרסון במהרה, היו שרויים בעיצומה של פעולה. אם נעמיד תחולתו של טיעון זה לגבי העבר, מתבקשת איפוא ההנחה שהן נוצרו רק לאחרונה — לפני שניים־שלושה מיליון שנים.

אך איש מעולם לא הקדיש מחשבה קלה שבקלות לצירוף־המקרים המתמיה — לעובדה שטבעות סאטורן נולדו בו־בזמן שנולד הגזע האנושי!

34 — הקרח במסלול

תגלית היתה שרויה עתה במעמקי המערכת רחבת־הידיים של הירחים, וכוכב־הלכת הגדול נמצא במרחק פחות מיום לפניה. הספינה עברה משכבר את הגבול אשר הציבה פ ב ה, הקיצונית ביותר, הנעה לאחור במסלול יוצא־דופן, במרחק 12 מיליון ק״מ מן הכוכב שלה. למול הספינה נמצאו עתה ז׳אפטוס, היפריון, טיטאן, ריאה, דיון, תטיס, אנסלדוס ונימאס — והטבעות עצמן. כל הלוויינים חשפו בטלסקופ מבוך של פרטים, ובאומן שיגר אל כדור־הארץ תצלומים רבים ככל שיכול לצלם. טיטאן לבדו — בקוטר חמשת אלפים ק״מ ובגודל הכוכב מרקורי — היה מעסיק צוות־מחקר משך חודשים; באומן עצמו יכול להעיף עליו ועל כל רעיו הקרים מבט חטוף ביותר, ותו לאו. לא היה צורך ביותר מזה; כבר עכשיו היה בטוח למדי, שז׳אפטוס אכן הינו מחוז־חפצו.

על גבי כל הלוויינים האחרים פוזרו מכתשי מטאורים בכל מיני מקומות — אף כי מספרם נפל בהרבה ממספרם של מכתשי מאדים — ומכתשים אלה יצרו מערכי אור וצל, מנומרים פה ושם בכתמים בהירים אחדים, שהיו קרוב לוודאי כתמי גז קפוא. רק לז׳אפטוס היתה גיאוגרפיה מיוחדת במינה; אכן, מוזרה ביותר.

המחצית האחת של הכדור הלווייני — אשר כרעיו, הפנה תמיד אותן פנים אל עבר סאטורן — היתה אפלה עד כדי קיצוניות, והציגה

אך מעט מאוד פרטים. בניגוד מושלם למחצית זו, שלט באחרת מעין מישטח ביצתי סגלגל, לבן־זוהר, שאורכו כשש מאות ק״מ ורוחבו 300 ק״מ. ברגע זה, נחשף לאור־היום רק חלק מתצורה מדהימה זו, אך הסיבה לגיוון הבלתי־רגיל של זוהרו של ז׳אפטוס, היתה ברורה ובולטת עכשיו. בצידו המערבי של מסלול־הירח, היו פניה של האליפסה הבהירה מופנות אל השמש — ואל כדור־הארץ. ואילו בצד המזרחי, לא נראה הכתם לעין, ורק חצי־הכדור המחזיר אור במידה זעומה בלבד, היה נראה לעין.

האליפסה הגדולה היתה סימטרית לגמרי והשתרעה על גבי קו־המשווה של ז׳אפטוס, כשצידה המרכזי מצביע אל הקטבים; תחומיה היו מוגדרים בבהירות כה רבה, עד כי נראתה כמעט כאילו צייר מישהו בזהירות אליפסה לבנה ענקית על־פני הירח הקטן. היא היתה שטוחה לגמרי, ובאומן תהה אם יתכן כי היתה אגם נוזל קפוא — אף כי דבר זה לא היה מסביר את חזותה המלאכותית להחריד.

אך היתה בידו שהות קטנה מאוד לבחון את ז׳אפטוס בדרכו אל לב מערכת סאטורן, כי שיא המסע — תימרון־ההסחה האחרון של תגלית — קרב והלך במהירות. בטיסה על־יד יופיטר, השתמשה הספינה בשדה־המשיכה של כוכב־הלכת, על־מנת להגביר את מהירותה. עכשיו עליה לבצע את ההיפך מזה: היא חייבת לאבד מהירות רבה ככל האפשר, לבל תתחמק ממערכת־השמש ותעוף הלאה, אל הכוכבים. מסלולה הנוכחי נועד ללכדה באופן שתהפוך לירח נוסף של סאטורן, ותטוס אחורה וקדימה לאורך אליפסה צרה באורך שלושה מיליון ק״מ. בקצה הקרוב שלה, כמעט תתחכך בכוכב־הלכת; בקצה הרחוק שלה, תיגע במסלול ז׳אפטוס.

המחשבים על גבי כדור־הארץ הבטיחו את באומן שהכל כשורה, אף כי, כידוע, היתה האינפורמציה שלהם בת שלוש שעות. המהירות והגישה היו נכונות; לא ניתן לעשות דבר נוסף, עד לרגע ההתקרבות הרבה ביותר.

המערכת העצומה של הטבעות השתרעה עתה מעל פני הרקיע, והספינה כבר עברה על פני הקצה הקיצוני שלה. משהשקיף עליהן מטה

מגובה כ־15 אלף ק"מ, יכול באומן לראות בטלסקופ שהטבעות היו עשויות בעיקר מקרח המהבהב ומתיז ניצוצות באור השמש. כאילו טס מעל סופת־שלג שחשפה לעיתים מראות חטופים ומבלבלים של לילה וכוכבים.

בשעה שתגלית קרבה אל סאטורן עוד יותר, בהקפה עיגולית, ירדה השמש לאיטה לקראת הקשתות הכפולות של הטבעות. עכשיו היו הטבעות לגשר־כסף דק ועדין, המשתרע על הרקיע כולו; אף כי היו עדינות מכדי להשפיע יותר מעימעום קל של אור־השמש, בכל זאת רבבות גבישיהן שיברו והפיצו אותו בזיקוקין מסנוורים. וכאשר נעה השמש אל מאחורי גופי הקרח הנסחפים במסלול שרוחבו כאלף וחמש־מאות ק"מ, צעדו רוחות־רפאים חיוורות והתבוללו על פני הרקיע, והשמים נמלאו רשפים וניצנוצים רוטטים. אחר שקעה השמש תחת הטבעות והן הקיפוה כמסגרת בקשתותיהן, והזיקוקין השמיימיים נפסקו.

זמן־מה לאחר מכן, חדרה הספינה בהקפה מעגלית אל צל סאטורן, תוך כדי התקרבות אל סאטורן בצד הלילה של כוכב־הלכת. מלמעלה זרחו הכוכבים והטבעות; מלמטה, היה ים־עננים הנראה עמומות. לא היו כל מערכים מסתוריים של תאורה, אשר זרחו בליל יופיטר; אולי היה סאטורן קר מכדי לערוך תצוגות־ראווה מעין אלה. נוף העננים המנומר נחשף רק בשל הזוהר החיוורין אשר שיקפו הקרחונים הנעים מעגלית, המוארים עדיין על־ידי השמש הנסתרת. אך במרכז הקשת היה פער אפל רחב, כחלק החסר של גשר שלא הושלם, מקום שם נח צל כוכב־הלכת על גבי טבעותיו.

קשר־הרדיו עם כדור־הארץ נותק, ולא ניתן לחדשו עד צאת הספינה מתחומי הגוש עצום והמאפיל של סאטורן. יתכן שמוטב היה לו לבאומן להיות עסוק מכדי להרהר בבדידותו שהתגברה פתאום; כי במשך השעות הבאות, יהיה עסוק כל שניה ושניה בבדיקת תימרוני־הבלימה, שתוכננו כבר על־ידי מחשבי כדור־הארץ.

לאחר חודשי־הבטלה שלהם, החלו מיתקני־ההדף הראשיים להפליט את נהרות הפלזמה הבוהקת שלהם, שהשתרעו לאורך קילומטרים. כוח־המשיכה שב לזמן קצר אל עולמו נטול־המשקל של סיפון־הפיקוח. ומאות

קילומטרים מתחת, להטו ענני המיתן והאמוניאק באור שמעולם לא ידעוהו לפני־כן, בשעה שתגלית, שמש קטנה ועזה, חלפה בתנופה בתוך הלילה הסאטורני.

לבסוף נח לפניהם השחר החיוור; הספינה, שמהירות תנועתה הואטה יותר ויותר, פרצה עתה אל אור־יום. לא עוד יכלה להתחמק מפני השמש או מפני סאטורן — אך מהירותה היתה גבוהה עדיין במידה כזו, שהיתה עשויה להתרומם מכוכב־הלכת והלאה עד אשר תתחכך במסלול ז׳אפטוס, במרחק שלושה מיליון ק״מ מסאטורן.

תגלית תזדקק לארבעה־עשר יום כדי לבצע העפלה זו, עד שתשוב ותגלוש, אף כי בסדר הפוך, על פני מסלולי כל הירחים הפנימיים. בזה אחר זה תחצה את מסלולי נימאס, אנסלדוס, תטיס, דיון, ריאה, טיטאן והיפריון... עולמות אשר נשאו שמותיהם של אלים ואלות שנעלמו רק אתמול, על־פי חשבון־הזמן הנהוג כאן. או־אז תפגוש בז׳אפטוס. אם תיכשל, תיפול חזרה לקראת סאטורן ותחזור לנצח על עקבותיה באליפסה בת עשרים־ושמונה יום.

אם תגלית תחמיץ את המיפגש הזה, לא יהיה סיכוי למיפגש שני. בסיבוב הבא יהיה ז׳אפטוס הרחק משם, כמעט בצידו האחר של סאטורן.

הם אמנם ייפגשו בשנית, כאשר מסלולי הספינה והלוויין ישתלבו פעם שניה. אך מיפגש זה יתרחש בעוד שנים כה רבות, עד כי באומן ידע שיהי אשר יהי, הוא לא יהיה עד־ראיה...

35 — עין ז׳אפטוס

כאשר באומן סקר את ז׳אפטוס בפעם הראשונה, היה כתם אליפסי מוזר זה של זוהר, שרוי בחלקו בצל, ומואר רק באור סאטורן. עכשיו נע הירח אט־אט לאורך מסלולו בן 79 הימים, ופרץ אל תוך אורו המלא של יום.

בשעה שצפה בז׳אפטוס הגדל והולך, התרוממה תגלית בעצלות

גוברת והולכת לקראת מיפגשה הבלתי־נמנע, ובאומן החל חש ברעיון כפייתי המטריד אותו. הוא לא ציין זאת מעולם בשיחותיו — או, יותר נכון, בפרשנויותיו השוטפות — עם פיקוח־שליחות, כי הדבר עלול היה לעורר את הרושם שהוא כבר סובל מהזיות.

אכן, יתכן שסבל מהזיות; כי הוא כמעט שיכנע עצמו, שהאליפסה הבהירה היושבת על גבי הרקע האפל של הלוויין, היתה עין ריקה, ענקית, הנעוצה בו עם התקרבו. היתה זו עין נטולת־אישון, ובשום מקום לא נראה דבר אשר יפגום את ריקנותה המושלמת.

רק כאשר נמצאה הספינה במרחק 80 אלף ק״מ בלבד מן הירח, וז׳אפטוס היה גדול פי שתיים מאשר הירח של כדור־הארץ, הבחין באומן בנקודה שחורה זעירה במרכזה המדוייק של האליפסה. אך אותה שעה כבר לא היה זמן לבדיקה מפורטת; התימרון הסופי נמצא בעיצומו.

בפעם האחרונה, שיחרר המנוע המרכזי של תגלית את האנרגיות שלו. בפעם האחרונה, להט הזוהר היוקד של האטומים המתים בין ירחי סאטורן. לגבי דויד באומן, נלוו אל הלחש המרוחק והתנופה העולה של הסילונים, תחושת גאווה — ועצבת. המכונות המצויינות ביצעו את חובתן ביעילות, ללא־דופי. הן הובילו את הספינה מכדור־הארץ אל יופיטר ומיופיטר אל סאטורן; פעולתן זו היתה האחרונה. כאשר תרוקן תגלית את מיכלי־הדחף שלה, תהיה חסרת־אונים וחסרת־חיים; ככל כוכב־שביט או כוכבית, תהיה אסירה של כוח־המשיכה. אפילו כאשר תגיע ספינת־ההצלה, בעוד שנים אחדות, לא יהיה כדאי לתדלק אותה כדי שתוכל לטוס חזרה אל כדור־הארץ. היא תהפוך למזכרת מפוארת הנעה לנצח במסלול משלה, מזכרת לימי־בראשית של חקר כוכבי־הלכת.

אלפי הקילומטרים הצטמקו והיו למאות, ותוך כדי כך צנחו מחוגי הדלק במהירות לקראת נקודת־האפס. ליד לוח־הבקרה, תרו עיני באומן בדאגה לכאן ולשם על פני מסך־המצב, והמפות המאולתרות אשר עתה היה עליו להיוועץ בן כל אימת שהיה חייב להגיע להחלטה חשובה. יהיה זה סיום תפל נורא, אם לא יצליח לבצע את המיפגש, לאחר שהחזיק מעמד במצבים כה קשים, בשל מחסור בכמה ליטראות דלק...

שריקת הסילונים דעכה, משגווע המנוע הראשי, ורק סרגלי ורנייר

המשיכו להדוף את תגלית בעדינות במסלול. ז׳אפטוס היה עכשיו חצי־סהר ענק, שמילא את הרקיע; עד לרגע זה, התייחס אליו באומן תמיד כאל עצם קטנטן וחסר־חשיבות — כפי שאומנם היה בהשוואה לעולם אשר אותו הקיף. עכשיו, בהיותו תלוי מעליו, אומר־זדון, נראה ז׳אפטוס עצום — פטיש קוסמי המרחף מעל תגלית ומאיים למחוץ אותה כקליפת אגוז.

ז׳אפטוס קרב והלך באיטיות כה גדולה, עד שכמעט לא ניתן להבחין בתנועתו, ומן־הנמנע היה לנקוב ברגע המדוייק בו הפך מגוף אסטרונומי לנוף הנמצא במרחק 80 ק״מ מתחת לתגלית.

סרגלי ורנייר הנאמנים הזניקו את התפרצויות־ההדף האחרונות שלהם, ואחר דממו לנצח. הספינה נמצאה במסלולה האחרון והשלימה סיבוב אחד מדי שלוש שעות, במהירות 1,300 קמ״ש בלבד — זו היתה כל המהירות הדרושה בשדה־משיכה רפה זה.

תגלית היתה ללוויין של לוויין.

36 — אח גדול

„אני מגיע שוב אל צד אור־היום, והכל ממש כמו שדיווחתי בהקפה האחרונה. דומה שלמקום זה אך ורק שני סוגי חומר: החומר השחור נראה שרוף, ממש כפחם, ולו מיבנה דומה לפחם, ככל שאני יכול לשפוט מהסתכלות בטלסקופ. למעשה, החומר מזכיר לי מאוד קלי־לחם שרוף...

„איני יכול עדיין להסיק מאומה לגבי האיזור הלבן. הוא מתחיל בגבול מוגדר וברור בתכלית, ואינו מציג כל פרטים. זה עשוי להיות אפילו נוזל. זה שטוח. אינני יודע מהן ההתרשמויות שלכם מצילומי הטלביזיה אשר שידרתי אליכם, אך אם תדמו לעצמכם ים של חלב קפוא, תצטייר לפניכם התמונה המדוייקת.

„זה עשוי להיות אפילו איזה גז כבד — לא, אני משער שדבר זה אינו אפשרי. לעיתים יש לי הרגשה שזה זז, לאט־לאט: אבל איני יכול להיות בטוח...

„...אני נמצא שוב מעל האיזור הלבן, בהקפתי השלישית. הפעם, אני מקווה לעבור קָרוב יותר לסימן אשר הבחנתי במרכזו בשעה שהייתי בדרכי לכאן. אם חישובי נכונים, אעבור במרחק 80 ק״מ ממנו — יהי הדבר אשר יהי.

„...כן, יש שם משהו, בדיוק במקום אשר חישבתי. זה מתקדם על פני האופק — וכן גם סאטורן, כמעט באותו חלק של הרקיע. אני ניגש אל הטלסקופ...

„האללו! זה נראה כמו איזשהו בנין — שחור לגמרי — די קשה לראות. אין חלונות, אין כל תווים אחרים. רק טבלה אנכית גדולה — היא חייבת להיות לפחות בגובה 1,500 מטר, אם אני רואה אותה ממרחק זה. זה מזכיר לי — כמובן! זה בדיוק כמו הדבר שמצאתם על הירח! זה האח הגדול של ט.מ.א.1!״

37 — ניסוי

קרא לזה שער־הכוכב.

זה הקיף את סאטורן שלושה מיליון שנים והמתין לרגע של גורל, אשר עשוי לא להגיע לעולם. ביצירתו נופץ ירח לרסיסים, ושרידי בריאתו עדיין הסתובבו במסלול.

עכשיו מסתיימת ההמתנה הארוכה. בעולם אחר נולדה אינטליגנציה הנמלטת מעריסת כוכב־הלכת שלה. ניסוי עתיק־יומין עומד להגיע לשיאו.

אלה אשר החלו בניסוי לפני זמן כה ארוך, לא היו אנשים; הם לא היו אנושיים אפילו מקצת שבמקצת. אך הם היו בשר־ודם, וכאשר השקיפו על פני מעמקי החלל, חשו הערצה ויראת־כבוד, התפעלות ובדידות. מיד לכשהיה הכוח בידם, פנו ויצאו אל הכוכבים.

במסעות־המחקר שלהם, נתקלו בצורות־חיים שונות וסקרו את פעולות ההתפתחות באלף עולמות. לעיתים תכופות ראו כיצד הניצוצות הרפים הראשונים של אינטליגנציה היבהבו וכבו ומתו בלילה של היקום.

ומכיון שבכל המערכת כולה לא מצאו דבר יקר מן הנפש, עודדו את שחר־התפתחותה בכל מקום. הם הפכו לחוואים בשדות־הכוכבים; הם זרעו, ולפעמים קצרו.

ולעיתים, באי־רצון, היה עליהם לנכש עשבים־שוטים.

הדינוזאורים הגדולים ניספו משכבר, כאשר נכנסה ספינת־המחקר אל מערכת־השמש, לאחר מסע שנמשך כבר אלף שנים. הספינה חלפה ביעף על־פני כוכבי־הלכת החיצוניים, השתהתה זמן קצר מעל מדבריות מאדים הגווע ולבסוף השקיפה מטה אל כדור־הארץ.

מתחתם, ראו החוקרים, השתרע עולם שורף־חיים. משך שנים למדו, אספו, מיינו. כאשר למדו כל הניתן ללמוד, החלו לתקן. הם הכליאו והצליבו גורלות של גזעים רבים, בים וביבשה. אך איזה מן הניסויים יצליח — זאת לא יכלו לדעת לפחות מיליון שנים.

הם היו סבלניים, אך לא בני־אלמוות, והיה שפע דברים לעשות ביקום זה, בן מאה ביליון שמשות ועולמות אחרים, שקראו להם. הם יצאו איפוא פעם נוספת אל התהום, בידעם שלעולם לא ישובו ויעברו בדרך זו.

לא היה צורך בכך. המשרתים אשר הניחו מאחור, יבצעו את שארית המלאכה.

על גבי כדור־הארץ, באו הקרחונים וחלפו, בעוד שמעליהם נשא הירח הבלתי־משתנה את סודו. בקצב איטי מזה של הקרח הקוטבי, עלו ונפלו אימפריות מוזרות ויפות ונוראות, והעבירו את הידע שלהן לבאים אחריהן. כדור־הארץ לא נשכח, אך ביקור נוסף לא ישרת כל מטרה. היה זה אחד ממיליון עולמות דוממים, שרק אחדים מהם ידברו אי־פעם.

ועכשיו, בין הכוכבים, התקדמה ההתפתחות לקראת מטרות חדשות. חוקרי־הארץ הראשונים הגיעו משכבר אל גבולות הבשר והדם; מיד לכשהיו המכונות שלהם טובות מגופיהם, הגיעה העת לעקור. בתחילה העבירו את מוחותיהם ואחר רק את מחשבותיהם, אל בתים חדשים, נוצצים, עשויים מתכת ופלסטיק.

באלה, שוטטו ונדדו בין הכוכבים. לא עוד בנו ספינות־חלל. הם היו ספינות־חלל.

אך דור ישויות־המכונה חלף במהירות. בניסויים לאין־סוף אשר קיימו, למדו לאצור ידע במיבנה החלל עצמו, ולשמר את מחשבותיהם לנצח במאגרים קפואים של אור. הם יכלו להפוך ליצורי־קרינה, חופשיים, לבסוף, מעריצות שלטון החומר.

לכן לבשו, לבסוף, צורת אנרגיה טהורה; ועל גבי אלף עולמות, הקליפות הריקות אשר השליכו מעליהם התעוותו זמן־מה במחול־מוות נטול־נפש, ואחר התפוררו והתפרקו לחלודה.

עכשיו היו אדוני המערכת, ומעבר להישג־ידו של הזמן. הם יכלו לשוטט כרצונם בין הכוכבים, ולשקוע כערפל דק בעצם הרווחים של החלל עצמו. אך למרות כוחותיהם האלוהיים, לא שכחו לגמרי את מקור מוצאם, בטיט החמים של ים שהיה ואיננו.

והם השקיפו עדיין על הניסויים בהם פתחו אבותיהם, לפני זמן כה ארוך.

38 — הזקיף

„האוויר בספינה הולך ונעשה דלוח ומעופש, ואני חש בראשי רוב הזמן. יש עדיין שפע חמצן, אך המטהרים אף פעם לא טיהרו לגמרי את הליכלוך שנשאר לאחר שהנוזלים על הסיפון החלו רותחים והתאדו והיו לאין. כאשר מחמיר המצב, אני יורד אל המוסך ושואב מעט חמצן נקי מן התרמילים...

„לא היתה תגובה על אף אחד מן האותות שלי, ובגלל נטייתי להקפה מסלולית, אני מתרחק אט־אט מ־פ.מ.ט.2 והלאה.

„לפי שעה, הקירבה הגדולה ביותר אליה הגעתי היא 100 ק״מ. היא תעלה עד מאה וחמישים עם סיבובו של ז׳אפטוס תחתי, ואחר תצנח

חזרה לאפס. אעבור בדיוק מעל הדבר בעוד שלושים יום — אך זו המתנה ארוכה מדי, ואיך שלא יהיה, הגוף יהיה נתון אותה שעה באפלה.

„אפילו עכשיו, הוא נמצא בטווח־ראיה רק רגעים אחדים, בטרם יפול שוב אל מתחת לאופק. זה מתסכל, לעזאזל. איני יכול לערוך תצפיות רציניות.

„אבקש, איפוא, כי תאשרו את תוכניתי. לתרמילי־החלל יש שפע דלתא־וי לשם נחיתה ושיבה אל הספינה. אני רוצה לצאת מן הספינה ולחקור מקרוב את העצם. אם המצב ייראה בטוח, אנחת לידו, או אפילו על פיסגתו.

„הספינה עדיין תימצא מעל האופק שלי כאשר ארד, וכך אוכל לשדר אליכם הכל. אדווח שוב בהקפה הבאה, וכך לא אאבד קשר אתכם לפרק־זמן העולה על תשעים דקות.

„אני משוכנע כי זה הדבר היחיד אשר יש לעשות! עברתי ביליון וחצי ק״מ. אינני רוצה להיעצר 100 ק״מ מן היעד.״

משך שבועות השקיף שער־הכוכב אל השמש בחושיו המוזרים, וצפה בספינה הקרבה והולכת. יוצריו הכינוהו לדברים רבים, וזה היה אחד הדברים הללו. הוא הכיר את הדבר המטפס לקראתו מן הלב החם של מערכת־השמש.

אילו היה חי, היה חש התרגשות, אך תחושה כזו היתה לגמרי מעבר ליכולתו ולכוחותיו. אפילו היתה הספינה עוברת לידו וחולפת על פניו, לא היה חש שמץ אכזבה. הוא חיכה שלושה מיליון שנים; הוא היה מוכן לחכות לנצח.

הוא הבחין, וציין לעצמו מה קורה, אך לא פתח בפעולה שעה שהאורח בדק את מהירותו בסילוני גז לוהט. כעבור זמן קצר חש מגע עדין של הקרנות, המנסה לתהות על קנקנו ולחשוף את סודותיו. אף־על־פי כן, עדיין לא עשה מאומה.

עכשיו נמצאה הספינה במסלול נמוך מעל פניו של ירח מוזר זה. היא החלה לדבר בהפליטה גלי־רדיו, ומנתה את המיספרים הראשונים מ־1 עד 11, פעמים אחדות בזו אחר זו. במהרה באו במקומם אותות

מסובכים יותר, בתדירויות רבות — על־סגול, תת־אדום, קרני רנטגן. שער־הכוכב לא השיב דבר; לא היה לו מה לומר.

או־אז נשתררה הפסקה ארוכה, בטרם הבחין במשהו הצונח לקראתו מן הספינה המקיפה אותו. הוא בדק בזיכרונו, ומנגנוני ההגיון הגיעו לידי החלטה, על־פי הפקודות שניתנו להם לפני זמן רב.

תחת האור הקר של סאטורן, העיר שער־הכוכב את כוחותיו הרדומים.

39 — אל תוך העין

תגלית נראתה ממש כפי שראה אותה לאחרונה מן החלל, כשהיא צפה במסלול ירחי, והירח ממלא את מחצית הרקיע. אולי היה שינוי אחד, קל; הוא לא יכול להיות בטוח בכך, אך מעט מן הצבע של האותיות הכתובות על פניה, המצהירות על דלתות־מעבר ופתחים, חיבורים, תקעים מרכזיים ואבזורים אחרים, דהה במשך התקופה הארוכה בה היה חשוף לגמרי לעין השמש.

אותה שמש היתה עתה גוף אשר אדם לא היה מכירו. היא היתה בהירה מכדי להיות כוכב, אך ניתן להישיר מבט בדיסקית הקטנה שלה, מבלי לחוש אי־נוחות. היא לא שפעה כל חום שהוא. כאשר החזיק באומן את ידו החשופה בקרניה אשר שטפו דרך חלון תרמיל־החלל, לא חש דבר על עורו. הוא עשוי היה לנסות להחם עצמו באור הירח; אפילו הנוף הזר במרחק 80 ק״מ מתחתיו הזכיר לו ביתר־שאת את ריחוקו מכדור־הארץ.

עכשיו עזב, אולי בפעם האחרונה, את עולם־המתכת אשר היווה את ביתו משך חודשים כה רבים. אפילו לא יחזור, תמשיך הספינה למלא את חובתה, לשדר תרשימי־מכשירים חזרה אל כדור־הארץ, עד אשר היה חל איזה קילקול סופי במנגנוניה.

ואם אכן יחזור? ניחא, יכול יוכל להישאר בחיים ואולי אפילו להישאר בדעה צלולה במשך מספר חודשים נוספים. אך זה היה הכל, כי מערכות שנת־החורף היו הסרות־תועלת ללא מחשב שיפקח עליהן. אין שום אפשרות שיישאר בחיים עד אשר תקיים תגלית 2 את מיפגשה עם ז׳אפטוס, בעוד ארבע־חמש שנים.

הוא פטר מחשבות אלה מעליו בשעה שסהרון־הזהב של סאטורן התרומם ברקיע. במשך ההיסטוריה כולה, היה האיש היחיד אשר ראה מראה זה. לכל העיניים האחרות, הראה סאטורן תמיד את כל הדיסקית המוארת שלו, הפונה במלואה אל השמש. עתה היתה זו קשת מעודנה, שהטבעות יצרו על פניה קו דק — כחץ אשר עומדים לשחררו אל פני השמש עצמה.

בקו־הטבעות היה גם הכוכב הבהיר טיטאן, והניצוצות הרפים יותר של הירחים האחרים. בטרם תעבור מחצית־המאה, יבקרו האנשים בכולם; אך מה הסודות הטמונים בם? זאת לא יידע לעולם.

הגבול החד של העין הלבנה העיוורת בא לקראתו ביעף; היו לפניו עוד מאה וחמישים ק״מ בלבד, ותוך עשר דקות יהא מעל מטרתו. הוא שאל נפשו, שתהיה דרך לדעת אם דבריו מגיעים אל כדור־הארץ, במרחק שעה־וחצי, במהירות האור. תהא זו האירוניה הסופית אם בשל איזו התמוטטות במערכת־השידור, ייעלם אל הדממה ואיש לא יידע לעולם מה אירע לו.

תגלית היתה עדיין כוכב זוהר ברקיע האפל, למעלה. הוא התקדם בהגבירו מהירות תוך כדי ירידה, אך במהרה יאיטו את מהירותו סילוני־הבלימה של התרמיל, והספינה תפליג הלאה ולא תיראה עוד — והוא יישאר לבדו על מישור נוצץ זה, שבמרכזו התעלומה האפלה.

גוש שנהב טיפס מעל לאופק, והטיל צל על הכוכבים. הוא סובב את התרמיל כדי לשבור את מהירותו המסלולית. בקשת ארוכה, שטוחה, ירד אל פניו של ז׳אפטוס.

בעולם בעל כוח־משיכה גבוה יותר, היה תימרון זה מבזבז כמות גדולה מדי של דלק. אך כאן הגיע משקלו של תרמיל־החלל לעשרה

ק״ג בלבד. עמדו לרשותו דקות אחדות של ריחוף, בטרם יאזל המלאי שלו והוא יישאר תקוע אין־אונים, ללא תקווה לשוב אל תגלית המסתובבת עדיין במסלול. אולי לא היה הדבר חשוב, כך או אחרת...

גובהו היה עדיין כשמונה ק״מ, ופניו היו מועדות ישר אל המסה האפלה הענקית, שהתנשאה לגובה רב בשלימות גיאומטרית על פני המישור חסר־התווים. המסה היתה ריקה כמישור הלבן והשטוח שתחתיה; עד כה, לא העריך באמת, מה עצום היה המיבנה. על גבי כדור־הארץ היו בניינים מועטים מאוד שהגיעו לגודל כזה; צילומיו, שנמדדו בזהירות, ציינו גובה של כ־700 מ׳. ועל־פי שיפוטו המוגבל נראו הפרופורציות דומות לגמרי לאלה של ם.מ.ט.1.

„אני נמצא עכשיו בריחוק חמישה ק״מ בלבד, גובה ארבעת־אלפים רגל. עדיין אין סימן של פעילות. המכשירים אינם מראים דבר. פני הטבלה נראות חלקות וממורטות לגמרי. האם לא הייתם מצפים לגלות אותות כלשהם של פגיעת כוכב־שביט קטנטן אחד, לפחות, לאחר הזמן דארוך הזה?!

„ואין שאריות ושרידים של שום דבר על גבי ה — אני מניח שאפשר לכנות זאת ,גג׳. כמו כן, אין כל אות של פתח. קיוויתי למצוא איזו דרך פנימה...

„עכשיו אני מעל לטבלה, מרחף בגובה חמש־מאות רגל. איני רוצה לבזבז זמן, מאחר שתגלית תהיה במהרה מחוץ לטווח. אני עומד לנחות. ללא ספק, החומר מוצק במידה מספקת. אם לאו, אמריא מיד בחזרה.

„רק רגע — זה מוזר —״

קולו של באומן דעך בדממת השתוממות עצומה. הוא לא נחרד; למעשה, לא יכול לתאר את מראה־עיניו.

הוא היה תלוי מעל מלבן גדול, שטוח, באורך כ־250 מ׳ וברוחב כ־70 מ׳, אשר היה עשוי מחומר שנראה מוצק כסלע. אך עתה נראה כאילו החומר נסוג מפניו; הדבר דמה בדיוק לאחת מאותן אשליות אופטיות, כאשר חפץ תלת־מימדי יכול להיראות, באמצעות מאמץ רצוני, כמתהפך — כאילו צידו הקרוב וצידו הרחוק מתחלפים ביניהם.

זה הדבר שאירע למיבנה ענק ומוצק זה. הדבר היה בלתי־אפשרי

ובל־ייאמן, אך לא עוד היה זה עמוד המתנשא על גבי מישור שטוח. מה שנראה כגג, צנח למעמקים עצומים; לרגע סחרחר אחד הרגיש באומן כמשקיף מטה אל תוך חלל אנכי אשר קרא תגר על חוקי הפרספקטיבה, כי גודלו לא פחת עם המרחק...

עין ז׳אפטוס עיפעפה, כאילו לסילוק גרגיר־אבק מרגיז. לדויד באומן הספיק הזמן כדי להשמיע משפט מקוטע אחד, אשר האנשים הממתינים בפיקות־שליחות, במרחק 1,500 מיליון ק״מ בחלל, ובמרחק תשעים דקות בעתיד, לא שכחוהו לעולם.

„הדבר הזה חלול — הוא נמשך עד אין סוף — ו — הוי, אלי! — זה מלא כוכבים!״

40 — יציאה

שער־הכוכב נפתח. שער־הכוכב נסגר.

ברגע של הזמן, רגע קצר מכדי להימדד, התהפך החלל והתפתל סביב עצמו.

אחר היה ז׳אפטוס שוב לבדו, כשם שהיה במשך שלושה מיליון שנים — לבדו, פרט לספינה עזובה, אך לא מופקרת, המשגרת ליוצריה הצהרות בהן לא יכלו להאמין ואותן לא יכלו להבין.

6

בשער הכוכבים

41 — תחנה מרכזית

לא היתה לו תחושת תנועה, אך הוא נפל לקראת כוכבים בלתי־אפשריים אלה, אשר זרחו בליבו האפל של ירח. לא — לא זה היה המקום בו היו, באמת; בכך היה בטוח. עכשיו, לאחר שהיה מאוחר מדי הצטער על שלא הקדיש תשומת־לב רבה יותר לאותן תיאוריות של על־חלל, של מעברים בין־מימדיים. לגבי דויד באומן, לא היו אלה תיאוריות, עתה.

אולי עמוד זה, על ז'אפטוס, הינו חלול; אולי ,גגו' לא היה אלא אשליה, או מעין מחיצה אשר נפתחה להכניסו פנימה. (אך לתוך מ ה ?) במידה שיכול לסמוך על חושיו, נראה כאילו הוא נופל אנכית במורד חלל מלבני ענק בעומק כמה אלפי רגל. הוא נע במהירות גוברת והולכת — אך הקצה הרחוק לא שינה את גודלו, ונשאר כל העת מרוחק ממנו באותה מידה.

רק הכוכבים נעו; בתחילה נעו באיטיות כה גדולה, עד כי חלף זמן־מה בטרם הבחין שהם מתחמקים ויוצאים מן המסגרת המחזיקה בהם. אך כעבור זמן־מה, היה ברור, ששער־הכוכבים מתרחב, כאילו אץ לקראת באומן במהירות שאין להשיגה בכלל. ההתרחבות היתה נטולת קווים מגדירים; נראה היה, שהכוכבים במרכז כמעט ואינם זזים, בעוד שהכוכבים

הסמוכים לקצה האיצו מהירותם יותר ויותר, עד אשר הפכו לקווי־אור ממש בטרם נעלמו מן העין.

תמיד היו אחרים שמילאו את מקומם וזרמו אל מרכז השדה, ממקור שכנראה לא דלל לעולם. באומן תהה, מה יקרה אם יבוא כוכב ישר לקראתו; האם ימשיך הכוכב להתרחב עד אשר יצלול בפני השמש? אך אף כוכב לא התקרב אליו. לאחר זמן־מה פנו כולם הצידה והיוו רצועות בקצה מסגרתם המלבנית.

ובכל זאת, קצהו הרחוק של המעבר לא התקרב. כאילו הקירות נעים עמו ונושאים אותו אל גורל בלתי־ידוע. או אולי היה חסר־תנועה, והחלל פשוט חלף על פניו...

לפתע תפס, שלא רק החלל קשור במה שקורה לו עתה. גם השעון על לוח־המכשירים הקטן של התרמיל החל מתנהג בזרות.

בדרך כלל, המיספרים של עשיריות השניה היבהבו וחלפו במהירות כה רבה, עד שכמעט מן־הנמנע היה לקראם; עכשיו החלו מופיעים ונעלמים בהפסקות, והוא יכול למנותם ללא כל קושי. השניות חלפו באיטיות בל־תיאמן, כאילו הזמן עצמו נעצר. לבסוף, קפא מונה עשירית־השניה בין 5 ל־6.

עם זאת, הוא יכול עדיין לחשוב ואפילו להתבונן, בשעה שקירות־ההבנה חלפו לידו ביעף, במהירות שיכלה להיות בין אפס לבין מיליון פעם מהירות־האור. באורח כלשהו, לא היה מופתע כלל ועיקר, ואפילו לא נחרד. להיפך, הוא חש תחושת־ציפיה שלווה, מעין זו שידע פעם כאשר בחנו רופאי־החלל את השפעתם של סמי־הזיות על מוחו וגופו. העולם סביבו היה מוזר ונפלא, אך לא היה ממה לפחד. הוא נסע כל אותם מיליוני ק"מ בחיפוש אחר תעלומה; ועכשיו, כך נראה הדבר, באה התעלומה לחפש אחריו.

המלבן ממול הבהיר והלך. רצועות הכוכבים המאירות החווירו על רקע רקיע חלבי, שזוהרו גבר מרגע לרגע. נראה כאילו תרמיל־החלל נוסע לקראת גיזרת עננים, המוארת אחידות בקרני שמש בלתי־נראית לעין.

הוא עמד לצאת מן המינהרה. הקצה הרחוק, אשר נשאר עד עתה

באותו מרחק בלתי־מוגדר, לא קרב ולא מתמעט, החל מציית לפתע לחוקים של הפרספקטיבה. הוא קרב והלך והחל מתרחב לפניו בהתמדה. בו־בזמן, חש באומן שהוא נע מעלה, ורגע קצר תהה אם לא נפל ישר דרך ז׳אפטוס ועתה הוא עולה ויוצא מצידו השני. אך אפילו לפני שתרמיל־החלל הגביה ויצא החוצה, ידע באומן שמקום זה אין לו כל קשר עם ז׳אפטוס או עם כל עולם אחר בתחומי נסיונו של האדם.

לא היה אוויר במקום־הימצאו, שכן יכול לראות את כל הפרטים בבירור רב, כולל אופק שטוח ורחוק עד־מאוד. הוא נמצא מן־הסתם מעל עולם עצום — גדול אולי מכדור־הארץ. אף־על־פי כן, ולמרות מידותיו, היה כל השטח אשר ראה באומן מפוספס ועשוי מערכים מלאכותיים בעליל, שגודלם נאמד בקילומטרים. זה נראה כמו חידת שיחזור של ענק אשר שיחק בכוכבי־לכת; ובמרכזי רבים מן המרובעים והמשולשים ומרובי־הצלעות הללו היו פעורים חללים שחורים — תאומי התהום אשר ממנה יצא זה־עתה.

הרקיע היה מוזר עוד יותר — ובדרכו־שלו, אף מטריד הרבה יותר מאשר האדמה הבלתי־אפשרית אשר תחתיו. כי שם לא היו כוכבים; כמו כן, לא היתה שם אפלת החלל. היתה רק חלביות בוהקת רכות, אשר עוררה רושם של מרחק אינסופי. באומן זכר תיאור של הנוגה המפחיד של אנטרקטיקה: „כמו להיות בלב כדור פינג־פונג״. מילים אלה יכלו להתייחס למקום מסתורי זה, שלא מן העולם האנושי, אך ההסבר חייב להיות שונה בתכלית השוני. רקיע זה לא יכול להיות אפקט מטאורולוגי של ערפל ושלג; כאן היתה ריקנות שלמה.

אחר, משהורגלו עיני באומן אל הבוהק הפניני אשר מילא את הרקיע, הבחין בפרט אחר: הרקיע לא היה ריק לגמרי, כפי שסבר לאחר שהעיף בו מבט ראשון. הוא היה מנוקד באין־ספור נקודות שחורות, זעירות, חסרות־תנועה, אשר יצרו מערכים שונים, מקריים מן־הסתם.

היה קשה לראותן, כי הן היו אך ורק נקודות של אפלה, אך לאחר שהבחנת בהן, לא ניתן לטעות בן. הן הזכירו לבאומן משהו — משהו כה מוכר, ועם זאת כה מטורף, עד כי מיאן לקבל את ההקבלה, עד אשר נכפתה עליו בכוח ההגיון.

אותן נקודות שחורות ברקיע הלבן היו כוכבים; כאילו הביט בנגטיב צילומי של שביל־החלב.

בשם האלוהים, היכן מצוי אני? — שאל באומן את עצמו; ושעה שהציג את השאלה, חש בביטחון כי לעולם לא יוכל לדעת את התשובה. דומה שהחלל התהפך, תוכו בחוץ וברו פנימה; לא היה זה מקום בשביל בן־אדם. אף כי התרמיל היה חמים ונוח, חש לפתע קור, ולקה ברעד שכמעט לא ניתן לשלוט בו. הוא חפץ לעצום עיניו ולסלק מעל פניו את הלא־כלום הפניני אשר הקיף אותו; אך זו היתה פעולתו של מוג־לב, והוא לא ייכנע לכך.

כוכב־הלכת הנקוב והמהוקצע הסתובב תחתיו באיטיות, ללא שינוי־תפאורה ממשי. הוא ניחש, שהוא מצוי בגובה 15 ק"מ ומן־הסתם יוכל לראות בנקל כל אות־חיים בסביבה. אך עולם זה היה נטוש כולו; אינטליגנציה ביקרה כאן, כפתה על המקום את רצונה ופנתה לה לדרכה.

אזי הבחין בגבנון הרובץ על המישור השטוח, במרחק שהגיע אולי ל־30 ק"מ. היתה זו ערימה דמויית גליל־גז של שרידים שיכלו להיות אך ורק שרידי גווייתה של ספינת־ענק. הערימה היתה רחוקה מכדי שיוכל לראות פרטים כלשהם, ותוך שניות אחדות יצאה משדה־הראיה, אך הוא הצליח להבחין בצלעות שבורות ובעלי־מתכת בעלי גוגה עמום, אשר בחלקם קולפו מן הגוף המרכזי, כקליפת תפוז. הוא השתאה: כמה אלפי שנים נח שבר־הספינה כאן, על לוח־שחמט נטוש זה — ואיזה מין יצורים הפליגו בה בין הכוכבים?

אחר שכח את שבר־הספינה; כי משהו קרב ועלה מעל האופק.

בתחילה נראה הדבר כדיסקית שטוחה, אך הוא נראה כך משום שפניו היו מועדות ישר אל באומן. משקרב וחלף תחתיו, ראה באומן שהיה זה עצם דמוי־פלך, באורך מאות־רגל אחדות. אף כי פסים רפים היו משוכים לאורכו, פה ושם, היה קשה למקד עליהם את העין; העצם נראה רוטט, או אולי מסתובב, במהירות גבוהה מאוד.

בשני צידיו היה מחודד, ולא נראה בו כל סימן של הנעה. רק דבר אחד בגוף זה היה מוכר לעין האנושית — צבעו. אם היה באמת מוצר מוצק ולא אשליה אופטית, אזי יתכן שעושיו נטלו חלק באחדים מרגשי־

אנוש. אך הם, ללא ספק, לא נטלו חלק במיגבלות־אנוש; כי הפלך נראה עשוי מזהב.

באומן הסיט ראשו אל מערכת־התצפיות האחורית, כדי לבחון את הדבר מאחור. הגוף התעלם ממנו כליל, ועתה ראה שהוא נופל אל מחוץ לרקיע, מטה, אל אחד מאותם אלפי חריצים גדולים. לאחר שניות אחדות, הוא נעלם בניצנוץ־זהב, בצללו אל תוך כוכב־הלכת. שוב היה באומן לבדו תחת השמים המרושעים, ותחושת הבידוד והריחוק היתה עצומה מתמיד.

ברגע זה ראה, שאף הוא שוקע מטה, אל פני־השטח המגומרים של העולם הענק, ושאחד מאותם חללים מלבניים מפהק ישר מתחתיו. השמים הריקים נסגרו סביבו, ושוב צנח תרמילו בין כותלי־הבנה אינסופיים, לקראת פיסת־כוכבים רחוקה אחרת.

אך עתה היה בטוח שאיננו שב אל מערכת־השמש, ובבזק־הבחנה — שאולי היתה מדומה — ידע מה חייב דבר זה להיות.

היה זה מעין מיתקן־מיתוג קוסמי כלשהו, המכוון את תנועת הכוכבים דרך מימדים שאין להעלותם בדמיון, של חלל וזמן. הוא עובר עכשיו בתחנה־המרכזית של שביל־החלב עצמו.

42 — הרקיע הזר

הרחק קדימה, החלו כותלי החריץ נראים שוב לעין במעומעם, באור הרפה אשר התפשט מטה ממקור כלשהו, שהיה עדיין נסתר. ואז נמחתה האפלה בפתאומיות, משטולטל תרמיל־החלל הזעיר כלפי מעלה, אל תוך רקיע יוקד בכוכבים.

הוא היה שוב בחלל שהיה מוכר לו, אך מבט חטוף גילה לו שהינו שרוי במרחק מאות שנות־אור מכדור־הארץ. הוא אפילו לא ניסה למצוא אי־אלה מערכות מוכרות, שהיו ידידות האדם מאז תחילת ההיסטוריה;

אולי אף לא אחד מן הכוכבים שלהטו עכשיו סביבו נראה אי־פעם לעין אדם בלתי־מזויינת.

רובם רוכזו בחגורה בוהקת, שפה־ושם שברוה רצועות כהות של אבק־כוכבים עמום, שהקיף את הרקיע כולו. זה היה כמו שביל־החלב, אך בהיר פי־כמה. באומן תהה לדעת, אם אכן היה זה שביל־החלב שלו, כפי שהיא נראה מנקודה סמוכה הרבה יותר למרכז הזוהר.

הוא קיווה שאכן כן הדבר; במקרה זה, לא יהיה כה מרוחק מן הבית. אך מחשבה זו, הבחין מיד, היתה ילדותית. הוא היה כה מרוחק ממערכת־השמש, עד שלא היה הבדל גדול אם נמצא בשביל־החלב שלו, או בשביל המרוחק ביותר אשר נראה אי־פעם בטלסקופ כלשהו.

הוא השקיף לאחור כדי לראות את הדבר ממנו התרומם, וזכה בהלם נוסף. כאן ל א ה י ה כ ל ו ם — מלבד צל בצבע דיו מול הכוכבים, כפתח הנפער בחדר אפל אל תוך ליל אפל עוד יותר. בעודו מסתכל, נסגרה הדלת. היא לא דעכה למול עיניו; היא התמלאה אט־אט כוכבים, כאילו תוקן קרע במארג החלל. אחר היה לבדו תחת הרקיע הזר.

תרמיל־החלל הסתובב לאיטו, ותוך כדי כך נכנסו אל שדה־הראיה פלאים אחרים. בתחילה היה נחיל דמוי־כדור של כוכבים, הנעשה יותר ויותר דחוס במרכזו עד היות לבו זוהר תמיד. קצותיו החיצוניים לא היו מתוחים היטב — עטרה מקלישה והולכת של שמשות אשר פרצו ויצאו אל רקע של כוכבים רחוקים יותר.

תופעה מפוארת זו, ידע באומן, יכול להביט ישר בפניה ללא כל אי־נוחות; אם לשפוט לפי צבעה, לא היתה חמה יותר מגחלת לוחשת. פה ושם היו קבועים באדום הקודר נהרות צהוב בהיר — אמזונות לוהטות המתפתלות לאורך אלפי ק״מ בטרם תאבדנה במדבריות השמש הגוועת הזו.

גוועת? לא — רושם זה היה מוטעה לגמרי, ונולד מתוך נסיון אנוש והרגשות המתעוררים על רקע גווני השקיעה או היבהוב גחלים דועכות. היה זה כוכב אשר הניח מאחוריו את השלהבות יוצאות־הדופן של עלומיו, והתארגן עתה בבגרות שלווה וארוכה מעבר לכל דמיון. כל

אשר אירע בעבר לא היה אלפית ממה שהיה צפוי עוד; סיפורו של כוכב זה כמעט רק החל.

התרמיל פסק להסתובב; השמש האדומה הגדולה נחה לפניו. אף כי לא היתה כל תחושת תנועה, ידע באומן שהוא עדיין לפות בידי אותו כוח שולט בלתי־ידוע אשר הביאו מסאטרון עד הלום. כל המדע והישגי ההנדסה של כדור־הארץ נראו עתה פרימיטיביים עד אין־אונים לעומת הכוחות שנשאוהו לקראת גורל שאין להעלותו בדמיון.

הוא נעץ מבט בשמים וניסה להבחין במטרה לקראתה הוא נלקח — אולי כוכב־לכת המקיף שמש גדולה זו. אך עדיין לא נראה לעין שום דבר יוצא־דופן. אם כוכבי־לכת סבבו כאן במסלול, לא יכול להבדיל בינם לבין הרקע הכוכבי.

לפתע הבחין במשהו מוזר המתרחש בקצה דיסקית־הארגמן של השמש. זוהר לבן הופיע שם. הוא השתאה, אם אומנם ראה אחת מאותן התפרצויות או התלקחויות המטרידות את מרבית הכוכבים, מפעם לפעם.

האור הבהיר והכחיל; הוא ניסך לאורך פאת השמש, שגווניה האדומים כדם החווירו במהירות. היה זה כמעט כאילו צפה בזריחת שמש — על שמש, אמר באומן לעצמו כשהוא מחייך בשל האבסורדיות של המחשבה.

אך הוא צפה, באמת, בעליית שמש. מעל האופק הבוער התרומם כדור שלא היה גדול מכוכב, אולם היה זוהר עד כי העין לא יכלה להסתכל בו. נקודת־זוהר כחולה־לבנה, כקשת השמלית, נעה במהירות שלא־תיאמן על פני השמש הגדולה. נקודה זו חייבת להיות סמוכה מאוד, כי ממש תחתיה, נמשך מעלה על־ידי כוח־המשיכה של הכוכב עמוד־אש בגובה אלפי ק"מ. דומה היה כאילו גל של אש צועד לנצח לאורך קו־המשווה של כוכב זה, רודף לשוא אחר התופעה הצורבת ברקיעו.

ראש־סיכה לוהט זה חייב להיות גמד לבן — אחד מאותם כוכבים מוזרים פראיים שאינם עולים בגודלם על כדור־הארץ, ועם זאת הם מכילים מסה העולה פי מיליון על זו של כדור־הארץ. זוגות כוכבים בלתי־תואמים אלה לא היו בגדר תופעה נדירה; אך באומן מעולם לא חלם, שיום יבוא והוא יראה זוג כזה במו־עיניו.

הגמד הלבן עבר כבר כמעט מחצית הדיסקית של רעו. יש להניח שהקפה שלמה נמשכת דקות אחדות בלבד. באומן היה בטוח, לבסוף, שאף הוא שרוי בתנועה. לפניו, הלך אחד הכוכבים הלוך והבהר והחל להיסחף על גבי הרקע שלו. זה חייב להיות איזשהו גוף קטן קרוב — אולי העולם לקראתו הוא נוסע.

העצם עט עליו במהירות בלתי־צפויה; עתה ראה, שלא היה זה עולם, כלל ועיקר.

קורי־עכביש מבהיקים עמומות, או רשת־סבך עשויה מתכת, בגודל מאות ק"מ, צמחה מן האין עד אשר מילאה את הרקיע. על פניה הרחבים כיבשת היו מְפוזרים מיבנים שהיו כנראה גדולים כערים, אך נראו כמכונות. סביב רבים מהם נקבצו עשרות עצמים קטנים יותר, מסודרים בשורות ובטורים. באומן חלף על פני קבוצות אחדות כאלה, לפני שהבין שהיו אלה צי ספינות־חלל; הוא טס מעל מיגרש־חניה ענק.

הואיל ולא היו בסביבה עצמים מוכרים, על־פיהם יוכל לאמוד את שיעור המראה החולף תחתיו ביעף, כמעט מן־הנמנע היה להעריך את גודל הכלים התלויים בחלל, אך הם היו עצומים, ללא ספק; אחדים מהם היו בגודל קילומטרים. הם היו עשויים מיבנים רבים ושונים — כדורים, גבישים רבי־צלעות, עפרונות דקים, ביצים, דיסקיות. מקום זה חייב להיות אחד ממקומות־המיפגש של סחר־הכוכבים.

או ה י ה — אולי לפני מיליון שנים. כי בשום מקום לא יכול באומן לראות פעילות; נמל־החלל הסרוח לפניו היה מת כירח.

הוא ידע זאת לא רק על שום היעדר כל תנועה שהיא, אלא על־פי סימנים שאין לטעות בם, כמו פערים גדולים אותם קרעו ברשת־המתכת הגבשושיות דמויות־הצרעה של כוכביות אשר התנפצו אליה מן־הסתם לפני יובלות. לא עוד היה זה מיגרש־חניה; היתה זו ערימת אשפה קוסמית.

הוא החמיץ את בוניה ביובלות שנים, ומשהבחין זאת, שקע לבו לפתע. אף כי לא ידע למה לצפות, לפחות קיווה לפגוש איזו אינטליגנציה מן הכוכבים. עכשיו, דומה, היה מאוחר מדי. הוא נתפס במלכודת עתיקה, אוטומטית, שהוקמה לשם מטרה בלתי־נודעת, ופעלה עדיין כשיוצריה

היו משכבר לאבק. היא סחפה אותו על־פני שביל־החלב והשליכה אותו (עם כמה אחרים?) באנדרלמוסיה אלוהית זו, כשגורלו נחרץ למות משיאזל מלאי האוויר שלו.

ניחא, בלתי־הגיוני היה לצפות למשהו יותר מזה. כבר ראו עיניו פלאים, שאנשים רבים היו מקריבים חייהם בעבורם. הוא הירהר ברעיו המתים. לא היתה לו סיבה להתלונן.

אז הבחין בכך, שנמל־החלל העזוב מחליק ועובר על פניו במהירות שאינה פוחתת. הוא נסחף מעל לפרברים מרוחקים יותר; קצהו הממורטט חלף־עבר; הנמל לא עוד האפיל חלקית על הכוכבים. כעבור כמה רגעים נוספים, היה מאחור.

גורלו לא המתין לו כאן — כי אם הרחק, בשמש הארגמנית הענקית, לקראתה נשר עתה תרמיל־החלל; בכך לא ניתן לטעות עוד.

43 — גהינום

עכשיו היתה רק השמש האדומה אשר מילאה את הרקיע מצד אל צד. הוא היה כה קרוב אליה, עד כי שטחה לא נראה עוד בעיניו קפוא ונטול־תנועה, כפי שנראה קודם לכן בשל הגודל העצום. קשרים מפיצי־אור נעו אנה ואנה, סערות של גז עולה ויורד, בליטות המריאו לאיטן לקראת הרקיע. לאיטן? מהירותן מגעת לפחות למיליון וחצי קמ״ש, אם תנועתן גלויה לעיניו...

הוא אף לא ניסה להקיף בדמיונו את שיעור הגהינום אשר לקראתו היה יורד עכשיו. מידותיהם העצומות של סאטורן ויופיטר הביסו אותו, משטס לידם בתגלית, באותה מערכת־שמש הנמצאת עתה במרחק מי־יודע־כמה ביליוני קילומטרים. אך כל מה שראה כאן היה עוד יותר גדול, פי־מאה; הוא לא יכול לעשות דבר, אלא לקלוט את המראות שהציפו את מוחו, מבלי לנסות לפרשם.

בשעה שים־האש התרחב תחתיו, היה באומן חייב לחוש פחד — אך, למירב הזרות, חש עתה רק חשש מתון. לא משום שמוחו הוקהה מחמת ריבוי פלאים; ההגיון אמר לו, שהינו מצוי ללא ספק בחסותה של אינטליגנציה שלטת כלשהי כמעט כל־יכולה. הוא היה עכשיו כה סמוך אל השמש האדומה, שהיה נשרף בן־רגע, אילולי נפרש בינו לבין קרינתה מסך בלתי־נראה, כלשהו. ובמרוצת מסעו נחשף לתאוצות שהיו מוחצות אותו בן־רגע — והוא לא חש דבר; אם השקיעו מאמצים כה רבים כדי לקיים אותו, היה עדיין מקום לתקווה.

תרמיל־החלל נע לאורך קשת רדודה, שהיתה מקבילה כמעט לפני הכוכב, וירדה אט־אט. עכשיו הבחין באומן בפעם הראשונה בקולות. נשמעה שאגה רפה, מתמדת, שנשברה מפעם לפעם על־ידי קולות נפצוצים כשל קריעת נייר, או כשל ברק במרחק. קול זה יכול להיות אך ורק הדה החלוש של תצרומת, שקשה בכלל להעלות שכמותה בדמיון; האוויר המקיף אותו עומד מן־הסתם בלחץ וזעזועים היכולים לפרק כל חומר לאטומים. בכל זאת, היה מוגן בפני מהומה הרסנית זו, באותה יעילות בה היה מוגן בפני החום. אומנם, צוקי שלהבות בגובה אלפי ק"מ התרוממו והתמוטטו סביבו באיטיות, אך הוא היה מבודד לגמרי מכל האלימות הזו. האנרגיות של הכוכב השתוללו ועברו על פניו, כאילו התקיימו ביקום אחר; התרמיל נע במרכזן בשלווה, ללא כוויות וללא חבטות.

עיניו באומן, שלא עוד היו מבולבלות ונטולות־ישע למול הזרות והתפארת, החלו מבחינות בפרטים שבוודאי היו שם גם קודם לכן, אך הוא לא ראם עד כה. פני הכוכב הזה לא היו תוהו־ובוהו חסר־צורה; היה כאן מערך, כבכל דבר אחר אשר ברא הטבע.

הוא הבחין בתחילה בבריכות מסתחררות של גז — קרוב לוודאי, לא היו גדולות מאסיה או מאפריקה — אשר נדדו על פני הכוכב. לעיתים יכול להביט ישר מטה אל תוך אחת מהן ולראות איזורים אפלים יותר וצוננים יותר הרחק למטה. מוזר, נראה היה שאין שם כתמי־שמש; אולי היו אותם כתמים מחלה המיוחדת לכוכב שזרח על כדור־הארץ?

מפעם לפעם נראו עננים, כתלתלי־עשן שסופה נושבת בם ומפריחה

אותם. אולי באמת היו עשן, כי שמש זו היתה כה קרה עד כי אש אמיתית יכלה להתקיים כאן. תרכובות כימיות יכלו להיווצר כאן ולהתקיים שניות אחדות בטרם פורקו שוב על־ידי האלימות הגרעינית העזה־יותר, אשר הקיפה אותן.

האופק הבהיר והלך, וצבעו נשתנה מאדום קודר לצהוב ומצהוב לכחול ומכחול לארגמן מנומר. הגמד הלבן עלה מעל לאופק, כשהוא גורר אחריו גל של חומר־כוכבים.

באומן הגן על עיניו בפני הזוהר הבלתי־נסבל של השמש הקטנה, ומיקדן בנוף־הכוכבים, אשר שדה־המשיכה שלו הפעיל שאיבה כלפי מעלה. פעם ראה עמוד־מים נע על פני הים הקאריבי; למגדל־להבות זה היתה כמעט אותה צורה; רק המידות היו שונות במקצת, כי בסיסו של העמוד היה קרוב לוודאי רחב מכוכב־הלכת שלנו, כולו.

ואז, ממש תחתיו, הבחין באומן במשהו שהיה חדש, שכן לא יתכן כי לא הבחין בו אם היה כאן קודם לכן. על פני אוקינוס־הגז הלוהט נעו אינספור חרוזים בהירים; הם זרחו באור פניני, אשר התמלא ודעך בפרק־זמן של שניות אחדות. וכולם נסעו באותו כיוון, כדגי־רקק במעלה הזרם; לפרקים נשזרו קדימה ואחורה באופן שמסלוליהם השתזרו אלה באלה, אך החרוזים עצמם לא נגעו זה בזה.

היו אלפים מהם, וככל שהאריך באומן מבטו, כן השתכנע יותר ויותר שלתנועתם יש מטרה. הם היו רחוקים מכדי שיוכל להבחין בפרטיהם. עצם העובדה שהבחין בם בכלל במצפה קולוסלי זה, משמעה שהם השתרעו על פני שטח שהקיף עשרות ואולי אפילו מאות קילומטרים. אכן היו אלה לוויתנים שמידותיהם התאימו לעולם אותו אכלסו.

אולי היו אלה רק ענני־פלזמה, שרכשו יציבות זמנית בשל איזה צירוף מוזר של פעילות כוחות טבעיים — ככדורים בעלי משך־הקיום הקצר של הברק, אשר עדיין הפליאו מדענים בני כדור־הארץ. הסבר זה היה קל, ואולי אף מרגיע; אך בשעה שבאומן השקיף מטה על זרימה רחבה זו, לא יכול להאמין בכך, באמת. גולות־אור מנצנצות אלה ידעו לאן מועדות פניהן; הן התכנסו במתכוון מעל עמוד־האש שהרים הגמד הלבן בנועו במסלולו הרם.

באומן נעץ מבט נוסף בעמוד יורד הצועד עתה לאורך האופק מתחת לכוכב הזעיר והמוצק אשר שלט בו. כלום יתכן שהיה זה דמיון בלבד — או שמא באמת היו שם פיסות אור בהיר יותר, הזוחל במעלה אשד־גז גדול זה, כאילו אינסוף ניצוצות זוהרים התחברו והיו ליבשות שלימות של זרחן ?

הרעיון היה פנטסטי מדי, אולם אולי הוא באמת משקיף על משהו שאינו נופל מהגירה מכוכב לכוכב, על גבי גשר־אש ? אם אומנם היתה זו תנועה של יצורים נטולי־מחשבה, שדחף בדומה לדחף של הלמינג מריץ אותם על פני החלל — או אם היתה זו התקהלות עצומה של ישויות אינטליגנטיות — זאת לא יידע לעולם.

הוא נמצא נע בתוך מעמד חדש של בריאה, עליו חלמו אנשים מעטים. מעבר לממלכת הים והאדמה והאוויר והחלל היו ממלכות האש, שהוא לבדו זכה להעיף בהן מבט. מוגזם היה לצפות שגם יבין.

44 — קבלת-פנים

עמוד־האש פסח על קצה השמש, כסופה החולפת אל מעבר לאופק. כתמי־האור האצים חדלו לנוע על־פני נוף־הכוכבים המנצנץ באדום, שנמצא עדיין במרחק אלפי ק״מ למטה. בתוך תרמיל־החלל שלו, מוגן בפני סביבתו אשר יכלה להשמידו תוך מאית השניה, המתין דויד באומן לאשר הוכן לו.

הגמד הלבן שקע במהירות עם שנזרק לאורך מסלולו; לבסוף נגע באופק, הציתו בלהבות ונעלם. דמדומים מדומים נפלו על הגהינום שלמטה, ובשינוי הפתאומי של התאורה, הבחין באומן שמשהו קורה בחלל סביבו.

עולם השמש האדומה נראה מסתלסל, כאילו השקיף בו בעד מים זורמים. לרגע תמה אם לא היה זה אפקט השתברותי, שנגרם אולי בשל מעבר גל־זעזוע אלים באוויר המעונה בתוכו היה שרוי.

האור החל דועך; דומה היה, שעתידים לבוא דמדומים שניים. מבלי משים, הרים עיניו מעלה, ואחר עצר עצמו במבוכה, כאשר נזכר שמקור האור המרכזי כאן אינו הרקיע, אלא העולם הלוהט שלמטה.

דומה היה, שכתלים עשויים חומר כעין זכוכית מעושנת החלו מתעבים סביבו, מפרידים בינו לבין הזוהר האדום ומעמעמים את הראיה. נעשה אפלולי יותר ויותר; השאגה הרפה של ההוריקאנים הכוכביים דעכה אף היא. תרמיל־החלל צף בדממה, בלילה. לאחר רגע, נשמעה חבטה עדינה שבעדינות משהתיישב התרמיל על פני מישטח קשה כלשהו, והגיע אל המנוחה.

מנוחה על מה? — שאל באומן את נפשו באי־אמון. אזי חזר האור; ואי־האמון פינה מקומו לייאוש שובר־לב, כי משראה מה נח סביבו, ידע כי ודאי נטרפה דעתו עליו.

הוא סבר שהוא נכון לעמוד בכל פלא. הדבר היחיד שלא ציפה לו היה הדבר הפשוט והשיגרתי לגמרי.

תרמיל־החלל נח על ריצפתה המהודרת של דירת־מלון אנונימית ואלגנטית, שהיתה עשויה להימצא בכל עיר גדולה על פני כדור־הארץ. עיניו היו נתונות בחדר־הסבה שבו שולחן־קפה, דרגש, תריסר כיסאות, מכתבה, מנורות שונות, ארון־ספרים מלא־למחצה ועליו כתבי־עת אחדים, ואפילו אגרטל־פרחים. הגשר בארל של ואן־גוך היה תלוי על קיר אחד; עולמה של כריסטינה של וויט על קיר אחר. הוא היה סמוך ובטוח, שאם יפתח את מגירת המכתבה, ימצא בתוכה עותק של התנ"ך...

אם אומנם היה מטורף, הרי ההזיות שלו היו מאורגנות יפה־יפה. הכל היה מציאותי לגמרי; מאום לא נעלם בהפנותו את הגב. הגורם היחיד שלא התאים לתמונה והיה בהחלט מרכזי, היה תרמיל־החלל עצמו.

רגעים רבים לא נע באומן ממקום־מושבו. הוא ציפה־למחצה, שהמראה סביבו ייעלם, אך המראה נשאר מוצק ויציב לא־פחות מכל דבר יציב אחר אשר ראה אי־פעם.

זה היה אמיתי — או שהיה זה מחזה־תעתועים אשר תוכנן בצורה כה מעולה, שלא היתה כל דרך להבדיל בינו לבין המציאות. אולי היה

זה מעין מיבחן; אִם אומנם כן הוא, הרי לא רק גורלו אלא גורל הגזע האנושי כולו עשוי להיות תלוי בפעולותיו במספר הדקות הבאות.

הוא יכול לשבת כאן ולהמתין שמשהו יקרה, או לפתוח את התרמיל ולצעוד החוצה ולקרוא תגר על החזיון הסובב אותו. הריצפה נראתה מוצקה; לפחות, היא נשאה את משקל התרמיל. לא נראה אפשרי שיפול דרכה — תהי אשר תהיה.

אך עדיין קיימת היתה שאלת האוויר; לפי כל הידוע לו, עשוי היה חדר זה להיות שרוי בריקנות, או להכיל אוויר מורעל. דבר זה נראה בלתי־אפשרי: אף אחד לא היה משקיע מאמצים כה רבים מבלי להתייחס לפרט כה חיוני; אך הוא לא התעתד ליטול על עצמו סיכונים מיותרים. מכל מקום, שנות אימוניו נטעו בו זהירות מפני זיהום; הוא מיאן לחשוף עצמו לסביבה בלתי־ידועה, עד אשר יידע לבטח שאין כל ברירה אחרת. חדר זה נ ר א ה כחדר־מלון במקום כלשהו בארצות־הברית. זה לא שינה את העובדה שהוא מצוי מן־הסתם במרחק מאות שנות־אור ממערכת־השמש.

הוא סגר את קסדת חליפתו, חתם עצמו בתוכה והפעיל את דלת־היציאה של תרמיל־החלל. נשמעה לחישה קצרה של השוואת־לחץ; אחר פסע ויצא אל החדר.

על־פי תחושתו, היה מצוי בשדה־משיכה נורמלי לגמרי. הוא הרים זרוע אחת והניח לה לצנוח בחופשיות. היא נשמטה לצידו בפחות משניה.

הכל נראה בלתי־מציאותי כפליים: הנה הוא נ י צ ב, לבוש בחליפת־חלל — בעוד שהיה חייב ל ר ח ף — מחוץ לכלי־רכב אשר יכול לפעול כראוי רק בהיעדר כוח־משיכה. כל הרפלקסים של האסטרונאוט שבו, נתבלבלו; היה עליו לחשוב לפני כל תנועה.

כאדם מהופנט, פסע לאיטו ממחצית החדר החשופה, הבלתי־מרוהטת, אל עבר דירת־המלון. היא לא נעלמה מן העין, כפי שציפה כמעט, אלא נותרה ממשית לגמרי, וככל הנראה לעין, גם מוצקה לגמרי.

הוא נעצר ליד שולחן־הקפה. על השולחן נחה מערכת טלפון־ויזואלי, שיגרתית ושלמה, בצירוף המדריך המקומי. הוא התכופף ונטל את הכרך בידיו המסורבלות, עטויות הכסיות.

הוא נשא עליו, באותיות־הדפוס המוכרות אשר ראה אלפי פעמים, את השם: ו ו ש י נ ג ט ו ן.

אחר בחן את המדריך ביתר תשומת־לב; ובפעם הראשונה היתה בידו הוכחה מוחשית, שאף־על־פי שכל זה עשוי להיות אמיתי, א י ן הוא מצוי על גבי כדור־הארץ.

הוא יכול לקרוא רק את המילה וושינגטון; שארית הכתוב היה מעין כתם מטושטש, כאילו העתיקוהו מתצלום־עתון. הוא פתח את הספר ללא אבחנה ועילעל בו. כל הדפים היו ריקים, עשויים חומר לבן פריך, שללא ספק ל א היה נייר, אף כי נראה דומה מאוד לנייר.

הוא הרים את שפופרת־הטלפון ולחצה אל הפלסטיק של קסדתו. אילו נשמע צליל חיוג, יכול לשמעו דרך החומר המוליך־קול. אך, כפי שציפה, היתה רק דממה.

ובכן, הכל היה זיוף, אף כי החיקוי היה זהיר ומדויק במידה פנטסטית. ומטרתו לא היתה להונות אלא — כך קיווה — להרגיע. מחשבה זו היתה מנחמת ביותר; אף־על־פי כן, לא יסיר את חליפתו עד אשר ישלים את מסע־המחקר שלו.

כל הרהיטים נראו יציבים ומוצקים למדי; הוא ניסה את הכיסאות, והם עמדו במשא משקלו. אך המגירות במכתבה לא נפתחו; הן לא היו מגירות אמיתיות.

גם הספרים וכתבי־העת לא היו אמיתיים; כבמדריך הטלפון, ניתן לקרוא בהם רק את הכותרות. הם היוו אוסף מוזר — רובם פסולת רבי־מכר, אחדים מהם יצירות סנסציוניות, ואחדים ביוגרפיות מפורסמות. לא היה ביניהם שום דבר שלא מלפני שלוש שנים, לפחות, ומעט מאוד חומר בעל תוכן אינטלקטואלי. לא היה בכך כל הבדל, כי ממילא לא ניתן להוריד את הספרים מן האיצטבאות.

היו שם שתי דלתות שנפתחו בקלות. הראשונה הובילה אותו אל חדר־שינה קטן אך נוח, מרוהט במיטה, שידה, שני כיסאות, מתגי־אור שפעלו וארון־בגדים. הוא פתח את הארון ומצא עצמו מתבונן בארבע

חליפות, חלוק, תריסר כתונות לבנות ומערכות אחדות של לבנים, כולם תלויים על קולבים.

הוא נטל אחת מן החליפות ובחנה בתשומת־לב. ככל שיכול לסמוך על שיפוטן של ידיו העטויות כסיות, היתה החליפה עשויה חומר שדמה לפרווה יותר מאשר לצמר. סגנונה היה מיושן במקצת; על גבי כדור־הארץ, איש לא לבש חליפות כאלה מזה ארבע שנים, לפחות.

החדר הסמוך לחדר־המיטות היה חדר־רחצה, מצוייד באבזרים שלא היו מדומים, לשמחתו הרבה, אלא פעלו ביעילות נורמלית לגמרי. ואחרי חדר־השינה נמצא מטבחון ובו כירה־חשמלית, מקרר, ארונות־מזווה, כדי־חרס וסכו״ם, כיור, שולחן וכיסאות. באומן החל לסקור את המטבחון לא רק בסקרנות, כי אם ברעב הולך וגובר.

תחילה פתח את המקרר, וגל ערפל קר גלש החוצה. המדפים היו גדושים חבילות וקופסות־שימורים, שנראו כולן מוכרות מאוד ממרחק, אף כי בבדיקה סמוכה יותר נתגלו תוויות יצרניהן כמטושטשות ובלתי־ניתנות לקריאה. מכל מקום, בלט היעדרם של ביצים, חלב, חמאה, בשר, פירות או כל אוכל בלתי־מעובד אחר; המקרר הכיל אך ורק פריטים משומרים או ארוזים.

באומן נטל קופסה שהכילה מיני דגנים מוכרים לארוחת־הבוקר, בחשבו תוך כדי כך, שמוזר לשמור מזון זה קפוא. ברגע בו הרים את הקופסה, ידע בוודאות שאין היא מכילה פתיתי־תירס; היא היתה כבדה מדי.

הוא פתח את המיכסה ובדק את התוכן. התיבה הכילה מישקע כחול, לח במקצת, שמשקלו ומיבנהו דומים לאלה של פודינג. לבד מצבעו המוזר, היה מראהו מעורר־תיאבון למדי.

אבל זה מגוחך, אמר באומן לעצמו. כמעט ודאי שבוחנים אותי, ואני בוודאי נראה אידיוט בלובשי חליפה זו. אם כל זה הוא מין מיבחן־אינטליגנציה, קרוב לוודאי שכבר נכשלתי. ללא היסוס נוסף, פסע חזרה אל חדר־השינה והחל מפתח את הדקי קסדתו. משהשתחררו, הרים את קסדתו קמעה, פתח את הסגר ושאף שאיפה זהירה. לפי כל הסימנים, האוויר שנשם היה אוויר נורמלי.

הוא נשא עליו, באותיות־הדפוס המוכרות אשר ראה אלפי פעמים, את השם: וושינגטון.

אחר בחן את המדריך ביתר תשומת־לב; ובפעם הראשונה היתה בידו הוכחה מוחשית, שאף־על־פי שכל זה עשוי להיות אמיתי, אין הוא מצוי על גבי כדור־הארץ.

הוא יכול לקרוא רק את המילה וושינגטון; שארית הכתוב היה מעין כתם מטושטש, כאילו העתיקוהו מתצלום־עתון. הוא פתח את הספר ללא אבחנה ועילעל בו. כל הדפים היו ריקים, עשויים חומר לבן פריך, שללא ספק לא היה נייר, אף כי נראה דומה מאוד לנייר.

הוא הרים את שפופרת־הטלפון ולחצה אל הפלסטיק של קסדתו. אילו נשמע צליל חיוג, יכול לשמעו דרך החומר המוליך־קול. אך, כפי שציפה, היתה רק דממה.

ובכן, הכל היה זיוף, אף כי החיקוי היה זהיר ומדויק במידה פנטסטית. ומטרתו לא היתה להונות אלא — כך קיווה — להרגיע. מחשבה זו היתה מנחמת ביותר; אף־על־פי כן, לא יסיר את חליפתו עד אשר ישלים את מסע־המחקר שלו.

כל הרהיטים נראו יציבים ומוצקים למדי; הוא ניסה את הכיסאות, והם עמדו במשא משקלו. אך המגירות במכתבה לא נפתחו; הן לא היו מגירות אמיתיות.

גם הספרים וכתבי־העת לא היו אמיתיים; כבמדריך הטלפון, ניתן לקרוא בהם רק את הכותרות. הם היוו אוסף מוזר — רובם פסולת רבי־מכר, אחדים מהם יצירות סנסציוניות, ואחדים ביוגרפיות מפורסמות. לא היה ביניהם שום דבר שלא מלפני שלוש שנים, לפחות, ומעט מאוד חומר בעל תוכן אינטלקטואלי. לא היה בכך כל הבדל, כי ממילא לא ניתן להוריד את הספרים מן האיצטבאות.

היו שם שתי דלתות שנפתחו בקלות. הראשונה הובילה אותו אל חדר־שינה קטן אך נוח, מרוהט במיטה, שידה, שני כיסאות, מתגי־אור שפעלו וארון־בגדים. הוא פתח את הארון ומצא עצמו מתבונן בארבע

הלגימה הראשונה הספיקה לשם זיהוי הנוזל. הטעם היה נורא משום שלא היה לנוזל כל טעם שהוא; הברז סיפק מים טהורים, מזוקקים. מארחיו הבלתי־ידועים לא נטלו על עצמם, בעליל, כל סיכון שהוא ביחס לבריאותו.

הוא חש עצמו מרוענן ביותר, והתקלח במהירות. לא היה סבון, דבר שהיווה אי־נוחות מישנית נוספת, אך במקלחת היה מייבש־אוויר־חם יעיל ביותר; באומן התפנק בו להנאתו זמן־מה בטרם העלה עליו לבנים, מקטורן וחלוק, אותם הוציא מארון־הבגדים. לאחר מכן השתרע על המיטה, נעץ עיניו בתיקרה וניסה לרדת לעומקו של המצב הפנטסטי הזה, ולהבינו.

הוא התקדם מעט מאוד בכיוון זה, בשעה שקו־מחשבה אחר הסיח את דעתו. ממש מעל המיטה נמצאה תיקרת מסך־הטלביזיה המקובלת בבתי־המלון; הוא שיער שכטלפון וכספרים, היה המסך מדומה.

אך יחידת־המיתוג על הזרוע המיטלטלת בצד המיטה נראתה כה מציאותית, עד כי לא יכול לעמוד בפיתוי להשתעשע בה; ומשנגעו אצבעותיו בדיסקית המפעילה, הואר המסך.

בקדחתנות, החל בוחר ערוצים ככל אשר יעלה המזלג, וכמעט מיד קיבל את התמונה הראשונה.

היה זה פרשן־חדשות־אפריקה נודע לשם, אשר דן בנסיונות הנערכים לשם שימור שרידי חיי־הבר של ארצו. באומן האזין שניות אחדות, לכוד לגמרי בצלילי הקול האנושי במידה כזו, שלא היה איכפת לו כלל במה מדובר. אחר החליף ערוץ.

בחמש הדקות הבאות העלה תזמורת סימפונית המנגנת קונצ׳רטו לכינור של וולטון, דיון במצב העגום של התיאטרון, מערבון, הצגת תכשיר חדש נגד כאבי־ראש, מישחק פומבי בשפה מזרחית כלשהי, פסיכודרמה, שלוש פרשנויות־חדשות, מישחק כדורגל, הרצאה על גיאומטריה (ברוסית), וכמה אותות כיוונון ושידורי חדשות. היה זה, למעשה, מיבחר נורמלי בתכלית מתוך תוכניות־הטלביזיה של העולם, ולבד מן העידוד הפסיכולוגי אשר הפיק ממנו, אישר הדבר חשד אחד אשר התגבש כבר במוחו.

כל התוכניות היו בנות שנתיים ימים. זה היה פרק־הזמן בו נתגלה ס.מ.ם.1, וקשה להאמין שיד המקרה אחראית לכך. משהו אכן הקשיב לגלי הרדיו; אותו גוש־הבנה היה עסוק יותר מכפי שבני־האדם חשדו.

הוא המשיך לנדוד על פני המראות, ולפתע ראה סצינה מוכרת. למולו היתה אותה דירה עצמה, מאוכלסת על־ידי שחקן ידוע המגנה פילגש בלתי־נאמנה. באומן הביט בזעזוע בחדר־ההסבה אשר עזב זה־עתה — וכאשר עקבה המצלמה אחר הזוג הזועם בדרכו לחדר־המיטות, העיף מבלי משים מבט לקראת הדלת, כדי לראות אם מישהו נכנס.

כך, איפוא, הוכנה קבלת־הפנים; מארחיו קנו את מושגיהם על המגורים בכדור־הארץ מתוך תוכניות־טלביזיה. ההרגשה שהוא מצוי בתוך תפאורת־סרט היתה, למעשה, נאמנה לגמרי לאמת.

לפי שעה, למד כל אשר חפץ לדעת; הוא סגר את הטלביזיה. מה אעשה עכשיו? — שאל את עצמו בשלבו אצבעותיו מאחורי ראשו ובנעצו מבטו במסך הריק.

מבחינה פיזית ונפשית, היה סחוט לגמרי; עם זאת, דומה שאי־אפשר היה לישון בסביבה פנטסטית כזו, במקום שהיה רחוק מכדור־הארץ במידה שלא הושגה על־ידי איש בהיסטוריה האנושית. אך המיטה הנוחה והחוכמה האינסטינקטיבית של הגוף קשרו יחדיו נגד רצונו.

אצבעותיו גיששו וביקשו אחר מתג־האור, וחשכה הושלכה בחדר. תוך שניות, עבר אל מעבר לתחום החלומות.

דויד באומן ישן — בפעם האחרונה.

45 — סיכום חוזר

הואיל ולא היה עוד צורך ברהיטי הדירה, חזרו אלה ונמוגו במוחו של יוצרם. רק המיטה נותרה — והקירות המגינים על אורגניזם רפה זה מן האנרגיות בהן עדיין לא יכול למשול.

בשנתו, התנועע דויד באומן בחוסר־מנוחה. הוא לא התעורר, אף לא חלם, אך לא עוד היה נטול־הכרה לגמרי.

כערפל הזוחל ביער, חדר משהו אל מוחו. הוא חש בכך רק במעומעם, כי הלחץ המלא היה משמיד אותו ממש כמו הלהבות המשתוללות מעבר לקירות הללו. בהיותו נתון בבדיקה נטולת־רגש זו, לא חש תקווה ולא חש פחד; כל הרגשות הסתלקו.

דומה היה עליו כי הינו מרחף בחלל החופשי, וסביבו משתרעת בכל הכיוונים רשת גיאומטרית אינסופית של קווים או חוטים אפלים, לאורכם נעו בליטות־אור זעירות — אחדות נעו לאיטן ואחדות נעו במהירות מסחררת. פעם הציץ דרך מיקרוסקופ בחתך של מוח אנושי, וברשת סיבי־העצבים שלו הבחין סבך מורכב מעין זה. אך הסבך ההוא היה מת וחסר־תנועה, בעוד שזה עלה על החיים עצמם. הוא ידע — או האמין כי הוא יודע — שהוא בוחן את פעולתו של איזה מוח ענקי, המהרהר ומתבונן ביקום, ממנו היווה באומן חלק כה פעוט.

החזיון או ההשליה נמשכה רגע אחד בלבד. אחר הבהבו המישורים הגבישיים וסבך הרשתות והפרספקטיבות המשתלבות של האור הנע — וכבו. דויד באומן חדר אל ממלכת הכרה, שאיש לא חדר אליה לפניו.

בתחילה, נדמה היה שהזמן עצמו מתקדם אחורנית. הוא היה נכון לקבל אפילו פלא זה, בטרם תפס את האמת הדקה יותר.

קפיצי הזיכרון שלו עוסו; הוא שיחרר את העבר, בהיזכרות מבוקרת. שם היתה דירת־המלון — שם תרמיל־החלל — שם נוף הכוכבים הבוער של השמש האדומה — שם הלב המנצנץ של שביל־החלב — שם השער דרכו פרץ מחדש אל היקום. ולא מראה בלבד, אלא כל התרשמויות החושים וכל הרגשות אשר הרגיש אותה שעה דהרו עתה וחלפו על פניו, במהירות גוברת והולכת. חייו נגללו כרשם־קול הגולל את הסליל לאחור במהירות.

עכשיו נמצא שוב על גבי תגלית, וטבעות סאטורן מילאו את השמים. לפני־כן, חזר על דו־השיח שקיים עם האל; הוא ראה את פרנק פול יוצא לשליחותו האחרונה; שמע את קול כדור־הארץ המבטיח כי הכל כשורה.

ובשעה ששיחזר מאורעות אלה, ידע שהכל כשורה. הוא התקדם

אחורנית במורד מסדרונות הזמן, וכל הידע והנסיון שהיו בו נשאבו בשעה שנסחף אחור אל ילדותו. אך מאום לא אבד; כל אשר היה אי־פעם, כל רגע מחייו, הועבר לידיים בטוחות יותר. בשעה שדויד באומן אחד הפסיק להתקיים, דויד באומן אחר נעשה בן־אלמוות.

הוא נע אחורנית במהירות מואצת והולכת, אל השנים האבודות, אל עולם פשוט יותר. פנים אשר אהב פעם וחשב כי אבדו ללא־שוב, חייכו אליו במתיקות. הוא נענה וחייך בחיבה, וללא כאב.

עכשיו החלה הנסיגה הנחפזת מאיטה והולכת; בארות־הזיכרון יבשו כמעט. הזמן זרם יותר ויותר בעצלתיים, כשהוא מתקרב אל רגע הקיפאון — כמטוטלת המיטלטלת בגבולות קשתה, והיא נראית קפואה לרגע נצחי אחד, בטרם מתחיל המחזור הבא.

הרגע־ללא־הזמן חלף ועבר; המטוטלת חזרה. בחדר ריק, מרחף בין שלהבות כוכב במרחק עשרים אלף שנות־אור מכדור־הארץ, פקח תינוק את עיניו והחל לבכות.

46 — שינוי צורה

אחר נשתתק, בראותו שאינו לבדו עוד.

מלבן ערטילאי, מנצנץ, לבש צורה באוויר הריק. הוא נעשה מוצק והפך להיות טבלת־גביש, איבד את שקיפותו וצופה בזוהר חיוור, חלבי. מחזות־תעתועים מפתים, בלתי־מוגדרים, נעו על פניו ובמעמקיו. הם התלכדו והיו לקווי אור וצל, אחר לבשו מערכים שזורים ומחושרים שהחלו להסתובב לאיטם, בתיאום עם פעימות הקצב שמילאו עכשיו את החלל כולו.

היה זה מראה שיכול לרתק את תשומת־לבו של כל ילד — או של כל איש־קוף, ברם, כשם שהיה לפני שלושה מיליון שנים, היתה זו גם עתה רק התגלמותם החיצונית של כוחות דקים מכדי להיתפס על־

ידי ההכרה. היה זה רק צעצוע למשיכת־החושים, בעוד שהתהליך העיקרי הוצא לפועל אותה שעה במישורים עמוקים יותר של המות והנפש.

הפעם, היה העיבוד מהיר ובטוח, בשעה שהמערך החדש נארג והלך. שכן, ביובלות אשר חלפו מן הפגישה האחרונה, הוסיף האורג דעת הרבה; ויותר מכך, החומר בו ביצע את אמנותו, היה עתה מיבנה מעודן ומשופר לאין־שיעור יותר מאשר קודם לכן. אך על השאלה אם יורשה להוות חלק מן המארג הנמצא עדיין בעיצומה של אריגה, יוכל רק העתיד לענות.

בעיניים שכבר הכילו מגמתיות־אנושית, נעץ התינוק מבטו במעמקי עמוד־הגביש וראה — אך עדיין לא הבין — את התעלומות שנחו מעבר לו. הוא ידע שהגיע הביתה, שכאן היה מקור־מוצאם של גזעים רבים נוסף לזה שלו; אבל הוא גם ידע שלא יוכל להישאר. מעבר לרגע הזה המתינה לידה אחרת, מוזרה עוד יותר מכל אלה של העבר.

עתה הגיעה השעה; המערכים המהבהבים לא עוד הידהדו את הסודות השמורים בלב הגביש. במותם, דעכו גם הקירות המגינים, וחזרו אל האפס ממנו בקעו לרגע, והשמש האדומה מילאה את הרקיע.

המתכת והפלסטיק של תרמיל־החלל השכוח, והבגדים שנלבשו פעם על־ידי ישות אשר כינתה עצמה דויד באומן, עלו בלהבה. הקשרים האחרונים עם כדור־הארץ נעלמו, התפרקו והיו לאטומים שהרכיבו אותם. אך הילד אף לא הבחין בכך, משסיגל עצמו לזוהר הנוח של סביבתו החדשה. הוא עדיין הזדקק זמן־מה לקליפת־החומר כמוקד לכוחותיו. גופו הבלתי־ניתן־להשמדה היווה את דמות־עצמו בעיני־רוחו; ועל אף כל כוחותיו, ידע שהוא עדיין תינוק, ועל כן ילבש צורה זו עד אשר יחליט על צורה חדשה, או יעבור אל מעבר לצורך בחומר.

הגיעה השעה ללכת — אף כי במובן מסויים לעולם לא יעזוב מקום זה בו נולד מחדש, כי תמיד יהווה חלק מן הישות אשר השתמשה בכוכב כפול זה למטרותיה שאין להעלותן בדמיון. כ י ו ו ן גורלו — אך לא ט ב ע גורלו — היה ברור לו, ולא היה כל צורך ללכת בעקבות השביל הנלוז אשר הובילו לכאן. עם האינסטינקטים של שלושה מיליון שנים, ראה עכשיו שיש יותר מדרך אחת מאחורי גב החלל. המנגנונים

העתיקים של שער־הכוכבים היטיבו לשרתו, אך הוא לא יזדקק להם בשנית.

הצורה המלבנית המנצנצת אשר נראתה פעם כטבלת־גביש סתמית, עדיין ריחפה לפניו, אף כי היה אדיש לגמרי ללהבות הבלתי־מזיקות של הגהינום מלמטה. היא הסתירה עוד סודות שאי־אפשר להעלות בכלל על הדעת, סודות חלל וזמן, אך לפחות אחדים מהם הבין, ועליהם יכול לחלוש.

הוא מיקד את מחשבתו על דברים רבים: שיש יותר משלושה מימדים; שיש יותר מחמישה חושים... אילו חפץ בכך, יכול למקד את תשומת־לבו על כל אחד ממאה ביליון הכוכבים; והוא יכול לעשות עוד הרבה יותר.

הרי הוא כ א ן, נסחף בנהר גדול זה של שמשות, בחצי־הדרך בין זרם הלהבות של לב שביל־החלב לבין הכוכבים הבודדים, המפוזרים, הנראים כעין זקיפים שוליים. ו כ א ן ביקש להיות, בצידו הרחוק של חלל זה, ברצועת־עקלתון זו של אפלה, ריקה כליל מכוכבים. הוא ידע שתוהו־ובוהו חסר־שפה זה, אשר נראה רק באור אשר קישט את קצותיו מערפילי אש הנמצאים הרחק מעבר לו, היה עדיין חומר שלא נעשה בו שימוש, חומר־גלם של תהליכי־התפתחות שעוד יהיו בעתיד. כאן, הזמן עוד לא החל; כאשר תהיינה השמשות הבוערות עתה — מתות מזה זמן רב, רק אז יחלו האור והחיים לעצב ריקנות זו.

פעם אחת, חצה אותה בלי־משים; עתה חייב הוא לחצותה בשנית — בפעם הזו מרצונו־שלו. מחשבה זו מילאה אותו בבהלה פתאומית מקפיאה, ולרגע אחד היה מבולבל לגמרי.

לא החרדה מפני מערבולות שביל־החלב היא אשר הקפיאה את נפשו, אלא אי־שקט עמוק יותר, שצמח מתוך העתיד שלא נולד עדיין. כי הוא הניח מאחור את קני־המידה של הזמן האנושי; עתה, משהתבונן באותה רצועה של לילה ללא־כוכבים, ידע את הרמזים הראשונים לנצח אשר פער פיו לפניו.

אחר זכר שלעולם לא יהא לבדו, וחרדתו נמוגה אט־אט. הראיה הצלולה־כגביש של היקום חזרה ושבה אליו — לא רק מתוך מאמציו־

שלו. כאשר היה זקוק להדרכה בצעדיו הכושלים הראשונים, קיבל אותה.

שוב היה בטוח ומאושש, וכנהג מהיר אשר חזר וזכה באומץ־לבו, השליך עצמו על פני שנות־האור. שביל־החלב התפרץ מן המסגרת הרוחנית בה הקיף אותו; כוכבים וערפילים זרמו על פניו באשליה של מהירות אינסופית. שמשות־תעתועים התפוצצו וצנחו לאחור בהחליקו כצל דרך לבותיהן; השממות הקרות, האפלות של אבק־היקום ממנו חשש פעם, נראו חשובות כטפיחת כנף עורב על פני השמש.

הכוכבים נתמעטו; זוהר שביל־החלב התעמעם והיה לרוח חיוורת של התפארת אשר הכיר — ויכיר שוב, בהיותו מוכן לכך.

הוא נמצא שוב בדיוק במקום בו רצה להיות, בחלל.

47 — ילד־כוכבים

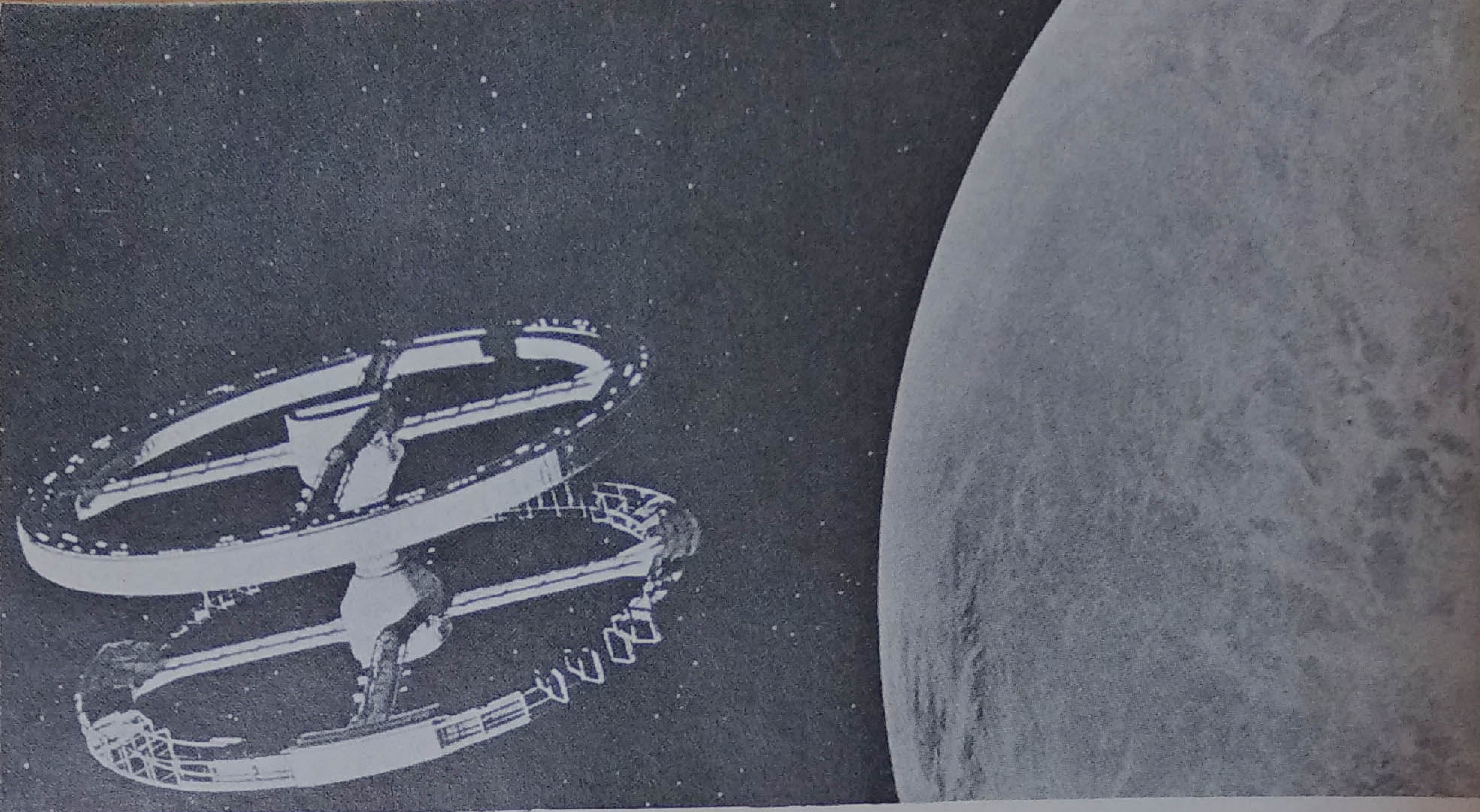
שם, לפניו, כצעצוע מנצנץ ששום ילד־כוכבים לא יכול לעמוד בפניו, ריחף כוכב־הלכת „ארץ", על כל אנשיו.

הוא שב בעוד מועד. שם, למטה, על פני הכדור המאוכלס בצפיפות, יבזיקו אזעקות על פני מסכי הראדאר, הטלסקופים הגדולים הבלשניים יתורו את הרקיעים — וההיסטוריה כפי שידעוה בני־האדם תגיע אל קיצה.

במרחק 1,500 ק"מ למטה, הבחין במיטען מגמנם של מוות אשר התעורר, וזע בעצלתיים במסלולו. האנרגיות הרפות אשר הכיל לא יכלו להוות איום לגביו; אך הוא העדיף שמים יותר נקיים. הוא הפעיל את כוח־רצונו, והמגטונים המסתובבים פרחו בנפץ שקט אשר הביא שחר מדומה, קצר, על חצי־הכדור הנם.

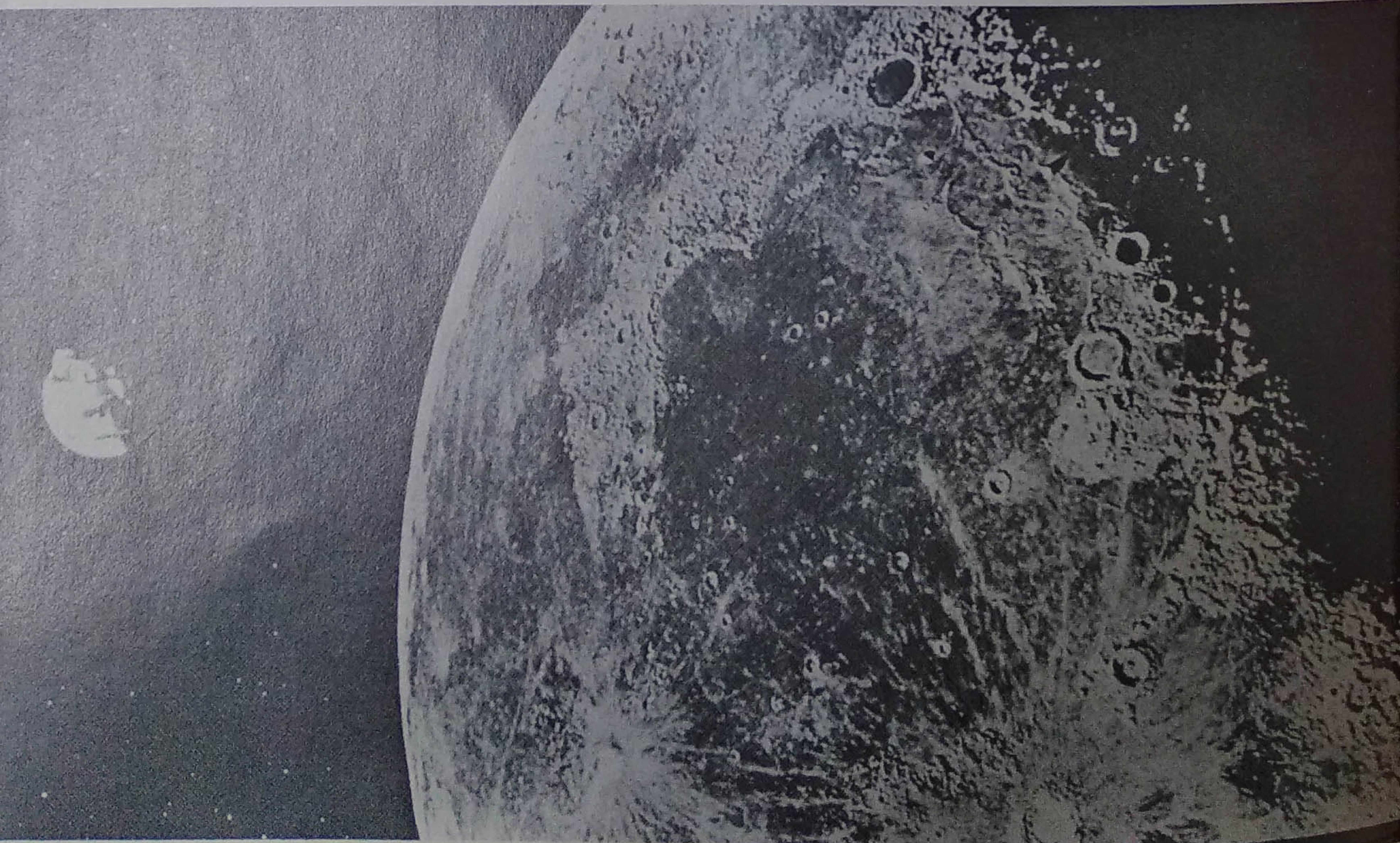
אחר המתין, אירגן את מחשבותיו והירהר בכוחותיו אשר לא נבחנו עדיין. כי אף־על־פי שהיה אדון העולם, לא ידע מה בדיוק יהיה צעדו הבא.

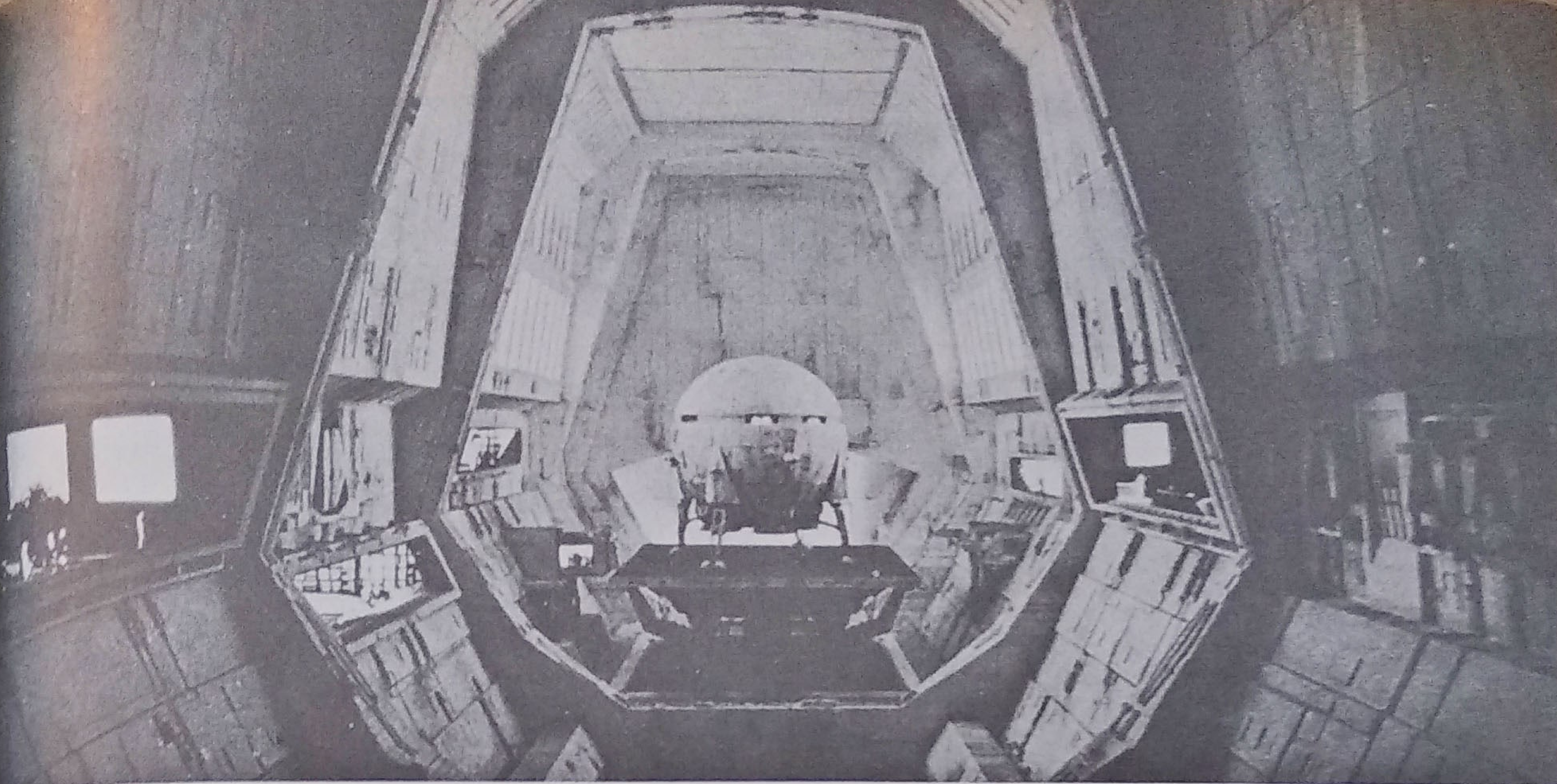
אך הוא יחשוב על משהו.

תחנת החלל הסובבת במסלול כ־300 ק"מ מעל פני כדור־הארץ. התחנה סובבת על צירה באיטיות כך שהכוח הצנטריפוגלי יוצר אשליה של כוח־המשיכה. התחנה בחלל מהווה כעין בית־נתיבות בנמל תעופה ויש בה את כל השרותים הדרושים לאנשיה החל ממלון ממדרגה ראשונה, קולנוע, בארים וכלה במעבדות ובתי־מלאכה לתיקון ושיפוץ חלליות.

החללית, **אריס־1ב**, מתקרבת לנחיתה על־פני הירח. ניתן להבחין היטב בפניו המצולקות של הירח המכוסה מכתשים ענקיים בגדלים שונים ואשר נוצרו מפגיעת מטאוריטים.

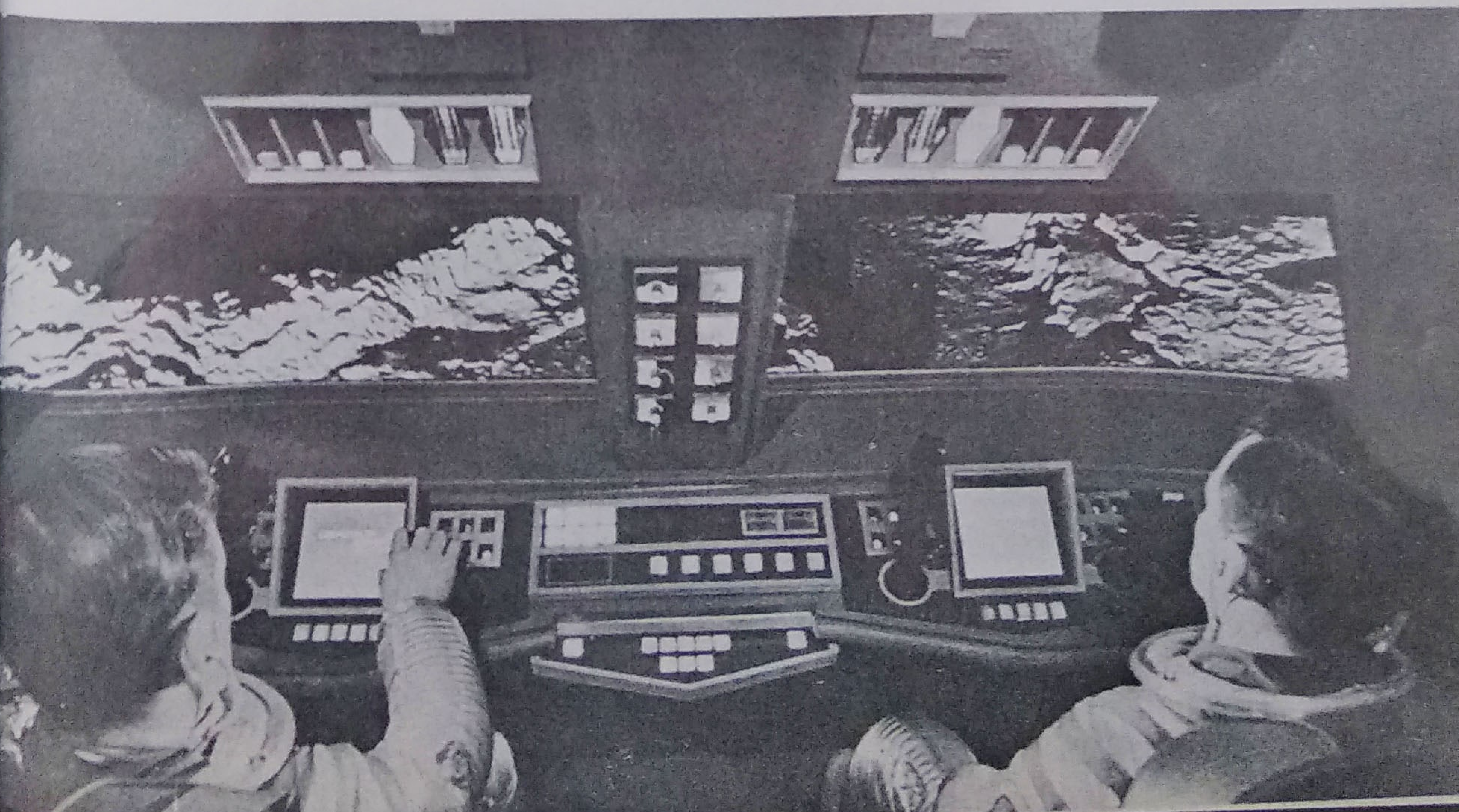

לאחר נחיתת החללית **אריס־1ב** בבסיס **קלביוס**, מורדת החללית (על גבי משטח הנחיתה) למנהרה אטומה ובה לחץ־אוויר נורמלי. רק אז יכולים נוסעי החלל לעוזבה, בלא להזדקק לחליפות־חלל.

ד"ר פלויד, ביחד עם המדענים האחרים מבסיס **קלביוס**, ניצבים בפני **ס.מ.ט.־1**, או **עמוד טיקו** כפי שאחרים העדיפו לכנותו. עמוד זה היה קבור באדמת הירח כשלושה מיליון שנים ונחשף רק כאשר נתגלו סימנים בלתי רגילים של שדה מגנטי רב עוצמה.

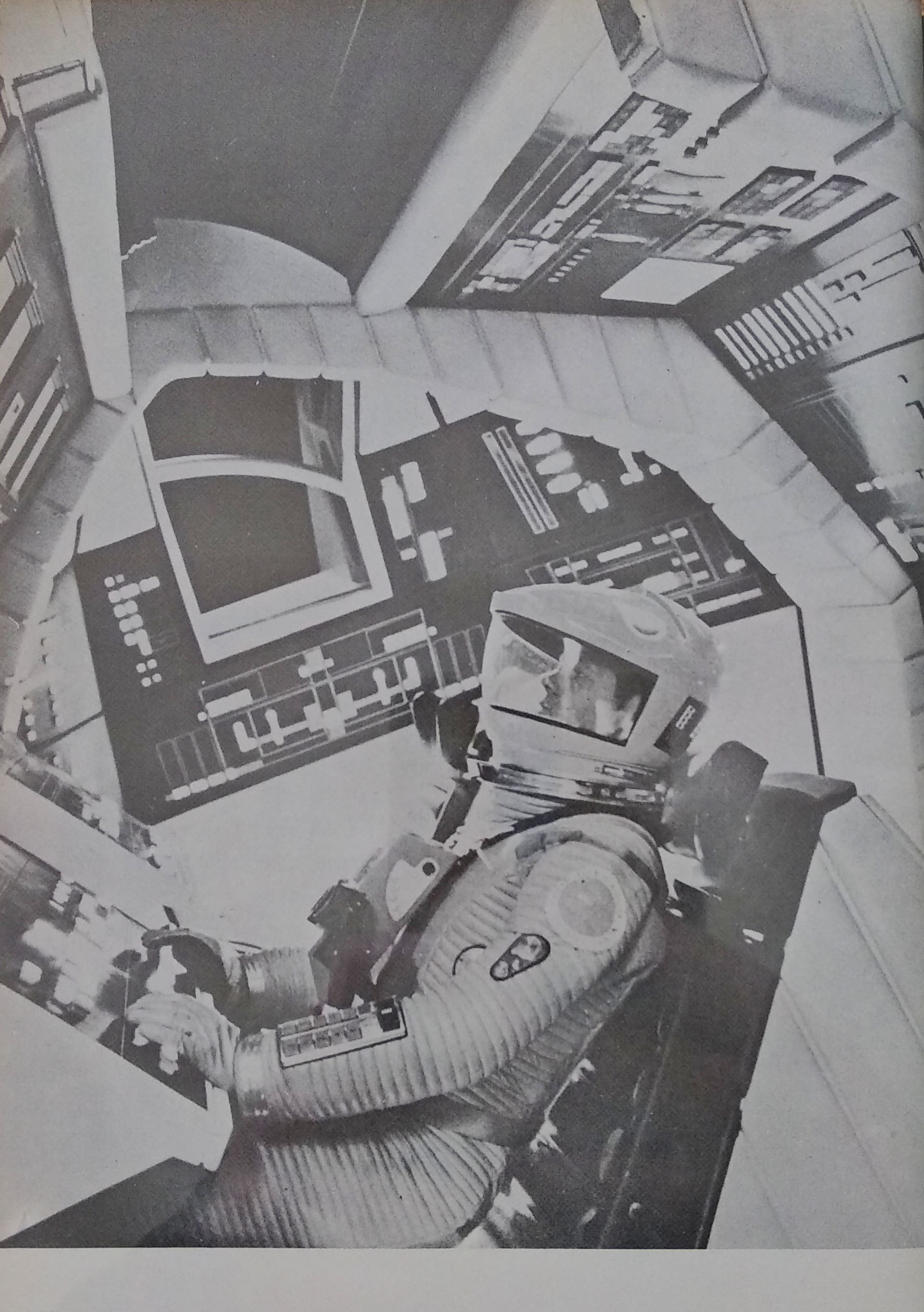
לוח המכשירים כפי שהוא נראה באוטובוס־הירח. מבעד לחלון נראים פניו המסולעים של הירח עצמו.

תגלית — ספינת החלל במסעה לעבר כוכב הלכת סאטורן (שבתאי). אורכה כ־250 מטר והיא מונעת בכוח אטומי. בספינה חמישה אנשי צוות. שנים ערים ופעילים בעוד יתר השלושה שקועים בתרדמת־חורף למשך כל חודשי המסע. רק בהתקרבם למטרתם יתעוררו לחיים ויחלו במשימתם כשהם רעננים.

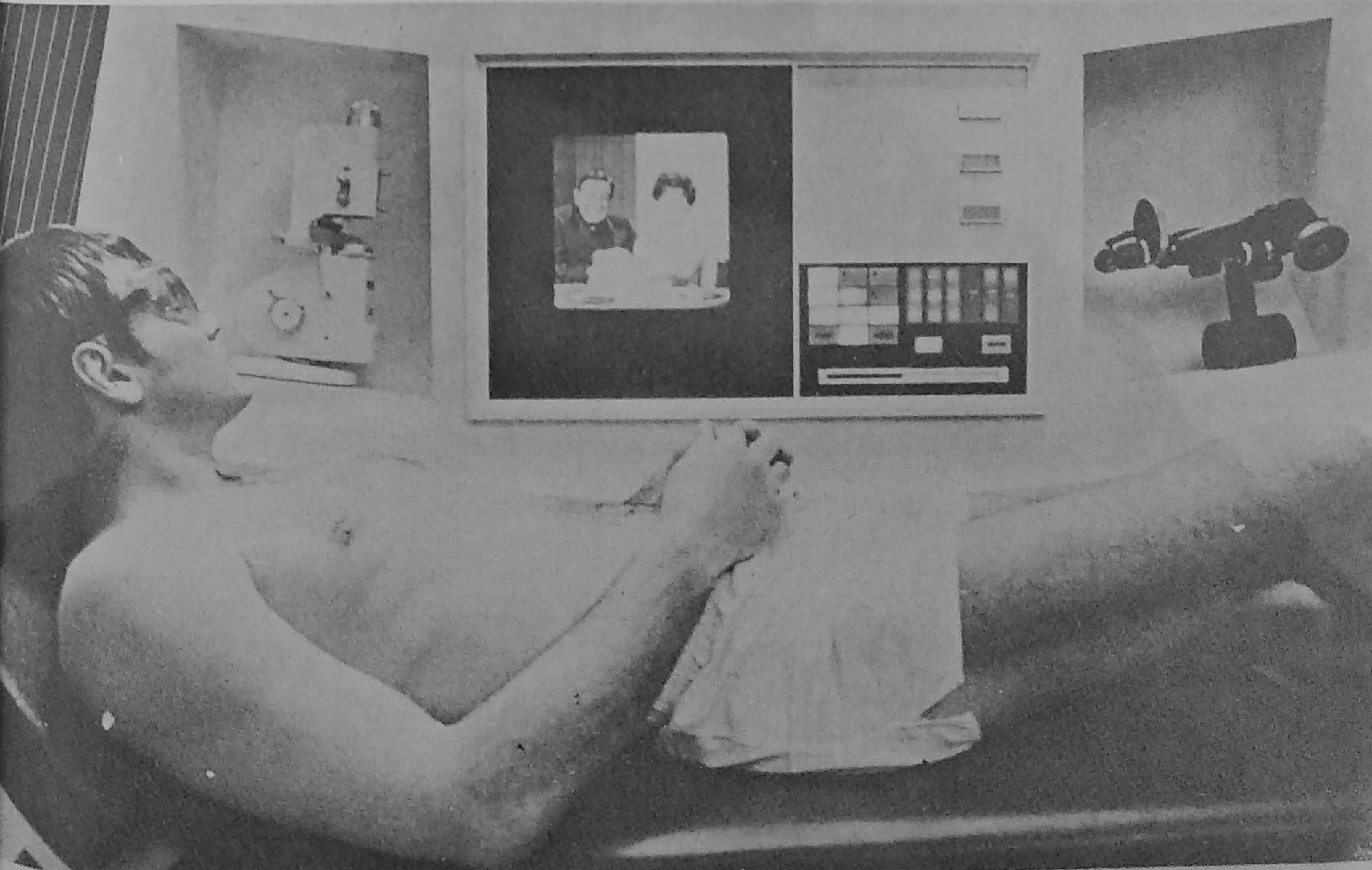

לוחות המכשירים והפיקוד של תגלית. האסטרונאוט לבוש בחליפת־חלל קלה ונוחה המאפשרת תנועות קלילות. על הזרוע השמאלית נמצא לוח־פיקוד קטן לויסות פעולות החליפה.

חודשים רבים ישהו האסטרונאוטים בספינתם. תרגילי התעמלות שונים מאפשרים להם לשמור על כושר גופני וצלילות־הדעת. ברקע נראים שלושת התאים של האסטרונאוטים השקועים בתרדמת־החורף.

אסטרונאוט פרנק פול נח ו„משתזף" על גבי סיפונה של תגלית, ובינתיים צופה במסך הטלביזיה בהוריו השולחים לו את ברכותיהם ליום הולדתו.

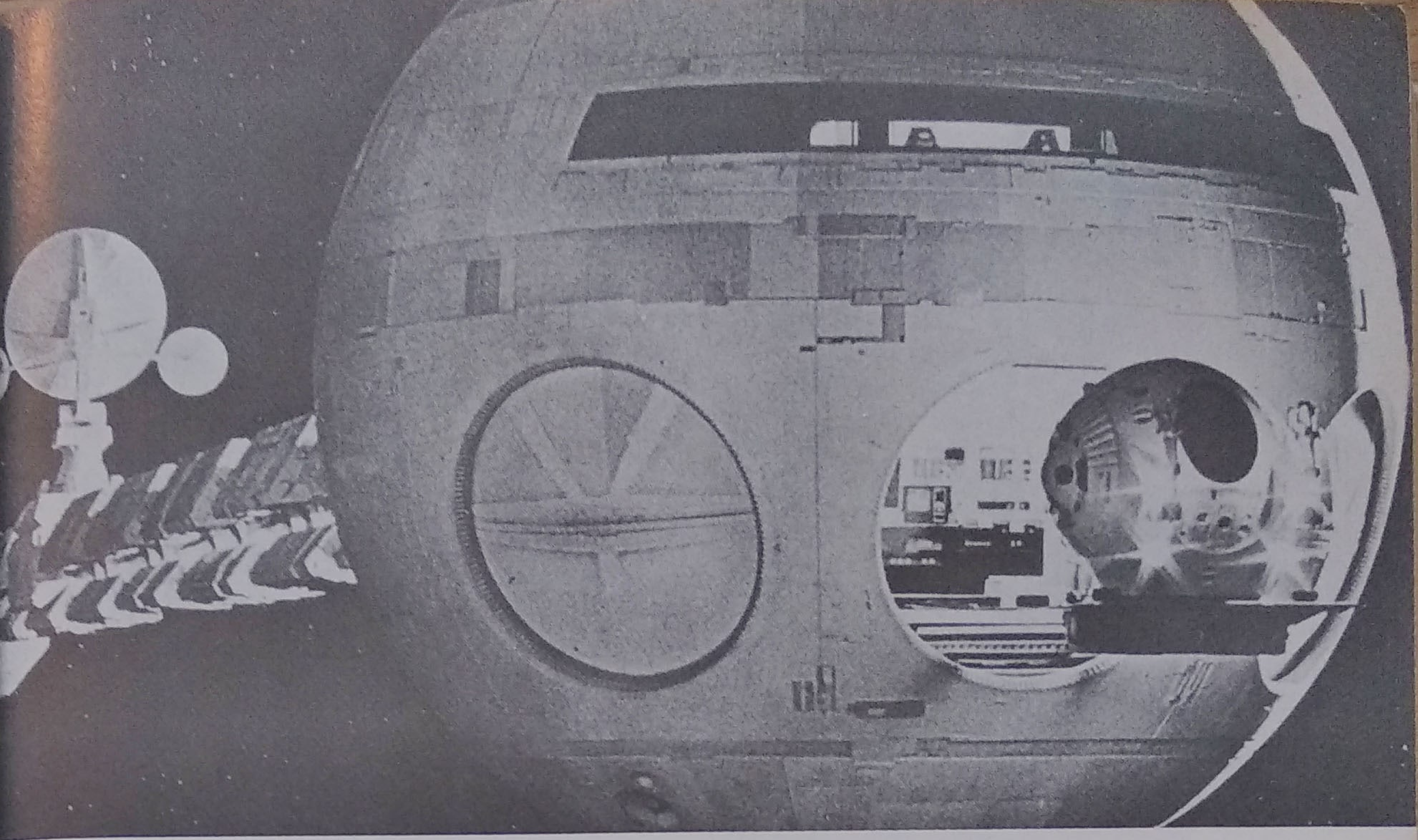
מפקד המשלחת, אסטרונאוט דיויד באומן, אוכל ארוחה „חללית" טיפוסית, המורכבת מדייסות בטעמים שונים, בעוד הוא צופה בחדשות המועברות אליו מעל גבי מכשיר טלביזיה נייד ושטוח.

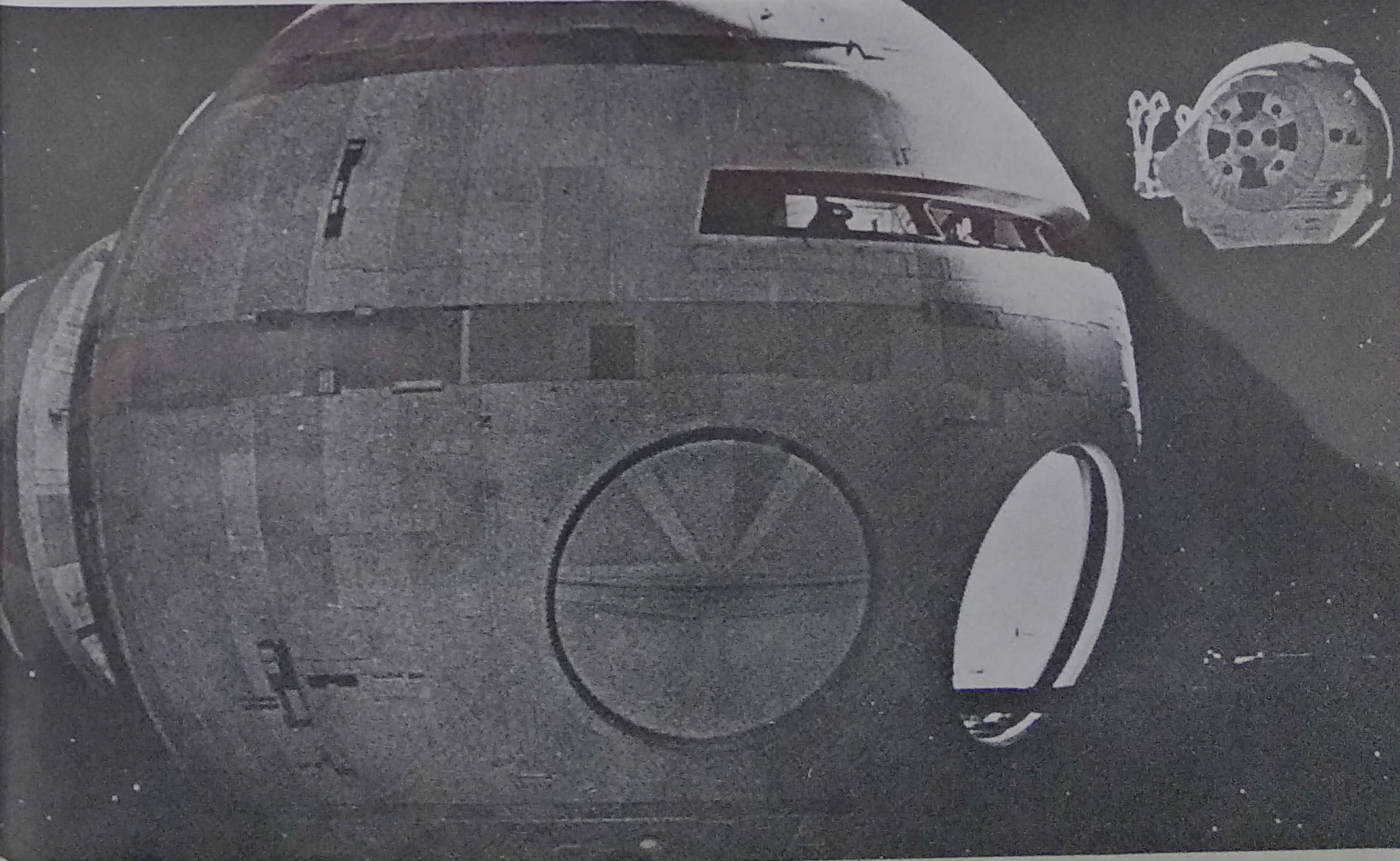
מבט כללי על הסחרחרת בספינת החלל תגלית. הסחרחרת, הסובבת לאיטה סביב צירה, יוצרת אשלייה של כוח משיכה בחלל הריק. בסחרחרת הענקית ממוקמים חדרי הבקרה חדרי־השינה לאסטרונאוטים הפעילים וארונות־השינה לאסטרונאוטים השקועים בתרדמת־החורף.

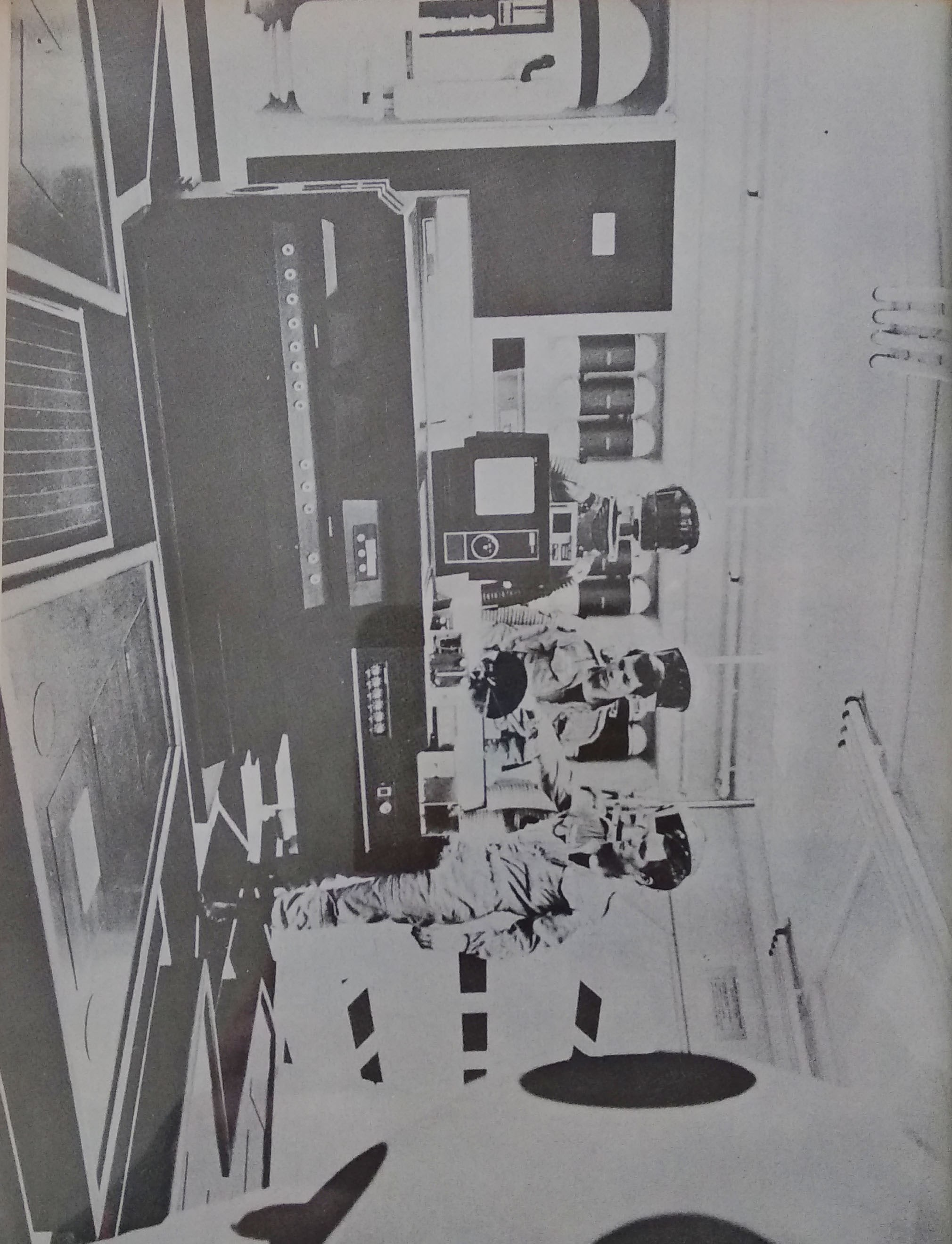

תרמילי־החלל, באמצעותם יכולים האסטרונאוטים לצאת אל מחוץ לספינה
ולבצע עבודות תחזוקה שונות בגוף הספינה.

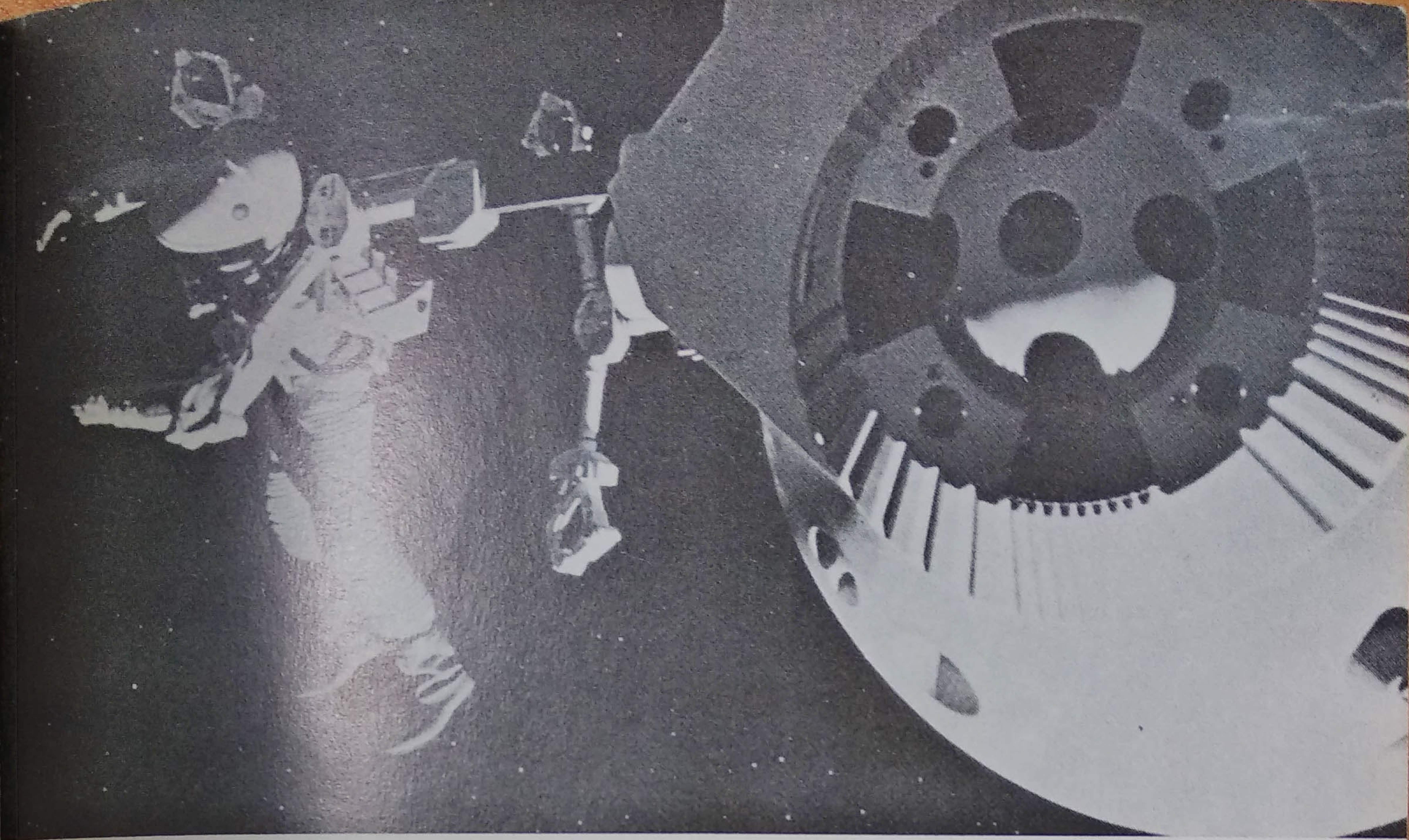

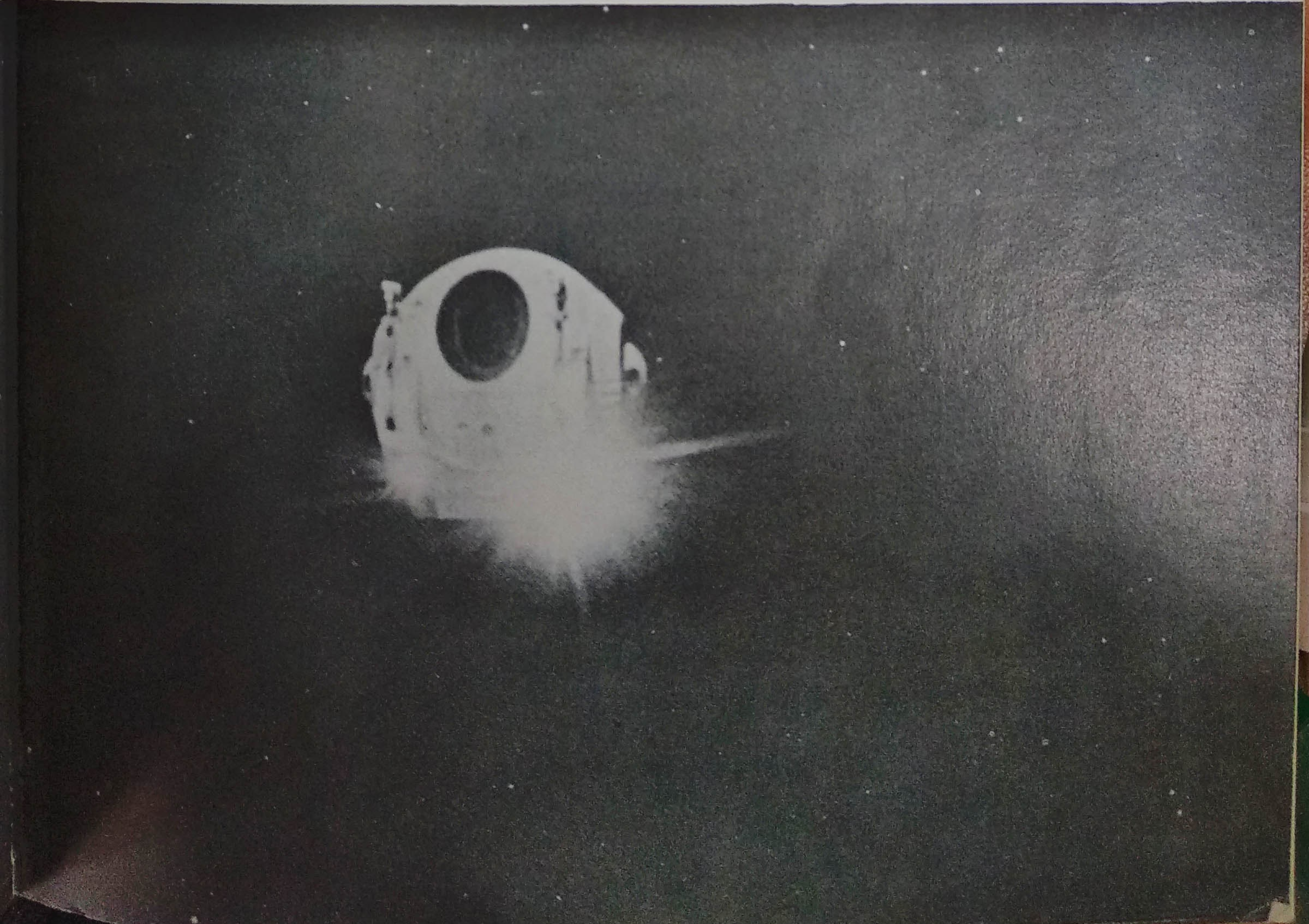
תרמיל־החלל, בתוכו נמצא אסטרונאוט פרנק פול, מתרחק מתגלית לצורך ביצוע תיקון־חוץ באנטנה המרכזית של הספינה.

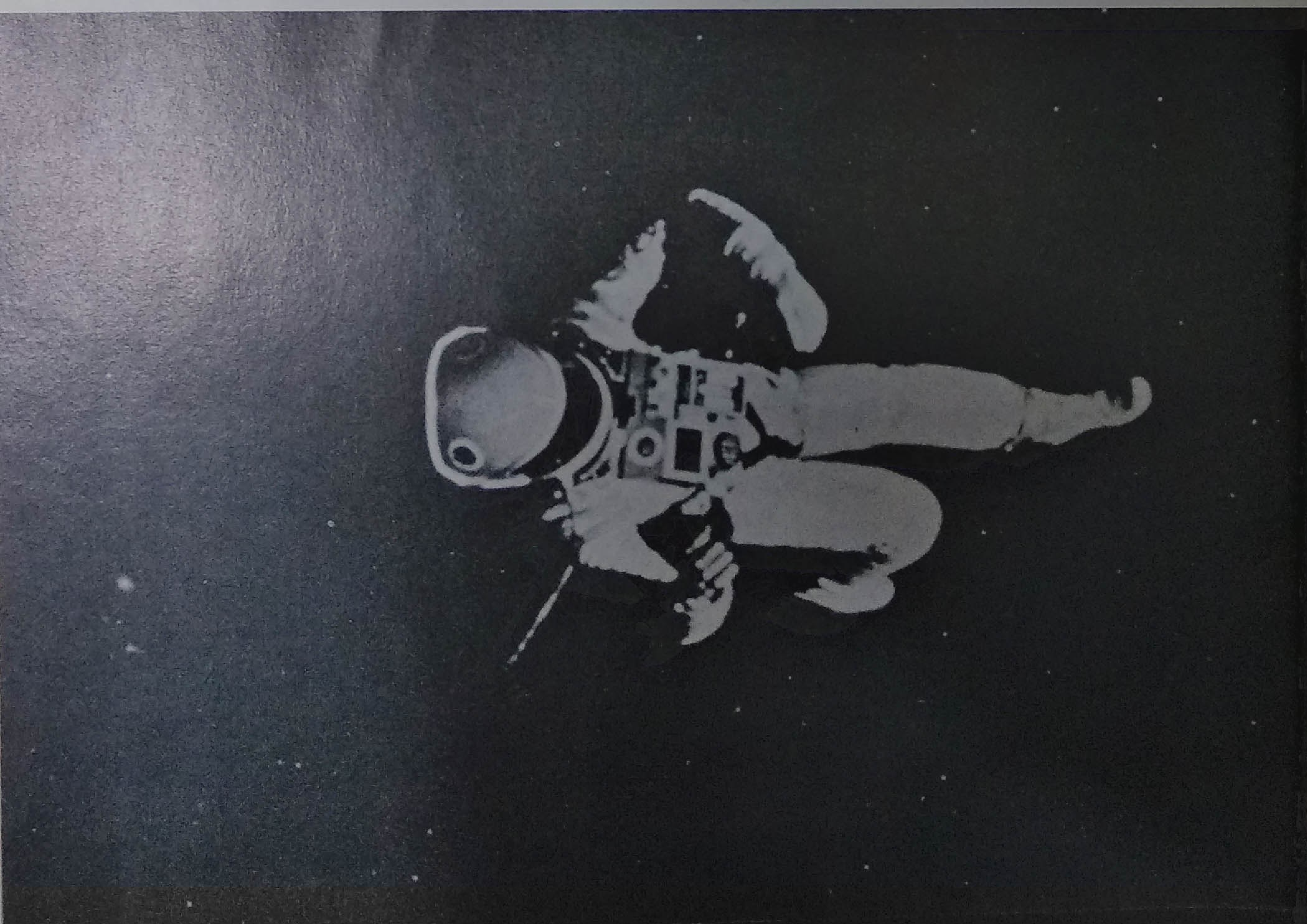

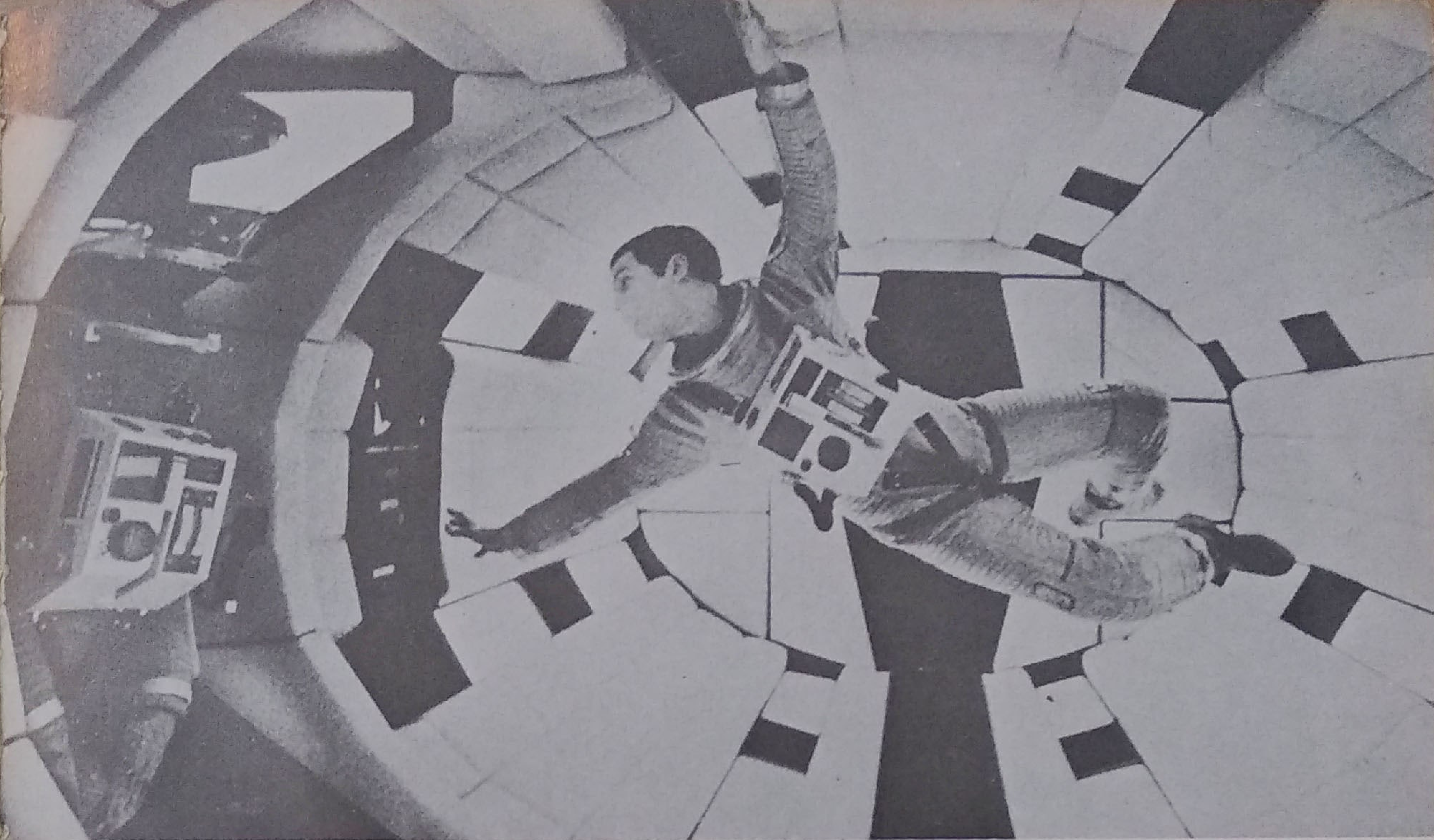
אסטרונאוטים באומן ופול בודקים את החלק המקולקל של האנטנה. להפתעתם, מסתבר כי היחידה שהוחלפה אינה מקולקלת דווקא, והאל (המחשב האלקטרוני) הטעה אותם בכוונה תחילה.

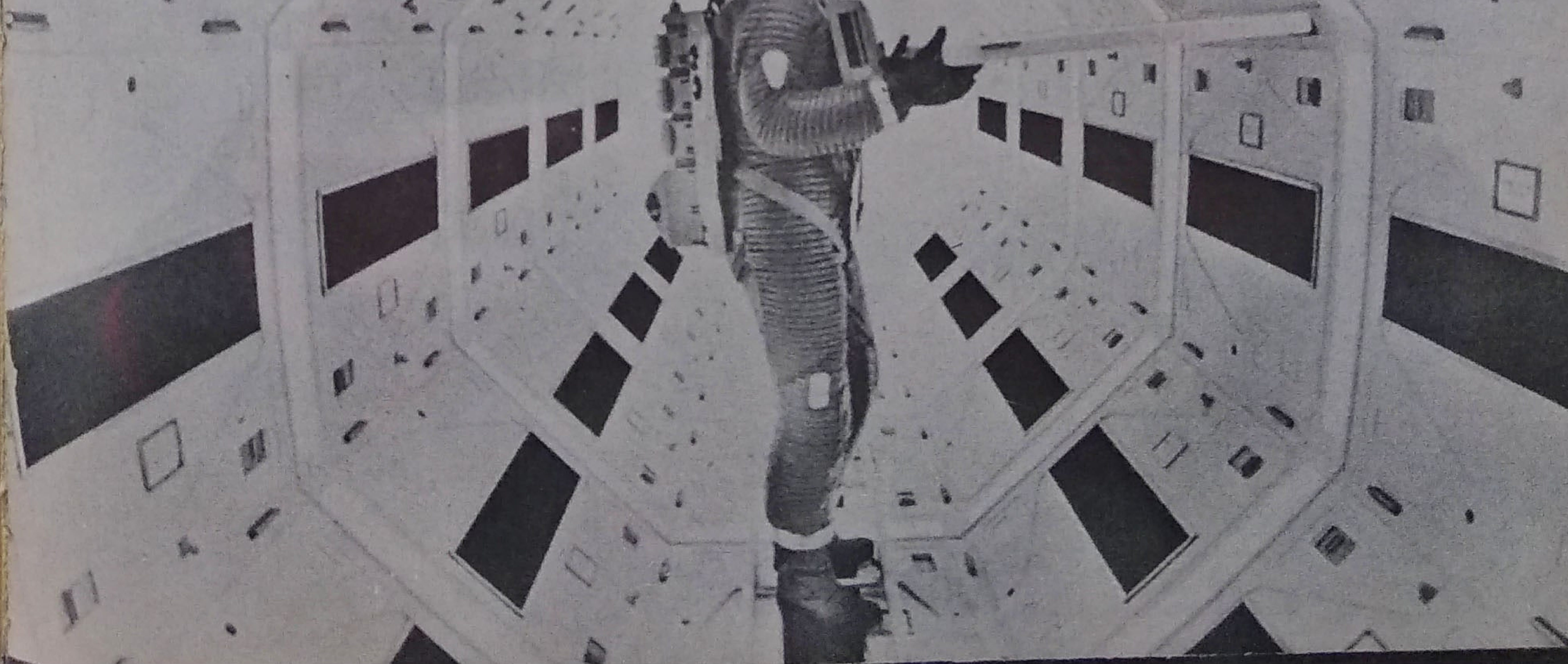
אסטרונאוט פול יוצא שנית להחליף את היחידה המקולקלת. בהיותו מחוץ לתרמיל־החלל, לצורך עבודת התיקון, מתחיל תרמיל־החלל להשתולל — זרועותיו קורעות את חליפת החלל של פול (למעלה). אחר־כך גורר התרמיל את האסטרונאוט, נטול ההכרה, עמו אל החלל, אל עבר סאטורן (שבתאי).

בתוך הספינה, ממשיך **האל** בנסיונותיו לחסל את כל אנשי הצוות. לאחר שפול נעלם בחלל, מנסה באומן להחזיר לחיים את שלושת חבריו השקועים בתרדמת החורף. **האל** מחבל בנסיון ורוצח את שלושת הישנים. **האל** גם כמעט ומצליח לחסל את אסטרונאוט באומן לאחר שפתח את דלתות החללית ומשחרר את .כל האויר מן הספינה.

אסטרונאוט באומן, אשר נותר לבדו בספינה, מחליט להפוך את **האל** למחשב פשוט ולא כל־כך אנושי. לצורך זה הוא שולף את כל יחידות הזכרון והחשיבה העצמית של המחשב.

לאחר ניטרולו של האל, חוזר אסטרונאוט באומן לתקן את היחידה המקולקלת באנטנה הגדולה, אמצעי הקשר היחיד שלו עם כדור־הארץ.

אסטרונאוט באומן בספינת-החלל תגלית מגיע לכוכב הלכת סאטורן.
שם מתגלים לפניו מחזות מופלאים ונהדרים העולים מאות מונים על כל דמיון,
ויהא הנועז ביותר, אשר העלה האדם.